

รายงานผลการศึกษาข้อมูลเชิงลึกฉบับสมบูรณ์
ราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ตุลาคม 2560

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาค.....	1
1.1 ภาพรวมเศรษฐกิจของกัมพูชา.....	1
1.2 การส่งออกและนำเข้า.....	3
1.3 การค้าระหว่างไทยและกัมพูชา.....	6
1.4 การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ.....	10
1.4.1 การลงทุนโดยตรงจากไทย.....	15
1.5 ระบบสถาบันทางการเงิน.....	16
1.6 เงินสกุลหลักและอัตราแลกเปลี่ยน.....	18
1.7 โครงสร้างพื้นฐาน.....	20
1.7.1 ไฟฟ้าและน้ำประปา.....	20
1.7.2 ถนน.....	25
1.7.3 รถไฟ.....	26
1.7.4 ท่าเรือ.....	28
1.7.5 ท่าอากาศยาน.....	32
1.7.6 ระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน.....	34
บทที่ 2 ข้อมูลกำลังแรงงานและค่าจ้างแรงงาน.....	37
2.1 ข้อมูลประชากรและโครงสร้างประชากร.....	37
2.2 กำลังแรงงานและอัตราการว่างงาน.....	38
2.3 ค่าจ้างแรงงานและแนวโน้มค่าจ้างแรงงาน.....	39
2.4 กฎระเบียบด้านการจ้างงานและสวัสดิการ.....	42
บทที่ 3 ข้อมูลกฎระเบียบและนโยบายด้านการลงทุน.....	49
3.1 รูปแบบทางกฎหมายในการจัดตั้งธุรกิจ.....	49
3.2 กระบวนการในการขออนุญาตจัดตั้งบริษัท.....	52
3.3 ระบบภาษีอากร.....	56
3.4 ข้อยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (อนุสัญญาภาษีซ้อน).....	64
3.5 การโอนกำไรกลับประเทศ.....	65
3.6 สิทธิที่ดินของนักลงทุนต่างชาติ.....	66

	หน้า
3.7 ข้อจำกัดในการลงทุนจากต่างชาติ.....	68
3.8 นโยบายส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน.....	69
บทที่ 4 พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน.....	77
4.1 เมืองที่เป็นเป้าหมายในการลงทุน.....	77
4.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	79
4.2.1 การบริการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	80
4.2.2 ขั้นตอนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	81
4.2.3 การจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	82
4.2.4 สถานะของเขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา.....	83
4.2.5 การลงทุนของต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	84
บทที่ 5 ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา.....	97
5.1 ภาพรวมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	97
5.2 นโยบายและสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	100
5.2.1 นโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	100
5.2.2 สิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	100
5.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	102
5.4 ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	102
5.5 การลงทุนของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	105
5.6 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	106
5.7 รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	109
5.8 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา.....	110
5.8.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อโอกาส.....	110
5.8.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยง.....	110
5.8.3 ปัจจัยสำคัญอื่นๆ.....	111
5.9 กรณีศึกษาการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม.....	112
บทที่ 6 ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง.....	115
6.1 ภาพรวมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง.....	116
6.2 นโยบายและสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง.....	120

	หน้า
6.2.1 นโยบายที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง	120
6.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง	122
6.3.1 กฎระเบียบด้านการทำเอกสารการเดินทางเพื่อพำนักในกัมพูชา	122
6.4 ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง.....	126
6.5 การลงทุนของไทยในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา.....	128
6.6 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง	130
6.7 รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง	132
6.8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง	133
6.8.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาส.....	133
6.8.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยง.....	134
6.9 กรณีศึกษาธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง	135
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	141
7.1 โอกาสของธุรกิจไทยในกัมพูชา.....	141
7.1.1 ธุรกิจไทยที่มีโอกาสหรือคู่ทางการลงทุนในกัมพูชา	144
7.1.2 กรณีศึกษาของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในกัมพูชา	146
7.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงทุนในกัมพูชา.....	147
เอกสารอ้างอิง	149
ภาคผนวกที่ 1 รายชื่อและที่อยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลงทุนในประเทศกัมพูชา	153
ภาคผนวกที่ 2 รายชื่อบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชา จำแนกตามประเภทธุรกิจ และรูปแบบการลงทุน	157
ภาคผนวกที่ 3 รายการสินค้าและมูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า	175

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	เปรียบเทียบโครงสร้างเศรษฐกิจของกัมพูชา ปี 2538 และ 2558 2
ภาพที่ 1.2	การค้าระหว่างไทยและกัมพูชา ปี 2555 – 2559..... 6
ภาพที่ 1.3	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสู่กัมพูชา ระหว่างปี 2550 – 2558..... 11
ภาพที่ 1.4	อัตราค่าไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ 20
ภาพที่ 1.5	ปริมาณไฟฟ้าที่จำหน่าย และจำนวนลูกค้า (2549-2558)..... 22
ภาพที่ 1.6	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศ จำแนกตามแหล่งที่มา (2553-2558)..... 24
ภาพที่ 1.7	สายส่งไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านมายังกัมพูชา 25
ภาพที่ 1.8	แผนที่ถนนในกัมพูชา 26
ภาพที่ 1.9	แผนที่การเดินรถไฟในกัมพูชา 27
ภาพที่ 1.10	ท่าเรือทะเล ท่าเรือแม่น้ำ และท่าเรือบกในกัมพูชา 29
ภาพที่ 1.11	ปริมาณการขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ (TEUs) ของท่าเรือพนมเปญ (PPAP) และท่าเรือสีหนุวิลล์ (PAS) ระหว่างปี 2550 - 2557 30
ภาพที่ 1.12	ที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติของกัมพูชา 33
ภาพที่ 3.1	การยกเว้นภาษีกำไรของโครงการ QIP 72
ภาพที่ 4.1	พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในกัมพูชา: เมืองที่เป็นเป้าหมายในการลงทุน 77
ภาพที่ 4.2	พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในกัมพูชา: เขตเศรษฐกิจพิเศษ 80
ภาพที่ 4.3	การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา 81
ภาพที่ 4.4	การลงทุนของต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา จำแนกตามประเทศที่ลงทุน 85
ภาพที่ 4.5	ที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ..... 86
ภาพที่ 4.6	แผนการพัฒนาที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ..... 87
ภาพที่ 4.7	โครงสร้างบริษัทเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต..... 89
ภาพที่ 4.8	แผนผังเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต 90
ภาพที่ 4.9	แผนผังเขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก..... 92
ภาพที่ 5.1	มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอกัมพูชาปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า..... 98
ภาพที่ 5.2	มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา ปี 2554-2558..... 99
ภาพที่ 5.3	มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา ปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า..... 100
ภาพที่ 5.4	พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม..... 107
ภาพที่ 5.5	ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา... 111
ภาพที่ 6.1	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากการท่องเที่ยวในกัมพูชา ระหว่างปี 2536 – 2559 116

หน้า

ภาพที่ 6.2	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชารายเดือน ระหว่างปี 2555 – 2560	118
ภาพที่ 6.3	จุดผ่านแดนระหว่างกัมพูชาและประเทศเพื่อนบ้าน.....	123
ภาพที่ 6.4	พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง	130
ภาพที่ 6.5	ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในกัมพูชา.	135

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา ปี 2555 – 2562.....	2
ตารางที่ 1.2 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559	3
ตารางที่ 1.3 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559.....	4
ตารางที่ 1.4 ประเทศส่งออก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559	5
ตารางที่ 1.5 ประเทศนำเข้า 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559.....	5
ตารางที่ 1.6 สินค้านำเข้าของไทยจากกัมพูชา 20 อันดับแรก ปี 2559	7
ตารางที่ 1.7 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกัมพูชา 20 อันดับแรก ปี 2559	9
ตารางที่ 1.8 การลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์ (QIP) จำแนกตามประเทศที่ลงทุน ระหว่างปี 2555-2559.....	12
ตารางที่ 1.9 การลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมที่ลงทุน ระหว่างปี 2555-2559.....	13
ตารางที่ 1.10 การลงทุนของไทยในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์ ระหว่างปี 2555-2559.....	15
ตารางที่ 1.11 ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของสถาบันทางการเงินในกัมพูชา	18
ตารางที่ 1.12 อัตราแลกเปลี่ยนเงินเรียลและเหรียญสหรัฐ.....	19
ตารางที่ 1.13 อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับอุตสาหกรรมและพาณิชย์ในจังหวัดต่างๆ ในกัมพูชา.....	21
ตารางที่ 1.14 อัตราค่าน้ำในจังหวัดต่างๆ ของกัมพูชา.....	21
ตารางที่ 1.15 แผนการผลิตโรงไฟฟ้าในกัมพูชา ระหว่างปี 2559 – 2568	23
ตารางที่ 1.16 ประเภทของถนนในกัมพูชา.....	26
ตารางที่ 1.17 ท่าเรือทะเลในกัมพูชาและประเภทสินค้าหลัก	32
ตารางที่ 1.18 ท่าอากาศยานนานาชาติของกัมพูชา	34
ตารางที่ 1.19 ดัชนีวัดคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานปี 2559-2560	34
ตารางที่ 1.20 ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของกัมพูชา.....	35
ตารางที่ 2.1 การคาดการณ์จำนวนประชากรในอาเซียน.....	37
ตารางที่ 2.2 กำลังแรงงานและอัตราการว่างงานของกัมพูชา ปี 2550 – 2559.....	38
ตารางที่ 2.3 กำลังแรงงานของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี 2550 – 2559.....	38
ตารางที่ 2.4 อัตราเงินเดือนจำแนกตามตำแหน่งงานของกัมพูชาในปี 2559	39
ตารางที่ 2.5 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าของกัมพูชา ปี 2560	40
ตารางที่ 2.6 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้าของกัมพูชา ปี 2557-2560	41
ตารางที่ 2.7 สัญญาจ้างงานของกัมพูชา	44
ตารางที่ 2.8 เอกสารสำหรับการจ้างงานชาวต่างชาติ.....	46

	หน้า
ตารางที่ 3.1 รายชื่อบริษัทในตลาดหลักทรัพย์กัมพูชา ปี 2560	52
ตารางที่ 3.2 กระบวนการจัดตั้งบริษัทจำกัด.....	52
ตารางที่ 3.3 ตัวอย่างกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนการลงทุน	56
ตารางที่ 3.4 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประเภทธุรกิจ	57
ตารางที่ 3.5 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการร่วมทุนหรือห้างหุ้นส่วน.....	57
ตารางที่ 3.6 อัตราภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชา.....	59
ตารางที่ 3.7 อัตราภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ของผู้ไม่มีถิ่นพำนักในกัมพูชา	59
ตารางที่ 3.8 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีถิ่นพำนักในกัมพูชา	60
ตารางที่ 3.9 อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม.....	61
ตารางที่ 3.10 อัตราภาษีนำเข้า.....	61
ตารางที่ 3.11 อัตราภาษีส่งออก	62
ตารางที่ 3.12 การจัดเก็บอากรแสตมป์ของกัมพูชา	63
ตารางที่ 3.13 อัตราภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ	63
ตารางที่ 3.14 โครงการลงทุนที่ได้รับสิทธิประโยชน์และเงื่อนไขด้านเงินทุนขั้นต่ำ	70
ตารางที่ 3.15 โครงการลงทุนที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์	71
ตารางที่ 3.16 สินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าตามประเภทโครงการ QIP.....	73
ตารางที่ 4.1 ขั้นตอนการขออนุมัติจะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	82
ตารางที่ 4.2 รายชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา	83
ตารางที่ 4.3 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต.....	87
ตารางที่ 4.4 แผนการพัฒนาที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต.....	90
ตารางที่ 4.5 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต.....	91
ตารางที่ 4.6 ค่าขนส่งและค่าบริการพิธีการศุลกากรข้ามแดน	93
ตารางที่ 4.7 ค่าบริการพิธีการศุลกากรข้ามแดนเข้าประเทศไทยจากกัมพูชา.....	94
ตารางที่ 4.8 รายชื่อบริษัทที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก	95
ตารางที่ 4.9 อัตราค่าจ้างต่อเดือนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก.....	95
ตารางที่ 4.10 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก.....	96
ตารางที่ 5.1 ขนาดของโรงงานและจำนวนแรงงานของบริษัทที่เป็นสมาชิก	102
ตารางที่ 5.2 ขนาดของโรงงานและจำนวนแรงงานของบริษัทที่เป็นสมาชิก	103
ตารางที่ 5.3 รายชื่อผู้ประกอบการ 20 อันดับแรกที่มีจำนวนแรงงานสูงสุด.....	104
ตารางที่ 5.4 ตัวอย่างผู้ประกอบการไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งในกัมพูชา (GMAC).....	106
ตารางที่ 6.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ระยะเวลาท่องเที่ยว อัตราการเข้าพักโรงแรม	117
ตารางที่ 6.2 เปรียบเทียบจำนวนชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชา	118

	หน้า
ตารางที่ 6.3 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติที่เดินทางออกจาก ประเทศกัมพูชา ระหว่างปี 2552-2559 (คน).....	119
ตารางที่ 6.4 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชา	119
ตารางที่ 6.5 จุดผ่านแดนที่ขอวีซ่าได้ ณ จุดผ่านแดน	123
ตารางที่ 6.6 จุดผ่านแดนที่สามารถเดินทางได้โดยใช้ E-Visa	124
ตารางที่ 6.7 ค่าธรรมเนียมการสมัครวีซ่าและอายุวีซ่า	125
ตารางที่ 6.8 ประเทศที่ได้รับยกเว้นการสมัครวีซ่าของประเทศกัมพูชา.....	125
ตารางที่ 6.9 รายชื่อผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิก ของสมาคมธุรกิจโรงแรมของกัมพูชา	126
ตารางที่ 6.10 ตัวอย่างรายชื่อนักลงทุนไทยที่ลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา.....	128
ตารางที่ 7.1 สรุปโอกาสในการลงทุน ความเสี่ยง และข้อกังวลต่อการประกอบธุรกิจในกัมพูชา	141

บทที่ 1 ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาค

1.1 ภาพรวมเศรษฐกิจของกัมพูชา

เศรษฐกิจของกัมพูชามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2555-2559) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ล่าสุด ในปี 2559 อัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6.9 โดยมีมูลค่าประมาณ 19.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) คาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 7.3 ในอีก 5 ปีข้างหน้า (ปี 2560-2564)¹ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,259 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนในปี 2559 เป็น 1,365 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนในปี 2560 และ 1,581 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนในปี 2562 สำหรับอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 3.1 ในปี 2559 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.5 ในปี 2564 (ตารางที่ 1.1)

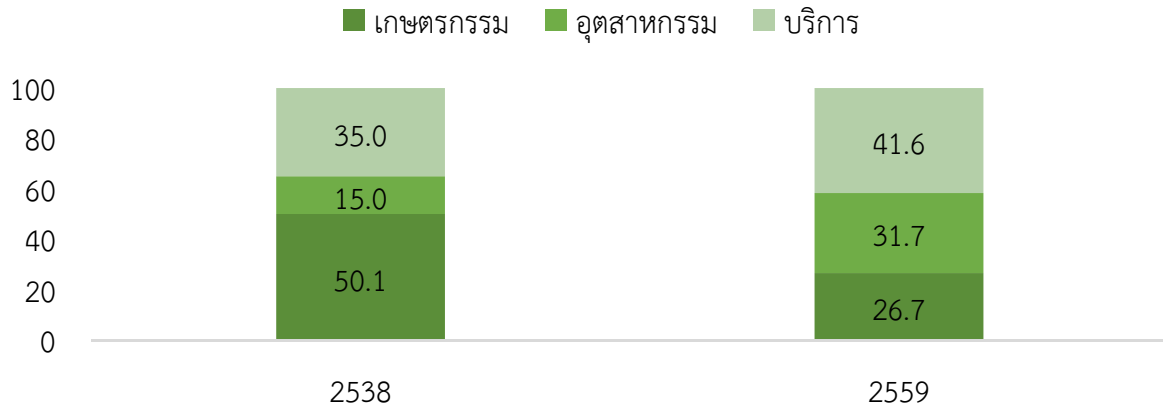
อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังคงประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจมหภาค โดยขาดดุลการคลังร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี 2560 และมีแนวโน้มจะขาดดุลอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 2.2-2.7 ของ GDP) ในช่วงปี 2561-2564 ประกอบกับ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงและต่อเนื่องยาวนาน โดยขาดดุลร้อยละ 9.1 ของ GDP ในปี 2560 และมีแนวโน้มจะลดลงเหลือร้อยละ 8.5-9.0 ในปี 2560-2564

ด้านโครงสร้างเศรษฐกิจของกัมพูชา มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยพึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก มาเป็นการพึ่งพาภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น กล่าวคือ ในปี 2543 สัดส่วนของ GDP ในภาคเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 46.5 ของ GDP ทั้งหมด ขณะที่ ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.0 และร้อยละ 39.1 ของ GDP ตามลำดับ ต่อมา ในปี 2559 สัดส่วนของภาคเกษตรกรรมลดลงเหลือร้อยละ 26.7 ของ GDP ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.8 และร้อยละ 43.5 ของ GDP ตามลำดับ (ภาพที่ 1.1)

¹ OECD (2017), Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2017.

ภาพที่ 1.1 เปรียบเทียบโครงสร้างเศรษฐกิจของกัมพูชา ปี 2538 และ 2558

หน่วย: ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: ธนาคารโลก (สืบค้นเมื่อเดือนกันยายน 2560)

ตารางที่ 1.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา ปี 2555 - 2562

เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	2555	2556	2557	2558	2559	2560*	2561*	2562*
ภาคเศรษฐกิจแท้จริง								
ประชากร (ล้านคน)	14.864	15.087	15.313	15.543	15.776	16.013	16.253	16.497
รายได้ประชากรต่อหัว (เหรียญสหรัฐฯ)	944	1,024	1,096	1,161	1,259	1,365	1,462	1,581
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	14.0	15.5	16.8	18.1	19.9	21.9	23.8	26.1
อัตราการเติบโตของ GDP (ร้อยละ)	7.3	7.5	7.1	7.0	6.9	6.9	7.0	7.0
อัตราการเติบโตของการบริโภค ภาคเอกชน (ร้อยละ)	4.6	5.8	4.5	5.9	4.5	4.7	4.8	5.2
อัตราการเติบโตของการบริโภค ภาครัฐ (ร้อยละ)	5.8	5.2	2.4	4.4	8.9	9.8	11.1	10.2
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.2	0.3	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
ดุลการค้า (ร้อยละของ GDP)	-3.8	-2.1	-1.3	-1.6	-2.0	-2.5	-2.6	-2.4
หนี้สาธารณะ (ร้อยละของ GDP)	32.1	32.1	32.3	32.5	31.9	32.1	32.5	32.0
ภาคการเงิน								
อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	2.9	3.0	3.9	1.2	3.1	3.1	3.3	3.3
อัตราแลกเปลี่ยนทางการ (เรียล/เหรียญสหรัฐฯ)	4,035.3	4,007.2	4,011.0	4,038.3	4,036.4	4,033.9	4,091.0	4,109.6
ภาคการต่างประเทศ								
ดุลบัญชีเดินสะพัด (ร้อยละของ GDP)	-7.4	-10.4	-9.9	-10.5	-10.2	-9.7	-9.4	-9.3

ที่มา: รวบรวมจาก Focus Economics Consensus Forecast (กรกฎาคม 2560) และสืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560

หมายเหตุ: * ตัวเลขคาดการณ์

1.2 การส่งออกและนำเข้า

ในปี 2559 กัมพูชามีมูลค่าการส่งออก 16,897 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ 13,851 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จึงทำให้เกิดดุลการค้า 3,046 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หากพิจารณาสินค้าส่งออกของประเทศกัมพูชาในปี 2559 (ตารางที่ 1.2) พบว่า สินค้าส่งออกสำคัญคือ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า โดยคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70.2 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่วนการนำเข้าสินค้าสำคัญ ได้แก่ ผ้าฝ้าย น้ำมันเชื้อเพลิง ยานพาหนะ และบุหรี โดยสัดส่วนการนำเข้าผ้าฝ้ายสูงถึงมากกว่าร้อยละ 13.5 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.2 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกปี 2559 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
1	711291	เศษและของที่ใช้ไม่ได้ - ของทองคำ รวมถึงโลหะที่หุ้มติดด้วยทองคำ แต่ไม่รวมถึงเศษผงของทองคำที่มีโลหะมีค่าอื่นๆ ปนอยู่	1,213.4	-
2	611030	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	1,049.0	16
3	611020	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยฝ้าย	835.7	0
4	620462	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ เสื้อกระโปรงชุด กระโปรง กระโปรงกางเกง กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และ กางเกงขาสั้น (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง - ทำด้วยฝ้าย	808.5	14
5	610990	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิล และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	596.3	29
6	620342	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษและเด็กชาย ทำด้วยฝ้าย	577.7	4
7	710812	ทองคำ (รวมถึงทองคำชุบด้วยแพลทินัมในลักษณะที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป)	512.4	555
8	610463	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ เสื้อกระโปรงชุด กระโปรง กระโปรงกางเกง กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	470.5	40
9	640399	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยาง พลาสติก หนังฟอก หรือหนังอัด	450.4	7
10	610910	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิล และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยฝ้าย	447.4	4
		อื่นๆ	9,936.1	-
		รวม	16,897.4	-

ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 1.3 สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่านำเข้าปี 2559 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
1	271019	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรลินัส นอกจาก ที่เป็นน้ำมันดิบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น ซึ่งมีน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรลินัส ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก ซึ่งน้ำมันเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งปรุงแต่งนั้น เคสน้ำมัน	710.1	-7
2	710812	ทองคำ (รวมถึงทองคำชุบด้วยแพลทินัม) ยังไม่ได้ขึ้นรูป หรืออยู่ในลักษณะกึ่งสำเร็จรูป หรือเป็นผง - ในลักษณะที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป	654.8	61
3	600622	ผ้าอื่นๆ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ย้อมสี	412.8	-3
4	600410	ผ้าถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ มีความกว้างเกิน 30 เซนติเมตร ที่มีด้ายยึดหรือด้ายยัดตั้งแต่ ร้อยละ 5 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก นอกจากของตามประเภท 60.01 - ที่มีด้ายยึดตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก แต่ไม่มีด้ายยัด	412.1	10
5	240220	ซิการ์ เซอรูต ซิการิลโลและบุหรี ที่ทำจากยาสูบหรือทำจากของ ที่ใช้แทนยาสูบ - บุหรีที่มียาสูบ	327.2	7
6	271012	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรลินัส นอกจากที่เป็นน้ำมันดิบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น ซึ่งมีน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรลินัส ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก ซึ่งน้ำมันเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งปรุงแต่งนั้น เคสน้ำมัน - น้ำมันเบาและสิ่งปรุงแต่ง	323.8	-4
7	600632	ผ้าอื่นๆ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - - ย้อมสี	304.8	13
8	170199	น้ำตาลที่ได้จากอ้อยหรือหัวบีต และซูโครสที่บริสุทธิ์ ในทางเคมี ในลักษณะของแข็ง -อื่นๆ	300.3	5
9	220290	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรส และเครื่องดื่มอื่นๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09 (น้ำผลไม้ รวมถึงเกรปมัสต์ และน้ำพืชผักที่ไม่ได้หมัก และไม่เติมสุรา จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม)	233.5	21
10	851712	เครื่องโทรศัพท์ รวมถึงเครื่องโทรศัพท์สำหรับ เครือข่ายเซลลูลาร์หรือสำหรับเครือข่ายไร้สายอื่นๆ เครื่องอุปกรณ์อื่นๆ สำหรับการส่งหรือการรับเสียง ภาพ หรือข้อมูลอื่นๆ รวมถึงเครื่องอุปกรณ์สำหรับการสื่อสารในระบบเครือข่ายทางสายหรือไร้สาย (เช่น เครือข่ายเฉพาะกลุ่ม หรือเครือข่ายบริเวณกว้าง) นอกจากเครื่องส่งหรือเครื่องรับตามประเภท 84.43 85.25 85.27 หรือ 85.28 - เครื่องโทรศัพท์สำหรับเครือข่ายเซลลูลาร์ หรือสำหรับ เครือข่ายไร้สายอื่นๆ	161.7	9
		อื่นๆ	10,009.65	-
		รวม	13,850.6	-

ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

สำหรับตลาดส่งออกหลัก 5 อันดับแรกของกัมพูชา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่น ตามลำดับ โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 6 คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 944 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

และสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 5.6 (ตารางที่ 1.4) ส่วนตลาดนำเข้าหลัก 5 อันดับแรก ได้แก่ ไทย จีน ฮังการี สิงคโปร์ ไต้หวัน ตามลำดับ โดยกัมพูชานำเข้าสินค้าจากประเทศไทยสูงสุด คิดเป็นมูลค่าการนำเข้า 4.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และสัดส่วนการนำเข้าสูงถึงร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 1.5)

ตารางที่ 1.4 ประเทศส่งออก 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการเติบโต 5 ปีย้อนหลัง (2555-2559) (ร้อยละ)
1	สหรัฐอเมริกา	2,914.5	17.2	2
2	เยอรมนี	1,535.0	9.1	14
3	สิงคโปร์	1,336.5	7.9	17
4	สหราชอาณาจักร	1,294.9	7.7	12
5	ญี่ปุ่น	1,204.2	7.1	31
6	ไทย	944.2	5.6	38
7	แคนาดา	897.8	5.3	10
8	ฝรั่งเศส	885.6	5.2	34
9	จีน	830.1	4.9	39
10	สเปน	639.2	3.8	29
	อื่นๆ	4,415.5	26.1	-
	รวม	16,897.4	100.0	17

ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 1.5 ประเทศนำเข้า 10 อันดับแรกของกัมพูชา ปี 2559

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการเติบโต 5 ปีย้อนหลัง (2555-2559) (ร้อยละ)
1	ไทย	4,607.1	33.3	5
2	จีน	3,963.6	28.6	9
3	ฮังการี	904.9	6.5	3
4	สิงคโปร์	770.2	5.6	-6
5	ไต้หวัน	650.9	4.7	0
6	เกาหลีใต้	573.0	4.1	0
7	อินโดนีเซีย	425.4	3.1	11
8	สหรัฐอเมริกา	361.6	2.6	15
9	ญี่ปุ่น	306.7	2.2	9
10	มาเลเซีย	285.0	2.1	3
	อื่นๆ	1,002.1	7.2	-
	รวม	13,850.6	100.0	6

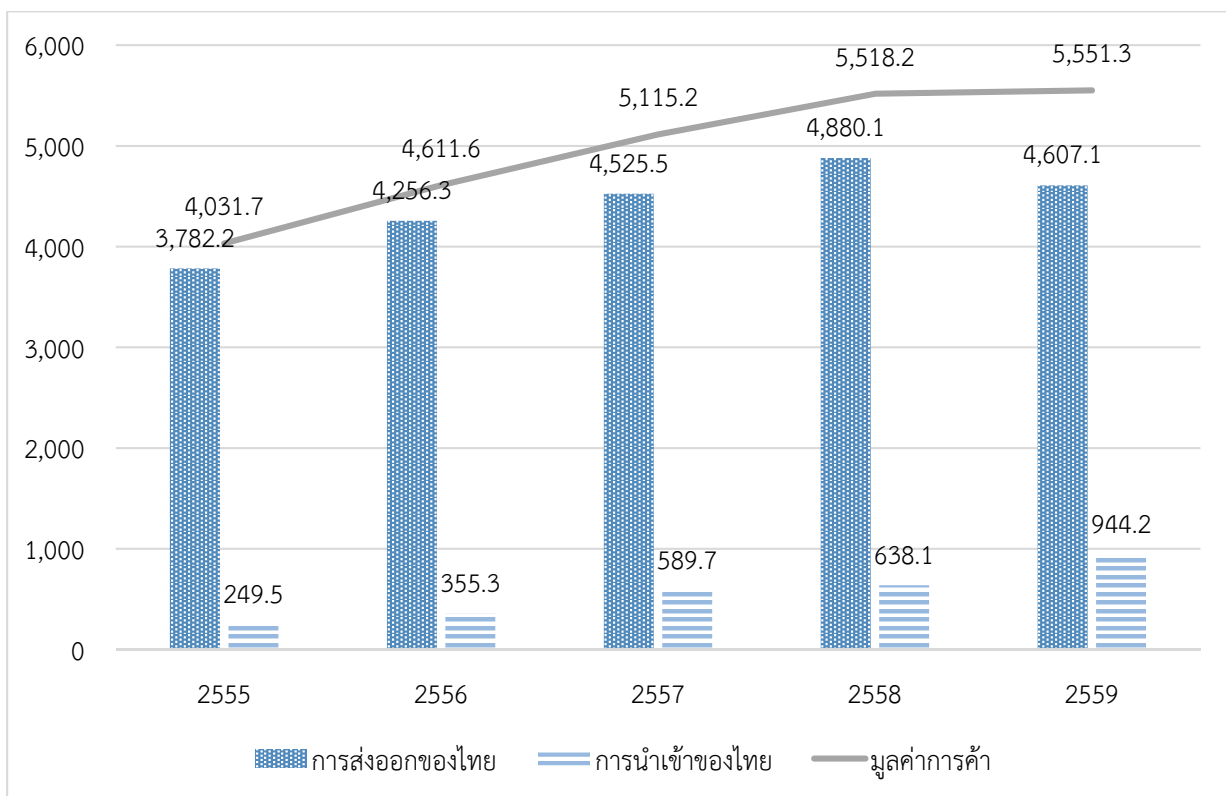
ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

1.3 การค้าระหว่างไทยและกัมพูชา

ในช่วงปี 2555-2559 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากมูลค่า 4,032 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2555 เป็น 5,552 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2559 และไทยเกินดุลการค้ากับกัมพูชาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ในปี 2559 ไทยเกินดุลการค้ากับกัมพูชาลดลง โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ -13.7 จากปีก่อนหน้า

หากพิจารณามูลค่าการส่งออกและนำเข้าพบว่า มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังกัมพูชาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่ปรับตัวลดลงเหลือเพียง 4,607 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2559 โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ -5.6 ขณะที่มูลค่าการนำเข้าของไทยจากกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่า 944 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอัตราการเติบโตสูงถึงร้อยละ 48 ในปี 2559 (ภาพที่ 1.2)

ภาพที่ 1.2 การค้าระหว่างไทยและกัมพูชา ปี 2555 – 2559

ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากกัมพูชา ในปี 2559 มีมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด 944 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้านำเข้าสำคัญ เช่น น้ำมันดิบ ทองคำ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์หรือชิ้นส่วนที่ใช้ในอุปกรณ์ไฟฟ้า (เช่น ชิ้นส่วนโลหะ ลวดและเคเบิล และมอเตอร์ไฟฟ้า) เป็นต้น (ตารางที่ 1.6)

สำหรับการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังกัมพูชาในปี 2559 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมด 4,607 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ทองคำ น้ำตาล เครื่องดื่มประเภทน้ำ น้ำแร่ และน้ำอัดลม ชิ้นส่วนยานยนต์ รถแทรกเตอร์ รถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้า และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (ตารางที่ 1.7)

ตารางที่ 1.6 สินค้านำเข้าของไทยจากกัมพูชา 20 อันดับแรก ปี 2559

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่านำเข้าปี 2559 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
1	071410	มันสำปะหลัง รากสามสิบ สาเลป เยรูซาเลมอาร์ติโชก มันเทศ และรากหรือหัวที่คล้ายกัน ซึ่งมีปริมาณของสตาร์ชหรืออินูลินสูง สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห้ง ผาน หรือทำเป็นเฟลเลตหรือไม้ก่ตาม รวมทั้งเนื้อในของต้นสาคุ - มันสำปะหลัง	259.3	82
2	710812	ทองคำ (รวมถึงทองคำชุบด้วยแพลทินัม) ยังไม่ได้ขึ้นรูป หรืออยู่ในลักษณะกึ่งสำเร็จรูป หรือเป็นผง - ในลักษณะที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป	220.3	4
3	711291	เศษและของที่ใช้ไม่ได้ ทำด้วยโลหะมีค่าหรือโลหะที่ หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า รวมทั้งเศษและของที่ใช้ไม่ได้อื่นๆ ที่มีโลหะมีค่าหรือสารประกอบโลหะมีค่า ชนิดที่ส่วนใหญ่ ใช้สำหรับสกัดโลหะมีค่า - ของทองคำ รวมถึงโลหะที่หุ้มติดด้วยทองคำ แต่ไม่รวมถึงเศษผงของทองคำที่มีโลหะมีค่าอื่นๆ ปนอยู่	127.3	100
4	854430	ลวดและเคเบิล (รวมถึงเคเบิลรวมแกน) ที่หุ้มฉนวน (รวมถึงชนิดเคลือบหรือชนิดแอนโด้ส) และตัวนำไฟฟ้าอื่นๆ ที่หุ้มฉนวนจะติดกับขั้วต่อหรือไม้ก่ตาม รวมทั้งเคเบิลใยนำแสง (ออปติคัลไฟเบอร์เคเบิล) ที่ทำขึ้นจากกลุ่มเส้นใยที่หุ้มปกแต่ละเส้น จะประกอบด้วยตัวนำไฟฟ้า หรือติดกับขั้วต่อหรือไม้ก่ตาม - ชุดสายไฟจุดระเบิดและชุดสายไฟอื่นๆ ชนิดที่ใช้กับยานบก อากาศยาน หรือเรือ	86.6	24
5	761699	ของอื่นๆ ทำด้วยอะลูมิเนียม - อื่นๆ	27.4	5
6	760200	เศษและของที่ใช้ไม่ได้ที่เป็นอะลูมิเนียม	23.0	24
7	854442	ลวดและเคเบิล (รวมถึงเคเบิลรวมแกน) ที่หุ้มฉนวน (รวมถึงชนิดเคลือบหรือชนิดแอนโด้ส) และตัวนำไฟฟ้าอื่นๆ ที่หุ้มฉนวนจะติดกับขั้วต่อหรือไม้ก่ตาม รวมทั้ง เคเบิลใยนำแสง (ออปติคัลไฟเบอร์เคเบิล) ที่ทำขึ้นจากกลุ่มเส้นใยที่หุ้มปกแต่ละเส้น จะประกอบด้วยตัวนำไฟฟ้า หรือติดกับขั้วต่อหรือไม้ก่ตาม - ติดกับขั้วต่อ	18.1	4
8	230910	ของปรุงแต่งชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ - อาหารสุนัขหรือแมว จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก	17.9	33
9	852990	ส่วนประกอบที่เหมาะสมสำหรับใช้เฉพาะหรือส่วนใหญ่ใช้กับของตามประเภท 85.25 ถึง 85.28	17.5	2
10	740400	เศษและของที่ใช้ไม่ได้ ที่เป็นทองแดง	9.9	26
11	630900	เสื้อผ้าที่ใช้แล้วและของที่ใช้แล้วทำด้วยสิ่งทอ ผ้าชีวีร์ เสื้อผ้าที่ใช้แล้วและของอื่นๆ ที่ใช้แล้ว	8.6	15
12	850110	มอเตอร์ไฟฟ้าและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (ไม่รวมถึง ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้า) - มอเตอร์ที่ให้กำลังไม่เกิน 37.5 วัตต์ - - มอเตอร์กระแสตรง - - - มอเตอร์แบบขั้น	8.3	2

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่านำเข้าปี 2559 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
13	901390	กลุอุปกรณ์ทำด้วยผลึกเหลวที่ไม่ได้เป็นของซึ่งระบุไว้ใน ประเภทอื่น เลเซอร์ นอกจากเลเซอร์ไดโอด รวมทั้ง เครื่องใช้และอุปกรณ์อื่นๆ เชิงทัศนศาสตร์ที่ไม่ได้ระบุหรือ รวมไว้ในที่อื่นในตอนนี้ - ของตาม ประเภทย่อย 9013.80.10	8.0	10
14	610463	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ เสื้อกระโปรงชุด กระโปรง กระโปรงกางเกง กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสาย โยง กางเกงขาสามส่วน และกางเกงขาสั้น (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรี หรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	7.0	42
15	610910	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยฝ้าย	6.7	11
16	610990	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ - ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	4.2	11
17	853650	เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับตัดต่อหรือป้องกันวงจรไฟฟ้า หรือสำหรับต่อกับวงจรไฟฟ้าหรือต่อภายในวงจรไฟฟ้า (เช่น สวิตช์ รีเลย์ ฟิวส์ เครื่องกำจัดกระแสเซอร์จ ปลั๊ก เต้ารับ กระจุบหลอดไฟฟ้า และขั้วต่ออื่นๆ กล่องขุมสายไฟฟ้า) สำหรับแรงดันไฟฟ้าไม่เกิน 1,000 โวลต์ รวมทั้ง ขั้วต่อสำหรับเส้นใยนำแสง สำหรับกลุ่มเส้นใยนำแสง หรือสำหรับเคเบิลเส้นใยนำแสง - สวิตช์อื่นๆ	3.8	1
18	100590	ข้าวโพด	3.6	16
19	410411	หนังที่ฟอกแล้วหรือหนังครีสต์ของสัตว์จำพวกโคกระบือ หรือจำพวกม้า ไม่มีขนติด จะผ่าหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่จัดทำ มากไปกว่านี้ - พูล เกรน ไม่ผ่า รวมทั้งเกรนสปลิต	3.1	9
20	610343	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และกางเกงขาสั้น (นอกจาก ชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ - - ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	3.0	32
		อื่นๆ	80.5	-
		รวม	944.2	-

ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 1.7 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกัมพูชา 20 อันดับแรก ปี 2559

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกปี 2559 (ล้านบาทหรือสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
1	710812	ทองคำ (รวมถึงทองคำชุบด้วยแพลทินัม) ยังไม่ได้ขึ้นรูป หรืออยู่ในลักษณะกึ่งสำเร็จรูป หรือเป็นผง - อื่นๆ ในลักษณะที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป	654.8	9
2	271019	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรมีนัส นอกจาก ที่เป็นน้ำมันดิบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ ในที่อื่น ซึ่งมีน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรมีนัส ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก ซึ่งน้ำมันเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งปรุงแต่งนั้น เศษน้ำมัน	488.3	14
3	170199	น้ำตาลที่ได้จากอ้อยหรือหัวบีต และซูโครสที่บริสุทธิ์ ในทางเคมี ในลักษณะของแข็ง	291.8	23
4	271012	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรมีนัส นอกจาก ที่เป็นน้ำมันดิบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ ในที่อื่น ซึ่งมีน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ได้จากแร่ปิโตรมีนัส ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก ซึ่งน้ำมันเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งปรุงแต่งนั้น เศษน้ำมัน - - น้ำมันเบาและสิ่งปรุงแต่ง	225.8	19
5	220290	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรส และเครื่องดื่มอื่นๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09 - อื่นๆ	203.6	19
6	252329	พอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อะลูมินัสนีซีเมนต์ สแลกซีเมนต์ ซูเปอร์ซัลเฟต-ซีเมนต์และไฮดรอลิกซีเมนต์ที่คล้ายกัน จะแต่งสีหรือเป็นซีเมนต์เม็ด (คลิงเกอร์) หรือไม่ก็ตาม - - อื่นๆ	146.8	36
7	871410	ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของยานตามประเภท 87.11 ถึง 87.13 - ของรถจักรยานยนต์ (รวมถึงโมเตอร์)	97.5	20
8	843351	เครื่องจักรสำหรับเก็บเกี่ยวหรือเกี่ยว รวมถึง เครื่องทำฟ่อนฟางหรือฟ่อนหญ้า เครื่องตัดหญ้า รวมทั้งเครื่องจักรสำหรับทำความสะอาด คัดหรือ แยกขนาดไซ้ ผลไม้ หรือผลิตผลอื่นๆ ทางการเกษตร นอกจากเครื่องจักรตามประเภท 84.37 - - เครื่องจักรที่มีทั้งเครื่องเก็บเกี่ยวและเกี่ยว	77.2	29
9	840734	เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบเคลื่อนตรงหรือ ลูกสูบหมุนชนิดจุดระเบิดด้วยประกายไฟ - - มีความจุของกระบอกสูบเกิน 1,000 ลูกบาศก์เซนติเมตร	72.0	23
10	392690	ของอื่นๆ ทำด้วยพลาสติกและของที่ทำด้วยวัตถุอื่นๆ ตามประเภท 39.01 ถึง 39.14 - อื่นๆ	64.8	7
11	871120	รถจักรยานยนต์ (รวมถึงโมเตอร์) และรถจักรยานที่ติดตั้งมอเตอร์ช่วย (มีหรือไม่มีรถพ่วงข้าง) รวมทั้งรถพ่วงข้าง - มีเครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบเคลื่อนตรงที่มี ความจุของกระบอกสูบเกิน 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 250 ลูกบาศก์เซนติเมตร	59.4	15
12	870190	แทรกเตอร์ (นอกจากแทรกเตอร์ตามประเภทที่ 87.09) อื่นๆ	56.0	27
13	220300	เบียร์ที่ทำจากมอลต์	54.8	30
14	870333	รถยนต์และยานยนต์อื่นๆ ที่ออกแบบสำหรับขนส่งบุคคล เป็นหลัก (นอกจากของตามประเภท 87.02) รวมถึง สเตชันแวกอนและรถแข่ง - - ความจุของกระบอกสูบเกิน 2,500 ลูกบาศก์เซนติเมตร	51.3	2

ลำดับ	รหัส HS Code	รายการสินค้า	มูลค่าส่งออกปี 2559 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโตระหว่างปี 2555-2559 (ร้อยละ)
15	853400	วงจรมินิ	42.0	3
16	271600	พลังงานไฟฟ้า	39.2	40
17	292242	สารประกอบอะมิโนที่มีออกซิเจนฟังก์ชัน -- กรดกลูตามิกและเกลือของกรดกลูตามิก	37.4	23
18	210690	อาหารปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น - อื่นๆ	35.9	3
19	851712	เครื่องโทรศัพท์ รวมถึงเครื่องโทรศัพท์สำหรับ เครือข่ายเซลลูลาร์หรือสำหรับเครือข่ายไร้สายอื่นๆ เครื่องอุปกรณ์อื่นๆ สำหรับการส่งหรือการรับเสียง ภาพ หรือข้อมูลอื่นๆ รวมถึงเครื่องอุปกรณ์สำหรับการสื่อสารในระบบเครือข่ายทางสายหรือไร้สาย (เช่น เครือข่ายเฉพาะกลุ่ม หรือเครือข่ายบริเวณกว้าง) นอกจากเครื่องส่งหรือเครื่องรับตามประเภท 84.43 85.25 85.27 หรือ 85.28 - - เครื่องโทรศัพท์สำหรับเครือข่ายเซลลูลาร์ หรือสำหรับ เครือข่ายไร้สายอื่นๆ	34.8	6
20	010392	สุกรมีชีวิต -- น้ำหนักตั้งแต่ 50 กิโลกรัมขึ้นไป	34.3	27
		อื่นๆ	1,839.4	
		รวม	4,607.1	

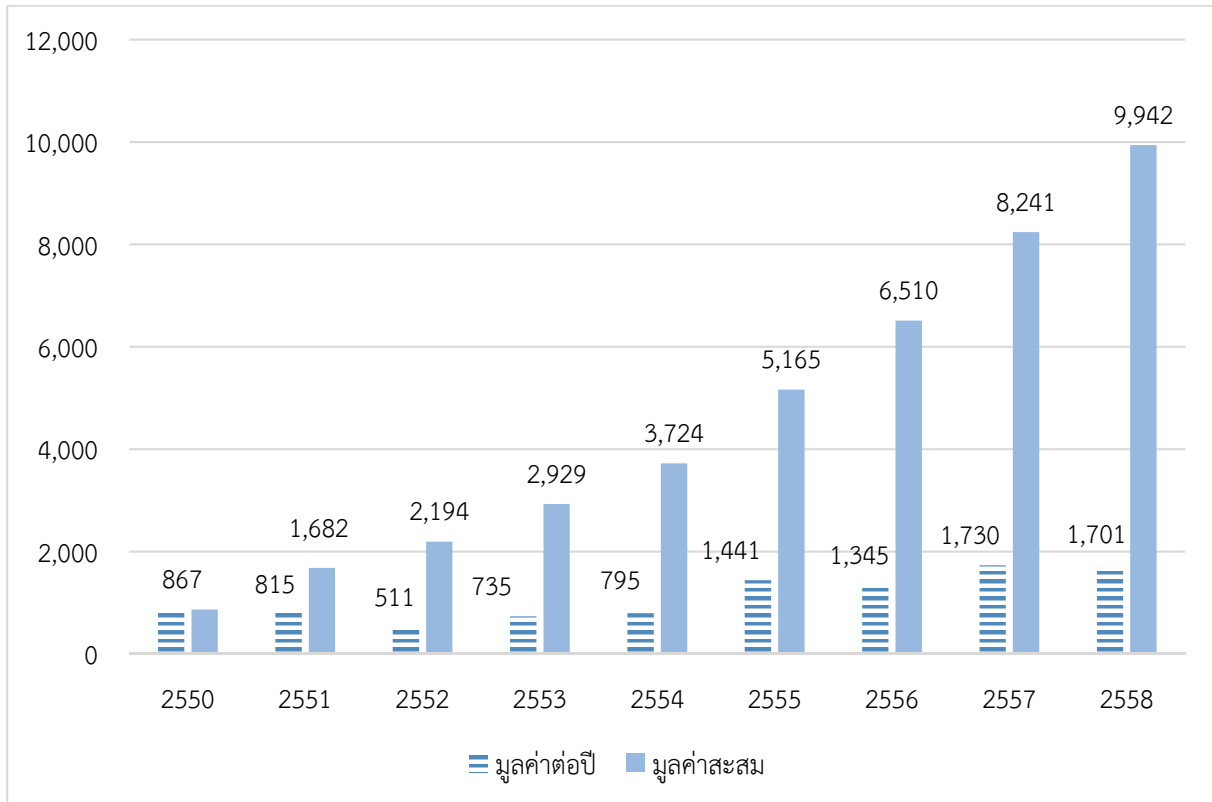
ที่มา: ITC (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

1.4 การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ

ในปี 2558 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิมายังกัมพูชามีมูลค่า 1,701 ล้านดอลลาร์ฯ ลดลงเล็กน้อยจากปี 2557 ที่มีมูลค่า 1,730.4 ล้านดอลลาร์ฯ โดยการลงทุนจากต่างประเทศมายังกัมพูชาในปี 2550-2558 มีมูลค่าสะสมรวมทั้งสิ้น 9,941.6 ล้านดอลลาร์ฯ (ภาพที่ 1.3)

ภาพที่ 1.3 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสู่ทิมายักษ์พูชา ระหว่างปี 2550 – 2558

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: ธนาคารโลก (ปรับปรุงล่าสุดเมื่อ วันที่ 27 เมษายน 2560)

หากพิจารณาโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ตามความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติยักษ์พูชา (Qualified Investment Project: QIP) ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีมูลค่าทุนจดทะเบียน (registered capital) สะสมทั้งหมด 2,698 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าสินทรัพย์ถาวร (fixed assets) ทั้งหมด 15,801 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 1.8)

หากพิจารณาเฉพาะมูลค่าทุนจดทะเบียนพบว่า การลงทุนจากในประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35 ของมูลค่าทุนจดทะเบียนทั้งหมด ขณะที่ การลงทุนจากต่างชาติคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65 ของมูลค่าทุนจดทะเบียนทั้งหมด โดยประเทศที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียนสูงสุด ได้แก่ จีน (ร้อยละ 16) รองลงมาคือ เวียดนาม (ร้อยละ 12.7) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 7.4) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 6.6) และฮ่องกง (ร้อยละ 6.1) ขณะที่ ไทยมีสัดส่วนร้อยละ 2 ของมูลค่าทุนจดทะเบียนทั้งหมด

ตารางที่ 1.8 การลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์ (QIP)
จำแนกตามประเทศที่ลงทุน ระหว่างปี 2555-2559

ลำดับ	ประเทศ	ทุนจดทะเบียน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	สินทรัพย์ถาวร (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	รวม (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	กัมพูชา	943.0	35.0	8,829.7	55.9	9,772.7	52.8
2	จีน	431.6	16.0	2,347.7	14.9	2,779.3	15.0
3	ญี่ปุ่น	198.7	7.4	1,053.0	6.7	1,251.7	6.8
4	ฮ่องกง	165.0	6.1	757.1	4.8	922.1	5.0
5	เวียดนาม	341.4	12.7	513.5	3.2	855.0	4.6
6	เกาหลีใต้	84.6	3.1	456.3	2.9	540.9	2.9
7	สหราชอาณาจักร	177.0	6.6	359.0	2.3	536.0	2.9
8	ไต้หวัน	108.1	4.0	307.6	1.9	415.7	2.2
9	ไทย	53.6	2.0	335.2	2.1	388.9	2.1
10	สิงคโปร์	51.2	1.9	304.4	1.9	355.6	1.9
11	ซามัว	54.8	2.0	218.5	1.4	273.3	1.5
12	มาเลเซีย	11.6	0.4	100.1	0.6	111.7	0.6
13	สหรัฐอเมริกา	13.9	0.5	46.2	0.3	60.0	0.3
14	อินเดีย	13.4	0.5	26.3	0.2	39.7	0.2
15	สาธารณรัฐเชเชลส์	5.0	0.2	24.1	0.2	29.1	0.2
16	ออสเตรเลีย	3.3	0.1	25.5	0.2	28.8	0.2
17	แคนาดา	6.0	0.2	21.5	0.1	27.5	0.1
18	บรูไน	9.0	0.3	16.8	0.1	25.8	0.1
19	ลักเซมเบิร์ก	8.4	0.3	8.4	0.1	16.8	0.1
20	ฝรั่งเศส	4.8	0.2	9.5	0.1	14.3	0.1
21	เบลเยียม	3.0	0.1	6.6	0.0	9.6	0.1
23	มองโกเลีย	1.8	0.1	4.3	0.0	6.1	0.0
26	เยอรมนี	1.7	0.1	3.1	0.0	4.7	0.0
24	อิตาลี	1.0	0.0	3.4	0.0	4.4	0.0
29	อิสราเอล	1.0	0.0	3.3	0.0	4.3	0.0
22	สวิตเซอร์แลนด์	0.2	0.0	4.0	0.0	4.2	0.0
25	รัสเซีย	0.8	0.0	3.2	0.0	4.0	0.0
27	เนเธอร์แลนด์	1.0	0.0	3.0	0.0	4.0	0.0
28	ออสเตรเลีย	1.0	0.0	3.0	0.0	4.0	0.0
32	สาธารณรัฐมอริเชียส	1.0	0.0	2.3	0.0	3.3	0.0
30	ตุรกี	0.5	0.0	2.7	0.0	3.1	0.0
31	อินโดนีเซีย	0.5	0.0	1.5	0.0	1.9	0.0
33	ปากีสถาน	0.3	0.0	0.5	0.0	0.8	0.0
รวม		2,698.1	100.0	15,801.3	100.0	18,499.3	100.0
รวม (ไม่นับกัมพูชา)		1,755.0	-	6,971.6	-	8,726.7	-

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodia Investment Board: CIB) ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2560

หากพิจารณาโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ตามความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา (Qualified Investment Project: QIP) ระหว่างปี 2555-2559 จำนวนทั้งสิ้น 711 โครงการ โดยจำแนกตามรายสาขาธุรกิจ พบว่า โครงการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมมีจำนวนมากที่สุดและมีทุนจดทะเบียนสูงสุด (584 โครงการ และ 1,191 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม (70 โครงการ และ 686 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ภาคบริการ (28 โครงการ และ 613 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และภาคการท่องเที่ยว (29 โครงการ และ 209 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) (ภาพที่ 1.5)

ในบรรดาโครงการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมนั้น หากพิจารณาจากทุนจดทะเบียนพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม (521 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) รองลงมาคือ อุตสาหกรรมรองเท้า (190 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ (71 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ส่วนในบรรดาโครงการลงทุนในภาคเกษตรกรรมนั้น หากพิจารณาจากทุนจดทะเบียนพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งเป็นการลงทุนในกิจการยางพารา (301 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) รองลงมาคือ อุตสาหกรรมการเกษตร (243 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และกิจการโรงสีข้าว (96 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ขณะที่ในบรรดาโครงการลงทุนในภาคบริการ (ไม่รวมบริการท่องเที่ยว) นั้น หากพิจารณาจากทุนจดทะเบียนพบว่า เกือบร้อยละ 90 เป็นการลงทุนใน 3 ธุรกิจใหญ่ประกอบด้วย ธุรกิจโครงสร้างพื้นฐาน (265 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ธุรกิจห้างสรรพสินค้า (154 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และธุรกิจโทรคมนาคม (118 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

**ตารางที่ 1.9 การลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์
จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมที่ลงทุน ระหว่างปี 2555-2559**

	อุตสาหกรรมหลัก/อุตสาหกรรมย่อย	จำนวนโครงการ	สัดส่วนการถือหุ้น(ร้อยละ)		ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐฯ)	สินทรัพย์ถาวร (เหรียญสหรัฐฯ)
			ท้องถิ่น	ต่างชาติ		
	ภาคเกษตรกรรม (agriculture)	70	31.27	68.73	685,800,000	2,655,886,309
1	เกษตรกรรม (agriculture)	1	-	1.43	2,000,000	25,844,531
2	อุตสาหกรรมกรรมการเกษตร (agro-Industry)	30	15.59	27.27	243,000,000	1,617,729,770
3	การประมง (fishery)	1	-	1.43	1,000,000	4,951,325
4	การเพาะปลูก (plantation)	1	-	1.43	42,500,000	29,767,252
5	โรงสีข้าว (rice mill)	19	12.33	14.81	96,300,000	527,038,463
6	ยางพารา (rubber)	18	3.36	22.36	301,000,000	450,554,968
	ภาคอุตสาหกรรม (industries)	584	12.73	87.27	1,191,250,728	6,656,037,083
7	อาหารสัตว์ (animal feed)	3	0.34	0.17	4,500,000	30,810,922
8	กระเป๋ (bag)	20	0.58	2.84	21,200,000	97,912,270
9	จักรยาน (bicycle)	1	-	0.17	1,000,000	2,370,310
10	วัสดุก่อสร้าง (building material)	3	0.16	0.36	7,000,000	16,580,410

	อุตสาหกรรมหลัก/อุตสาหกรรมย่อย	จำนวนโครงการ	สัดส่วนการถือหุ้น(ร้อยละ)		ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐฯ)	สินทรัพย์ถาวร (เหรียญสหรัฐฯ)
			ท้องถิ่น	ต่างชาติ		
11	รถยนต์ (car)	1	0.17	-	1,000,000	4,728,710
12	ปูนซีเมนต์ (cement)	3	0.21	0.31	71,000,000	499,552,648
13	เคมีภัณฑ์ (chemical)	1	0.03	0.14	1,000,000	3,424,414
14	น้ำดื่ม (drinking water)	3	0.51	-	43,429,828	98,600,131
15	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (electronics)	10	-	1.71	16,000,000	125,281,000
16	พลังงาน (energy)	3	0.24	0.28	3,000,000	827,146,000
17	ปุ๋ย (fertilizer)	4	0.18	0.50	4,000,000	64,976,174
18	อาหารแปรรูป (food processing)	7	0.47	0.72	7,000,000	78,155,322
19	เครื่องนุ่งห่ม (garment)	323	3.7	51.60	521,300,000	1,668,113,313
20	ถุงมือ (glove)	3	-	0.51	3,000,000	12,421,111
21	ของใช้ภายในบ้าน (household goods)	4	-	0.17	2,000,000	5,293,670
22	หนังสัตว์แปรรูป (leather processing)	2	-	0.34	1,500,000	14,777,780
23	การประกอบเครื่องจักร (mechanic assembly)	2	0.03	0.31	2,000,000	10,182,000
24	อุปกรณ์ทางการแพทย์ (medical instrument)	1	-	0.17	500,000	2,165,770
25	เวชภัณฑ์ (medical supplies)	4	0.51	0.17	4,000,000	17,263,058
26	เหล็ก (metal)	5	0.63	0.23	20,000,000	51,928,670
27	เหมืองแร่ (mining)	10	0.98	0.73	46,500,000	159,013,384
28	เครื่องยนต์ (motor)	3	0.34	0.17	3,000,000	6,880,580
29	อุตสาหกรรมอื่นๆ (other industries)	67	1.52	9.95	167,000,000	2,132,648,463
30	บรรจุภัณฑ์ (packaging)	13	0.67	1.55	14,220,900	45,606,879
31	กระดาษ (paper)	2	0.26	0.08	4,000,000	48,878,440
32	ปิโตรเลียม (petroleum)	1	0.09	0.09	1,000,000	2,750,000
33	พลาสติก (plastic)	5	0.17	0.68	6,000,000	22,382,570
34	รองเท้า (shoes)	63	0.72	10.07	190,100,000	473,289,109
35	ถุงเท้า (sock)	2	0.01	0.33	7,000,000	25,420,508
36	สิ่งทอ (textile)	6	-	1.03	6,000,000	14,369,164
37	ยาสูบ (tobacco)	3	0.11	0.40	3,000,000	51,929,582
38	ของเล่น (toy)	4	-	0.68	3,500,000	9,609,779
39	ไม้แปรรูป (wood processing)	5	0.09	0.77	5,500,000	31,574,943
	ภาคบริการ (services)	28	47.50	52.50	612,501,000	3,748,116,205
40	การก่อสร้าง (construction)	5	10.71	7.17	44,000,000	166,255,064
41	วิศวกรรม (engineering)	1	-	3.57	1,000,000	8,325,000
42	บริการทางการแพทย์ (health services)	1	-	3.57	28,000,000	29,327,000
43	โครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure)	8	16.96	11.61	265,000,000	2,503,018,367
44	บริการ (services)	2	-	7.14	1,001,000	79,980,000
45	ห้างสรรพสินค้า (shopping mall)	3	3.57	7.14	153,500,000	439,747,308

	อุตสาหกรรมหลัก/อุตสาหกรรมย่อย	จำนวนโครงการ	สัดส่วนการถือหุ้น(ร้อยละ)		ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐฯ)	สินทรัพย์ถาวร (เหรียญสหรัฐฯ)
			ท้องถิ่น	ต่างชาติ		
46	โทรคมนาคม (telecommunication)	6	11.96	9.46	118,000,000	510,216,666
47	การประปา (water supply)	2	4.29	2.86	2,000,000	11,246,800
	ภาคการท่องเที่ยว (tourism)	29	62.50	37.50	208,505,000	2,741,217,730
48	โรงแรม (hotel)	21	47.95	24.47	178,505,000	984,241,014
49	การท่องเที่ยว (tourism)	2	3.45	3.45	3,000,000	549,065,746
50	ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว (tourism centre)	6	11.10	9.59	27,000,000	1,207,910,970
	รวม	711	-	-	2,698,056,728	15,801,257,327

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodia Investment Board: CIB) ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2560

1.4.1 การลงทุนโดยตรงจากไทย

หากพิจารณาโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ตามความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา (Qualified Investment Project: QIP) ของบริษัทไทยในช่วงปี 2555-2559 (ตารางที่ 1.10) พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 25 โครงการและมูลค่าทุนจดทะเบียนรวม 53.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยโครงการที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียนสูงสุดคือ โรงปูนซีเมนต์ซิบบม-อินซี ด้วยมูลค่าทุนจดทะเบียน 24 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม การลงทุนของไทยส่วนใหญ่มีทุนจดทะเบียน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือต่ำกว่า และอยู่ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า (มีจำนวน 9 โครงการ)

ตารางที่ 1.10 การลงทุนของไทยในกัมพูชาที่ได้รับสิทธิประโยชน์ ระหว่างปี 2555-2559

บริษัท	อุตสาหกรรม/กิจการ	ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐฯ)
เกษตรกรรม		6,540,000
Crystal Rice (Kampuchea) Co., Ltd.	โรงสีข้าว	2,100,000
Rice Mill Complex Co., Ltd.	โรงสีข้าว	1,500,000
Data Rubber (Cambodia) Co., Ltd.	ปลูกและแปรรูปยางพารา	1,000,000
Asia Central Prime Rice Company Limited	โรงสีข้าว	950,000
Bokor Rice Products Company Limited	ผลิตแป้งสาลี	500,000
Power Unity (Cambodia) Investment Co., Ltd.	แปรรูปมันสำปะหลัง	490,000
อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องนุ่งห่ม		10,450,000
T.U.W Textile (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	3,000,000
Dynasty Apparel (Cambodia) Company Limited	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	1,000,000
Pilot Knit Sport Wear (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	1,000,000
Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	1,000,000
U.D.S Garment Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	1,000,000
Scandinavian Textile (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	1,000,000
S.P. Brother (Sisophon) Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	980,000
T.K. Garment Sisophon Co., Ltd.	ผลิตเครื่องนุ่งห่ม	980,000

บริษัท	อุตสาหกรรม/กิจการ	ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐฯ)
Aerosoft Summit Footwear Ltd.	ผลิตรองเท้า	490,000
อุตสาหกรรมอื่นๆ		34,850,000
Chip Mong Insee Cement Corporation	โรงปูนซีเมนต์	24,000,000
Integrated Resources International Co., Ltd.	โรงสีข้าวและโรงงานไฟฟ้า	5,600,000
TK Chen Fu Co., Ltd.	ผลิตถุงพลาสติกและไม้แขวนเสื้อ	1,020,000
Stallion Steel Co., Ltd.	ผลิตท่อสแตนเลส	1,000,000
C.C.S Sereynokor Co., Ltd.	ผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก	1,000,000
LGE Bio Technology (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตอาหารสัตว์และปุ๋ยเกษตร	920,000
SC Water Management (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตและบำบัดน้ำ	800,000
Phnom Penh Precast Construction Co., Ltd.	ผลิตคอนกรีต	510,000
บริการ		1,800,000
The Royal Sands Koh Rong Co., Ltd.	โรงแรม 5 ดาว	1,000,000
SMPP Riverside Co., Ltd.	โรงแรม 4 ดาว	800,000

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodia Investment Board: CIB) ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2560

1.5 ระบบสถาบันทางการเงิน

ภาคการเงินและการธนาคารของกัมพูชาอยู่ภายใต้การกำกับของกฎหมายหลัก 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธนาคารกลางของกัมพูชาปี 2539 (Law on Organization and Conduct of NBC 1996) ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของธนาคารกลางกัมพูชา และกฎหมายธนาคารและสถาบันการเงินปี 2542 (Law on Banking and Financial Institutions 1999) ซึ่งกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของสถาบันการเงินในกัมพูชา นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของสถาบันการเงินโดยละเอียดเพิ่มเติม เช่น กฎกระทรวง (Prakas) ซึ่งออกโดยรัฐมนตรี (เช่น กฎกระทรวงเกี่ยวกับการรายงานเครดิต 2554 หรือ Prakas on Credit Reporting 2011) และหนังสือเวียน (Circulars) ซึ่งออกโดยหน่วยงานของรัฐ (เช่น หนังสือเวียนเกี่ยวกับระดับนำลงทุน 2553 หรือ Circular on Investment Grade 2010)²

สถาบันทางการเงินของกัมพูชา ประกอบด้วย ธนาคารกลางแห่งกัมพูชา (National Bank of Cambodia) ธนาคารพาณิชย์ (commercial banks) ธนาคารเฉพาะกิจ (specialized banks) สถาบันทางการเงินขนาดเล็ก (microfinance institutions: MFIs) และสถาบันทางการเงินอื่นๆ เช่น บริษัทลีสซิ่ง (leasing companies) และเครดิตบูโร (credit bureau) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

² ธนาคารกลางแห่งกัมพูชา ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://www.nbc.org.kh/english/Legislation/prakas_new.php

(1) ธนาคารกลางของกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC)

ภายใต้กฎหมายธนาคารกลาง ธนาคารกลางของกัมพูชามีหน้าที่หลักคือกำหนดยุทธศาสตร์การเงิน การผลิตและออกธนบัตรสกุลเงินเรียลใช้ภายในประเทศ การกำกับกิจกรรมทางการเงิน เครดิต อัตราแลกเปลี่ยน และอัตราดอกเบี้ย เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ รวมถึงอนุมัติให้มีการตั้งหรือยุบสถาบันการเงินในกัมพูชา และกำกับดูแลสถาบันทางการเงินของกัมพูชาตามกฎระเบียบทางการเงินที่ธนาคารกำหนด ทั้งนี้ สถาบันทางการเงินทุกประเภทจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์และขออนุญาตดำเนินกิจการทางการเงินกับธนาคารกลางของกัมพูชา

(2) สถาบันธนาคาร (banking institutions)

สถาบันธนาคารเป็นแหล่งดำเนินธุรกรรมทางการเงินที่สำคัญ โดยประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์ (commercial banks) 36 แห่ง แบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด 28 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนเป็นสาขาของธนาคารต่างชาติ (foreign branches) 8 แห่ง และธนาคารเฉพาะกิจ (specialized banks) อีก 15 แห่ง

(3) สถาบันการเงินรายย่อย (microfinance institutions: MFIs)

สถาบันการเงินรายย่อยในประเทศกัมพูชา³ แบ่งออกเป็นสถาบันการเงินรายย่อยที่รับฝากเงิน (microfinance deposit taking institutions) 7 แห่ง และสถาบันทางการเงินรายย่อยทั่วไป (microfinance institutions) 62 แห่ง

(4) สถาบันทางการเงินอื่นๆ

กัมพูชามีสถาบันทางการเงินประเภทอื่นๆ ที่ได้รับอนุมัติจากธนาคารกลางและดำเนินกิจการเกี่ยวกับภาคการเงิน ได้แก่ บริษัท ลีซซิง (leasing companies) 9 แห่ง สถาบันการเงินที่ให้บริการชำระเงิน (third-party processor) 6 แห่ง⁴ เครดิตบูโร (credit bureau) 1 แห่ง คือ บริษัท Credit Bureau (Cambodia) และตัวแทนแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (money changers) อีก 2,010 แห่ง

ที่ผ่านมา ธนาคารกลางกัมพูชามีนโยบายทางการเงินและออกกฎระเบียบในการกำกับสถาบันการเงินที่เข้มงวดมากขึ้นเพื่อสร้างเสถียรภาพในภาคการเงินของประเทศ โดยเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2559 ธนาคารกลางกัมพูชากำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ (minimum registered capital) ใหม่ของสถาบันการเงินในประเทศ⁵ โดยปรับเพิ่มทุนดังกล่าวของสถาบันการเงินแต่ละประเภท ดังนี้ (ตารางที่ 1.11)

³ อยู่ภายใต้การกำกับของกฎหมาย Prakas on Licensing of Microfinance Deposit Taking Institutions 2007

⁴ ในปี 2557 มีสถาบันที่ได้รับอนุมัติจากธนาคารกลางให้เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการชำระเงิน (Third party processor) ทั้งหมด 6 แห่ง ได้แก่ Wing (Cambodia) Ltd, Viettel (Cambodia) Pte., Ltd, IME (M) SDN BHD, Western Union Network (Ireland) Ltd, Money Gram Payment System Inc, and PayGo SEA (Cambodia) Co., Ltd.

⁵ ตามประกาศกฎหมาย Circular on Implementation of Prakas on Minimum Required Capital of Banking and Financial Institutions ประกาศเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2559

ตารางที่ 1.11 ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของสถาบันทางการเงินในกัมพูชา

ประเภทของสถาบันทางการเงิน	ทุนจดทะเบียนเดิม		ทุนจดทะเบียนใหม่	
	ล้านเรียล	ล้านเหรียญสหรัฐฯ	ล้านเรียล	ล้านเหรียญสหรัฐฯ
ธนาคารพาณิชย์	150,000	37.5	300,000	75
สาขาของธนาคารต่างชาติ	150,000	12.5	300,000	75
สาขาของธนาคารต่างชาติ (investment-grade)	150,000	12.5	200,000	50
ธนาคารเฉพาะกิจ	30,000	7.5	60,000	15
สถาบันการเงินขนาดเล็กที่รับเงินฝาก	10,000	2.5	120,000	30
สถาบันการเงินรายย่อย	250	0.0625	60,000	1.5

ที่มา: ธนาคารกลางกัมพูชา ข้อมูล ณ วันที่ 16 มิถุนายน 2559

นอกจากนี้ ธนาคารกลางกัมพูชามีนโยบายส่งเสริมการใช้สกุลเงินเรียลในการทำธุรกรรมต่างๆ นอกเหนือจากการจ่ายเงินเดือนค่าจ้างและใช้ในธุรกรรมทั่วไปของภาครัฐและธนาคารกลาง โดยเมื่อเดือนธันวาคม 2559 ธนาคารกลางกัมพูชากำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนในการปล่อยกู้ของธนาคาร (loan portfolio) ที่เป็นสกุลเงินเรียลอย่างน้อยร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินทุนรวมทั้งหมดของธนาคารภายในปี 2562⁶ และให้ธนาคารพาณิชย์กำหนดการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวเป็นนโยบายของสถาบันการเงินนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้ เมื่อเดือนมีนาคม 2560 ธนาคารกลางกัมพูชากำหนดให้สถาบันการเงินรายย่อยที่รับฝากเงินและสถาบันการเงินรายย่อยทั่วไป ปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ จากเดิมร้อยละ 25-30 เป็นร้อยละ 18 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2560 เป็นต้นมา⁷

1.6 เงินสกุลหลักและอัตราแลกเปลี่ยน

กัมพูชาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (managed float system) โดยธนาคารกลางกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC) เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทางการ (official exchange rate) โดยธนาคารกลางจะแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศในบางช่วงเวลา เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ เงินสกุลหลักของกัมพูชาคือ เงินเรียล (Riel) หรือตัวย่อคือ KHR นอกจากนี้ กัมพูชายังนิยมใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ อย่างกว้างขวาง (dollarized economy) โดยระบบสถาบันการเงินของกัมพูชา ยังคงมีสัดส่วนการทำธุรกรรมทางการเงินที่ใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ สูงถึงร้อยละ 82-84 ของธุรกรรมทางการเงินทั้งหมดในประเทศ⁸

⁶ ตามประกาศกฎหมาย Prakas on Provision of Credit in National Currency of Banking and Financial Institutions ประกาศเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559

⁷ ตามประกาศกฎหมาย Prakas on Interest Rate Ceiling on Loan ประกาศเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2560

⁸ ธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อปี 2558

กัมพูชามีอัตราแลกเปลี่ยนที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ ในปี 2560 อัตราแลกเปลี่ยนทางการของกัมพูชาอยู่ที่ 4,005 เรียลต่อเหรียญสหรัฐฯ⁹ โดยมีแนวโน้มจะอ่อนค่าลงในอนาคต ขณะที่เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ มีแนวโน้มจะแข็งค่าขึ้น (ตารางที่ 1.12)

ตารางที่ 1.12 อัตราแลกเปลี่ยนเงินเรียลและเหรียญสหรัฐฯ

หน่วย: เรียลต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ

ปี	อัตราแลกเปลี่ยนตลาด			อัตราแลกเปลี่ยนทางการ
	ราคาซื้อ	ราคาขาย	ราคากลาง	
2552	4,181	4,190	4,186	4,169
2553	4,048	4,053	4,051	4,053
2554	4,057	4,066	4,062	4,039
2555	3,990	3,995	3,993	3,995
2556	4,003	4,013	4,008	3,995
2557	4,064	4,073	4,069	4,075
2558	4,048	4,055	4,052	4,050
2559	4,039	4,050	4,045	4,037
2560	4,004	4,013	4,009	4,005

ที่มา: Economic and Monetary Statistics March 2017, ธนาคารกลางกัมพูชา

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างปี 2552-2559 เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในเดือนธันวาคม

อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างปี 2560 เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในเดือนมีนาคม

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระผ่านระบบธนาคารและตัวแทนแลกเปลี่ยนที่ได้รับอนุมัติให้เป็นตัวแทนอย่างเป็นทางการ (authorized intermediaries) จากธนาคารกลางรวมทั้ง ผ่านตัวแทนแลกเปลี่ยนเงินตรา (money changers) ที่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากธนาคารกลาง โดยหน่วยงานแลกเปลี่ยนธนาคารที่รับแลกเปลี่ยนเงินตราเหล่านี้จะต้องรายงานให้ธนาคารกลางทราบเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (เช่น ประเภทของธุรกรรม และปริมาณเงินที่ไหลเข้าและออกประเทศ) ตามระยะเวลาที่ธนาคารกลางกำหนด ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งให้ธนาคารกลางทราบ หากมีการโอนเงินระหว่างประเทศเป็นจำนวนเงินมากกว่า 100,000 เหรียญสหรัฐฯ

สำหรับการทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวกับการลงทุนของต่างชาติ ได้แก่ การซื้อเงินสกุลต่างชาติ และการโอนเงินกลับประเทศผ่านระบบธนาคาร สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระและอยู่ภายใต้การคุ้มครองการลงทุน (investment guarantee) ของกฎหมายการลงทุนของกัมพูชา (Investment Law of the Kingdom of Cambodia) (ดูหัวข้อที่ 3.5 “การโอนเงินกลับประเทศ” เพิ่มเติม)

⁹ อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 27 มิ.ย. 2560 เข้าถึงอัตราแลกเปลี่ยนของกัมพูชาได้ที่

https://www.nbc.org.kh/english/economic_research/exchange_rate.php

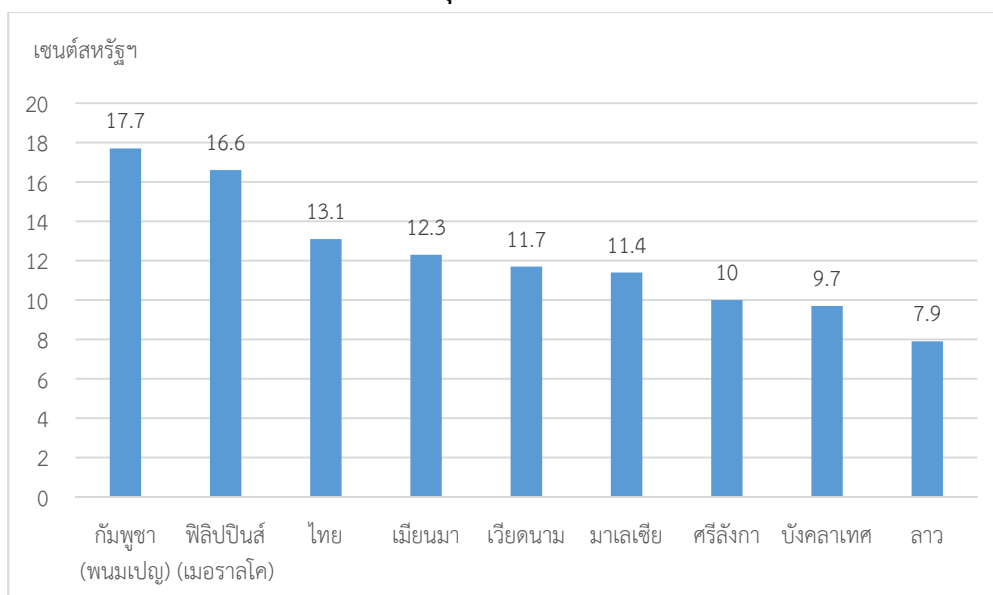
1.7 โครงสร้างพื้นฐาน

1.7.1 ไฟฟ้าและน้ำประปา

กัมพูชาไม่สามารถผลิตไฟฟ้าสำรองได้เพียงพอต่อปริมาณการใช้ภายในประเทศ โดยต้องพึ่งพาการนำเข้าไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวียดนาม สปป.ลาว และไทย ปัญหาปริมาณไฟฟ้าไม่เพียงพอดังกล่าว ส่งผลให้เกิดกระแสไฟฟ้าดับอยู่บ่อยครั้งในบริเวณพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีการใช้ไฟฟ้าปริมาณมาก และทำให้โรงงานในกัมพูชาจำนวนมากต้องมีเครื่องปั่นไฟใช้เองในโรงงาน

การนำเข้าไฟฟ้าปริมาณมาก ส่งผลให้อัตราค่าไฟฟ้าของกัมพูชายังคงมีราคาสูงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน (ภาพที่ 1.4) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการลงทุนของผู้ประกอบการในกัมพูชา โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตซึ่งใช้ไฟฟ้าปริมาณมาก

ภาพที่ 1.4 อัตราค่าไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ

ที่มา: ECA (Economic Consulting Associates), Cambodia-In Depth Study on Electricity Cost and Supplies, 2015.

หมายเหตุ: อัตราค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการเปรียบเทียบนี้ เป็นอัตราค่าไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรม โดยคำนวณจากการใช้แรงดันไฟฟ้าปานกลาง (Medium Voltage) ที่ระดับ 35 กิโลโวลต์ และ 22 กิโลโวลต์ ในปี 2558

อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับอุตสาหกรรมและพาณิชย์ในกัมพูชา แตกต่างกันในแต่ละจังหวัด และแต่ละขนาดของการใช้ไฟฟ้า ตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1.13 และอัตราค่าน้ำในแต่ละจังหวัด ดังแสดงในตารางที่ 1.14

ตารางที่ 1.13 อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับอุตสาหกรรมและพาณิชย์ในจังหวัดต่างๆ ในกัมพูชา

ประเภทลูกค้า	พนมเปญ กันดาล กัมปง สะปือ (เซนต์สรัฐฯ/กิโลวัตต์)	กัมปอต ตาแก้ว ตาสม (เซนต์สรัฐฯ/ กิโลวัตต์)	พระตะบอง บันเตีย เมียนเจย (เซนต์ สรัฐฯ/กิโลวัตต์)	เสียมราฐ (เซนต์สรัฐฯ/ กิโลวัตต์)
ขนาดเล็ก ¹	19.3	22.8	24.8	20.3
ขนาดกลาง ²	18.5	19.2	22.3	19.8
ขนาดใหญ่ ³	18.1	18.2	21.1	18.6
เชื่อมต่อโดยตรงกับ โครงข่ายแรงดันปานกลาง ⁴	17.7	17.5	18.6	17.3

ที่มา: Electricity Authority of Cambodia, Report of Power Sector of Cambodia, 2016 (เข้าถึงจาก

<http://eac.gov.kh/wp-content/uploads/2016/10/Annual-Report-2015-English.pdf>)

หมายเหตุ: ¹ ขนาดเล็ก หมายถึง เชื่อมต่อกับโครงข่ายสาธารณะที่ 0.22 กิโลโวลต์/0.38 กิโลโวลต์

² ขนาดกลาง หมายถึง เชื่อมต่อกับสถานีย่อยแรงดันต่ำ (low-voltage) โดยใช้ไฟมากกว่า 20,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง (kWh) ต่อเดือน

³ ขนาดใหญ่ หมายถึง เชื่อมต่อกับสถานีย่อยแรงดันปานกลางหรือต่ำ (medium-voltage/low-voltage) โดยใช้ไฟมากกว่า 50,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง (kWh) ต่อเดือน

⁴ เชื่อมต่อกับโครงข่ายแรงดันปานกลาง (MV) โดยตรง หมายถึง เชื่อมต่อกับโครงข่ายแรงดันปานกลางโดยตรง โดยใช้ไฟมากกว่า 80,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง (kWh) ต่อเดือน

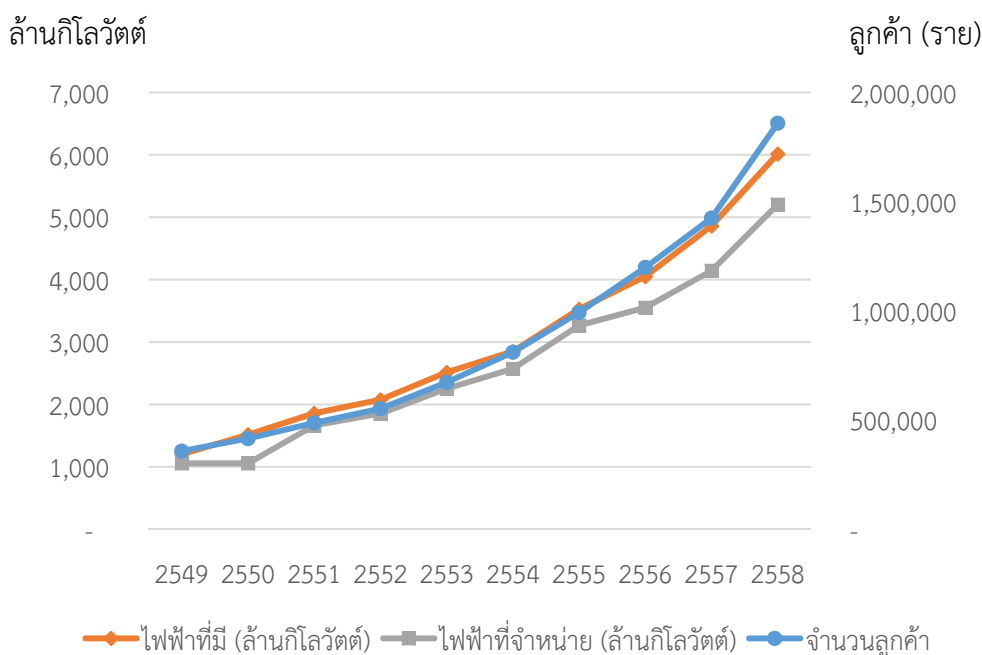
ตารางที่ 1.14 อัตราค่าน้ำในจังหวัดต่างๆ ของกัมพูชา

จังหวัด	อัตราค่าน้ำ (เซนต์สรัฐฯ/ลบ.ม.)
พนมเปญ กันดาล และกัมปงสะปือ	23.5-36
พระสีหนุ	37.2-49.6
กัมปงจาม	37.2
เสียมราฐ	47.1-84.3
บันเตียเมียนเจย	37.2
พระตะบอง	37.2
ตาแก้ว	49.6
สวายเรียง	29.7
กัมปอต	34.7
เปรยแวง	29.7
สตึงแตรง	37.2
รัตนคีรี	37.2

ที่มา: กระทรวงเหมืองแร่และพลังงาน ข้อมูลเดือนกันยายน 2555

ความต้องการใช้ไฟฟ้าในกัมพูชาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) ร้อยละ 20.1 ในปี 2549-2558 ซึ่งมีสาเหตุหลักจากอัตราการเข้าถึงไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น¹⁰ ขณะที่ปริมาณไฟฟ้าที่จำหน่ายเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเช่นกัน ด้วยอัตราเฉลี่ยสะสมต่อปีร้อยละ 19.4 ในช่วงเวลาเดียวกัน (ภาพที่ 1.5) อย่างไรก็ตาม ภายใต้แผนการพัฒนาไฟฟ้าของกัมพูชา ได้มีการตั้งเป้าหมายว่าจะเพิ่มปริมาณการจำหน่ายไฟฟ้าเป็น 10,000-13,000 กิกะวัตต์ชั่วโมง (GWh) ภายในปี 2563 จึงมีโครงการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำและถ่านหินประมาณ 20 แห่งในกัมพูชา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานโดยบริษัทจากประเทศจีน (ตารางที่ 1.15)

ภาพที่ 1.5 ปริมาณไฟฟ้าที่จำหน่าย และจำนวนลูกค้า (2549-2558)

ที่มา: Electricity Authority of Cambodia, Report of Power Sector of Cambodia, 2016 (เข้าถึงจาก <http://eac.gov.kh/wp-content/uploads/2016/10/Annual-Report-2015-English.pdf>)

¹⁰ ในปี 2546 อัตราการเข้าถึงไฟฟ้าเพียงร้อยละ 6.5 ของจำนวนตำบลทั้งหมด และร้อยละ 5 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ต่อมาในปี 2557 อัตราการเข้าถึงไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนตำบลทั้งหมด และร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ที่มา: ECA (Economic Consulting Associates), Cambodia-In Depth Study on Electricity Cost and Supplies, 2015.)

ตารางที่ 1.15 แผนการผลิตโรงไฟฟ้าในกัมพูชา ระหว่างปี 2559 – 2568

โครงการ	ประเภทโรงไฟฟ้า	ปีที่เริ่มดำเนินการ	ปริมาณไฟฟ้า (เมกะวัตต์)
135 MW Coal Fired Power Plant	ถ่านหิน	2560	120
Lower Sesan II	พลังงานน้ำ	2561	400
Coal Fired Power Plant I	ถ่านหิน	2562	100
Coal Fired Power Plant II	ถ่านหิน	2562	120
Coal Fired Power Plant III	ถ่านหิน	2563	250
Coal Fired Power Plant IV	ถ่านหิน	2564	250
Chay Areng	พลังงานน้ำ	2565	108
Pursat I	พลังงานน้ำ	2566	40
Battambang II	พลังงานน้ำ	2566	36
Lower Sesan III	พลังงานน้ำ	2566	260
Lower Sre Pok III (3B)	พลังงานน้ำ	2567	68
Lower Sre Pok IV	พลังงานน้ำ	2567	48
Lower Sre Pok III (3A)	พลังงานน้ำ	2567	300
Prek Liang I	พลังงานน้ำ	2568	72
Prek Liang II	พลังงานน้ำ	2568	50
Prek Chhlong II	พลังงานน้ำ	2568	16
Lower Sesan I	พลังงานน้ำ	2568	96
Prek Por	พลังงานน้ำ	2568	17
Lower Sekong	พลังงานน้ำ	2568	190
Thermal I	ถ่านหิน/ก๊าซธรรมชาติ	2568	300
รวม			2,841

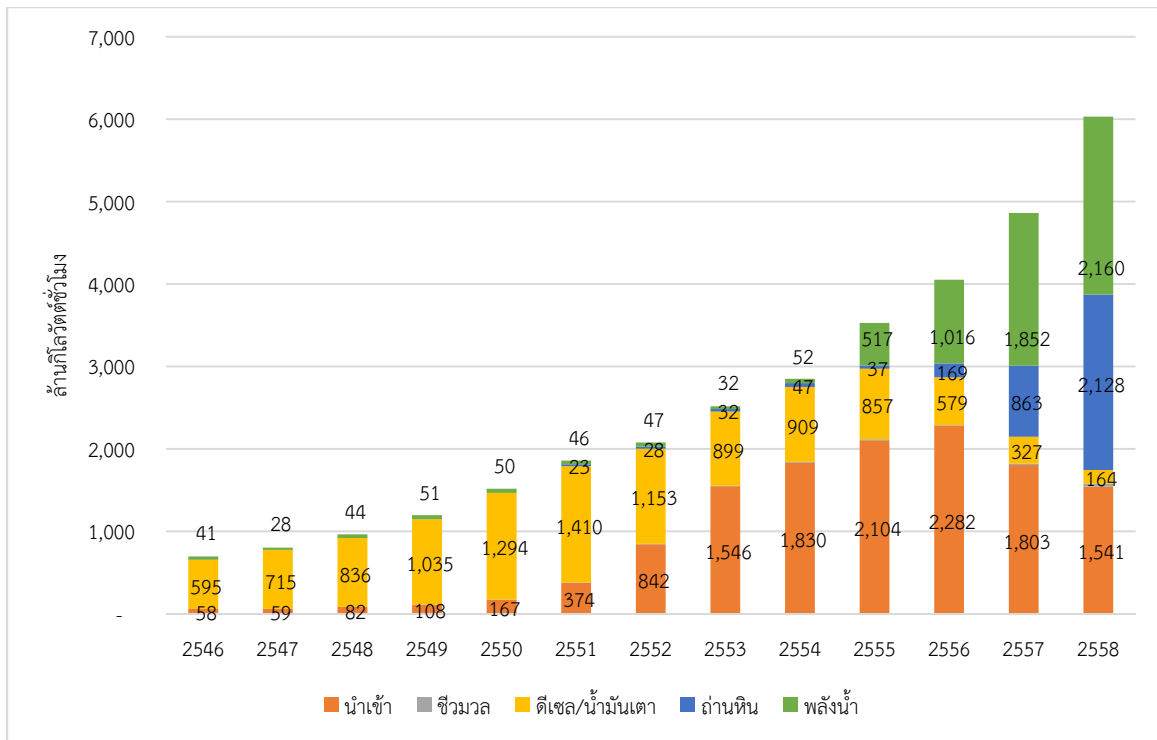
ที่มา: รายงานประจำปี 2558 กระทรวงการพลังงานและเหมืองแร่

นอกจากการผลิตไฟฟ้าในประเทศแล้ว กัมพูชายังมีการนำเข้าไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยในปี 2558 กัมพูชานำเข้าไฟฟ้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 ของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศ โดยนำเข้าจาก เวียดนาม ไทย และลาว (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ร้อยละ 5 และร้อยละ 0.3 ของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศ ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ปริมาณนำเข้าไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก กัมพูชามีแผนสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำและถ่านหินเพิ่มขึ้นในประเทศ

หากพิจารณาพัฒนาการของการผลิตและนำเข้าไฟฟ้าของกัมพูชาในช่วงเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในกัมพูชาอาจจำแนกได้เป็น 3 ช่วงเวลาตามแหล่งที่มา (ภาพที่ 1.6) ได้แก่

- ช่วงก่อนปี 2553: ไฟฟ้าส่วนใหญ่ผลิตในประเทศด้วยน้ำมัน
- ช่วงปี 2553-2556: ไฟฟ้าส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน
- ช่วงปี 2557 เป็นต้นมา: ไฟฟ้าส่วนใหญ่ผลิตในประเทศด้วยพลังน้ำและถ่านหิน

ภาพที่ 1.6 ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศ จำแนกตามแหล่งที่มา (2553-2558)

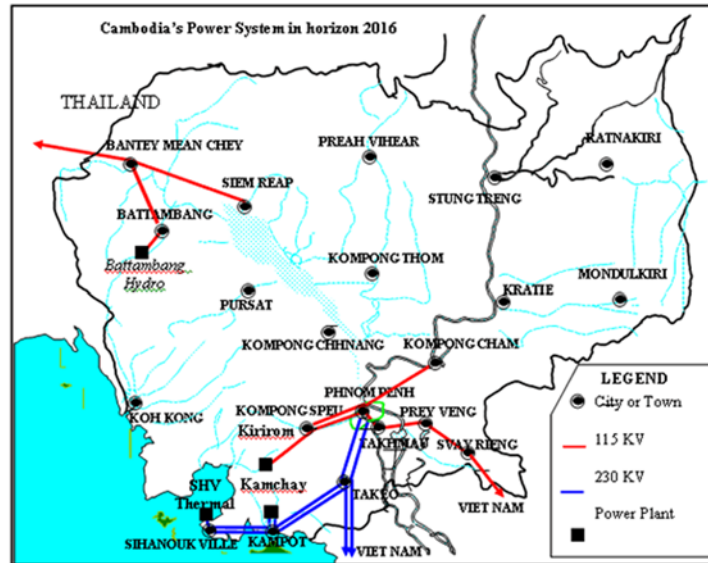

ที่มา: Electricity Authority of Cambodia, Report of Power Sector of Cambodia, 2016 (เข้าถึงจาก <http://eac.gov.kh/wp-content/uploads/2016/10/Annual-Report-2015-English.pdf>)

จากพัฒนาการของการผลิตและนำเข้าไฟฟ้าดังกล่าว จะเห็นได้ว่า อัตราค่าไฟฟ้าที่สูงในกัมพูชาน่าจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก การผลิตไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ใช้ น้ำมันเป็นหลักเป็นการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังน้ำและถ่านหินแทน อย่างไรก็ตามข้อกังวลในอนาคตอาจเปลี่ยนเป็นประเด็นปัญหาการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่ผันผวนตามฤดูกาล และปัญหาการจัดการปริมาณส่วนเกินชั่วคราวของไฟฟ้าที่ผลิตได้

นอกจากนี้ จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในปัจจุบัน กัมพูชายังประสบปัญหาไฟฟ้าไม่เสถียรในบางพื้นที่ เช่น มีกรณีไฟฟ้าดับมากกว่า 30 ครั้งใน 1 วันในพื้นที่อุตสาหกรรมบริเวณเมืองบาเว็ท จังหวัดสวายเรียง ซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนเวียดนาม เนื่องจากการขาดแคลนไฟฟ้าในพื้นที่และมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงในโฮจิมินห์ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากบริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ ภาพสายส่งไฟฟ้าจากเวียดนามมายังกัมพูชาดังแสดงในภาพที่ 1.7

ภาพที่ 1.7 สายส่งไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านมายังกัมพูชา

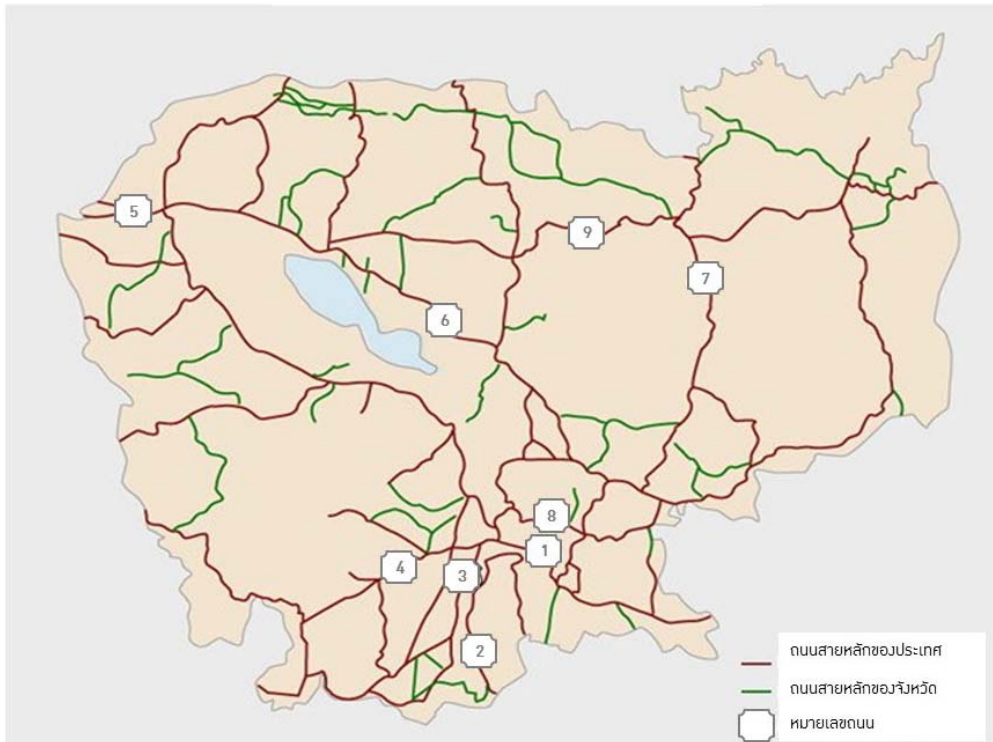
ที่มา: http://www.geni.org/globalenergy/library/national_energy_grid/cambodia/cambodiannationalelectricitygrid.shtml (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

1.7.2 ถนน

ระบบถนนของประเทศไทยจำแนกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

- (1) ทางด่วน (express way)
- (2) ถนนสายหลักของประเทศ (national road: NR)
- (3) ถนนสายหลักของจังหวัด (provincial road: PR) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคม (Ministry of Public Works and Transportation: MPWT)
- (4) ถนนในชนบท (rural road: RR) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนารชนบท (Mnistry of Rural Development)
- (5) ถนนในเมือง (urban road: UR) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนจังหวัด (city municipalities) และ
- (6) ถนนพิเศษ (special road: SR) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐบาล

ภาพที่ 1.8 แผนที่ถนนในกัมพูชา

ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

ความยาวและจำนวนของถนนและสะพาน จำแนกตามประเภทของถนนตามตารางที่ 1.16

ตารางที่ 1.16 ประเภทของถนนในกัมพูชา

ประเภทของถนน	ความยาวของถนน (กม.)	สัดส่วนของถนน (ร้อยละ)	จำนวนถนน	ความยาวของสะพาน (กม.)	สัดส่วนของสะพาน (ร้อยละ)	จำนวนสะพาน
ถนน NR 1 digit	2,243	4.1	9	17,643	23.1	589
ถนน NR 2 digit	8,864	16.0	146	15,710	20.6	698
ถนน PR 3-4 digit	4,407	8.0	236	16,309	21.4	904
ถนน UR	39,728	71.9	13,355	26,559	34.8	1,869
รวม	55,242	100.0	13,746	76,221	100.0	4,060

ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

1.7.3 รถไฟ

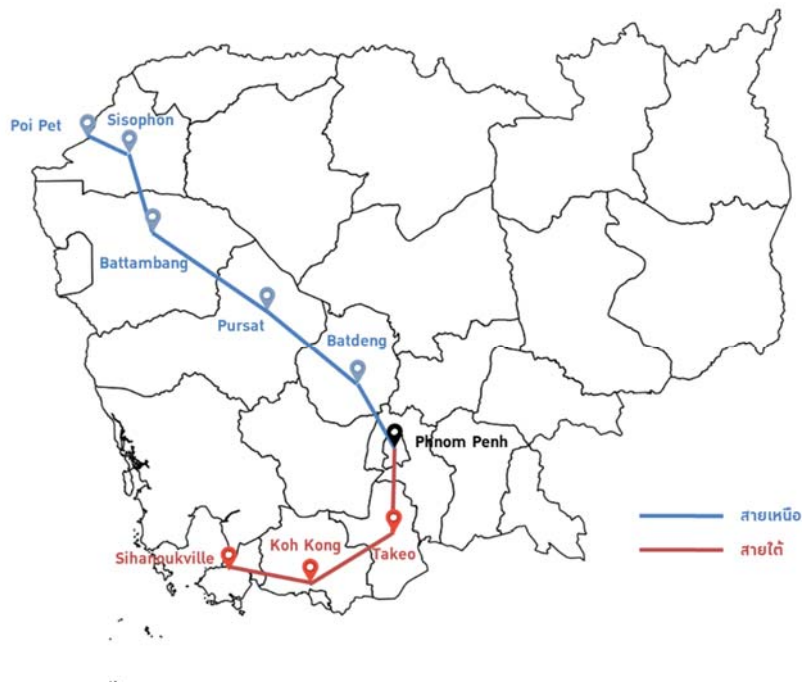
การคมนาคมขนส่งทางรถไฟมีประสิทธิภาพต่ำมากในกัมพูชา เนื่องจากงบประมาณและการสนับสนุนจากภาครัฐที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้สม่ำเสมอ และต้องหยุดให้บริการไปในที่สุดในบางเส้นทาง

โดยระบบคมนาคมดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานด้านการรถไฟ ภายใต้กระทรวงคมนาคม (MPWT)

กัมพูชามีทางเดินรถไฟภายในประเทศ 2 สาย¹¹ (ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.9) ได้แก่

- (1) ทางรถไฟสายเหนือ (northern line: NL) สร้างขึ้นในปี 1929-1942 เป็นเส้นทางจากกรุงพนมเปญถึงเมืองปอยเปต (386 กิโลเมตร) โดยวิ่งจากพนมเปญ ผ่านเมืองกัมปงชนัง พุสาท พระตะบอง และศรีโสภณ จนถึงปอยเปตซึ่งเป็นชายแดนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา และมีจำนวนสถานีทั้งสิ้น 50 สถานี อย่างไรก็ตาม การขนส่งผู้โดยสารได้หยุดให้บริการตั้งแต่ปี 2551 และการขนส่งสินค้าได้หยุดให้บริการตั้งแต่ปี 2552
- (2) ทางรถไฟสายใต้ (southern line: SL) สร้างขึ้นในปี 1960-1969 เป็นทางรถไฟสายที่สองของประเทศ ที่มีเส้นทางจากกรุงพนมเปญถึงท่าเรือสีหนุวิลล์ (264 กิโลเมตร) โดยมีจำนวนสถานีทั้งสิ้น 28 สถานี และมีสถานีสำคัญ ได้แก่ พนมเปญ ตากแก้ว กัมปอต และสีหนุวิลล์ อย่างไรก็ตาม การขนส่งผู้โดยสารได้หยุดให้บริการตั้งแต่ปี 2547 และเหลือเพียงการบริการขนส่งสินค้าเท่านั้น ปัจจุบัน มีสถานีที่ดำเนินการอยู่เพียง 5 สถานี

ภาพที่ 1.9 แผนที่การเดินรถไฟในกัมพูชา

ที่มา: คณะผู้วิจัย

¹¹ ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

ปัจจุบัน มีความพยายามในการปรับปรุงซ่อมแซมทางรถไฟเพื่อให้กลับมาดำเนินการได้อีกครั้ง โดยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการรถไฟกัมพูชา ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจำนวนมากจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) และรัฐบาลออสเตรเลีย (AusAid) และดำเนินการซ่อมแซมทางรถไฟโดยบริษัท TSO (บริษัท ฝรั่งเศส) ปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนการบริหารจัดการการเดินรถไฟจากรัฐเป็นเอกชน โดยมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจาก Royal Cambodian Railways (RCR) เป็นของบริษัท Toll Holdings ของออสเตรเลีย และเครือรอยัล (Royal Group) ของกัมพูชา ทั้งนี้ ถ้าสรุปบริษัท Toll ถอนตัวออกจากการบริหารจัดการดังกล่าวแล้ว

1.7.4 ท่าเรือ

การเดินทางทางเรือภายในกัมพูชา เป็นเส้นทางการขนส่งที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงคมนาคม (MPWT) และกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (MEF) ของกัมพูชา ท่าเรือสำหรับการขนส่งสินค้ามีทั้งหมด 2 ประเภท ได้แก่ ท่าเรือแม่น้ำ (river port) ซึ่งเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าระหว่างเมืองต่างๆ ภายในประเทศเป็นหลัก และท่าเรือทะเล (seaport) ซึ่งเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าทั้งระหว่างประเทศของกัมพูชา

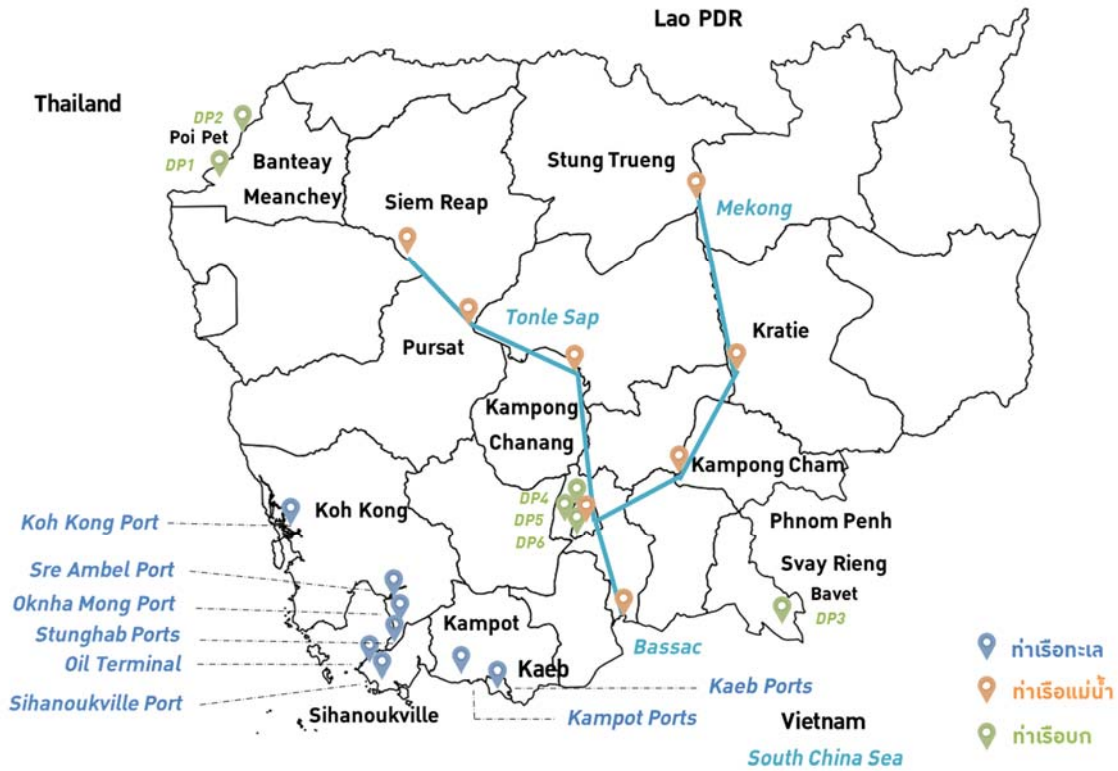
การเดินทางทางน้ำภายในประเทศกัมพูชา จะอยู่บนแม่น้ำสายสำคัญ 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำโตนเลสาบ (Tonle Sap) แม่น้ำบาสัก (Bassac) ซึ่งไหลลงผ่านประเทศเวียดนามตอนใต้และไหลออกทะเลจีนใต้ และแม่น้ำแม่โขง (Mekong) ซึ่งไหลมาจากสปป.ลาว ทางตอนเหนือของกัมพูชาและผ่านเข้าเวียดนามตอนใต้และไหลออกทะเลจีนใต้เช่นกัน ท่าเรือแม่น้ำในกัมพูชาจึงตั้งอยู่บริเวณที่แม่น้ำสายดังกล่าวไหลผ่าน โดยมีท่าเรือแม่น้ำสำคัญ 7 แห่ง ได้แก่ (1) ท่าเรือพนมเปญ (Phnom Penh International Port) (2) ท่าเรือสตีงเตง (Stung Treng Port) (3) ท่าเรือกระแจะ (Kratie Port) (4) ท่าเรือกัมปงจาม (Kampong Cham Port) (5) ท่าเรือกัมปงชฌัง (Kampong Chhnang Port) (6) ท่าเรือโพธิ์สัตว์ (Pursat Port) (7) ท่าเรือเสียมราฐ (Siem Reap Port)

กัมพูชามีท่าเรือทะเล (seaports) 8 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดเกาะกง กัมปอต และสีหนุวิลล์ทางตอนใต้ของประเทศ โดยมีทางออกทางทะเลคืออ่าวไทย (Gulf of Thailand) ได้แก่ (1) Koh Kong Port (2) Sre Ambel Port (3) Oknha Mong Port (4) Stubghav Port (5) Oil Terminal (6) Kampot Port (7) Kaeb Ports และ (8) Sihanoukville Port จากท่าเรือทั้งหมด ท่าเรือสีหนุวิลล์เป็นท่าเรือหลักที่มีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา

นอกจากนี้ กัมพูชายังมีท่าเรือบก (dry ports) อีก 6 แห่ง ซึ่งเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าที่สามารถดำเนินการพิธีการทางศุลกากรได้เช่นเดียวกับท่าเรือแม่น้ำและท่าเรือทะเล ท่าเรือบกตั้งอยู่บริเวณกรุงพนมเปญ 3 แห่ง

เมืองปอยเปต 2 แห่ง บริเวณชายแดนไทยและกัมพูชา และเมืองบาเว็ตอีก 1 แห่ง บริเวณชายแดนเวียดนามและกัมพูชา

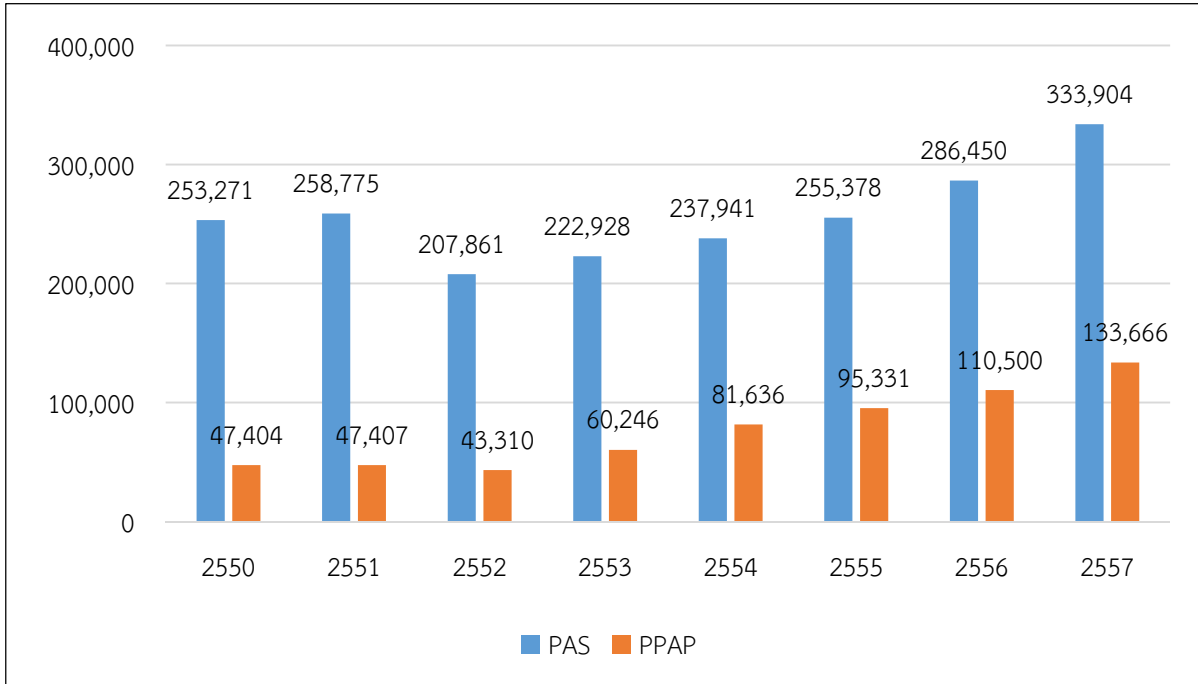
ภาพที่ 1.10 ท่าเรือทะเล ท่าเรือแม่น้ำ และท่าเรือบกในกัมพูชา

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ทั้งนี้ กัมพูชามีท่าเรือที่ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ 2 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือพนมเปญในกรุงพนมเปญที่เป็นท่าเรือแม่น้ำ และท่าเรือสีหนุวิลล์ในจังหวัดสีหนุวิลล์ ที่เป็นท่าเรือทะเลและท่าเรือน้ำลึกแห่งแรกและแห่งเดียวของกัมพูชา หากพิจารณาปริมาณการขนส่งสินค้าของทั้งสองแห่งระหว่างปี 2550-2557 พบว่าท่าเรือสีหนุวิลล์มีปริมาณการขนส่งมากกว่า 3 แสน TEUs ในปี 2557 ขณะที่ปริมาณการขนส่งสินค้าของท่าเรือพนมเปญมีการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 1.11) ท่าเรือทั้งสองแห่งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและจุดหมายสำคัญในรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.11 ปริมาณการขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ (TEUs) ของท่าเรือพนมเปญ (PPAP) และท่าเรือสีหนุวิลล์ (PAS) ระหว่างปี 2550 - 2557

ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

(1) ท่าเรือพนมเปญ (Phnom Penh Autonomous Port: PPAP)

ท่าเรือพนมเปญ เป็นท่าเรือแม่น้ำ (river port) ก่อตั้งขึ้นในปี 1998 ท่าเรือพนมเปญแห่งแรกตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ ติดกับแม่น้ำตอเลแซป (Tonle Sap) ซึ่งเป็นท่าเรือสำหรับขนส่งสินค้า ท่าเรือแห่งที่สองตั้งอยู่ 1 กิโลเมตรทางตอนใต้จากท่าเรือเดิม เป็นท่าเรือสำหรับขนส่งผู้โดยสาร และท่าเรือแห่งที่สามตั้งอยู่ทางตอนใต้ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นเส้นทางเดินเรือและขนส่งสินค้าหลักภายในประเทศ ได้แก่ กัมปงชนัง (100 กม.) กัมปงจาม (106 กม.) กระแจะ (221 กม.) เสียมราฐ (251 กม.) และสตีงตรง (301 กม.) รวมถึงเชื่อมต่อกับทางออกทะเลที่เวียดนามผ่านแม่น้ำแม่โขง

นอกจากนี้ ท่าเรืออยู่ห่างจากด่านกัมพูชา-เวียดนาม Kaam Samnar 100 กิโลเมตร และห่างจากปากอ่าว Cuu Tieu ทางออกทะเลจีนใต้ 332 กิโลเมตร ทำให้ท่าเรือเป็นเส้นทางเดินเรือและขนส่งสินค้าระหว่างประเทศด้วย โดยหากพิจารณาตารางเดินเรือสินค้าและเรือผู้โดยสารที่เข้ามาออกท่าเรือพนมเปญ พบว่า มีการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารจากประเทศเวียดนาม โดยเฉพาะท่าเรือน้ำลึก Cai Mep Hub Port ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งแรกของเวียดนาม ซึ่งดำเนินการเมื่อปี 2009 ตั้งอยู่บริเวณเมืองโฮจิมินห์ เส้นทางเดินเรือดังกล่าว เพิ่มเส้นทางการขนส่งสินค้าระหว่างกัมพูชาและสหรัฐฯ ที่มีระยะเวลาที่สั้นกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเส้นทางเดิมที่ผ่านสิงคโปร์และฮ่องกง

ท่าเรือพนมเปญมีแผนที่จะสร้างท่าขนส่งตู้คอนเทนเนอร์เพิ่มเติมที่ท่าเรือแห่งที่สาม ซึ่งจะเพิ่มการขนส่งสินค้าของท่าจาก 120,000 TEUs ต่อปี เป็น 300,000 TEUs ต่อปี รวมถึงแผนที่จะพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งใหม่ขึ้นมากในท่าเรือดังกล่าวด้วย

(2) ท่าเรือสีหนุวิลล์ (Sihanoukville Autonomous Ports: PAS)

ท่าเรือสีหนุวิลล์ เป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวในกัมพูชา ก่อตั้งขึ้นในปี 1956 มีขนาด 125 เฮกเตอร์ ตั้งอยู่ในอ่าวกัมปงโสม จังหวัดสีหนุวิลล์ทางตะวันตกเฉียงใต้ของกัมพูชา ปัจจุบันท่าเรือสีหนุวิลล์มีท่าเทียบเรือทั้งหมด 8 ท่า และมีบริการการขนถ่ายสินค้า โกดังเก็บสินค้า การขนส่งสินค้า รวมถึงการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Sihanoukville Port Special Economic Zone: SPSEZ) อยู่ในบริเวณท่าเรือด้วย

การขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือสีหนุวิลล์และกรุงพนมเปญ สามารถทำได้ทางถนน ได้แก่ ถนนหมายเลข 3 (224 กิโลเมตร) และถนนหมายเลข 4 (226 กิโลเมตร) ทางรถไฟ ได้แก่ เส้นทางรถไฟสายใต้ (เริ่มดำเนินการในปี 2555)

สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจากท่าเรือสีหนุวิลล์ สามารถเทียบท่าเรือได้ตามปกติ ยกเว้นการขนส่งสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป จะต้องขนส่งไปยังท่าเรือผ่านทาง (transit port) เช่น ท่าเรือสิงคโปร์ และฮ่องกง ก่อนจะขนส่งไปยังจุดหมาย ท่าเรือสีหนุวิลล์มีบริษัทเดินเรือที่เทียบท่า (shipping lines) ทั้งหมด 6 บริษัท ได้แก่ MAERSK (2 ไหล่), RCL (4 ไหล่), SITC (2 ไหล่), EML, APL และ Namyuen Yong (บริษัทละ 1 ไหล่)¹²

ทั้งนี้ บริษัทที่เทียบท่าเรือในประเทศไทยมี 2 บริษัท ได้แก่ SITC และ Namyuen Yong โดยเทียบท่าเรือ 2 ท่าเรือ ได้แก่ ท่าเรือกรุงเทพฯ และท่าเรือแหลมฉบัง นอกจากนี้ บริษัทเดินเรือระหว่างท่าเรือสีหนุวิลล์ เทียบท่าที่ท่าเรือในประเทศจีนมากที่สุด โดยเทียบท่าเรือมากกว่า 16 ท่าเรือในประเทศจีน รองลงมาคือ มาเลเซีย และเกาหลีใต้ (4 ท่าเรือ) ไต้หวัน (3 ท่าเรือ) ญี่ปุ่น เวียดนาม และฟิลิปปินส์ (2 ท่าเรือ) ฮ่องกง และรัสเซีย (1 ท่าเรือ)

¹² รวบรวมจากเว็บไซต์ของท่าเรือสีหนุวิลล์ ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2557

ตารางที่ 1.17 ท่าเรือทะเลในกัมพูชาและประเภทสินค้าหลัก

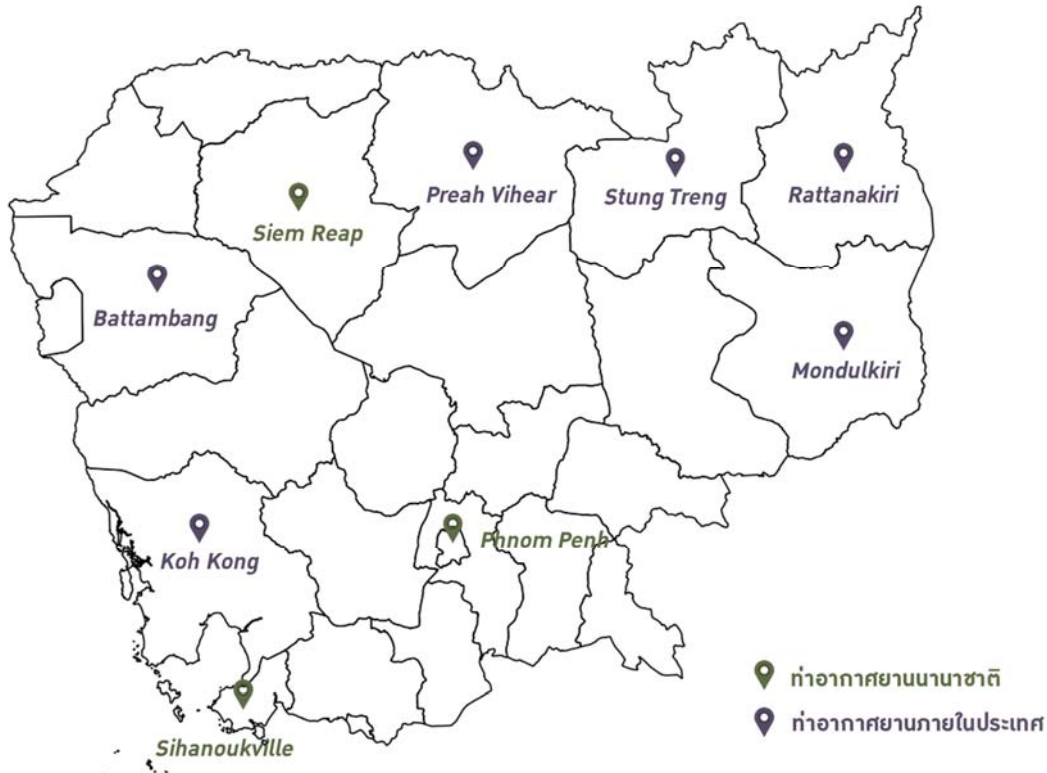
อันดับ	ท่าเรือ	จำนวนเรือเทียบท่า	ประเภทสินค้า
1	Koh Kong Port	2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	ปูนซีเมนต์และวัสดุก่อสร้าง
2	Sre Ambel Port	3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	อาหารและวัสดุก่อสร้าง จากไทยและสิงคโปร์
3	Oknha Mong Port	35-50 ครั้งต่อสัปดาห์	ผลไม้และซีเมนต์จากไทย
4	Stunghav Port	7-10 ครั้งต่อสัปดาห์ 3 ครั้งต่อสัปดาห์	วัสดุก่อสร้าง ตู้ขนส่งสินค้าทั่วไป (general cargo)
5	Oil Terminal	-	-
6	Kampot Port	-	-
7	Kaeb Port	-	เป็นท่าเรือขนส่งผู้โดยสารระหว่างเมือง Kaeb และเกาะในบริเวณ
8	Sihanoukville Port		

ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

1.7.5 ท่าอากาศยาน

กัมพูชามีท่าอากาศยานทั้งหมด 10 แห่ง และแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติ (international airport) 3 แห่ง ท่าอากาศยานภายในประเทศ (domestic airport) 6 แห่ง และสนามบินทหาร (military airports) 1 แห่ง ท่าอากาศยานนานาชาติทั้งสามแห่งของกัมพูชา อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของบริษัทร่วมทุนของฝรั่งเศสและกัมพูชาคือ Societe Concessionnaire de l'Aéroport (SCA) ซึ่งได้รับสัมปทานจากรัฐบาลกัมพูชาในการบริหารจัดการท่าอากาศยานดังกล่าวเป็นระยะเวลา 25 ปี

ภาพที่ 1.12 ที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติของกัมพูชา

ที่มา: คณะผู้วิจัย

กัมพูชาดำเนินนโยบายเปิดน่านฟ้าเสรี (Open Sky Policy) กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การเปิดน่านฟ้าเสรีสำหรับการขนส่งสินค้าทางเครื่องบิน (All Cargo Air Services) ระหว่างประเทศกัมพูชา บรูไน สิงคโปร์ และไทยในปี 2546 และการเปิดน่านฟ้าเสรีสำหรับสายการบินของทุกประเทศในภูมิภาคสามารถบินผ่านน่านฟ้าโดยไม่จำกัดจำนวนเที่ยวบิน (ASEAN-wide initiatives) ในปี 2551 เป็นต้น นโยบายการเปิดน่านฟ้าดังกล่าวทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางของผู้โดยสารระหว่างประเทศในภูมิภาคมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ กัมพูชายังมีแผนที่จะพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติ โดยเฉพาะท่าอากาศยานนานาชาติพนมเปญ และท่าอากาศยานนานาชาติเสียมราฐ เพื่อขยายพื้นที่เที่ยวบินและสายการบิน และรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในประเทศ ซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (Tourism Development Strategic Plan 2012-2020) รวมถึง การพัฒนาท่าอากาศยานภายในประเทศ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในจังหวัดต่างๆ เช่น เกาะกง และรัตนคีรี เป็นต้น

ตารางที่ 1.18 ท่าอากาศยานนานาชาติของกัมพูชา

ท่าอากาศยานนานาชาติ	ปีที่เริ่มดำเนินการ	จำนวนผู้โดยสารที่รองรับได้	ปริมาณการรองรับสินค้า
พนมเปญ	1995	2.5 ล้านคน/ปี	30,000 ตัน/ปี
เสียมราฐ	2000	2.5 ล้านคน/ปี	3,000 ตัน/ปี
สีหนุวิลล์	2006	0.7 ล้านคน/ปี	ไม่ระบุ

ที่มา: Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition) 2015, Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG)

1.7.6 ระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน

หากพิจารณาดัชนีวัดคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชา จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในปี 2559-2560 (Global Competitiveness Index 2016-2017) พบว่า กัมพูชามีคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานเป็นอันดับที่ 106 จาก 138 ประเทศทั่วโลก โดยมีคะแนนรวม 3.2 จาก 7 คะแนน ซึ่งลดลงจากอันดับในปี 2558-2559 ทั้งหมด 5 อันดับ ทั้งนี้ ดัชนีวัดคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมด 6 ด้าน จะมีคะแนนเฉลี่ยประมาณ 3 คะแนน ยกเว้นคุณภาพของระบบรถไฟที่มีคะแนนเท่ากับ 1.6 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนในด้านอื่นๆ มาก

ตารางที่ 1.19 ดัชนีวัดคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานปี 2559-2560

ดัชนีวัดคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน	อันดับ	คะแนน
โครงสร้างพื้นฐานโดยรวม	106	3.2
คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม (quality of overall infrastructure)	95	3.4
คุณภาพของถนน (quality of roads)	93	3.4
คุณภาพของระบบรถไฟ (quality of railroad infrastructure)	98	1.6
คุณภาพของท่าเรือ (quality of port infrastructure)	76	3.9
คุณภาพของไฟฟ้า (quality of electricity supply)	106	3.3
คุณภาพของท่าอากาศยาน (quality of air transport infrastructure)	99	3.9
ระยะทางเฉลี่ยของที่นั่งบนเครื่องบิน (ล้านกม./สัปดาห์) (available airline seat kilometers (millions/week))	81	106.7
หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จดทะเบียน (ต่อประชากร 100 คน) (mobile-cellular telephone subscriptions /100 pop)	35	133
หมายเลขโทรศัพท์ที่จดทะเบียน (ต่อประชากร 100 คน) (fixed-telephone lines /100 pop.)	116	1.6

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2016–2017, World Economic Forum (WEF)

หมายเหตุ: ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันโลก (Global Competitiveness Index) จัดทำขึ้นโดย World Economic Forum (WEF) เพื่อวัดความสามารถในการแข่งขันมิติต่างๆ ทั้งหมด 12 มิติ ของ 138 ประเทศทั่วโลก แบ่งออกเป็นข้อมูลด้านคุณภาพมาจากการสำรวจความคิดเห็นของ WEF ทั้งนี้ การคำนวณค่าดัชนีดังกล่าว เป็นค่าเฉลี่ยของผลจากการสำรวจผู้ประกอบการของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยการให้คะแนน 1-7 คะแนน 1 = มีคุณภาพต่ำที่สุด และ 7 = มีคุณภาพสูงที่สุด และข้อมูลเชิงปริมาณที่มาจากคำกรณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ International Air Transport Association และ International Telecommunication Union

นอกจากนี้ จากการจัดอันดับความสามารถด้านโลจิสติกส์ในปี 2559 กัมพูชามีความสามารถด้านโลจิสติกส์อยู่ในอันดับที่ 73 ของจาก 161 ประเทศทั่วโลก โดยมีค่าดัชนีเพียง 2.8 เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค ค่าดัชนีของกัมพูชาสูงกว่าเพียงลาว (152/2.07) และเมียนมา (113/2.46) เท่านั้น เมื่อเทียบกับค่าดัชนีในปีก่อนหน้าแล้ว กัมพูชามีคะแนนรวมสูงขึ้นเล็กน้อยทุกปี หากพิจารณาจากมิติต่างๆ แล้ว พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการทางศุลกากร และการจัดการการขนส่งระหว่างประเทศ มีคะแนนสูงขึ้นจากปี 2550 อย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่มิติอื่นๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถและคุณภาพของบริการด้านโลจิสติกส์ มีคะแนนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชาที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลให้ระบบโลจิสติกส์ของประเทศมีการพัฒนามากนัก

ตารางที่ 1.20 ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของกัมพูชา

ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ ^a	2550	2553	2555	2557	2559
คะแนนรวม (อันดับโลก)	2.5 (81)	2.37 (129)	2.56 (101)	2.74 (83)	2.8 (73)
ศุลกากร (customs)	2.19 (104)	2.28 (95)	2.3 (108)	2.67 (71)	2.62 (77)
โครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure)	2.3 (81)	2.12 (114)	2.2 (128)	2.58 (79)	2.36 (99)
การจัดการการขนส่งระหว่างประเทศ (international shipments)	2.47 (95)	2.19 (146)	2.61 (101)	2.83 (78)	3.11 (52)
ความสามารถและคุณภาพของบริการด้านโลจิสติกส์ (logistics competence)	2.47 (82)	2.29 (118)	2.5 (103)	2.67 (89)	2.60 (89)
การระบุและติดตามสินค้า (tracking and tracing)	2.53 (81)	2.5 (111)	2.77 (78)	2.92 (71)	2.70 (81)
ความตรงต่อเวลา (timeliness)	3.05 (74)	2.84 (132)	2.95 (104)	2.75 (129)	3.3 (73)

ที่มา: ธนาคารโลก (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับของกัมพูชาจาก 161 ประเทศ

ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index) จัดทำขึ้นโดยธนาคารโลกเพื่อวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์โดยพิจารณาจากมิติต่างๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพของกระบวนการทางศุลกากร (เช่น ความเร็ว ความเรียบง่าย และความชัดเจนของพิธีการทางศุลกากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการค้าและการขนส่ง (เช่น ท่าเรือ ระบบรถไฟ ถนน และข้อมูลสารสนเทศต่างๆ) การจัดการการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่สะดวกและมีราคาที่เหมาะสม ความสามารถและคุณภาพของบริการด้านโลจิสติกส์ ของหน่วยงานที่ให้บริการด้านการขนส่งต่างๆ ความสามารถในการระบุและติดตามสินค้าที่ส่งมอบ และความตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้าไปยังจุดหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ การคำนวณค่าดัชนีดังกล่าว เป็นค่าเฉลี่ยของผลจากการสำรวจผู้ประกอบการด้านขนส่งและโลจิสติกส์ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 1-5 โดย 5 คือค่าที่มากที่สุดและแสดงว่ามีประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์สูงสุดโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

บทที่ 2 ข้อมูลกำลังแรงงานและค่าจ้างแรงงาน

2.1 ข้อมูลประชากรและโครงสร้างประชากร

จากข้อมูลโครงสร้างประชากรและการคาดการณ์ประชากรขององค์การสหประชาชาติ ในปัจจุบัน จำนวนประชากรของประเทศกำลังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนปี 2578 หากเปรียบเทียบกับอัตราการเติบโตของประชากรของประเทศอื่นๆ ในอาเซียน (ตารางที่ 2.1) พบว่า กัมพูชามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของประชากรต่อปี สูงเป็นอันดับห้าในอาเซียน (ร้อยละ 1.00) ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของอาเซียน (ร้อยละ 0.9) ขณะที่ประเทศที่มีอัตราการเติบโตของประชากรต่อปีสูงสุดในอาเซียน คือ ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 1.7) รองลงมาคือ มาเลเซีย (ร้อยละ 1.5) บรูไน (ร้อยละ 1.4) และสปป.ลาว (ร้อยละ 1.1)

จากข้อมูลโครงสร้างประชากรของกัมพูชาในปี 2559 พบว่า กัมพูชามีประชากรในช่วงวัยทำงานหรือช่วงอายุ 15-54 ปี สูงถึงร้อยละ 59.2 และมีประชากรวัยเด็กอีกร้อยละ 31.2 ทั้งนี้ กัมพูชามีสัดส่วนประชากรในช่วงอายุ 25-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.18 ของจำนวนประชากรทั้งหมด รองลงมาคือประชากรในช่วงอายุ 0-14 ปี (ร้อยละ 31.2) และช่วงอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 19.0)¹³

ตารางที่ 2.1 การคาดการณ์จำนวนประชากรในอาเซียน

หน่วย: ล้านคน

อันดับ	ประเทศ	2558	2563	2568	2573	2578	อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (ร้อยละ)
1	อินโดนีเซีย	254.2	265.6	275.6	284.1	291.7	0.7
2	ฟิลิปปินส์	101.9	110.4	118.9	127.4	135.9	1.7
3	เวียดนาม	93.8	97.9	101.0	103.5	106.0	0.7
4	ไทย	72.3	73.8	74.9	75.7	76.5	0.3
5	เมียนมา	50.3	52.1	53.7	54.9	55.9	0.6
6	มาเลเซีย	30.9	33.3	33.5	37.8	39.9	1.5
7	กัมพูชา	15.1	16.0	16.8	17.5	18.1	1.0
8	สปป.ลาว	6.7	7.1	7.5	7.8	8.1	1.1
9	สิงคโปร์	5.5	5.8	6.0	6.3	6.5	0.9
10	บรูไนดารุสซาลาม	0.4	0.5	0.5	0.5	0.6	1.4
	รวม (อาเซียน)	633.1	664.4	692.4	717.6	741.2	0.9

ที่มา: The World Population Prospect: The Revision 2017, UN Population Division

¹³ CIA World Factbook, 2016

2.2 กำลังแรงงานและอัตราการว่างงาน

ในปี 2559 กัมพูชามีกำลังแรงงานประมาณ 8.8 ล้านคน และมีอัตราการเติบโตร้อยละ 2 ทั้งนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อัตราการเติบโตของกำลังแรงงานของกัมพูชาอยู่ในระดับต่ำ และอัตราการว่างงานของกัมพูชาต่ำมาก โดยในปี 2559 อัตราการว่างงานของกัมพูชาอยู่ที่ร้อยละ 0.3 เท่านั้น (ตารางที่ 2.2) ดังนั้น การเสาะหาแรงงานจำนวนมากในกัมพูชาเพื่อป้อนอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นอาจทำได้ไม่มากนัก นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่า ปริมาณกำลังแรงงานของกัมพูชาไม่สูงมากนัก โดยน้อยกว่าอินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.2 กำลังแรงงานและอัตราการว่างงานของกัมพูชา ปี 2550 – 2559

ปี	กำลังแรงงาน (คน)	อัตราการเติบโตของกำลังแรงงาน (ร้อยละ)	อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)
2550	7,239,889	-	0.9
2551	7,284,371	0.6	0.4
2552	7,704,330	5.8	0.2
2553	8,133,459	5.6	0.3
2554	8,357,198	2.8	0.2
2555	8,222,903	-1.6	0.2
2556	8,288,674	0.8	0.3
2557	8,447,722	1.9	0.1
2558	8,617,492	2.0	0.2
2559	8,789,877	2.0	0.3

ที่มา: ฐานข้อมูลธนาคารโลก (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 2.3 กำลังแรงงานของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี 2550 – 2559

ปี	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	สปป.ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
2550	0.18	7.23	111.21	2.83	11.39	27.65	36.20	2.48	38.71	48.05
2551	0.18	7.28	113.00	2.90	11.58	27.94	37.49	2.63	38.98	49.03
2552	0.18	7.70	115.09	2.98	11.93	28.23	38.72	2.73	38.97	49.97
2553	0.19	8.13	117.04	3.05	12.21	28.51	40.10	2.81	39.08	51.02
2554	0.19	8.35	118.77	3.12	12.72	28.88	41.26	2.90	39.87	52.00
2555	0.19	8.22	120.35	3.20	13.21	29.25	41.87	3.01	39.95	52.96
2556	0.20	8.28	121.85	3.27	13.83	29.64	42.61	3.05	39.54	53.86
2557	0.20	8.44	123.48	3.35	14.11	30.04	43.39	3.10	39.73	54.54
2558	0.20	8.61	125.45	3.43	14.39	30.45	44.30	3.13	39.91	55.26
2559	0.20	8.78	127.14	3.52	-	30.88	45.20	3.18	40.07	55.92

ที่มา: ฐานข้อมูลธนาคารโลก (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

2.3 ค่าจ้างแรงงานและแนวโน้มค่าจ้างแรงงาน

ค่าจ้างแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในกัมพูชาในระยะเวลาที่ผ่านมา เนื่องจากกัมพูชามีอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียนโดยเปรียบเทียบโดยเฉพาะค่าจ้างงานแรงงานที่มีทักษะต่ำ ซึ่งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตเป็นหลัก อย่างไรก็ตามอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกัมพูชามีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

ปัญหาด้านแรงงานที่สำคัญต่อการลงทุนและการประกอบธุรกิจมากกว่าอัตราค่าจ้างแรงงานที่สูงดังกล่าวคือ กัมพูชามีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานมีทักษะที่จำเป็นต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมในอนาคต ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะช่างกล ช่างเทคนิค และบุคลากรในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากระบบการศึกษาของกัมพูชาผลิตคนที่มีทักษะตรงตามความต้องการได้อย่างจำกัด

สำหรับอัตราเงินเดือนในกัมพูชา จากการสำรวจบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในประเทศกัมพูชาในปี 2559 ทั้งหมด 248 บริษัท แบ่งอัตราเงินเดือนสำหรับตำแหน่งงานที่มีการจ้างงานในประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นฐานเงินเดือน (base salary) ออกเป็น 5 ตำแหน่งงานหลัก ได้แก่ แรงงานในภาคการผลิต วิศวกรในภาคการผลิต ผู้จัดการในภาคการผลิต พนักงานนอกภาคการผลิต และผู้จัดการนอกภาคการผลิต โดยมีฐานเงินเดือนแตกต่างกันตามตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 อัตราเงินเดือนจำแนกตามตำแหน่งงานของกัมพูชาในปี 2559

ตำแหน่งงาน	ประสบการณ์ทำงาน (ปี)	เงินเดือน (เหรียญสหรัฐฯ)
แรงงานในภาคการผลิต ^a	3	175
วิศวกรในภาคการผลิต ^b	5	391
ผู้จัดการในภาคการผลิต ^c	10	885
พนักงานนอกภาคการผลิต ^d	3	346
ผู้จัดการนอกภาคการผลิต ^c	10	906

ที่มา: Japan External Trade Organization (JETRO) ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2559

หมายเหตุ: อัตราเงินเดือน หมายถึง ฐานเงินเดือน (base salary) ในแต่ละตำแหน่งงาน ไม่รวมสวัสดิการ และทำการสำรวจเป็นสกุลเงินเรียล ณ อัตราแลกเปลี่ยน 4,087 เรียลต่อเหรียญสหรัฐฯ เมื่อเดือนตุลาคม 2559 (อัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารกลางกัมพูชา)

^a แรงงานในภาคการผลิต ไม่รวมแรงงานชั่วคราวและแรงงานในระยะทดลองงาน

^b วิศวกรในภาคการผลิต หมายถึงช่างเทคนิคและผู้ที่จบการศึกษาระดับปวช. ปวส. หรือปริญญาตรี

^c ผู้จัดการในภาคการผลิต หมายถึงผู้จัดการที่ดูแลงานด้านการขายและจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

^d พนักงานนอกภาคการผลิต ไม่รวมแรงงานชั่วคราวและแรงงานในระยะทดลองงาน

กัมพูชาไม่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ยกเว้นในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า จากกฎหมาย “Prakas On Minimum Wage Determination for Workers in Textile, Garment and Footwear Industry for year 2017” เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2559 รัฐบาลกัมพูชาประกาศขึ้นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า จาก 148 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือนเป็น 153 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน โดยกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำดังกล่าวเป็นสกุลเงินเหรียญสหรัฐฯ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป¹⁴ (ตารางที่ 2.5)

สำหรับค่าจ้างของแรงงานภาคอุตสาหกรรมหรือแรงงานการผลิต จะอ้างอิงตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า โดยอาจสูงหรือต่ำกว่าอัตราดังกล่าว ขึ้นอยู่กับตำแหน่งงานหรือบริษัทที่จ้างงาน ยกตัวอย่างเช่น พนักงานโรงแรมในจังหวัดเสียมราฐได้รับค่าจ้างเท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำคือ 153 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน (ไม่รวมสวัสดิการ) และค่าจ้างแรงงานของบริษัทผลิตวัสดุก่อสร้างอยู่ที่ 180 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน (รวมสวัสดิการ) เป็นต้น

ตารางที่ 2.5 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าของกัมพูชา ปี 2560

ประเภทของแรงงาน	อัตราค่าจ้างต่อเดือน (เหรียญสหรัฐฯ)	อัตราค่าจ้างต่อเดือน (เรียล)
ผู้ฝึกหัดงาน (apprentice)	30	120,000
แรงงานทดลองงาน (probationary worker)	148	592,000
แรงงานทั่วไป (regular employee)	153	612,000
ประเภทของสวัสดิการ	สวัสดิการ (เหรียญสหรัฐฯ)	สวัสดิการ (เรียล)
ค่าจ้างงาน (ค่าเบี้ยขยัน)	10	40,000
ค่าโบนัสจากอายุการทำงาน 2-11 ปี	2-11	8,000-44,000
ค่าที่พักและเดินทาง	7	28,000
ค่าอาหารต่อวันที่ทำงานล่วงเวลา	0.5	2,000
ค่าประกันสังคม (นายจ้างเป็นผู้จ่ายให้ร้อยละ 0.8 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ)	1.22 (สำหรับแรงงานทั่วไป)	4,896 (สำหรับแรงงานทั่วไป)

ที่มา: Wageindicator เข้าถึงได้ที่ <http://www.wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/cambodia-1>

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐฯ เท่ากับ 4,000 เรียล

ชั่วโมงการทำงาน: 6 วันต่อสัปดาห์ และ 8 ชั่วโมงต่อวัน

ข้อมูล ณ วันที่ 28 ธ.ค. 2559

ที่ผ่านมา กัมพูชามีการปรับขึ้นค่าจ้างแรงงานขึ้นต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยอัตราค่าจ้างแรงงานปรับขึ้นอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลา 4 ปี โดยแรงงานทั่วไปปรับจาก 100 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2557 เป็น 128 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2558 (คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 28) เป็น 140 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2559

¹⁴ เข้าถึงกฎหมายฉบับแปลภาษาอังกฤษได้ที่

<http://www.camfeba.com/legal/Prakas/Prakas%20On%20Determination%20of%20minimum%20wage%20for%202017%20ENG.pdf>

(คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 9) และล่าสุดเป็น 153 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2560 (คิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 9) ตามลำดับ (ตารางที่ 2.6)

อัตราค่าจ้างดังกล่าว ยังไม่นับรวมสวัสดิการต่างๆ ที่บริษัทจะต้องจ่ายให้กับแรงงานเป็นประจำ ค่าเข้างาน (attendance) ค่าโบนัสจากอายุการทำงาน (seniority bonus) ค่าที่พักและค่าเดินทาง (housing and transportation allowance) และค่าอาหารในวันที่ทำงานล่วงเวลา (meal for overtime work) ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีการปรับอัตราค่าจ้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ค่าสวัสดิการประเภทต่างๆ ยังคงที่ในระยะที่ผ่านมา

ตารางที่ 2.6 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้าของกัมพูชา ปี 2557-2560

ประเภทของแรงงาน	อัตราค่าจ้างต่อเดือน (เหรียญสหรัฐฯ)				อัตราค่าจ้างต่อเดือน (เรียล)			
	2557	2558	2559	2560	2557	2558	2559	2560
ผู้ฝึกหัดงาน	30				120,000			
แรงงานทดลองงาน	95	123	135	148	380,000	492,000	540,000	592,000
แรงงานทั่วไป	100	128	140	153	400,000	512,000	560,000	612,000
ประเภทของสวัสดิการ	สวัสดิการ (เหรียญสหรัฐฯ)				สวัสดิการ (เรียล)			
	2557	2558	2559	2560	2557	2558	2559	2560
ค่าเข้างาน	10				40,000			
ค่าโบนัสจากอายุการทำงาน 2-11 ปี	2	2-11			8,000	8,000-44,000		
ค่าที่พักและเดินทาง	7				28,000			
ค่าอาหารต่อวันที่ทำงานล่วงเวลา	2	0.5			8,000	2,000		

ที่มา: Wageindicator เข้าถึงได้ที่ <http://www.wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/cambodia-1>

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐฯ เท่ากับ 4,000 เรียล

ข้อมูล ณ วันที่ 28 ธ.ค. 2559

ทั้งนี้ จากการศึกษาและสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นด้านแรงงานจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มีความกังวลต่อค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น ขณะที่ผลผลิตของแรงงานไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวโน้มการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของกัมพูชา พบว่า น่าจะไม่เกิดการปรับขึ้นค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปัจจุบัน สูงกว่าค่าจ้างในปี 2557 มากแล้วโดยเปรียบเทียบ และเพียงพอต่อค่าครองชีพของแรงงานกัมพูชา¹⁵ นอกจากนี้ รัฐบาลมีแนวทางสนับสนุนแรงงานด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการปรับอัตราค่าจ้างดังกล่าว โดยการให้เงินอุดหนุนค่าครองชีพของแรงงาน เช่น ค่าที่พักอาศัย ค่าไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งแรงงานที่ต้องการได้รับเงินอุดหนุนจะต้องลงทะเบียนและได้รับการอนุมัติจากกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ (Ministry of Labor and

¹⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ CAMFEBA

Vocational Training: MLVT)¹⁶ ทั้งนี้ ปัจจัยในการปรับขึ้นค่าจ้างและให้เงินอุดหนุนสวัสดิการแรงงาน อาจเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการสร้างความนิยมทางการเมืองของรัฐบาล ในช่วงที่มีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (ในเดือนมิถุนายน 2560) และระดับชาติของกัมพูชา (ในเดือนกรกฎาคม 2561)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการปรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำคือ กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพของกัมพูชา (MLVT) ร่วมกับคณะทำงานไตรภาคี (tripartite working group) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ 9 คน ตัวแทนจากสหภาพแรงงาน 9 คน และตัวแทนจากภาคเอกชน 9 คนในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างแรงงานและประเด็นด้านแรงงานระหว่างภาครัฐและเอกชน

ล่าสุด เมื่อเดือนตุลาคม 2559 กระทรวงแรงงานของกัมพูชามีแนวโน้มที่จะออกกฎหมายประกาศค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ ให้ครอบคลุมทุกอุตสาหกรรมนอกเหนือจากอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และคาดว่าจะร่างกฎหมายดังกล่าวภายในปลายปี 2560¹⁷ โดยได้ตั้งคณะทำงานด้านการร่างกฎหมายแรงงานขั้นต่ำ (National Council on Minimum Wage) ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวงแรงงาน ตัวแทนจากสหภาพแรงงาน และตัวแทนภาคเอกชน เพื่อดำเนินการร่างกฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับทุกอุตสาหกรรมในกัมพูชาต่อไป¹⁸

2.4 กฎระเบียบด้านการจ้างงานและสวัสดิการ

นักลงทุนต่างชาติไม่ถูกจำกัดสิทธิในการจ้างงานในประเทศกัมพูชา การจ้างงานในกัมพูชา อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน ปี 2540 (Labor Law 1997) ซึ่งกำหนดกฎระเบียบพื้นฐานที่เกี่ยวกับแรงงานและการจ้างงานในประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศใช้ในเดือนมีนาคม ปี 2540 กฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นการปรับปรุงจากกฎหมายแรงงานปี 2535 และกำหนดให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ (Ministry of Labor and Vocational Training: MLVT)

กฎหมายแรงงานจะบังคับใช้กับการจ้างงานในกัมพูชาทุกประเภท แม้จะมีการลงนามสัญญาจ้างงานในต่างประเทศก็ตาม ทั้งนี้ กฎหมายแรงงานกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง การจ้างงานชาวต่างชาติ การคุ้มครองลูกจ้าง การประกันสังคม และการจัดการข้อพิพาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในกัมพูชา ทั้งนี้ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะกำหนดไว้ในกฎหมายฉบับอื่นๆ ได้แก่ กฎหมายย่อย (sub-decree) กฎกระทรวง (prakas) และ หนังสือเวียน (circular) ของรัฐบาลกัมพูชาและกระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ

¹⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ CIB

¹⁷ อ่านเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.phnompenhpost.com/national/ministry-drafting-new-minimum-wage-law-cover-all-workers>

¹⁸ เข้าถึงร่างกฎหมายอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำฉบับภาษาอังกฤษได้ที่ <http://www.eurocham-cambodia.org/post/329/Draft-law-on-Minimum-Wage>

หน่วยงานที่มีการจ้างงานลูกจ้างมากกว่า 8 คนขึ้นไป จะต้องดำเนินการจัดทำระเบียบและเงื่อนไขการจ้างงาน (employment terms and conditions) ของหน่วยงาน ซึ่งครอบคลุมเรื่องการจ้างงาน ค่าจ้างและสวัสดิการ ชั่วโมงการทำงาน และการลาประจำปี เป็นต้น ซึ่งระเบียบดังกล่าวจะต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติโดยกระทรวงแรงงาน และสอดคล้องกับกฎหมายแรงงาน ซึ่งสรุปไว้ในตารางที่ 2.7 และมีรายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้

(1) สัญญาจ้างงาน (employment contract)

กฎหมายแรงงานของกัมพูชา แบ่งสัญญาจ้างงานของกัมพูชาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สัญญาจ้างงานแบบไม่จำกัดระยะเวลา และสัญญาจ้างงานที่จำกัดระยะเวลา ซึ่งมีอายุสัญญาจำแนกตามประเภทสัญญาจ้างงาน ซึ่งสัญญาดังกล่าวมีกำหนดให้มีเงินชดเชยเมื่อถูกให้ออกจากงาน (severance pay) แตกต่างกัน

นอกจากนี้ กฎหมายแรงงานยังแบ่งลูกจ้างออกเป็น 2 ประเภทด้วย คือ ลูกจ้างทั่วไป (regular or permanent employee) และลูกจ้างชั่วคราว (casual or temporary employee) ซึ่งเป็นลูกจ้างที่มีระยะเวลาการจ้างงานที่สั้นตามสัญญาหรือตามฤดูกาล ทั้งนี้ ลูกจ้างทั้งสองประเภทจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและอยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน ยกเว้นสวัสดิการที่ลูกจ้างชั่วคราวได้รับจะลดลง หากไม่ได้ทำงานเต็มเวลา

(2) การเลิกจ้าง (termination)

การเลิกจ้างในกัมพูชามีการกำหนดเงื่อนไขในกฎหมายแรงงาน ซึ่งกำหนดระยะเวลาการแจ้งเลิกจ้างล่วงหน้า และค่าชดเชยจากการออกจากงาน โดยมีเงื่อนไขแตกต่างกันตามประเภทของสัญญาจ้างงาน และระยะเวลาการจ้างงาน

(3) ระยะเวลาทดลองงาน (probation periods)

ในระยะเริ่มต้นของการจ้างงานหรือช่วงทดลองงาน นายจ้างสามารถกำหนดระยะเวลาการทดลองสำหรับลูกจ้างได้ โดยจำแนกระยะเวลาทดลองสูงสุดตามประเภทของลูกจ้าง โดยไม่สามารถเลื่อนหรือต่อระยะทดลองงานที่กำหนดไว้ได้

(4) ชั่วโมงทำงาน และการลาประจำปี

กฎหมายแรงงานกัมพูชากำหนดให้ ชั่วโมงในการทำงานสูงสุดไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ หากมีการทำงานล่วงเวลา ต้องจ่ายค่าทำงานล่วงเวลาในอัตราที่สูงกว่าค่าจ้างปกติ ในอัตรา 1.5 เท่า แต่ถ้าต้องทำงานล่วงเวลาในระหว่าง 22.00 น. – 05.00 น. หรือในวันหยุด นายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างล่วงเวลาดังกล่าวในอัตรา 2 เท่าของค่าจ้างปกติต่อชั่วโมง

กฎหมายกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาหยุดประจำปี (annual leaves) โดยได้รับค่าจ้างได้ 1.5 วันต่อเดือน หรือปีละ 18 วัน (ไม่รวมวันหยุดราชการและวันลาป่วย) และมีวันหยุดเพิ่ม 1 วัน ทุก 3 ปีของการทำงาน

และสามารถยกเอาวันหยุดประจำปีที่เหลือไปรวมกับวันหยุดประจำปีในปีถัดไปได้ นอกจากนี้ ลูกจ้างยังมีสิทธิลาหยุดพิเศษ (special leaves) ซึ่งหักวันหยุดออกจากวันลาประจำปีได้

ตารางที่ 2.7 สัญญาจ้างงานของกัมพูชา

	สัญญาจ้างงานที่จำกัดระยะเวลา (fixed duration contract: FDC)	สัญญาจ้างงานแบบไม่จำกัดระยะเวลา (undetermined duration contract: UDC)	
อายุสัญญา (duration)	ลายลักษณ์อักษร ระบุวันเริ่มและสิ้นสุดการทำงาน ระยะเวลาจ้างงานสูงสุดไม่เกิน 2 ปี	ลายลักษณ์อักษรหรือปากเปล่า ไม่ระบุวันเริ่มและสิ้นสุดการทำงาน ไม่มีกำหนดระยะเวลาจ้างงาน	
การเลิกจ้าง (termination) จำแนกตามระยะเวลาการจ้างงาน			
น้อยกว่า 6 เดือน	ไม่จำเป็นต้องแจ้งล่วงหน้า (ยกเว้นกำหนดไว้ในสัญญา) ค่าให้ออกจากงาน: - ค่าจ้างสุดท้าย - ค่าวันลาประจำปี - ค่าไม่แจ้งล่วงหน้า ค่าชดเชย: ค่าจ้างตามระยะเวลาที่เหลือในสัญญา (หากยกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุ)	แจ้งล่วงหน้า 7 วัน ค่าให้ออกจากงาน: - ค่าจ้างสุดท้าย - ค่าวันลาประจำปี - ค่าไม่แจ้งล่วงหน้า - ค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียหาย (หากมี)	
6-12 เดือน	แจ้งล่วงหน้า 10 วัน ค่าชดเชย: ค่าจ้างตามระยะเวลาที่เหลือในสัญญา (หากยกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุ)	แจ้งล่วงหน้า 15 วัน ค่าชดเชย: ค่าจ้าง 15 วันและสวัสดิการ 1 ปี	
1-2 ปี	แจ้งล่วงหน้า 15 วัน ค่าชดเชย: ค่าจ้างตามระยะเวลาที่เหลือในสัญญา (หากยกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุ)	แจ้งล่วงหน้า 15 วัน ค่าชดเชย: ค่าจ้าง 15 วันและสวัสดิการ 1 ปี	
2-5 ปี	ไม่ระบุ	แจ้งล่วงหน้า 1 เดือน ค่าชดเชย: ค่าจ้าง 15 วันและสวัสดิการ 1 ปี	
5-10 ปี	ไม่ระบุ	แจ้งล่วงหน้า 2 เดือน ค่าชดเชย: ค่าจ้าง 15 วันและสวัสดิการ 1 ปี	
มากกว่า 10 ปี	ไม่ระบุ	แจ้งล่วงหน้า 3 เดือน ค่าชดเชย: ค่าจ้าง 15 วันและสวัสดิการ 1 ปี	
	ลูกจ้างทั่วไป (regular employee)	แรงงานฝีมือ (specialized worker)	แรงงานทั่วไป (non-specialized worker)
ระยะเวลาทดลองงานสูงสุด (probation period)	3 เดือน	2 เดือน	1 เดือน
อัตราประกันสังคม (NSSF employer contribution)	ร้อยละ 0.8 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ สำหรับลูกจ้างทุกประเภท		

ที่มา: CAMFEBA, Investing and Doing Business in Cambodia: Essential Guide for Investors, 2012

(5) การจ้างงานชาวต่างชาติ

ธุรกิจในกัมพูชาสามารถจ้างงานชาวต่างชาติได้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายแรงงานกำหนดดังนี้

- ชาวต่างชาติมีคุณสมบัติหรือความเชี่ยวชาญที่แรงงานกัมพูชาไม่มี โดยต้องได้รับใบอนุญาตทำงานที่ผ่านการรับรองว่าเป็นการจ้างงานบุคคลที่มีคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญที่ไม่สามารถจ้างงานชาวกัมพูชาได้ โดยนักลงทุนหรือนายจ้างจะต้องทำการฝึกฝนพนักงานกัมพูชาอย่างสม่ำเสมอ และมีการเลื่อนตำแหน่งลูกจ้างชาวกัมพูชาในระยะเวลาที่เหมาะสม¹⁹
- ชาวต่างชาติถือหนังสือเดินทางและวีซ่าธุรกิจ (business visa) ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมีอายุ 1 ปี (ต่ออายุได้ไม่จำกัด)
- ชาวต่างชาติได้รับอนุมัติหนังสืออนุญาตทำงาน (work permit) จากกระทรวงแรงงาน ซึ่งมีอายุ 1 ปี (ต่ออายุได้ไม่จำกัด) โดยจะต้องทำการต่ออายุเอกสารดังกล่าวทุกปี
- ชาวต่างชาติได้รับอนุมัติใบรับรองสุขภาพ (health certificate) จากกระทรวงแรงงาน

นอกจากนี้ กฎหมายแรงงานยังกำหนดให้มีลูกจ้างชาวต่างชาติในตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทำงานในสำนักงาน ผู้เชี่ยวชาญ และแรงงานไร้ฝีมือ ได้ไม่เกินสัดส่วนที่กำหนด ดังนี้²⁰

- เจ้าหน้าที่ทำงานในสำนักงาน ไม่เกินร้อยละ 3
- ผู้เชี่ยวชาญ ไม่เกินร้อยละ 6
- แรงงานไร้ฝีมือ ไม่เกินร้อยละ 1

โดยทั่วไป กระทรวงแรงงานกำหนดสัดส่วนการจ้างงานชาวต่างชาติต่อการจ้างงานกัมพูชา โดยกำหนดให้ธุรกิจสามารถจ้างงานชาวต่างชาติได้ 1 คน ต่อชาวกัมพูชา 10 คน (สัดส่วน 1:10) อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสามารถขอยกเว้นข้อกำหนดเรื่องสัดส่วนดังกล่าว ในกรณีที่ต้องจ้างเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติ เกินกว่าจำนวนที่กำหนดโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เจ้าของโรงงานหรือผู้ประกอบการต้องทำหนังสือขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อกระทรวงแรงงาน โดยสัญญาจ้างแรงงานชาวต่างชาติทุกคนต้องจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมระบุเงื่อนไขของอาชีพและเหตุผลอื่นๆ ที่จำเป็นให้ชัดเจน²¹

ในกรณีของโครงการที่ผ่านความเห็นชอบ (QIP) กฎหมายการลงทุนอนุญาตให้โครงการ QIP จ้างชาวต่างชาติในตำแหน่งผู้จัดการ ช่างเทคนิค และแรงงานมีทักษะได้ โดยลูกจ้างต่างชาติในโครงการ QIP จะได้รับอนุมัติหนังสืออนุญาตทำงาน (work permit) และวีซ่าผู้อยู่อาศัย (residency visas) สำหรับตัวลูกจ้างเองและครอบครัวได้

¹⁹ Law on Investment of the Kingdom of Cambodia ปี 1997 และ Law on the Amendment to the Law on Investment of the Kingdom of Cambodia 2003.

²⁰ มาตรา 264 ของกฎหมายแรงงาน 1997 และ Prakas On Use of Foreign Workforce Minister of Labour and Vocational Training, Ministry of Labour and Vocational Training No. 196 KB/Kr.K (2014)

²¹ The Guideline On The Procedure to Apply for and Extend Foreign Work Permit and Foreign Employment Card 2015.

ทั้งนี้ การชำระค่าอากรสำหรับหนังสือและบัตรการจ้างงานของชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศ กัมพูชา ต้องชำระก่อนวันที่ 31 มีนาคมของแต่ละปี และผู้ที่ไม่ชำระค่าอากรตามระยะเวลาที่กำหนด จะถูกปรับเท่าตัวตามจำนวนปีที่ไม่ได้ชำระ

ตารางที่ 2.8 เอกสารสำหรับการจ้างงานชาวต่างชาติ

เอกสารสำหรับขอวีซ่าทำงานและหนังสืออนุญาตทำงาน (business visa and work permit)	เอกสารสำหรับชาวต่างชาติเพื่อทำวีซ่าพำนักถาวร (residency visa)
แบบฟอร์มขอทำหนังสือและบัตรการจ้างงาน ติดแสดมภ์ 1,000 เรียล	แบบฟอร์มขอทำหนังสือและบัตรการจ้างงาน ติดอากรแสดมภ์ 1,000 เรียล
สำเนาหนังสือเดินทาง	สำเนาหนังสือเดินทาง
ใบอนุญาตให้อยู่อาศัยในกัมพูชา	ใบอนุญาตให้พำนักถาวรในกัมพูชา
หนังสือรับรองสุขภาพ	หนังสือรับรองสุขภาพ
ค่าอากร 100 เหรียญสหรัฐฯ	ค่าอากร 50 เหรียญสหรัฐฯ
รูปถ่าย	รูปถ่าย

ที่มา: Ministry of Labor and Vocational Training (MLVT) (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

(6) การร่วมเจรจาต่อรอง (Collective Bargaining Agreements: CBA)

กฎหมายกำหนดให้มีการเจรจาระหว่างองค์กรลูกจ้างและองค์กรนายจ้างเกี่ยวกับเงื่อนไขและสภาพการจ้างงานต่างๆ เช่น การเป็นตัวแทนลูกจ้าง การยุติสัญญาจ้างงาน เป็นต้น เพื่อกำหนดสิทธิและการคุ้มครองผลประโยชน์ที่ชัดเจนและเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

(7) กองทุนประกันสังคม (National Social Security Fund: NSSF)

กองทุนประกันสังคมประกอบด้วยโครงสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้าง 3 ประการ ได้แก่

- การประกันสุขภาพ ซึ่งเพิ่งเริ่มดำเนินการในปี 2559 (ดำเนินการแล้วบางส่วน จากการประกาศใช้ Sub-Decree 01/16²²⁾
- การประกันการเลี้ยงชีพหลังเกษียณอายุ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการพัฒนา (ยังไม่ดำเนินการ)
- การประกันภัยกรณีเจ็บป่วยหรือประสบภัยเนื่องจากการทำงาน ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2551 (ดำเนินการแล้วทั้งหมด) โดยนายจ้างจะต้องจ่ายค่าประกัน ประมาณ 0.4-2 เหรียญสหรัฐฯต่อเดือนต่อลูกจ้าง

จากการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์สมาคมผู้ว่าจ้างของกัมพูชา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง พบว่า ระหว่างปี 2552-2556 กัมพูชามีการประท้วงของแรงงานเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จนภายหลังการ

²² การประกันสุขภาพ ครอบคลุมการได้รับบริการทางการแพทย์เพื่อรักษาโรคหรือความเจ็บป่วยอื่น ระหว่างการหยุดงานที่เกิดจากการได้รับอุบัติเหตุและการลาคลอด อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.dfdl.com/resources/legal-and-tax-updates/investment-guide-cambodia-labour-and-employment/>

เลือกตั้งในปี 2556 รัฐบาลเร่งให้เกิดการร่างกฎหมายว่าด้วยสหภาพแรงงาน (Trade Union Law 2016) และบังคับใช้ในปี 2559 กำหนดให้มีผลทางกฎหมายจากการประท้วงแรงงานอย่างผิดกฎหมาย (illegal labor strikes) (ซึ่งหมายถึงการประท้วงของแรงงานหลังจากที่มีการตัดสินโดยศาลกฎหมายแล้วว่าเป็นการประท้วงที่ผิดกฎหมาย) ปัจจุบัน พบว่าการประท้วงโดยแรงงานเกิดขึ้นน้อยครั้ง และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บรรยากาศการค้าและการลงทุนของประเทศเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ พบว่า นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของกัมพูชา (IDP) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสถานการณ์ของแรงงานในกัมพูชาโดยสนับสนุนให้เกิดการระงับข้อพิพาทด้านแรงงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น ส่งเสริมให้มีกลไกตอบสนองต่อความต้องการของแรงงาน และสนับสนุนการจัดตั้งศาลแรงงาน รวมถึงมีแนวทางการเชื่อมโยงตลาดแรงงานกับภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ยกตัวอย่างเช่น โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาทักษะแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจโรงแรม ซึ่งเป็นกองทุนที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (public-private partnership)

บทที่ 3 ข้อมูลกฎระเบียบและนโยบายด้านการลงทุน

3.1 รูปแบบทางกฎหมายในการจัดตั้งธุรกิจ

กฎหมายการประกอบธุรกิจ (Law on Commercial Enterprise 2005) ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2548 ของกัมพูชา กำหนดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถจัดตั้งธุรกิจในกัมพูชาได้ 3 รูปแบบคือ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วน และกิจการของต่างชาติ

(1) บริษัทจำกัด

ผู้ลงทุนสามารถจัดตั้งบริษัทจำกัด ได้ในรูปแบบของบริษัทเอกชนจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อการประกอบธุรกิจต่างๆ ยกเว้นกิจการธนาคาร บริษัทประกัน และบริษัทการเงิน ทั้งนี้ บริษัทจำกัดจะมีสัญชาติกัมพูชา (Khmer nationality) หากบริษัทมีการจดทะเบียนและที่อยู่ในการดำเนินกิจการในกัมพูชา (registered office) และมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวกัมพูชามากกว่าร้อยละ 51

(1.1) บริษัทเอกชนจำกัด (Private Limited Liability Company: LLC)

บริษัทเอกชนจำกัด สามารถมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 2 ถึง 30 คน หากจัดตั้งโดยบุคคลเพียงคนเดียวจะเรียกว่า “Single Member Limited Company” ทั้งนี้ บริษัทเอกชนจำกัดจะมีข้อจำกัดในการโอนหุ้นแต่ละประเภท

(1.2) บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company: PLC)

บริษัทมหาชนจำกัด สามารถมีผู้ถือหุ้นมากกว่า 30 คน และสามารถออกหลักทรัพย์ให้สาธารณชนได้ โดยมีผู้บริหารบริษัทที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ถือหุ้นให้บริหารบริษัทอย่างน้อย 3 คนในวาระ 2 ปี

การจัดตั้งบริษัทจำกัดสามารถทำได้โดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป โดยการยื่นหนังสือสำคัญการจัดตั้งบริษัท (Article of Incorporation) ต่อกระทรวงพาณิชย์ หลังจากนั้นจึงจะได้รับหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท (Certificate of Incorporation) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจ เช่น ชื่อของบริษัท ที่อยู่ของบริษัทในกัมพูชา จำนวนเงินลงทุนที่ระบุไว้เป็นสกุลเงินเรียล และจำนวนหุ้นที่ออกโดยบริษัท เป็นต้น

ด้านการแต่งตั้งผู้บริหารของบริษัท (directors) กฎหมายกัมพูชาระบุให้บริษัทเอกชนจำกัดต้องมีกรรมการบริษัทอย่างน้อย 1 คนขึ้นไป ส่วนบริษัทมหาชนจำกัดต้องมีกรรมการบริษัทอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป โดยผู้ถือหุ้นอาจเลือกกรรมการบริษัทจากการลงมติ จากนั้นคณะกรรมการบริษัทจึงจะเลือกประธานโดยใช้วิธีออกเสียงข้างมาก กรรมการบริษัทอาจอยู่ในตำแหน่งครั้งละ 2 ปี และสามารถได้รับเลือกใหม่ได้

ด้านการออกหุ้น (shares) บริษัทจำกัดจะต้องออกหุ้นอย่างต่ำเป็นจำนวน 1,000 หุ้น โดยมีมูลค่าตราสาร (par value) ไม่น้อยกว่า 4,000 เรียลต่อหุ้น (หรือประมาณ 1 เหรียญสหรัฐฯ) ซึ่งหุ้นเหล่านี้ต้องเป็นประเภทเดียวกันทั้งหมด รวมทั้งผู้ถือหุ้นจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ที่มีการระบุไว้เป็นอย่างอื่น ด้านการออกเงินปันผล (dividends) ผู้บริหารของบริษัทจะต้องประกาศเงินปันผลของบริษัทให้ทราบและจ่ายเงินปันผลในรูปแบบของหุ้น เงิน หรือสินทรัพย์

(2) ห้างหุ้นส่วน (partnership)

ห้างหุ้นส่วนคือ การทำสัญญาระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นสัญญาปากเปล่าหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ โดยห้างหุ้นส่วนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ทั้งนี้ ห้างหุ้นส่วนจะมีสัญชาติกัมพูชาหากบริษัทมีการจดทะเบียนและที่อยู่ในการดำเนินกิจการในกัมพูชา และมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวกัมพูชามากกว่าร้อยละ 51 เช่นเดียวกับบริษัทจำกัด

(2.1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ (general partnership)

สัญญาระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป เพื่อประกอบธุรกิจร่วมกัน และจะได้รับสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายหลังจากจดทะเบียน โดยมีสิทธิในการเป็นเจ้าของสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ มีสิทธิในการดำเนินธุรกิจ มีสิทธิในการทำสัญญา และสามารถยื่นฟ้องและถูกฟ้องได้ ห้างหุ้นส่วนจะแบ่งปันผลกำไรและขาดทุน รวมทั้งร่วมกันรับผิดชอบต่อหนี้ตามกฎหมาย

(2.2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (limited partnership)

สัญญาระหว่างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้รับอำนาจให้บริหารห้างหุ้นส่วนโดยลำพัง 1 คนขึ้นไป และหุ้นส่วนจำกัดซึ่งเป็นผู้ลงทุน 1 คนขึ้นไป โดยหุ้นส่วนจำกัดแต่ละคนจะมีกำไรและความรับผิดชอบตามมูลค่าทรัพย์สินที่ลงทุน

(3) กิจการของต่างชาติ (foreign business)

กิจการของต่างชาติ คือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของต่างชาติ แต่มีที่ตั้งและดำเนินกิจการในกัมพูชา ซึ่งสามารถดำเนินกิจการได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ สำนักงานตัวแทน และสาขาของบริษัทต่างชาติ และบริษัทลูก ทั้งนี้ กิจการของต่างชาติจะได้รับการพิจารณาว่าประกอบธุรกิจ (doing business) หากดำเนินการเข้าสถานที่เพื่อประกอบกิจการ หรือจ้างบุคคลเพื่อทำงานมากกว่า 1 เดือน โดยกิจการที่ได้รับการพิจารณาว่าประกอบธุรกิจ จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายการประกอบธุรกิจ และกฎหมายการจดทะเบียนธุรกิจของกัมพูชา

(3.1) สำนักงานตัวแทน (representation office)

สำนักงานตัวแทนมีสถานะเป็นตัวแทนของนิติบุคคลในต่างประเทศ สามารถดำเนินการติดต่อลูกค้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการแนะนำองค์กร สืบค้นข้อมูลเชิงพาณิชย์ ทำวิจัยตลาด จัดแสดงตัวอย่างและโฆษณาสินค้าในสำนักงานหรือในงานแสดงสินค้า ซื้อและเก็บสินค้าเพื่อใช้ในงานแสดงสินค้า เข้าสำนักงานและจ้างพนักงานท้องถิ่น ตลอดจนทำสัญญากับลูกค้าท้องถิ่นใน

นามองค์กรหลักได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานตัวแทนไม่สามารถซื้อขายสินค้า ให้บริการ รวมทั้งดำเนินการผลิตหรือแปรรูปสินค้าในกัมพูชาได้

(3.2) สาขาของบริษัทต่างชาติ (branch)

สาขาของบริษัทต่างชาติมีสถานะเป็นตัวแทนของนิติบุคคลในต่างประเทศ สามารถดำเนินกิจการได้เช่นเดียวกับสำนักงานตัวแทน และสามารถซื้อขายสินค้า ให้บริการ ดำเนินการผลิตและแปรรูปสินค้าได้เช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น (local company) เว้นแต่กิจกรรมที่ถูกห้ามสำหรับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างชาติ ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์และหนี้สินถือเป็นความรับผิดชอบขององค์กรหลัก

(3.3) บริษัทลูก (subsidiary)

บริษัทที่จดทะเบียนโดยบริษัทต่างชาติในกัมพูชา และถือหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 51 โดยบริษัทต่างชาติ ทั้งนี้ บริษัทลูกนับความเป็นนิติบุคคลแยกจากองค์กรหลัก โดยสามารถอยู่ในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดก็ได้ และอาจดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น (local company) เว้นแต่กิจกรรมที่ถูกห้ามสำหรับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างชาติ

โดยทั่วไปแล้ว รูปแบบการลงทุนจัดตั้งธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาตินิยมจัดตั้งในกัมพูชาคือ บริษัทเอกชนจำกัด (LLC) เนื่องจากเป็นรูปแบบธุรกิจที่จำกัดการลงทุนตามจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นแต่ละราย บริษัทจำกัดจะต้องมีผู้ถือหุ้นได้ตั้งแต่ 1-30 คน และมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำอย่างน้อย 4 ล้านเรียล หรือ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ บริษัทจำกัดสามารถแต่งตั้งผู้บริหารขึ้นมาดูแลบริษัทได้มากกว่า 1 คน

ทั้งนี้ บริษัทแม่ (parent company) ในต่างประเทศ สามารถจัดตั้งบริษัทจำกัดขึ้นในกัมพูชา ในฐานะบริษัทย่อย (subsidiary) โดยถือหุ้นเองทั้งหมดร้อยละ 100 (wholly-owned subsidiary) หรือถือหุ้นบางส่วนก็ได้ บริษัทย่อยนี้สามารถประกอบธุรกิจประเภทใดก็ได้เช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น ยกเว้นการถือครองที่ดินซึ่งห้ามชาวต่างชาติหรือบริษัทต่างชาติถือครองที่ดินในกัมพูชาตามกฎหมาย

นอกจากบริษัทจำกัดและบริษัทย่อยแล้ว นักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกจัดตั้งสำนักงานตัวแทน (representative office) และสาขาของบริษัท (branch) ได้ในกัมพูชา โดยสำนักงานตัวแทนจะสามารถดำเนินการทางธุรกิจได้อย่างจำกัดและไม่สามารถดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรได้ ขณะที่สาขาของบริษัทต่างชาติ สามารถดำเนินธุรกิจได้เช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น แต่จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการลงทุน

สำหรับการจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดในกัมพูชา ปัจจุบันมีบริษัทต่างชาติเพียงบริษัทเดียวที่เข้าตลาดหลักทรัพย์ของกัมพูชา (Cambodia Securities Exchange: CSX) ได้แก่ บริษัท Grand Twins International (Cambodia) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเครื่องนุ่งห่มจากประเทศไต้หวัน ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ของกัมพูชา จัดตั้งขึ้นในปี 2553 และในปัจจุบัน มีบริษัทซึ่งอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด 5 บริษัท ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ 2 แห่ง ได้แก่

การประปาของพนมเปญ (Phnom Penh Water Supply Authority) และท่าเรือพนมเปญ (Phnom Penh Autonomous Port) และบริษัทเอกชน 3 แห่ง ได้แก่ บริษัท Grand Twins เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh SEZ) และท่าเรือสีหนุวิลล์ (Sihanoukville Autonomous Port) ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายชื่อบริษัทในตลาดหลักทรัพย์กัมพูชา ปี 2560

อันดับ	รายชื่อบริษัท	ตัวย่อ	วันที่เข้าตลาดหลักทรัพย์
1	Phnom Penh Water Supply Authority	PWSA	18 เม.ย. 2555
2	Grand Twins International (Cambodia) Plc	GTI	16 มิ.ย. 2557
3	Phnom Penh Autonomous Port	PPAP	9 ธ.ค. 2558
4	Phnom Penh SEZ Plc.	PPSP	30 พ.ค. 2559
5	Sihanoukville Autonomous Port	PAS	8 มิ.ย. 2560

ที่มา: Cambodia Securities Exchange (CSX) ข้อมูลเมื่อวันที่ 29 มิ.ย. 2560

3.2 กระบวนการในการขออนุญาตจัดตั้งบริษัท

การขออนุญาตจัดตั้งบริษัทหรือกิจการที่เป็นเงินลงทุนของชาวต่างชาติมีขั้นตอนและกระบวนการเดียวกันกับการจดทะเบียนธุรกิจทั่วไปของกิจการท้องถิ่นของคนกัมพูชา ผู้ลงทุนจะต้องมีเอกสารที่เกี่ยวข้องและคุณสมบัติเบื้องต้นตามที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบทางกฎหมายในการจัดตั้งธุรกิจ สำหรับนักลงทุนต่างชาติ จะนิยมจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบบริษัทจำกัดเป็นหลัก ซึ่งมีกระบวนการในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจในกัมพูชา ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กระบวนการจัดตั้งบริษัทจำกัด

ขั้นตอน	หน่วยงานที่ติดต่อ
(1) มีเงินฝากขั้นต่ำกับธนาคารในกัมพูชา	ธนาคารพาณิชย์
ผู้ลงทุนต้องมีเอกสารรายการบัญชีธนาคาร (bank statement) ระบุจำนวนเงินฝากอย่างน้อย 4 ล้านเรียล (หรือ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ) กับธนาคารในกัมพูชา	
(2) ตรวจสอบชื่อธุรกิจ	กรมทะเบียนธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์
ผู้ลงทุนสามารถตรวจสอบชื่อธุรกิจทั้งในภาษาอังกฤษและภาษากัมพูชา ผ่านระบบจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ โดยชื่อธุรกิจจะต้องไม่ซ้ำหรือลอกเลียนชื่อธุรกิจอื่น เช่น “Koca-Cola” หรือลอกเลียนคำในศาสนาพุทธหรือชื่อของบุคคลสำคัญในกัมพูชา	
(3) จดทะเบียนธุรกิจ	กรมทะเบียนธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์
จดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบออนไลน์ โดยเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับชื่อบริษัท กิจกรรมของธุรกิจ จำนวนพนักงาน ที่อยู่ของบริษัท และข้อมูลในการติดต่อ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร (directors) และชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจ 1.72 ล้านเรียล (430 เหรียญสหรัฐฯ) (กรณีเป็นบริษัทจำกัด) โดยกระทรวงฯ จะพิจารณาภายใน 3 สัปดาห์ กรณีได้รับการอนุมัติ ผู้ลงทุนจะได้รับจดหมายอนุมัติ (Letter of Approval) หนังสือสำคัญรับรองการจัดตั้งบริษัท (Certificate of Incorporation) และการรับรองตราประทับของบริษัท (company seal)	

ขั้นตอน	หน่วยงานที่ติดต่อ
(4) จดทะเบียนเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร	กรมสรรพากร
ผู้ลงทุนจะต้องนำจดหมายอนุมัติ (Letter of Approval) หนังสือสำคัญรับรองการจัดตั้งบริษัท (Certificate of Incorporation) และหนังสือบริคณห์สนธิ (Memorandum of Association) ไปยังสำนักงานของกรมสรรพากร เพื่อขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี โดยต้องชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน และชำระภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ (patent tax) ประจำปี	
(5) จดทะเบียนการจ้างงาน	กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ
จดทะเบียนการจ้างงานพนักงานของบริษัท ซึ่งระบุจำนวนและข้อมูลเพศ และสัญชาติของพนักงาน ภายในระยะเวลา 15 วันก่อนการเริ่มงานหรือยกเลิกการจ้างงานทุกครั้ง ในกรณีที่ธุรกิจมีการจ้างงานพนักงานมากกว่า 8 คนขึ้นไป ผู้ลงทุนจะต้องยื่นระเบียบและเงื่อนไขการจ้างงาน (employment terms and conditions) ของบริษัท ภายใน 90 วันหลังจากเริ่มดำเนินธุรกิจ	

ที่มา: European Chamber of Commerce in Cambodia (2017), Getting Started in Cambodia 2017

กฎหมายการจดทะเบียนธุรกิจของกัมพูชาในปี 1999 (Law on Amendment to Law on the Commercial Regulations and Commerce Register) กำหนดระเบียบและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนธุรกิจ โดยให้เป็นความรับผิดชอบของกระทรวงพาณิชย์

ในอดีต ธุรกิจจะต้องมาดำเนินการสมัครและยื่นเอกสารในการจดทะเบียนธุรกิจที่กระทรวงพาณิชย์ ด้วยตนเองตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย แต่ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 เป็นต้นมา นักลงทุนสามารถทำได้ผ่านระบบจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ (online business registration) ซึ่งเพิ่มช่องทางการจดทะเบียนธุรกิจให้ธุรกิจสามารถทำการสมัครบนระบบออนไลน์และส่งเอกสารมายังกระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ลงทุนที่จดทะเบียนธุรกิจมาแล้วก่อนหน้านี้ จะต้องทำการจดทะเบียนธุรกิจซ้ำ (re-registration) ผ่านระบบออนไลน์

สำหรับผู้ลงทุนใหม่ที่ยังไม่เคยจดทะเบียนธุรกิจในกัมพูชา จะต้องจดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจ

- (1) ลงทะเบียนผู้ใช้ระบบ (new user registration) บนเว็บไซต์

<https://www.businessregistration.moc.gov.kh/>

- (2) กรอกข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในใบสมัคร (application) บนระบบ ซึ่งประกอบด้วย

- ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อของธุรกิจเป็นภาษาอังกฤษและภาษากัมพูชา รูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ และจำนวนพนักงานของบริษัท
- ข้อมูลที่อยู่และช่องทางการติดต่อ
- ข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของธุรกิจ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และผู้ร่วมลงทุน

ทั้งนี้ หากธุรกิจสามารถสำรองชื่อธุรกิจ (business name reservation) ไว้ล่วงหน้าก่อนยื่นใบสมัครขอจดทะเบียนธุรกิจได้ โดยชื่อธุรกิจจะมีอายุการสำรอง 3 เดือนหลังจากที่ได้รับการอนุมัติ

- (3) ยื่นใบสมัครขอจดทะเบียนธุรกิจ (application submission) เพื่อดำเนินการพิจารณา
- (4) ชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนธุรกิจ (fee payment) ผ่านการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของกระทรวงพาณิชย์ หรือผ่านระบบโอนเงินออนไลน์ของธนาคาร ACLEDA, FTB หรือ Canadia
- (5) ได้รับอีเมลแจ้งเตือนจากระบบ เมื่อมีการดำเนินการดังต่อไปนี้
 - ใบสมัครครบถ้วน
 - ใบสมัครกำลังได้รับการพิจารณา
 - ใบสมัครได้รับการพิจารณาและอนุมัติ
 - ใบสมัครขาดข้อมูลที่ระบุไว้ และจะต้องยื่นใบสมัครและเอกสารที่ระบุมาเพื่อพิจารณาใหม่ภายในระยะเวลา 15 วัน มิฉะนั้น ใบสมัครดังกล่าวจะถูกลบออกจากระบบ
 - ใบสมัครไม่ได้รับการอนุมัติ (ผู้สมัครจะไม่สามารถยื่นใบสมัครเดิมเป็นครั้งที่สองได้)
- (6) กรณีที่ใบสมัครได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว ผู้สมัครจะได้รับอีเมลแจ้งให้ธุรกิจสามารถดาวน์โหลดใบรับรองธุรกิจในภาษากัมพูชาและภาษาอังกฤษได้บนเว็บไซต์ และได้รับเอกสารตัวจริง ได้แก่ จดหมายอนุมัติการจัดตั้งธุรกิจ (Letter of Approval) ใบรับรองธุรกิจ (Certificate of Incorporation และตราประทับของบริษัท (company seal)

กรณีที่ธุรกิจได้ลงทะเบียนธุรกิจแล้ว จะต้องทำการลงทะเบียนธุรกิจใหม่ผ่านระบบออนไลน์ โดยธุรกิจจะต้องดำเนินการตามกระบวนการเกี่ยวกับการขอจดทะเบียนธุรกิจใหม่ ยกเว้นธุรกิจที่จดทะเบียนแล้ว ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจ

นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนธุรกิจ ได้แก่

- การยื่นรายงานประจำปีของบริษัท (annual declaration)

กฎหมายการประกอบธุรกิจของกัมพูชากำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกแห่งในกัมพูชา จะต้องยื่นรายงานประจำปีของบริษัทให้แก่กรมจดทะเบียนธุรกิจเป็นประจำทุกปี โดยบริษัทจะได้รับการแจ้งเตือนกำหนดส่งรายงานดังกล่าวก่อนหน้า 1 เดือนล่วงหน้า ธุรกิจจะต้องเสียค่าปรับประมาณ 5 แสนถึง 1 ล้านเรียลต่อปี หรือเสี่ยงที่จะถูกยุบบริษัทหากไม่ยื่นเอกสารดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนด

- การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของธุรกิจ (change of business details)

บริษัทสามารถแก้ไขข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ หรือเพื่อแก้ไขข้อมูลในทันสมัย โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการแก้ไขข้อมูลแต่ละครั้งเพิ่มเติม

- การยุบบริษัท (company dissolution)

นักลงทุนที่ต้องการจะยุบบริษัท ต้องดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ การยื่นคำร้องขอยุบบริษัท (Notice of Intention to Liquidate/Dissolve) การยื่นเอกสารยุบบริษัท (Articles of Dissolution) และการยื่นคำสั่งศาล (Court Order Dissolution) โดยหลังจากที่มีการอนุมัติยุบบริษัทแล้ว ธุรกิจอื่นจะสามารถนำชื่อของบริษัทที่ยุบดังกล่าวไปใช้ได้ภายในระยะเวลา 1 ปีหลังจากที่อนุมัติ

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์กรมจดทะเบียนธุรกิจของกัมพูชา พบว่า ปัจจุบัน มีธุรกิจในกัมพูชาที่จดทะเบียนแบบเดิมแล้วทั้งหมดประมาณ 40,000 ธุรกิจ และธุรกิจที่จดทะเบียนด้วยระบบออนไลน์แล้วทั้งหมด 20,524 ธุรกิจ ทั้งที่จัดใหม่และจัดซ้ำ ในจำนวนธุรกิจที่จดทะเบียนทั้งหมดนั้น มีธุรกิจที่มีเจ้าของ

หรือผู้ถือหุ้นที่เป็นคนไทยอย่างน้อย 1 คนจำนวน 2,376 ธุรกิจ²³ ทั้งนี้ กรณีการจดทะเบียนธุรกิจซ้ำ (re-registration) สำหรับธุรกิจที่ดำเนินการแล้ว ยังไม่มีการกำหนดให้ธุรกิจมาลงทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดที่อย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ ระยะเวลาการสมัครขอจดทะเบียนธุรกิจของผู้ลงทุน โดยปกติจะใช้เวลาเพียงแค่ 1 วันเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติอาจมีระยะเวลาที่ยาวนานกว่า เนื่องจากเอกสารและรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนไม่ครบถ้วน

ระบบการจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ที่ได้รับการพัฒนานี้ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปภาครัฐให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นของกระทรวงพาณิชย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจในประเทศกัมพูชา (Doing Business) ของธนาคารโลก และลดกระบวนการทำงานภาครัฐที่ล่าช้า รวมถึงปัญหาคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนธุรกิจ ขณะเดียวกัน จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจและผู้ที่ต้องการเข้ามาลงทุนในกัมพูชา และที่สำคัญคือ ระบบดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มโอกาสการค้าการลงทุนของธุรกิจ จากการที่ธุรกิจสามารถใช้ใบรับรองการประกอบธุรกิจ เป็นหลักฐานการประกอบธุรกิจที่เป็นทางการและถูกต้องตามกฎหมายให้แก่คู่ค้าทางธุรกิจ ซัพพลายเออร์ และนักลงทุนต่างชาติ โดยบุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบว่าธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และเข้าถึงข้อมูลเบื้องต้นของธุรกิจได้ผ่านระบบออนไลน์

หากพิจารณาการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ อันดับของกัมพูชาในการด้านเริ่มต้นประกอบธุรกิจ (starting a business) อยู่ที่อันดับที่ 184 ในปี 2558 และขยับขึ้น 5 อันดับ มาเป็นอันดับที่ 179 ในปี 2559 ซึ่งรายงานระบุไว้ว่าอันดับที่ดีขึ้นดังกล่าวเกิดจากการกัมพูชาทำให้การเริ่มต้นธุรกิจง่ายขึ้นในด้านการตรวจสอบชื่อธุรกิจ และลดขั้นตอนการยื่นขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี อย่างไรก็ตาม อันดับของกัมพูชาลดลง 1 อันดับเป็น 180 ในปี 2560 ซึ่งเกิดจากระยะเวลานานขึ้นในการอนุมัติการจัดตั้งธุรกิจ รวมถึงกำหนดให้ธุรกิจต้องยื่นหลักฐานการเงินของบริษัทภายหลังจากการจดทะเบียน

สำหรับแนวทางการพัฒนา กรมจดทะเบียนธุรกิจการค้ามีแนวทางที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ดังนี้

- สนับสนุนให้ธุรกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะธุรกิจในต่างจังหวัดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนธุรกิจอย่างเป็นทางการ ให้เข้ามาจดทะเบียนธุรกิจให้อยู่ในระบบมากขึ้น
- พัฒนาระบบการตรวจสอบและติดตามธุรกิจ เช่น กำหนดให้ธุรกิจส่งรายงานประจำปี (Annual Declaration) เพื่อรับรองการประกอบการธุรกิจทุกปี
- บูรณาการระบบจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ของกระทรวงพาณิชย์ เข้ากับระบบการชำระภาษีนิติบุคคลของกรมสรรพากรให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการจดทะเบียนและชำระภาษีของธุรกิจ โดยเพิ่มขั้นตอนการชำระภาษีเข้าไปในระบบเดิม ซึ่งในปัจจุบัน มีกลุ่มทำงานร่วมกันระหว่างสองหน่วยงานเพื่อวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการดังกล่าว

²³ ข้อมูลเมื่อวันที่ 22 มิ.ย. 2560

นอกเหนือจากขั้นตอนเบื้องต้นแล้ว การประกอบธุรกิจหรือกิจการบางประเภท อาจกำหนดให้มีข้อใบอนุญาตเพื่อประกอบธุรกิจดังกล่าวโดยเฉพาะจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวอย่างกิจการ ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ตัวอย่างกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนการลงทุน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	กิจการ
สภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชา และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	กฎหมายการลงทุน 2546	กิจการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนตามโครงการ QIP
ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา	กฎหมายธนาคารและสถาบันการเงินปี 2542	สถาบันการเงิน และกิจการรับแลกเปลี่ยนเงินตรา
กระทรวงจัดการที่ดิน ผังเมือง และการก่อสร้าง	กฎหมาย Sub-Decree 86 on Construction Permit 1997	การก่อสร้าง ต่อเติม และปรับปรุงอาคาร
กระทรวงการท่องเที่ยว	กฎหมายการท่องเที่ยว 2007 (Article 30)	กิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ บริษัททัวร์ โรงแรม
กระทรวงคมนาคม	กฎหมาย Law on Civil Aviation 2008 Circular 003 on Management of Means of Water Transport	การคมนาคมทางอากาศ การคมนาคมทางน้ำ
การไฟฟ้ากัมพูชา	กฎหมาย Law on Electricity 2001	การผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า และกิจการที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้า

ที่มา: รวบรวมจากหน่วยงานภาครัฐของกัมพูชา (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

3.3 ระบบภาษีอากร

ระบบภาษีอากรของกัมพูชา อยู่ภายใต้กฎหมายภาษีปี 2546 (Law on Taxation 2003) ของกัมพูชา ซึ่งกำหนดประเภทของภาษีต่างๆ ดังนี้

- (1) ภาษีเงินได้นิติบุคคล (tax on income: ToI)
- (2) ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (withholding tax: WHT)
- (3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (tax on salary: ToS)
- (4) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value-added tax: VAT)
- (5) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (property tax)
- (6) ภาษีศุลกากร (custom tax)
- (7) ภาษีขั้นต่ำ (minimum tax)
- (8) อากรแสตมป์ (stamp duty)
- (9) ภาษีจดทะเบียนธุรกิจ (registration tax)
- (10) ภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ (patent tax)

ล่าสุด กัมพูชาออกกฎหมายการจัดการทางการเงินปี 2560 (Law on Financial Management 2017: LoFM) ซึ่งกำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีประเภทต่างๆ ที่สำคัญ²⁴ รูปแบบการจัดเก็บภาษีของกัมพูชาตามกฎหมายภาษีและกฎหมายการจัดการทางการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

(1) ภาษีเงินได้นิติบุคคล (tax on income: ToI)

กัมพูชากำหนดให้นิติบุคคลชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นประจำทุกปี ในปัจจุบัน อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลอยู่ที่ร้อยละ 20 สำหรับธุรกิจทั่วไป และร้อยละ 30 สำหรับธุรกิจบางประเภท (ตารางที่ 3.4) ทั้งนี้ กฎหมายการจัดการทางการเงินได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนการใช้คำว่า ภาษีกำไร (tax on profit: Tax on Profit) เป็นภาษีเงินได้นิติบุคคล (tax on income: ToI) ตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2560 เป็นต้นมา

ตารางที่ 3.4 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	อัตรา (ร้อยละ)
ธุรกิจทั่วไป	20
ธุรกิจน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติ	30
โครงการ QIPs ที่ได้รับการยกเว้นภาษีจาก CDC	0

ที่มา: Law on Taxation 2003

สำหรับบุคคลหรือหุ้นส่วนที่ประกอบธุรกิจในรูปแบบการร่วมทุนหรือห้างหุ้นส่วน (partnership) ซึ่งไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล โดยกฎหมายปรับอัตราภาษีก้าวหน้า ดังนี้ (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการร่วมทุนหรือห้างหุ้นส่วน

รายได้ที่ต้องเสียภาษีต่อเดือน (เรียล)	อัตรา (ร้อยละ)
มากกว่า 150,000,000	20
102,000,001 – 150,000,000	15
18,000,001 – 102,000,000	10
12,000,001 – 18,000,000	5
0 – 12,000,000	0

ที่มา: Law on Financial Management (LoFM) 2017

ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

- รายได้ที่ต้องเสียภาษี: รายได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลคือ รายได้ทั้งหมดจากการประกอบกิจการและธุรกิจ รวมไปถึงรายได้จากการขายทรัพย์สินและรายได้อื่นๆ เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย และรายได้จากการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

²⁴ กฎหมายการจัดการทางการเงินปี 2560 (Law on Financial Management 2017) ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกัมพูชาผ่านกฎหมาย Royal Kram no. NS/RKM/1216/019 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2559 โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2560 เป็นต้นไป

- ภาษีกำไรที่ได้จากการขายทรัพย์สิน: กำไรที่ได้รับจากการขายทรัพย์สินนับเป็นรายได้ประเภทหนึ่งที่ต้องนำมาคิดภาษีด้วย โดยเสียภาษีในอัตราร้อยละ 4 ของมูลค่าซื้อขาย
- เงินปันผล: กฎหมายกัมพูชากำหนดให้เงินปันผลที่ได้จากนิติบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชาไม่ต้องเสียภาษี ในทางตรงข้าม เงินปันผลที่ได้รับจากนิติบุคคลซึ่งไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชาจะต้องนำมาคิดรวมในรายได้ที่จะต้องเสียภาษีเงินได้
- การลดหย่อนภาษี: ค่าใช้จ่ายโดยตรงต่างๆที่ทำให้เกิดรายได้ รวมทั้งค่าเสื่อมราคา สามารถนำมาเป็นค่าลดหย่อนภาษีได้ภายใต้ข้อจำกัดตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เงินบริจาคเพื่อการกุศลสามารถนำมาหักลดหย่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของรายได้ที่จะนำมาเป็นฐานในการคำนวณภาษี
- การขาดทุน: หากบริษัทขาดทุนในปีนั้น จะสามารถนำผลการดำเนินการที่ขาดทุนไปหักออกจากรายได้ในปีถัดไปได้แต่ไม่เกิน 5 ปี
- การหักค่าเสื่อมราคา: ค่าเสื่อมราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น อาคาร คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รถบรรทุก รถยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ในสำนักงาน นับเป็นค่าใช้จ่ายจากการประกอบธุรกิจ จึงนำมาหักลดหย่อนภาษีได้ตามอัตราที่กำหนด ในขณะที่ค่าเสื่อมราคาจากที่ดินไม่สามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับใหม่ดังกล่าว ยังกำหนดอัตรากำไรสำหรับบริษัทประกัน (insurance company) ในกัมพูชา โดยแบ่งอัตรากำไรตามประเภทของบริษัทประกัน²⁵ ดังนี้

- กรณีบริษัทประกันภัย หรือบริษัทประกันทรัพย์สินและบริษัทประกันความเสี่ยง จะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 5 ของเบี้ยประกันภัยรวม
- กรณีบริษัทประกันชีวิต จะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20

สำหรับธุรกิจที่จดทะเบียนเป็นสาขาของบริษัทต่างชาติ (foreign branch) จะต้องชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลตามอัตราเดียวกับธุรกิจประเภททั่วไปคือร้อยละ 20 และชำระภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายในอัตราเดียวกับของผู้ไม่ได้มีถิ่นพำนักในกัมพูชาคือร้อยละ 14 ทั้งนี้ ธุรกิจที่เป็นสาขาของบริษัทต่างชาติ จะต้องชำระภาษีจากการโอนเงินปันผลกลับประเทศที่เรียกว่า Additional Income Tax on Dividend Distribution (AITDD)²⁶ โดยมีเงื่อนไข คือ

- ธุรกิจจะต้องชำระภาษี AITDD กรณีที่ธุรกิจโอนเงินปันผลกลับประเทศ ก่อนที่จะชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา
- ธุรกิจจะได้รับยกเว้นการชำระภาษี AITDD กรณีที่ธุรกิจโอนเงินกลับปันผลกลับประเทศ หลังจากที่ได้ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาแล้ว

²⁵ KPMG Technical Update, Tax and Corporate Services ประจำเดือนมกราคม 2560

²⁶ KPMG Technical Update, Tax and Corporate Services ประจำเดือนมกราคม 2560

(2) ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (withholding tax)

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของกัมพูชาแบ่งออกเป็นสำหรับผู้มีถิ่นพำนักในกัมพูชา (ตารางที่ 3.6) และผู้ที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่อาศัยในกัมพูชา ต้องชำระภาษีหัก ณ ที่จ่ายดังนี้ (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.6 อัตราภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในกัมพูชา

ประเภทของเงินได้	อัตรา (ร้อยละ)
รายจ่ายสำหรับการบริการส่วนบุคคล	15
รายจ่ายสำหรับค่าธรรมเนียมสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ	15
ค่าดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่บุคคลหรือนิติบุคคล ยกเว้นดอกเบี้ยที่จ่ายให้ธนาคาร รายรับที่เป็นค่าเช่าของทั้งสิ่งหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์	10
ค่าดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากประจำที่ธนาคารในประเทศจ่ายให้ผู้มีถิ่นพำนักในประเทศ	6
ค่าดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารในประเทศจ่ายให้ผู้มีถิ่นพำนักในประเทศ	4

ที่มา: Law on Taxation 2003

ตารางที่ 3.7 อัตราภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ของผู้ไม่ได้มีถิ่นพำนักในกัมพูชา

ประเภทของเงินได้	อัตรา (ร้อยละ)
เงินปันผล (dividend withholding tax)	14
ดอกเบี้ย (interest withholding tax)	14
ค่า royalties (royalties withholding tax)	14
ค่าธรรมเนียมสำหรับบริการเชิงเทคนิค (technical service fees)	14

ที่มา: Law on Taxation 2003

(3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (tax on salary: ToS)

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้ที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในกัมพูชาคือ ร้อยละ 20 และอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้ที่มีถิ่นพำนักในกัมพูชานั้นเป็นอัตราก้าวหน้า (ตารางที่ 3.8) ทั้งนี้ กฎหมายกัมพูชา กำหนดให้ผู้ที่มีถิ่นพำนักในกัมพูชา คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ในกัมพูชามากกว่า 182 วันในช่วงระยะเวลา 1 ปี ต้องชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากรายได้ทั้งที่เกิดในประเทศกัมพูชาและรายได้ที่เกิดจากต่างประเทศ ขณะที่ผู้ที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในกัมพูชาจะจ่ายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากรายได้ที่เกิดในประเทศกัมพูชาเท่านั้น โดยนายจ้างต้องหักภาษีจากเงินเดือนค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับ

ตารางที่ 3.8 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีถิ่นพำนักในกัมพูชา

รายได้ที่ต้องเสียภาษีต่อเดือน (เรียล)	อัตรา (ร้อยละ)
มากกว่า 12,500,000	20
8,500,001 – 12,500,000	15
1,500,001 – 8,500,000	10
1,000,001 – 1,500,000	5
0 – 1,000,000	0

ที่มา: Law on Taxation 2003

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีรายละเอียดดังนี้

- รายได้ที่เป็นค่าจ้างที่ต้องเสียภาษี: รายได้ที่เกิดจากการจ้างงาน ซึ่งครอบคลุมเงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส ค่าล่วงเวลา และค่าชดเชยอื่นๆ ส่วนภาษีจากเงินสวัสดิการที่ได้รับจากนายจ้างเช่น ค่าเช่า บ้าน และค่ารถยนต์ จะเก็บจากนายจ้างในอัตราร้อยละ 20
- การยื่นภาษี: นายจ้างมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ออกจากเงินเดือนก่อนที่จะจ่ายให้ลูกจ้างและต้องชำระภาษีส่วนนั้นให้กับทางการภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดมา
- การลดหย่อนภาษี: บุคคลสามารถยื่นขอลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยขอลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีของผู้เสียภาษีมีบุตร และ/หรือ ภรรยาที่เป็นแม่บ้าน ซึ่งสามารถนำมาเป็นค่าลดหย่อนภาษีได้ 75,000 – 150,000 เรียล

(4) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value-added tax: VAT)

กัมพูชาจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าและบริการเกือบทุกประเภทในอัตราร้อยละ 10 อย่างไรก็ตาม สินค้าและบริการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ บริการไปรษณีย์สาธารณะ บริการด้านสุขภาพและโรงพยาบาล บริการขนส่งสาธารณะที่ดำเนินการโดยภาครัฐ บริการประกันภัย บริการทางการเงิน การนำเข้าส่วนบุคคล และกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะที่ไม่แสวงหาผลกำไร นอกจากนี้กฎหมายการจัดการทางการเงินปี 2560 ได้กำหนดเพิ่มสินค้าและบริการบางประเภทที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ สินค้าและบริการด้านการศึกษา ไฟฟ้าและน้ำสะอาด ผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรที่ยังไม่แปรรูป และการเก็บขยะและของเสีย (ตารางที่ 3.9)

นอกจากนี้ กัมพูชายังเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าทุกชนิด ที่อัตราร้อยละ 10 ทั้งนี้ ธุรกิจที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจของกัมพูชา จะสามารถขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (SEZs VAT exemption) ได้ (ดูหัวข้อ “สิทธิพิเศษของโครงการลงทุนที่ผ่านความเห็นชอบ” เพิ่มเติม)

ตารางที่ 3.9 อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประเภทสินค้าและบริการ	อัตรา (ร้อยละ)
สินค้าและบริการทั่วไป สินค้านำเข้า	10
สินค้าและบริการที่ได้รับการยกเว้นภาษี สินค้าและบริการจากการลงทุนใน SEZs ที่ได้รับการยกเว้นจาก CDC	0

ที่มา: Amended Law on Taxation 2003

(5) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (property tax)

กัมพูชากำหนดให้มีการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน นับตั้งแต่ปี 2553 ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการจัดการทางการเงิน (Law on Financial Management 2010: LFM) โดยจัดเก็บภาษีสำหรับที่ดิน บ้าน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน เป็นรายปีในอัตราร้อยละ 0.1 ของมูลค่าประเมินของอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกว่า 100 ล้านดอลลาร์ ทั้งนี้ คณะกรรมการประเมินซึ่งจัดตั้งโดยกระทรวงเศรษฐกิจและการเงินจะเป็นผู้ประเมินมูลค่าอสังหาริมทรัพย์นั้นๆ โดยมีกำหนดชำระภาษีในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี

(6) ภาษีศุลกากร (custom duties) หรือภาษีนำเข้าและภาษีส่งออก

กัมพูชาจัดเก็บภาษีศุลกากร หรือภาษีนำเข้าและภาษีส่งออก สำหรับสินค้าที่เข้ามาในประเทศในอัตราที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 3.10) ทั้งนี้ สินค้าที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีนำเข้า เช่น สินค้าที่ผลิตตามโครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก CDC หรือโครงการ QIP ทรัพย์สินที่ขนย้ายตามปกติของบุคคลทั่วไป และสินค้าที่ได้รับการยกเว้นตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เป็นต้น

ตารางที่ 3.10 อัตราภาษีนำเข้า

ประเภทสินค้า	อัตรา (ร้อยละ)
สินค้าขั้นสุดท้าย แอลกอฮอล์ พิโตรเลียม ยานพาหนะ เหล็กและหินมีค่า	35
เครื่องจักรและอุปกรณ์	15
สินค้าขั้นต้นและวัตถุดิบ	7
สินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า เช่น อุปกรณ์เพื่อการแพทย์และการศึกษา และ QIPs ที่ได้รับการยกเว้นจาก CDC	0

ที่มา: Law on Customs 2007

กัมพูชาไม่มีการจัดเก็บภาษีส่งออกสำหรับสินค้าทั่วไป ยกเว้นสินค้าบางประเภทซึ่งจัดเก็บในหลายอัตราตามประเภทสินค้า (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 อัตราภาษีส่งออก

ประเภทสินค้า	อัตรา (ร้อยละ)
ยางธรรมชาติ หินมีค่า ไม้แปรรูป ทราย ปลา และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับน้ำ	2-10
สินค้าส่งออกเกือบทั้งหมด	0

ที่มา: Law on Customs 2007

(7) ภาษีขั้นต่ำ (minimum tax)

กฎหมายของกัมพูชา กำหนดให้มีการเก็บภาษีขั้นต่ำ (minimum tax) ในอัตราร้อยละ 1 ของผลประกอบการประจำปี (annual turnover) ของธุรกิจรวมกับภาษีทุกประเภท ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) โดยชำระพร้อมกับภาษีกำไรหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล (Tol) ประจำปี ทั้งนี้ หากภาษีเงินได้นิติบุคคลมีมูลค่าสูงกว่าภาษีขั้นต่ำ ให้ธุรกิจชำระเฉพาะภาษีเงินได้ แต่หากภาษีเงินได้มูลค่าต่ำกว่าภาษีขั้นต่ำ ให้ธุรกิจชำระภาษีขั้นต่ำแทน

ที่ผ่านมา การชำระภาษีขั้นต่ำของกัมพูชา ซึ่งแตกต่างจากภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือภาษีกำไร เป็นภาระหนี้สินที่ธุรกิจต้องชำระ โดยเฉพาะสำหรับธุรกิจค้าปลีกและอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีรายรับสูงแต่มีกำไรต่ำ อย่างไรก็ตาม ล่าสุดกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังของกัมพูชา (MEF) ได้ออกประกาศกฎหมาย (Prakas) ให้ธุรกิจสามารถขอยกเว้นการชำระภาษีขั้นต่ำได้ โดยธุรกิจจะต้องมีการจัดเก็บบัญชีการเงินของบริษัทอย่างถูกต้องและเหมาะสม และเป็นไปตามที่กระทรวงกำหนด จึงจะสามารถขอยกเว้นภาษีดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ธุรกิจที่มีผลประกอบการประจำปีมากกว่า 500,000 เหรียญสหรัฐฯ มีสินทรัพย์มากกว่า 750,000 เหรียญสหรัฐฯ หรือมีลูกจ้างของบริษัทมากกว่า 100 คน จะต้องเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีซึ่งเป็นบุคคลที่สาม (third-party auditor) จึงจะขอยกเว้นภาษีดังกล่าวได้

(8) อากรแสตมป์ (stamp duty)

กัมพูชามีการจัดเก็บอากรแสตมป์ของรายการสินค้าในอัตราที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 3.12) ล่าสุดกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังของกัมพูชา (MoEF) ได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเก็บอากรแสตมป์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2559²⁷ โดยกำหนดให้มีการยกเว้นอากรแสตมป์สำหรับสินค้า ได้แก่ ที่ดินที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลกัมพูชา อสังหาริมทรัพย์ และจักรยานยนต์ รถสามล้อ รถแทรกเตอร์หรือยานพาหนะ water-bourne vihecle ที่มีกำลังแรงม้าสูงกว่า 150 ซีซี ทั้งนี้ กระบวนการยกเว้นอากรแสตมป์ดังกล่าวจะมีการชี้แจงไว้ในกฎหมาย Sub-Decree ของกระทรวงฯ

²⁷ Prakas No.273 ณ วันที่ 17 มีนาคม 2559

ตารางที่ 3.12 การจัดเก็บอากรแสตมป์ของกัมพูชา

รายการ	อัตรา (ร้อยละ)	มูลค่าฐานภาษี
อสังหาริมทรัพย์	4	มูลค่าตลาด ตามที่กำหนดโดย MoEF
การขนส่งหรือยานพาหนะ	4	มูลค่าตลาด ตามที่กำหนดโดย MoEF
การโอนหุ้น	0.1	มูลค่าตลาด

ที่มา: Prakas No.735 MoEF.PK.GDT ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2556

(9) ภาษีจดทะเบียนธุรกิจ (registration tax)

ธุรกิจจะต้องชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนธุรกิจ ซึ่งมีค่าธรรมเนียมคงที่คือ 1 ล้านเรียล (หรือประมาณ 250 เหรียญสหรัฐฯ) ก่อนที่ธุรกิจจะได้รับเลขประจำตัวผู้เสียภาษี และเอกสารจัดตั้งบริษัท สำหรับธุรกิจที่ยื่นขอจดทะเบียนธุรกิจเป็นครั้งแรก

(10) ภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ (patent tax)

ล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม 2560 กัมพูชากำหนดให้ธุรกิจชำระค่าภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ ซึ่งเป็นภาษีที่ธุรกิจจะต้องชำระทุกปี หากธุรกิจทำการยื่นจดทะเบียนธุรกิจและยื่นขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษีเป็นครั้งแรก ธุรกิจจะชำระภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะสำหรับปีแรกของการประกอบธุรกิจ กับสำนักงานสาขาของกรมสรรพากร ซึ่งประจำในภูมิภาค หรือใช้วิธีการโอนเงิน โดยโอนเงินผ่านธนาคาร ACLEDA หรือธนาคาร Canadia ในกัมพูชา

ทั้งนี้ หากธุรกิจยื่นจดทะเบียนธุรกิจในปีแรก จะต้องชำระภาษีดังกล่าวเต็มจำนวน และหากธุรกิจยื่นจดทะเบียนในครั้งปีหลัง จะต้องชำระภาษีดังกล่าวเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราภาษีสำหรับหนึ่งปี สำหรับปีต่อไป ธุรกิจจะต้องชำระภาษี ในเดือนมีนาคมของทุกปี ซึ่งมีอัตราตามผลประกอบการของธุรกิจในแต่ละปี (annual turnover) ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 อัตราภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ

ผลประกอบการขั้นต่ำ (threshold)		อัตราภาษี	
(ล้านเรียล)	(เหรียญสหรัฐฯ)	(ล้านเรียล)	(เหรียญสหรัฐฯ)
250-700	62,500-175,000	0.4	100
700-2,000	175,000-500,000	1.2	300
2,000-10,000	500,000-2.5 ล้าน	3	750
มากกว่า 10,000	มากกว่า 2.5 ล้าน	5	1,250

ที่มา: Notification on Filing of Tax Declaration and Payment of Patent Tax for 2017

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญล่าสุดของระบบภาษีในกัมพูชาคือ ก่อนปี 2559 กัมพูชามีระบบภาษีอากร 2 ระบบ คือ ระบบภาษีจริง (real regime) ซึ่งกำหนดให้ผู้เสียภาษีอากรต้องยื่นเงินภาษีเงินได้ประจำปี (annual

tax returns) มีการตรวจสอบภาษี (tax audits) และมีการชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และอีกระบบหนึ่งคือระบบภาษีแบบประเมินค่า (estimated regime) ซึ่งเป็นระบบภาษีที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่มีการคำนวณการชำระภาษีอย่างเป็นทางการสำหรับธุรกิจขนาดย่อมในกัมพูชา ในทางปฏิบัติบริษัทขนาดใหญ่ในกัมพูชามักจะใช้ประโยชน์จากระบบประเมินค่าดังกล่าวเป็นช่องทางในการชำระภาษีในจำนวนที่น้อยกว่าที่ต้องชำระในระบบจริง ที่ผ่านมามีพบว่า ธุรกิจที่ชำระภาษีผ่านระบบภาษีแบบประมาณค่ามีสูงถึงร้อยละ 80 ของธุรกิจในกัมพูชาทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมกับธุรกิจต่างประเทศ

ในปี 2559 กัมพูชาออกกฎหมายการจัดการทางการเงิน (Law on Financial Management 2016) ซึ่งกำหนดให้ทุกธุรกิจต้องชำระภาษีผ่านระบบภาษีจริงทั้งหมด การออกกฎหมายดังกล่าวเป็นความพยายามส่วนหนึ่งของกรมสรรพากรและรัฐบาลในการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น และล่าสุดได้ออกกฎหมายการจัดการทางการเงินฉบับใหม่ ปี 2560 (Law on Financial Management 2017) ที่ปรับเปลี่ยนการจดทะเบียนภาษีอากรที่ค่อนข้างล่าช้า และกำหนดรายละเอียดของการจดทะเบียนภาษีอากรที่มีการปรับเปลี่ยนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากกฎหมายใหม่ดังกล่าว ในปัจจุบัน ธุรกิจสามารถชำระภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะและภาษีจดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบออนไลน์เดียวกันได้แล้ว และในขณะนี้ภาครัฐกำลังดำเนินการบูรณาการระบบจดทะเบียนธุรกิจของกระทรวงพาณิชย์ และระบบการชำระภาษีนิติบุคคลของกรมสรรพากร เพื่อความสะดวกในการจดทะเบียนและชำระภาษีของธุรกิจ

3.4 ข้อยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (อนุสัญญาภาษีซ้อน)

กัมพูชามีการทำอนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Tax Agreement: DTA) กับประเทศสิงคโปร์และจีนสำหรับอนุสัญญาภาษีซ้อนกับสิงคโปร์ ได้มีการลงนามอนุสัญญาภาษีซ้อน (Agreement between the Government of the Republic of Singapore and the Royal Government of Cambodia for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect to Taxes on Income) แล้วเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2559²⁸ อนุสัญญาดังกล่าว เป็นอนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับแรกที่กัมพูชาได้ตกลงร่วมกับประเทศอื่น แต่ยังไม่มียกเว้นบังคับใช้ในทางกฎหมายในปัจจุบัน

อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้กับบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศคู่สัญญา (resident of a contracting state) ซึ่งมีหน้าที่ในการชำระภาษีในประเทศดังกล่าว อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (tax on salary) ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (withholding tax) ภาษีเงินปันผล (dividend tax) และภาษีกำไร

²⁸ เข้าถึงข้อมูลอนุสัญญาได้ที่

[https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/Quick_Links/SingaporeCambodia%20DTA%20\(Not%20in%20force\)%20\(20%20May%202016\).pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/Quick_Links/SingaporeCambodia%20DTA%20(Not%20in%20force)%20(20%20May%202016).pdf) หรือ http://www.tax.gov.kh/files/IR/MOU_Cambodia-Singapore_DTA.pdf

จากการขายทรัพย์สิน (capital gains tax) ภายใต้ระบบภาษีอากรของกัมพูชา ขณะที่จะมีผลบังคับใช้กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (income tax) ภายใต้ระบบภาษีอากรของสิงคโปร์ โดยมีรายละเอียดสำคัญ คือ

- ชาวสิงคโปร์และชาวกัมพูชาที่ทำงานในประเทศคู่สัญญาเป็นเวลาอย่างน้อย 183 วัน ภายในระยะเวลา 12 เดือน จะชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระบบภาษีอากรของประเทศที่ไปทำงานอยู่เพียงประเทศเดียว
- สำหรับชาวสิงคโปร์ที่ทำงานในกัมพูชา จะได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (withholding tax) สำหรับผู้ไม่ได้มีถิ่นพำนักในกัมพูชา โดยลดจากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 10 และได้รับการยกเว้นภาษีกำไรจากการขายทรัพย์สิน (capital gains tax) ซึ่งไม่มีอยู่ในระบบภาษีอากรในสิงคโปร์

ทั้งนี้ อนุสัญญาดังกล่าว จะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อประเทศคู่สัญญาได้ทำการปรับเปลี่ยนกฎหมายและกฎระเบียบของระบบภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาครบถ้วน และได้แจ้งให้ประเทศคู่สัญญารับทราบ อนุสัญญาภาษีซ้อนดังกล่าวจะหมดอายุ ในวันที่ 30 มิถุนายนของปีที่ 5 นับแต่วันที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย

สำหรับอนุสัญญาภาษีซ้อนกับจีน กัมพูชาและจีนได้ลงนามอนุสัญญาภาษีซ้อน (Agreement between the government of the People's Republic of China and the Royal Government of Cambodia for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect to Taxes on Income) แล้วเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559²⁹ อนุสัญญาดังกล่าว เป็นอนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับที่สองที่กัมพูชาได้ตกลงร่วมกับประเทศอื่น

นอกจากนี้ กัมพูชายังอยู่ในระหว่างการเจรจาและการร่างกรอบอนุสัญญาภาษีซ้อนกับอีกสามประเทศ ได้แก่ ฮองกง รัสเซีย และเกาหลีใต้³⁰ และล่าสุด ได้มีการเจรจากรอบอนุสัญญาภาษีซ้อนกับระหว่างไทยและกัมพูชา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 ที่ผ่านมา³¹

3.5 การโอนกำไรกลับประเทศ

กฎหมายการลงทุนของกัมพูชา (Law on Investment 1994) อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign currencies purchase) ผ่านระบบธนาคาร และการนำเงินที่เป็นผลกำไรในการดำเนินธุรกิจออกนอกประเทศได้อย่างเสรี (100% remittance) สำหรับค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

²⁹ เข้าถึงข้อมูลอนุสัญญาได้ที่ <http://www.chinatax.gov.cn/eng/n2367756/c2367970/part/2367982.pdf>

³⁰ อ่านเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.phnompenhpost.com/business/gdt-officials-work-tax-treaty-hong-kong>

³¹ อ่านเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.phnompenhpost.com/business/push-draw-cambodia-thai-tax-treaty>

- ชำระค่านำเข้าสินค้า ค่าเงินต้น และค่าดอกเบี้ยจากการกู้เงินต่างประเทศ
- ชำระค่าธรรมเนียมและค่าบริหารจัดการ
- กำไรจากการดำเนินกิจการ
- เงินทุนที่ใช้ในการลงทุนหลังยกเลิกกิจการ

3.6 สิทธิที่ดินของนักลงทุนต่างชาติ

กัมพูชาเปิดให้ธุรกิจต่างชาติสามารถประกอบธุรกิจได้ในทุกสาขาเหมือนกับธุรกิจในประเทศตามกฎหมายการลงทุน ยกเว้นการห้ามชาวต่างชาติถือครองที่ดินในกัมพูชา ทั้งนี้ ชาวต่างชาติสามารถเช่าที่ดินหรือเป็นเจ้าของพื้นที่ในอาคารในกัมพูชาได้อย่างมีเงื่อนไข โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การเป็นเจ้าของที่ดินและอาคาร (land ownership and property ownership)

กฎหมายที่ดินของกัมพูชาปี 2544 (Land Law 2001) กำหนดให้อำนาจในการออกโฉนดที่ดินและการจัดการเกี่ยวกับที่ดิน เป็นหน้าที่ของกระทรวงการจัดการที่ดิน การวางผังเมือง และการก่อสร้างของกัมพูชา (Ministry of Land Management, Urban Planning and Construction: MLMUPC) และไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติหรือบริษัทต่างชาติถือครองที่ดินในกัมพูชา โดยสงวนไว้สำหรับชาวกัมพูชาและบริษัทท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้ บริษัทที่มีสัญชาติกัมพูชา หมายถึง บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนที่มีชาวกัมพูชาโดยสัญชาติถือหุ้นอยู่อย่างน้อยร้อยละ 51 ของหุ้นทั้งหมดในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน จึงจะมีสิทธิในการถือครองที่ดินในกัมพูชาได้

แม้ว่านักลงทุนชาวต่างชาติจะไม่สามารถถือครองที่ดินในกัมพูชา แต่ชาวต่างชาติหรือบริษัทต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของที่พักหรือสำนักงาน (residential and commercial properties) ในกัมพูชาได้อย่างมีเงื่อนไข คือห้องพักหรือสำนักงานดังกล่าวจะต้องไม่ตั้งอยู่บนชั้นแรกหรือชั้นที่ติดพื้นดิน (ground floor) ของอาคาร

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า ในทางปฏิบัตินักลงทุนต่างชาติมักจะร่วมทุนกับบริษัทกัมพูชาเพื่อการซื้อหรือถือครองที่ดิน โดยการร่วมทุน (joint venture) กับนักลงทุนท้องถิ่น ซึ่งบริษัทต่างชาติจะต้องถือหุ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่า โดยถือหุ้นได้สูงสุดร้อยละ 49 ในการร่วมทุน เพื่อให้บริษัทหรือธุรกิจร่วมลงทุนดังกล่าวมีสัญชาติกัมพูชาและสามารถถือครองที่ดินได้ตามกฎหมาย

(2) การเช่าที่ดิน (land lease)

ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2554 เป็นต้นมา ชาวต่างชาติหรือบริษัทต่างชาติสามารถเช่าที่ดิน (land lease) เพื่อประกอบธุรกิจได้³² โดยกฎหมายที่ดินฉบับปรับปรุงของกัมพูชา อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถเช่าที่ดิน

³² รายละเอียดตามกฎหมาย “Sub-Decree #114 (RGC) ANKr.BK on the Mortgage and Transfer of the Rights over a Long -Term Lease or an Economic Land Concession”

ระยะยาว (long-term lease) ได้สูงสุด 50 ปี โดยสามารถขอต่ออายุได้อีก 50 ปี นอกจากนี้ ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการจดจำนอง รวมทั้งสามารถโอนสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้ด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

ทั้งนี้ ก่อนหน้าปี 2554 สัญญาเช่าที่ดินสามารถทำได้สูงสุด 99 ปี (perpetual lease) แต่กฎหมายล่าสุดปรับลดกำหนดระยะเวลาในการเช่าที่ดินลงเหลือ 50 ปี (ต่ออายุเช่าได้) โดยหากมีการทำสัญญาเช่าที่ดินที่มีอายุเกินกว่า 50 ปี ในช่วงก่อนหน้า จะต้องปรับลดระยะเวลาให้เหลือ 50 ปี และสามารถต่ออายุเช่าได้เพิ่มอีก 50 ปี เช่นกัน โดยในทางปฏิบัติ การต่ออายุสัญญาเช่าจะขึ้นอยู่กับภาระจากรองกับเจ้าที่ของที่ดินเอกชน

สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่หาพื้นที่ดำเนินธุรกิจ นอกเหนือจากการร่วมทุน ธุรกิจต่างชาติสามารถเช่าที่ดินจากคนท้องถิ่นหรือเอกชน เช่น การเช่าที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อประกอบธุรกิจและตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิต โดยนักลงทุนสามารถขอเช่าที่ดินระยะยาวที่สามารถต่ออายุสัญญาได้ ซึ่งเหมาะสำหรับการลงทุนที่ใช้เงินลงทุนสูงและเป็นโครงการระยะยาว เช่น โรงงานหรือโกดังสินค้า นอกจากนี้ หากพิจารณาราคาที่ดินปรับสูงขึ้นโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร การเช่าที่ดินเพื่อการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ก็เป็นตัวเลือกที่มีต้นทุนในการลงทุนที่ต่ำกว่าการซื้อที่ดิน

นอกจากนี้ สำหรับการประกอบธุรกิจค้าปลีกและการให้บริการ นักลงทุนต่างชาติมักจะเช่าอาคารสำนักงานเพื่อตั้งสำนักงานบนอาคารของเอกชน ซึ่งบริษัทต่างชาติสามารถเช่าพื้นที่ดังกล่าวได้เช่นเดียวกับบริษัทท้องถิ่น รวมถึงสามารถซื้อหรือเช่าห้องพักบนอาคารชุดเพื่ออยู่อาศัยสำหรับชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชาด้วย

(3) การขอสัมปทานที่ดิน (land concession)

กฎหมายที่ดินของกัมพูชา กำหนดให้เอกชนสามารถขอสัมปทานที่ดินจากรัฐบาลกัมพูชาได้ โดยให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการจัดการที่ดิน ผังเมือง และการก่อสร้าง (MLMUPC) สัมปทานที่ดินของกัมพูชา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สัมปทานที่ดินทางสังคม (Social Concession) ซึ่งอนุญาตให้ผู้รับสัมปทานสามารถปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยบนพื้นที่สัมปทานได้ 2) สัมปทานที่ดินเพื่อการใช้ประโยชน์หรือพัฒนา (Use, Development or Exploitation Concession) เป็นสัมปทานเพื่อการก่อสร้างเหมืองแร่ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และนิคมอุตสาหกรรม และ 3) สัมปทานที่ดินทางเศรษฐกิจ (Economic Land Concession: ELC) เพื่อทำเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมเกษตร โดยสัมปทานที่ดินทั้งสามประเภทจะมีอายุสัญญาสูงสุด 99 ปี บนพื้นที่สูงสุด 10,000 เฮกเตอร์ ตามกฎหมาย

สำหรับสัมปทานที่ดินทางเศรษฐกิจ มีการกำหนดเกณฑ์ กระบวนการ และกลไกต่างๆ เกี่ยวกับการให้สัมปทานที่ดินทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2548 เป็นต้นมา โดยกฎหมายกำหนดให้การทำสัญญา

สัมปทานที่ดินทางเศรษฐกิจทั้งหมด (รวมทั้งสัมปทานในช่วงก่อนหน้าการปรับปรุงกฎหมาย) อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับปรับปรุงใหม่เช่นเดียวกัน³³ โดยเป้าหมายของการใช้ที่ดินสัมปทานทางเศรษฐกิจ คือการลงทุนเพื่อพัฒนาการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะการลงทุนที่ใช้เงินทุนขั้นต้นสูง โดยการทำข้อตกลงกับผู้ลงทุนในการพัฒนาพื้นที่อย่างมีแบบแผน ซึ่งคำนึงถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชนบทของกัมพูชา เพิ่มการจ้างงานประชากรในพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการลงทุนรายย่อยในพื้นที่สัมปทาน รวมถึง เป็นการสร้างรายได้ให้แก่หน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นหรือจังหวัด จากการชำระค่าธรรมเนียมและภาษีที่เกี่ยวข้องจากการลงทุน นอกจากนี้ หากมีโครงการที่มีมูลค่าการลงทุนสูงกว่า 10 ล้านดอลลาร์หรือใช้พื้นที่มากกว่า 1,000 เฮกเตอร์ จะเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการเกษตร ป่าไม้ และประมงของกัมพูชาในการให้สัมปทานที่ดินเพื่อการลงทุนดังกล่าว

แม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้เกิดการลงทุนเพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ภาคเกษตรกรรม ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการกระจายได้รายได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตร อย่างไรก็ตาม การให้สัมปทานที่ดินของกัมพูชาที่ผ่านมา อาจก่อให้เกิดการใช้ที่ดินของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่นักลงทุนหรือเอกชนได้รับประโยชน์ มากกว่าการพัฒนาพื้นที่หรือสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจ³⁴ หรือการใช้ที่ดินเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของกัมพูชา³⁵

3.7 ข้อจำกัดในการลงทุนจากต่างชาติ

กัมพูชาจำกัดให้การลงทุนบางประเภทถูกสงวนสิทธิในการลงทุน เนื่องจากเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยข้อห้ามนี้มีผลบังคับใช้กับนักลงทุนทั้งจากต่างชาติและในประเทศ

ภายใต้กฎหมาย Sub-Decree No.111 on the Implementation of the Law on the Amendment to the Law on Investment (Section 1 ของ Annex 1) ได้กำหนดธุรกิจที่ห้ามลงทุนและมีเงื่อนไขในการลงทุน (Negative List) ทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่

- (1) การผลิตและแปรรูปสารที่ให้ผลทางจิตเวชและสารเสพติด
- (2) การผลิตสารเคมีซึ่งเป็นอันตราย ยาฆ่าแมลง และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ต้องใช้สารเคมีต้องห้ามภายใต้กฎระเบียบระหว่างประเทศหรือกฎระเบียบขององค์การอนามัยโลก
- (3) การผลิตและแปรรูปพลังงานไฟฟ้าโดยใช้ของเสียซึ่งนำเข้ามาจากต่างชาติ

³³ รายละเอียดตามกฎหมาย Sub-Decree (RGC) No. 146 ANK/BK on Economic Land Concessions (SD-ELC)

³⁴ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ <http://www.phnompenhpost.com/national/elcs-dont-reduce-poverty-paper>

³⁵ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมที่ <http://www.phnompenhpost.com/national/elc-firms-called-court-over-illegal-timber>

- (4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำลายป่าไม้ที่ต้องห้ามตามกฎหมายป่าไม้ ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตไม้เลื่อย ไม้อัด และผลิตภัณฑ์จากไม้ในท้องถิ่น
- (5) กิจกรรมการลงทุนที่ผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ กัมพูชาไม่มีกิจการที่ห้ามสำหรับนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะ ยกเว้นข้อจำกัดของนักลงทุนต่างชาติในการถือครองที่ดินในกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ข้อจำกัดดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของต่างชาติในกัมพูชามากนัก เนื่องจาก นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนในที่ดินได้โดยวิธีการต่างๆ ซึ่งได้รับอนุมัติก่อน ได้แก่ การได้รับสัมปทาน การเช่าที่ดินระยะยาว และการเช่าที่ดินระยะสั้นซึ่งสามารถต่ออายุการเช่าได้ (ดูหัวข้อ “สิทธิที่ดินของนักลงทุนต่างชาติ”)

3.8 นโยบายส่งเสริมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (foreign direct investment) ได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลกัมพูชาเป็นอย่างมาก โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุน (investment incentives) แก่นักลงทุนต่างชาติผ่านโครงการลงทุนที่ผ่านความเห็นชอบ (Qualified Investment Project: QIP) ของรัฐบาล ซึ่งเป็นโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา (The Council for the Development of Cambodia: CDC) และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในระดับเทศบาลและท้องถิ่น

โครงการ QIP และการขออนุมัติโครงการ มีกระบวนการและเงื่อนไขซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายการลงทุน หรือ Law on the Amendment to the Law on Investment of the Kingdom of Cambodia (Amended Law on Investment 2003) ปี 2548 รวมถึงการกำหนดอำนาจหน้าที่ของ CDC ในการกำกับดูแล และอนุมัติโครงการดังกล่าว ภายใต้กฎหมาย Sub Decree No. 60 ANK/BK on the Organization and Functioning of the CDC

โครงการ QIP จะให้สิทธิประโยชน์แก่โครงการลงทุนที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ เนื่องจากมีการกำหนดเงื่อนไขด้านเงินลงทุนขั้นต่ำตามประเภทของอุตสาหกรรม (ตารางที่ 3.14) โดยไม่ขึ้นกับว่า โครงการลงทุนจะตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) หรือไม่

ตารางที่ 3.14 โครงการลงทุนที่ได้รับสิทธิประโยชน์และเงื่อนไขด้านเงินทุนขั้นต่ำ

โครงการลงทุนที่ได้รับสิทธิประโยชน์	เงื่อนไขด้านเงินทุนขั้นต่ำ
อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออกทั้งหมด (ส่งออกร้อยละ 100)	อย่างน้อย 0.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
การผลิตอาหารสัตว์	อย่างน้อย 0.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
การผลิตสินค้าที่ทำมาจากหนังสัตว์และที่เกี่ยวข้อง การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากเหล็กทุกชนิด การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์สำนักงาน การผลิตของเล่นและสินค้ากีฬา การผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิก	อย่างน้อย 0.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
การผลิตสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ การผลิตเครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอ รองเท้า และหมวก การผลิตเฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์ในบ้านที่ไม่ได้ทำมาจากไม้ธรรมชาติ การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากยางและพลาสติก การผลิตน้ำและบำบัดน้ำ การผลิตยาเวชภัณฑ์ดั้งเดิม การแปรรูปและแช่แข็งผลิตภัณฑ์จากทะเลสำหรับส่งออก การแปรรูปซีเรียลและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสำหรับส่งออก	อย่างน้อย 0.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
การผลิตเคมีภัณฑ์ ซีเมนต์ ยาฆ่าแมลง และปิโตรเคมีภัณฑ์สำหรับยาสมัยใหม่	อย่างน้อย 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
ห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้า	อย่างน้อย 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือใช้พื้นที่มากกว่า 10,000 ตร.ม.
ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและฝึกฝนทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะในภาคอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ และบริการอื่น	อย่างน้อย 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
ศูนย์ประชุมและศูนย์แสดงสินค้าระดับนานาชาติ	อย่างน้อย 8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: Council for the Development of Cambodia (CDC)

ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้มีกิจการที่นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างชาติสามารถลงทุนในกัมพูชาได้ แต่จะไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์การลงทุนหรือขอขึ้นเป็นโครงการ QIP ได้ (Projects not Eligible for the Incentives) ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแต่ละกิจการไว้ใน Section 2 ของ Annex 1 ภายใต้กฎหมาย Sub-Decree No.111 (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 โครงการลงทุนที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์

โครงการลงทุนที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์
<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมทางพาณิชย์ทุกชนิด การนำเข้า ส่งออก 2. ค้าปลีก ค้าส่ง และร้านค้าปลอดภาษี 3. บริการขนส่งทั้งทางน้ำ ทางถนน ทางอากาศ ยกเว้นการลงทุนเกี่ยวกับรถไฟ 4. ธุรกิจร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ บาร์ สถานที่ท่องเที่ยวกลางคืน ร้านนวด ฟิตเนส และอื่นๆ 5. ธุรกิจบริการท่องเที่ยว 6. คาสิโน และธุรกิจการพนัน 7. ธุรกิจและบริการด้านเงินตราและการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และบริษัทประกันภัย 8. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ 9. ธุรกิจบริการด้านทางเทคนิคหรือที่ใช้ความเชี่ยวชาญ 10. ธุรกิจการผลิตและแปรรูปไม้ 11. ธุรกิจโรงแรม สวนสนุก สนามกีฬา และสวนสัตว์ที่ใช้พื้นที่น้อยกว่า 50 เฮกเตอร์ 12. ธุรกิจโรงแรมระดับต่ำกว่า 3 ดาว 13. การพัฒนาที่ดิน และการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับโกดังเก็บสินค้า

ที่มา: Council for the Development of Cambodia (CDC)

กฎหมายการลงทุนฉบับแก้ไข 2546 (Amended Law on Investment 2003) กำหนดสิทธิประโยชน์การลงทุนที่โครงการ QIP ได้รับ โดยโครงการ QIP สามารถเลือกที่จะได้รับการยกเว้นภาษีกำไร หรือ การคิดค่าเสื่อมราคาพิเศษ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การยกเว้นภาษีกำไร (profit tax exemption)

มีระยะเวลาการยกเว้นภาษีคือ “Trigger Period” + 3 ปี + “Priority Period” (รวมแล้วไม่เกิน 9 ปี) สำหรับ Trigger Period มีระยะเวลาสูงสุด 3 ปี โดยโครงการต้องได้รับ Certificate of Obligation Satisfaction หรือ Certificate of Compliance ซึ่งจะได้รับเป็นรายปี จึงจะมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีกำไร การันันระยะเวลาดังกล่าว จะเริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate: FRC) และสิ้นสุดในวันสุดท้ายของปีภาษี ในกรณี (1) หรือ (2) (ขึ้นอยู่กับว่า กรณีใดเกิดขึ้นก่อน) ดังต่อไปนี้

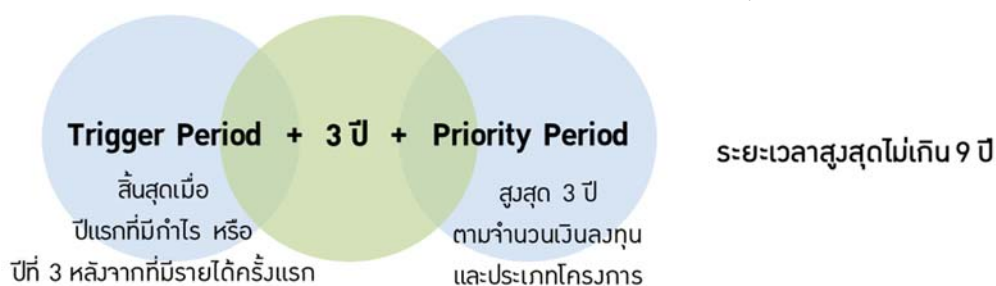
กรณีที่ 1: หาก QIP มีกำไร: ปีภาษีที่มีกำไรครั้งแรก

กรณีที่ 2: หาก QIP มีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ: ปีภาษีที่ 3 หลังจากที่มีรายได้ครั้งแรก ภายหลังจากที่สิ้นสุดสถานะการยกเว้นภาษีกำไร โครงการ QIP จะต้องชำระภาษีกำไรตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎหมายภาษี (Law on Taxation) ซึ่งปัจจุบันอัตรากำไรหรือภาษีนิติบุคคลทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 20

สำหรับ Priority Period มีระยะเวลาสูงสุด 3 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทของโครงการและจำนวนเงินลงทุน ภายใต้กฎหมายการจัดการทางการเงิน (Financial Management Law) ตัวอย่างกรณีของอุตสาหกรรมเบา (light industries) มีระยะเวลา ดังต่อไปนี้

- โครงการที่มีเงินลงทุนต่ำกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ: ไม่มี Priority Period
- โครงการที่มีเงินลงทุนตั้งแต่ 5-20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ: มี Priority Period 1 ปี
- โครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ: มี Priority Period 2 ปี
- โครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ: มี Priority Period 3 ปี

ภาพที่ 3.1 การยกเว้นภาษีกำไรของโครงการ QIP

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

(2) การคิดค่าเสื่อมราคาพิเศษ (special depreciation allowances)

สำหรับการคิดค่าเสื่อมราคาแบบพิเศษ โครงการ QIP สามารถเลือกลดหย่อนค่าเสื่อมในอัตราร้อยละ 40 สำหรับสินทรัพย์ที่ใช้ในการผลิตหรือแปรรูป

ทั้งนี้ นอกเหนือจากการยกเว้นภาษีกำไร และการคิดค่าเสื่อมราคาแบบพิเศษ โครงการ QIP ยังสามารถสมัครขอสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมได้อีก 2 ประเภท ได้แก่ การยกเว้นภาษีนำเข้า และสิทธิประโยชน์สำหรับโครงการลงทุนภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษ

(3) การยกเว้นภาษีนำเข้า (customs duty exemptions)

โครงการ QIP สามารถขอสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้เพิ่มเติม หากโครงการลงทุนมีการนำเข้าอุปกรณ์ในการผลิต และวัสดุก่อสร้าง รวมถึงวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต หากโครงการลงทุนทำการผลิตเพื่อส่งออก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.16 สินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าตามประเภทโครงการ QIP

ประเภทของโครงการ QIPs	สินค้ายกเว้นภาษีนำเข้า
QIP ที่เน้นผลิตเพื่อขายในกัมพูชา (domestically-oriented QIP)	อุปกรณ์การผลิต วัสดุก่อสร้าง และวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเพื่อการส่งออก
QIP ที่เน้นผลิตเพื่อส่งออก (export-oriented QIP)*	อุปกรณ์การผลิต วัสดุก่อสร้าง วัตถุดิบที่ใช้ผลิต สินค้าชั้นกลาง และอุปกรณ์ตกแต่ง
QIP ที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุน (supporting industry QIPs)	<p>อุปกรณ์การผลิต วัสดุก่อสร้าง วัตถุดิบที่ใช้ผลิต สินค้าชั้นกลาง และอุปกรณ์ตกแต่งที่ใช้ในการผลิต</p> <p>ในกรณีที่ QIP เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนที่ไม่ได้ขายสินค้าทั้งหมดให้แก่อุตสาหกรรมส่งออก หรือสนับสนุนอุตสาหกรรมส่งออกโดยตรง QIP จะต้องชำระภาษีสำหรับวัตถุดิบที่ใช้ผลิตตามจำนวนสินค้าที่ไม่ได้ผลิตเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมส่งออก</p>

ที่มา: Council for the Development of Cambodia (CDC)

หมายเหตุ: * ยกเว้นโครงการ QIP ที่ผลิตเพื่อส่งออกที่เลือกใช้คลังสินค้าทัณฑ์บน (Customs Manufacturing Bonded Warehouse)

(4) สิทธิประโยชน์สำหรับโครงการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (investment incentives for QIPs in SEZs) ภายใต้กฎหมายการลงทุนของกัมพูชาฉบับแก้ไขปี 2546 (Law on Amendment to the Law on Investment of 2003) โครงการ QIPs ที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนเช่นเดียวกับ QIPs อื่นๆ และยังได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ เพิ่มเติม ดังนี้

(4.1) ได้รับการยกเว้นมูลค่าเพิ่ม (SEZs VAT exemption)³⁶

โครงการ QIPs สามารถขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ปัจจุบัน อัตราร้อยละ 10) ใน 3 กรณี

- วัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์และวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งนำเข้าโดย QIP ที่มุ่งเน้นผลิตเพื่อส่งออก
- วัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์การผลิต ซึ่งนำเข้าโดย QIP ที่มุ่งเน้นผลิตเพื่อตลาดในประเทศ
- สินค้าผลิตโดย QIP ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสำหรับ QIP อื่นใน SEZ

ทั้งนี้ นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับสิทธิในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มที่อัตราร้อยละ 0 ต้องเก็บบันทึกข้อมูลการยกเว้นภาษีทุกครั้งที่มีการนำเข้าสินค้า

(4.2) ได้รับการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการทางศุลกากร (special customs procedures)³⁷

- SEZ ที่ตั้งอยู่ภายในรัศมี 20 กม. จากด่านชายแดน

สำหรับการนำเข้า ผู้นำเข้าไม่จำเป็นต้องยื่นเอกสารสำแดงสินค้า (customs declaration) ที่สำนักงานศุลกากร และไม่ต้องมีการปิดผนึกสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ โดยจะมีการตรวจเอกสารสรุป

³⁶ The Prime Minister's Notation on Letter #2128 SHV (MoEF) dated on 2 March 2010 of Ministry of Economic and Finance on the request to continue the temporary suspension of VAT for the investors in the Special Economic Zones

³⁷ Prakas No.734 MEF on the Special Customs Procedures ณ วันที่ 11 กันยายน 2008

การสำแดงสินค้า (Customs Summarized Declaration) พร้อมกับตรวจยืนยันพนักงานที่เกี่ยวข้องและการขนส่งสินค้าที่ทางเข้า SEZ

สำหรับการส่งออก จะมีการดำเนินพิธีการทางศุลกากรภายใน SEZ หากไม่พบสิ่งผิดปกติ ผู้ส่งออกจะได้รับเอกสารยืนยันจากเจ้าหน้าที่ จากนั้นสามารถขนส่งสินค้าไปยังด่านชายแดน ซึ่งจะมีการตรวจสอบเอกสารยืนยันอีกครั้งหนึ่ง

- SEZ ที่ตั้งอยู่นอกรัศมี 20 กม. จากด่านชายแดน

สำหรับการนำเข้า ต้องมีการปิดผนึกสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ ส่วนการส่งออก จะมีการดำเนินพิธีการทางศุลกากรใน SEZ และต้องมีการปิดผนึกสินค้าก่อนการขนส่งไปยังชายแดน

(4.3) ได้รับการรับรองและคุ้มครองการลงทุน (investment guarantee)

กฎหมายการลงทุนฉบับแก้ไข (Law on Amendment to the Law on Investment of 2003) กำหนดให้ มีการคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- นักลงทุนต่างชาติจะได้รับการปฏิบัติ รวมทั้งคุ้มครองทรัพย์สินในทุกๆ ด้านเท่าเทียมกับบุคคลในชาติ ยกเว้นการถือครองที่ดิน
- รัฐบาลจะไม่ดำเนินนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อกรรมสิทธิ์ของเอกชนในด้านลบ
- รัฐบาลจะไม่ใช้นโยบายกำหนดราคาสินค้าหรือบริการกับโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม
- รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนซื้อขายเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งสามารถส่งรายได้จากการลงทุนและการทำงานทั้งหมดใน SEZ ไปยังธนาคารในต่างประเทศได้ หลังจากชำระภาษี

นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายการลงทุนของกัมพูชา กัมพูชามีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ปี 2559-2568 (Cambodia Industrial Development Policy: IDP) ซึ่งนอกจากการวางแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศแล้ว ได้กล่าวถึงแนวทางในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้ตรงตามความต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะการดึงดูดโครงการลงทุนที่มีศักยภาพและคุณภาพ ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ถ่ายทอดเทคโนโลยี สร้างงานและทักษะในอุตสาหกรรม และให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมแก่การลงทุนที่มีการทำวิจัยและพัฒนา และการสร้างนวัตกรรม

ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีการคาดการณ์ว่า นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของกัมพูชาดังกล่าวน่าจะวางแนวทางสำหรับสิทธิประโยชน์การลงทุนใหม่ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐบาลกัมพูชา ดังนี้

- CSR Incentives: เป็นสิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุนในการดูแลแรงงาน โดยสามารถนำค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับแรงงานมาลดหย่อนภาษีได้ร้อยละ 300 ได้แก่ 1) การรับส่งพนักงาน 2) การฝึกฝนทักษะของแรงงาน 3) ที่พักอาศัย และ 4) โรงอาหาร ปัจจุบัน ยังไม่มีการลดหย่อนภาษีจากการลงทุนในกิจกรรมดังกล่าว

- Smart Incentives: ยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว แต่ร่างกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะกำหนดให้มีสิทธิประโยชน์ในรูปแบบของ Smart Incentives ซึ่งคาดว่าจะร่างกฎหมายดังกล่าวจะได้รับการอนุมัติภายในปลายปี 2560
- Zoning Incentives: ยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ปี 2559-2568 (Cambodia Industrial Development Policy: IDP) ยังเน้นความสำคัญของกลไกการอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา โดยเฉพาะ CDC เช่น

- พัฒนาการให้บริการหรือช่วยเหลือธุรกิจหลังการอนุมัติการลงทุนเพิ่มเติม คล้ายกับลักษณะบริการหลังการขาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจในช่วงการลงทุนและหลังประกอบธุรกิจแล้ว รวมถึงพัฒนาการทำงานด้านการส่งเสริมการลงทุนให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ
- พัฒนาระบบการติดตามเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนอย่างเป็นระบบมากขึ้น (document tracking system)
- เพิ่มจุดบริการเบ็ดเสร็จสำหรับการลงทุน (One Stop Service: OSS) ให้มีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และสามารถอนุมัติการลงทุนได้จริงในทางปฏิบัติ

ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของกัมพูชาและต่างประเทศ รวมทั้ง นักลงทุน พบประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ QIP และ CDC คือ

- ระยะเวลาที่ CDC ใช้ในการอนุมัติโครงการ QIP ยาวนานกว่าที่ระบุไว้ในกฎหมาย โดยปกติแล้ว จะใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือนจึงจะอนุมัติจริง ขณะที่กฎหมายระบุไว้ 28 วันทำการ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากความยุ่งยากที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่ใช้ในการสมัคร แม้ว่าจะมีการระบุขั้นตอนและเอกสารไว้แล้วล่วงหน้าก็ตาม
- ที่ผ่านมา โครงการ QIP 1 โครงการ จะเท่ากับการลงทุนของบริษัทเดียว ซึ่งมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 1 ชุด และสมัครขอ QIP ได้ 1 โครงการเท่านั้น ปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนให้โครงการ QIP 1 โครงการ ครอบคลุมการลงทุนของบริษัทต่างชาติมากกว่า 1 บริษัท โดยสามารถใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรมากกว่า 1 ชุด เพื่อสมัครขอ QIP ในโครงการเดียวกันได้ โดยบริษัทที่ลงทุนในโครงการ QIP เดียวกันจะได้รับสิทธิประโยชน์แบบเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติดังกล่าว เกิดจากกรณีการลงทุนสร้างห้างสรรพสินค้า AEON ของญี่ปุ่น ซึ่งผู้ลงทุนได้สมัครขอ QIP ให้กับโครงการใหญ่ แล้วมีธุรกิจอื่นใน AEON อื่นๆ ที่จะเข้ามาลงทุนในห้าง ต้องการขอสิทธิประโยชน์แบบเดียวกันกับโครงการใหญ่ เป็นต้น
- แม้ว่าหน่วยงานของกัมพูชาส่วนมากจะเห็นด้วยกับแนวทางของสิทธิประโยชน์ CSR ของ CDC ที่สนับสนุนธุรกิจในการดูแลและรับผิดชอบต่อแรงงานกัมพูชา แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีควมคืบหน้าเกี่ยวกับโครงการที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการทำแนวทางมา 4-5 ปีแล้วก็ตาม รวมถึงการทำให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่ทำทนาย เนื่องจากอำนาจในการตัดสินใจ

เรื่องการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และการบังคับใช้นโยบายดังกล่าว ไม่มีความชัดเจนว่าเป็นของหน่วยงานใด ระหว่าง CDC กรมสรรพากร (General Department of Taxation Cambodia: GDTC) หรือกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (Ministry of Economy and Finance)³⁸ ดังนั้น ปัจจัยที่จะส่งผลให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จึงอยู่ที่การประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและกระทรวงที่เกี่ยวข้องของกัมพูชา

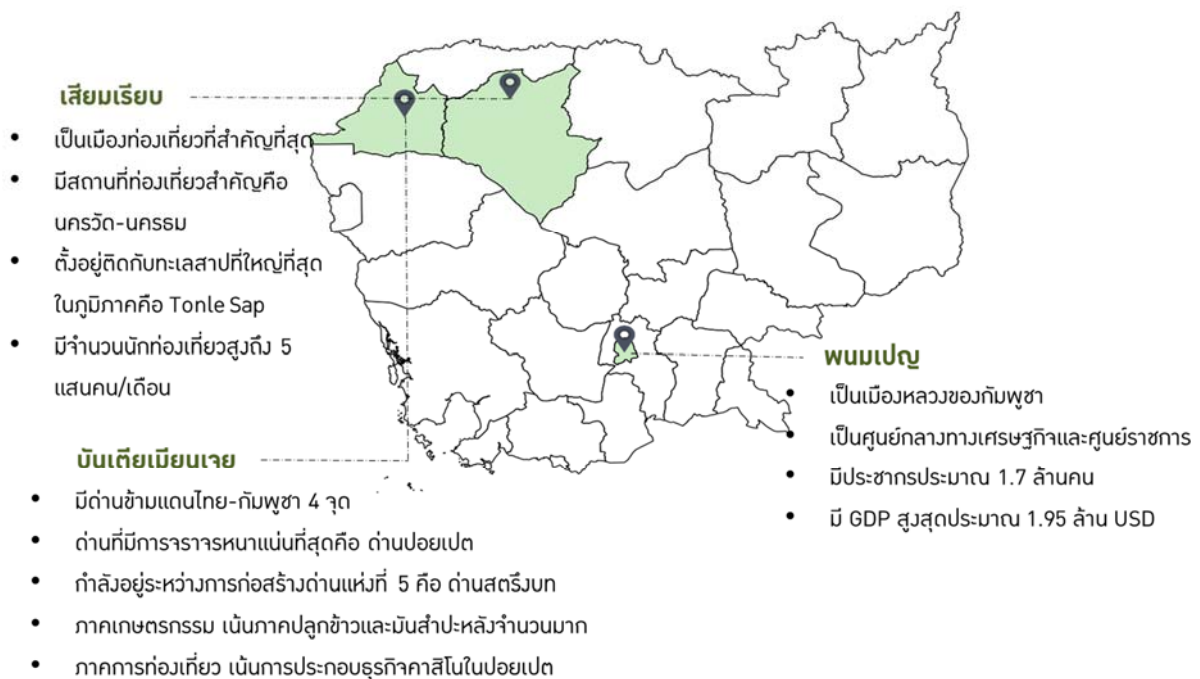
- นักลงทุนไทยส่วนหนึ่ง เห็นว่าสิทธิประโยชน์ CSR ของ CDC เป็นแนวทางที่จะช่วยธุรกิจในการลดต้นทุนด้านแรงงาน เพื่อทดแทนกับอัตราค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มากกว่าที่จะเป็นสิทธิประโยชน์เพื่อดึงดูดให้ธุรกิจลงทุนเพิ่มเติมเพื่อดูแลแรงงานชาวกัมพูชา ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ลงทุนด้านสวัสดิการเหล่านี้ไปแล้ว เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าที่พัก นอกเหนือจากการจ่ายค่าจ้างแรงงาน

³⁸ ข้อมูลการจากการสัมภาษณ์ CAMFEBA

บทที่ 4 พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน

เมืองที่มีศักยภาพในการลงทุนในกัมพูชา เช่น พนมเปญ บันเตียเมียนเจย ปอยเปต เสียมราฐ พระตะบอง และกัมปงจาม ทั้งนี้ รายงานการศึกษาได้กำหนดเมืองเป้าหมายในการศึกษา และการลงทุนในกัมพูชาทั้งหมด 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงพนมเปญ เสียมราฐ และบันเตียเมียนเจย (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในกัมพูชา: เมืองที่เป็นเป้าหมายในการลงทุน

ที่มา: คณะผู้วิจัย รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

4.1 เมืองที่เป็นเป้าหมายในการลงทุน

กัมพูชามีเมืองสำคัญคือกรุงพนมเปญ (Phnom Penh) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และมีจำนวนประชากรมาก โดยมีประชากรประมาณ 1.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของประชากรทั้งประเทศ รวมทั้งเป็นเมืองที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุดราว 8,012.7 พันล้านเรียล (หรือประมาณ 1.95 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) จึงกล่าวได้ว่าพนมเปญเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและศูนย์ราชการของกัมพูชา ตลอดจน เมืองดังกล่าวยังเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ นอกจากนี้ กรุงพนมเปญยังเป็นเมืองที่มีกำลังซื้อสูง โดยนอกจากกำลังซื้อจากประชาชนท้องถิ่น ยังมีกำลังซื้อจากชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยอีกด้วย โดยย่านการค้าและที่อยู่อาศัยที่มีศักยภาพ ได้แก่ บริเวณบึงแกงกอง (Bueng Keng Kong: BKK)

บันเตียเมียนเจย (Banteay Meanchey) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศกัมพูชา และอยู่ห่างจากกรุงพนมเปญ 360 กิโลเมตร บันเตียเมียนเจยเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย และมีจุดผ่านแดนกับไทยทั้งหมด 4 จุดผ่านแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดผ่านแดน Poipet International Border Checkpoint ในเมืองปอยเปตซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่สำคัญ ทั้งนี้ ภาคเกษตรกรรมถือเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดบันเตียเมียนเจย โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว และมันสำปะหลังเพื่อการส่งออก

ปอยเปต (Poipet) เป็นเมืองชายแดนที่สำคัญโดยอยู่ในจังหวัดบันเตียเมียนเจยของกัมพูชา ซึ่งเชื่อมต่อกับจังหวัดสระแก้วของไทย โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศ มีธุรกิจหลักคือการประกอบสถานบันเทิงคาสีโน (casinos) คาสีโนแห่งแรกในเมืองปอยเปตเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2542 และในปี 2551 มีทั้งหมด 8 แห่ง โดยคาสีโนที่รองรับลูกค้าชาวไทยมากที่สุด ได้แก่ KKIRC ติดชายแดนแซมแยม (Cham Yeam) โดยคาดว่าจะมีลูกค้าชาวไทยใช้บริการสูงถึง 1.2 ล้านคน ธุรกิจคาสีโนดังกล่าวก่อให้เกิดการจ้างงานโดยประมาณหนึ่งหมื่นตำแหน่งในปอยเปต³⁹

ธุรกิจคาสีโนในปอยเปต ดึงดูดให้ผู้เดินทางมาใช้บริการเกิดการใช้จ่ายใช้สอยในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น ธุรกิจค้าขายในตลาดโรงเกลือซึ่งมีพ่อค้าแม่ค้าเป็นชาวกัมพูชาจำนวนมาก โดยคาดว่าจะสูงถึง 1.85 ล้านคนต่อปี สินค้าหลักที่มีการค้าขายกันมากในตลาดโรงเกลือ คือ เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ที่รับมาขายต่อจากโรงงานเครื่องนุ่งห่มในพนมเปญ และโรงงานบางแห่งใกล้ปอยเปตด้วย ทั้งนี้ เสื้อผ้าที่ขายในตลาดโรงเกลือจะมีราคาต่ำกว่าเสื้อผ้าแบบเดียวกันในพนมเปญ และร้านจำนวนมากทำธุรกิจค้าส่ง อาจเป็นสินค้าลอกเลียนแบบหรือไม่ติดแบรนด์สินค้า ทำให้ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวไทย นิยมซื้อสินค้านี้ดังกล่าวเพื่อไปขายต่อในประเทศไทย การเติบโตของธุรกิจคาสีโน ผสมกับตลาดโรงเกลือดังกล่าว ส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานของชาวกัมพูชาที่ประกอบอาชีพในธุรกิจเหล่านี้ ได้รับค่าแรงสูงกว่าค่าแรงของชาวกัมพูชาโดยเฉลี่ยทั้งประเทศ คือ ประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน (หรือประมาณ 90 เหรียญสหรัฐฯ)

นอกเหนือจากโรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มขนาดกลางถึงขนาดย่อมที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ปอยเปตมีเขตเศรษฐกิจพิเศษโอเนียง (Ou Neang SEZ) ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 10 กิโลเมตรไปทางเหนือ เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวก่อตั้งขึ้นโดยบริษัท Chhay Chhay Investment Company หรือ CCI ในปี 2543 เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวเป็นความตั้งใจของรัฐบาลกัมพูชาที่ต้องการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มปริมาณการจ้างงานชาวกัมพูชาในพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

³⁹ Ishida, Masami. "Border Economies in the Greater Mekong Subregion." *Southeast Asian Economies* 31, no. 3 (2014): 121-24. doi:10.1355/ae31-3l.

ปัจจุบัน ปอยเปตมีเขตเศรษฐกิจพิเศษใหม่เกิดขึ้นอีกสองแห่ง ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก (Sanco Cambdo SEZ) ซึ่งเริ่มดำเนินการแล้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (Poipet PPSEZ) ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้าง (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจในกรณีศึกษาพื้นที่เป้าหมายในการลงทุน)

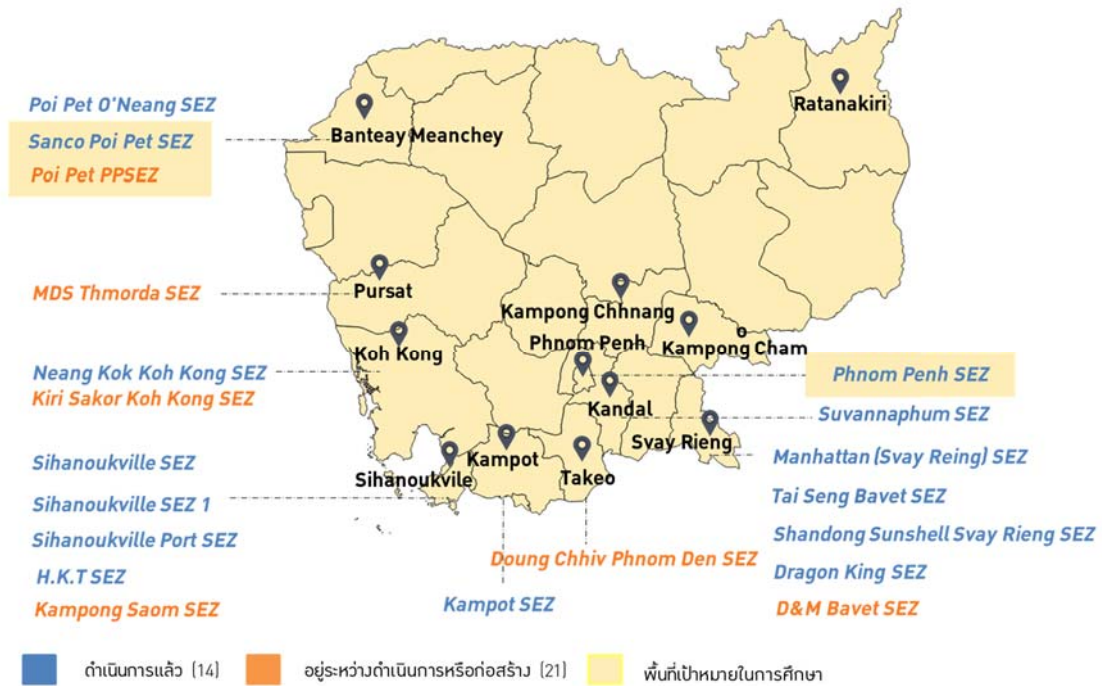
นอกจากกรุงพนมเปญ บันเตียเมียนเตย และปอยเปตแล้ว จังหวัดและพื้นที่สำคัญอื่นๆ ของกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดเสียมราฐ ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและเป็นเมืองศูนย์กลางของการท่องเที่ยว เนื่องจากมี นครวัด-นครธม จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดกัมปงจาม ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการเพาะปลูกสินค้าเกษตรอยู่มาก

เสียมราฐ (Siem Reap) ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของกัมพูชาและเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ เสียมราฐมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญคืออังกอร์วัต (Angkor Wat) และตั้งอยู่ติดกับทะเลสาบโตนเล (Tonle Sap) ซึ่งเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ผ่านมามีการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเสียมราฐได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและภาคบริการเป็นหลัก

4.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ในกัมพูชา คือพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการผลิตและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ โดยอาจรวมเขตอุตสาหกรรม (General Industrial Zone: GIZ) และ/หรือ เขตการผลิตเพื่อส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) ทั้งนี้ รายงานการศึกษาได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นเป้าหมายในการศึกษาและเป็นเป้าหมายในการลงทุนในกัมพูชาทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh SEZ) เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (Poi Pet PPSEZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก (Sanco Cambdo SEZ)

ภาพที่ 4.2 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในกัมพูชา: เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: คณะผู้วิจัย รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

4.2.1 การบริการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ

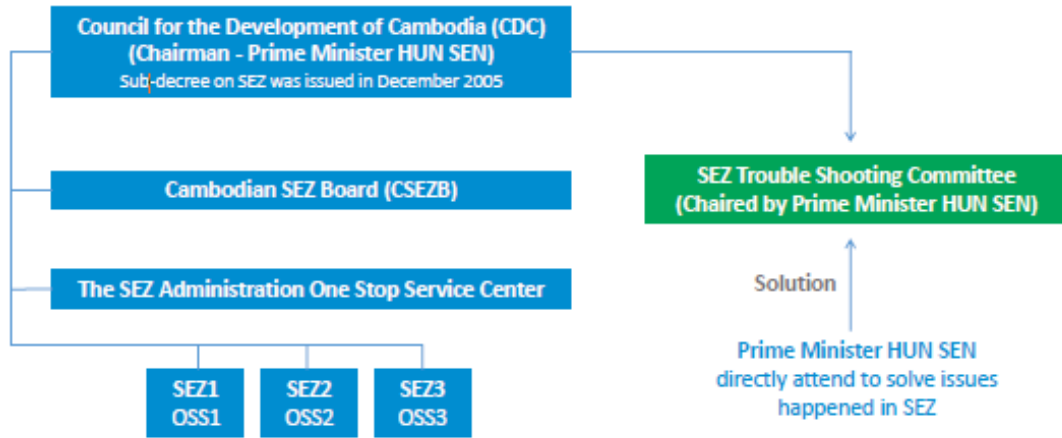
การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา และการดำเนินการต่างๆ ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อยู่ภายใต้กฎหมาย Sub-Decree No .148 on the Establishment and Management of the Special Economic Zones (SEZ Sub-Decree) ซึ่งได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (Cambodia Special Economic Zones Board: CSEZB) คณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ในการอนุมัติและกำกับดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงจัดตั้งจุดบริการเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service: OSS) ขึ้นภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นกลไกในการอำนวยความสะดวกสะดวกให้แก่นักลงทุนภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง

จุดบริการดังกล่าวประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน⁴⁰ ดังนี้

- (1) คณะกรรมการเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (CSEZB)
- (2) กรมศุลกากร (Custom and Excise Department)
- (3) หน่วยงาน CAMCONTROL
- (4) กระทรวงพาณิชย์ (MOC)
- (5) กระทรวงแรงงาน (MLVT)

⁴⁰ Article 4 Management Structure of the Special Economic Zone, SEZ Sub-Decree

ภาพที่ 4.3 การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

4.2.2 ขั้นตอนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

รัฐบาลกัมพูชามีเป้าหมายในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมการลงทุนและเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทในประเทศ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขในการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในกัมพูชา⁴¹ ดังนี้

- (1) มีพื้นที่มากกว่า 50 เฮกเตอร์
- (2) มีขอบเขตในการดำเนินการที่ชัดเจน
- (3) มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย อาคารสำนักงาน ถนน ระบบสาธารณูปโภค และระบบโทรคมนาคม การป้องกันอัคคีภัย และระบบรักษาความปลอดภัย รวมถึงอาจมีพื้นที่สำหรับการสร้างอาคารที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ
- (4) มีระบบบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดของเสียที่มีคุณภาพ
- (5) มีการก่อสร้างและจัดตั้งอาคารและสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามมาตรฐานและกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

⁴¹ Article 3 Establishment for the Establishment of the Special Economic Zone, SEZ Sub-Decree

ตารางที่ 4.1 ขั้นตอนการขออนุมัติจะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ขั้นตอน	รายละเอียด
1. การยื่นใบสมัครขอจัดตั้ง SEZs	นักลงทุน (zone developer) สมัครเพื่อขออนุมัติจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกับ CSEZB และขออนุมัติโครงการ QIP โดยมีค่าธรรมเนียมการสมัคร 7 ล้านบาท
2. การตรวจสอบใบสมัคร	CSEZB ตรวจสอบใบสมัครและแจ้งผลให้การอนุมัติเบื้องต้นให้นักลงทุนทราบ ภายใน 28 วันทำการ หากโครงการได้รับการอนุมัติ นักลงทุนจะได้รับ Condition Registration Certificate (CRC)
3. การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน	นักลงทุนจัดทำการศึกษาความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจในการลงทุน (economic feasibility study) และแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน infrastructure master plan) โดยละเอียด ภายใน 180 วันทำการหลังจากได้รับ CRC
4. การอนุมัติการจัดตั้ง SEZs	CSEZB จัดทำเอกสารอนุมัติการลงทุน (Final Registration Certificate: FRC) ภายใน 100 วันทำการ
5. การประกาศการจัดตั้ง SEZs	การประกาศกฎหมาย Sub-Decree เพื่อประกาศการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ
6. การระงับการดำเนินการของ SEZs	CSEZB สามารถระงับการดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับอนุมัติแล้วได้ หากนักลงทุนไม่ใช้เงินทุนมากกว่าร้อยละ 30 ของเงินลงทุนทั้งหมดในการพัฒนาเขต ภายใน 365 วันทำการหลังจากที่ได้รับ FRC

ที่มา: Procedure for the establishment of the Special Economic Zone, SEZ Sub-Decree

4.2.3 การจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจ้างงานชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา อยู่ภายใต้การกฎหมายการจ้างงานของกัมพูชาและกฎระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานและการคุ้มครองแรงงานของกัมพูชา สำหรับการจ้างงานชาวต่างชาติจะอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวและกฎหมายการตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Law) โดยมีเงื่อนไขคือ บริษัทจะต้องจ้างงานชาวต่างชาติในสัดส่วนร้อยละ 10 ของลูกจ้างทั้งหมดของบริษัทที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึง ผู้ลงทุนพัฒนาเขตจะต้องดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของแรงงานและลูกจ้างชาวกัมพูชาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ร่วมกับกระทรวงแรงงานของกัมพูชา⁴²

นอกจากนี้ ผู้ลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (zone developers) นักลงทุนภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (zone investors) และครอบครัวของนักลงทุน มีสิทธิในการสมัครขอวีซ่าผู้พำนักอาศัยในประเทศ (resident visa)⁴³

⁴² Article 12 Vocational Training, SEZ Sub-Decree

⁴³ Article 11 Usage and Management of the Labor Force, SEZ Sub-Decree

4.2.4 สถานะของเขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา

ตั้งแต่ปี 2548 กัมพูชามีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) แล้วทั้งหมดประมาณ 30 แห่ง โดยแบ่งออกเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ดำเนินการแล้ว และที่ได้ออกใบอนุญาตและอยู่ระหว่างก่อสร้างหรือดำเนินการ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 รายชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา

ลำดับ	รายชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ/บริษัท	สถานที่ตั้ง (จังหวัด)	ปีที่ได้รับอนุมัติ	ขนาด (เฮกเตอร์)	จำนวนโครงการ	แรงงาน (คน)
1	Sihanoukville SEZ 1 / Cambodia International Investment Group Co., Ltd.	พระสีหนุ	4/9/2541	178	2	310
2	S.N.C. SEZ	พระสีหนุ	26/11/2545	150	-	-
3	Suoy Chheng SEZ	เกาะกง	26/11/2545	100	-	-
4	N.L.C. SEZ	สวายเรียง	15/7/2548	105	-	-
5	Manhattan (Svay Reing) SEZ / Manhattan International Co., Ltd.	สวายเรียง	28/8/2548	32	32	23,178
6	Poi Pet O'Neang SEZ / Chhay Chhay Investment Ltd.	บันเตียเมียนเจย	7/10/2548	467	5	925
7	Doung Chhiv Phnom Den SEZ	ตาแก้ว	20/2/2549	79	-	-
8	Phnom Penh SEZ / Phnom Penh SEZ Co., Ltd.	พนมเปญ	20/2/2549	350	81	13,604
9	Kampot SEZ / Kampot SEZ Co., Ltd.	กัมปอต	23/4/2549	145	1	-
10	Oknha Mong SEZ	เกาะกง	4/1/2550	100	-	-
11	Tai Seng Bavet SEZ / Tai Seng Bavet SEZ Co., Ltd	สวายเรียง	4/1/2550	99	26	8,561
12	Sihanoukville SEZ 2 / Sihanoukville Special Economic Zone Co., Ltd.	พระสีหนุ	5/9/2550	1,688	74	11,499
13	D&M Bavet SEZ	สวายเรียง	1/9/2550	117.95	-	-
14	Neang Koh Koh Kong SEZ / Koh Kong SEZ Co., Ltd.	เกาะกง	26/10/2550	335.43	5	6,569
15	Thary Kampong Cham SEZ	กำปงจาม	11/6/2550	142.14	-	-
16	Kampong Saom SEZ	พระสีหนุ	6/1/2552	255	-	-
17	P (SEZ) I C	สวายเรียง	6/1/2552	107.55	-	-
18	Sihanoukville Port SEZ /Sihanoukville Port SEZ	พระสีหนุ	8/9/2552	70	3	437
19	Kiri Sakor Koh Kong SEZ	เกาะกง	25/12/2552	1,750	-	-
20	Stung Hav SEZ	พระสีหนุ	28/5/2553	196	-	-
21	M D S Thmorda SEZ	โพธิ์สัตว์	30/9/2553	2,265	-	-
22	Kandal SEZ	กันดาล	4/6/2555	105	-	-
23	Dragon King SEZ / Dragon King Special Economic Zone Co., Ltd.	สวายเรียง	16/8/2555	106.5	2	581

ลำดับ	รายชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ/บริษัท	สถานที่ตั้ง (จังหวัด)	ปีที่ได้รับ อนุมัติ	ขนาด (เฮกเตอร์)	จำนวน โครงการ	แรงงาน (คน)
24	H.K.T. SEZ	พระสีหนุ	15/8/2555	345.2	-	-
25	H.K.T SEZ / H.K.T Special Economic Zone Co., Ltd.	พระสีหนุ	25/10/2555	345	1	-
26	Hi-Park SEZ	สวายเรียง	16/1/2556	263.13	-	-
27	Shandong Sunshell Svay Rieng SEZ /Shandong Sunshell International (Cambodia) Co., Ltd.	สวายเรียง	27/3/2556	96.14	3	2,700
28	Try Pheap Ou Ya Dav	รัตนคีรี	19/4/2556	136	-	-
29	Zhong Jian Jin Bian Jing Ji Te Qu SEZ	กำปงชนัง	19/4/2556	470.28	-	-
30	Sanco Cambo SEZ / Sanco Cambo Investment Group	บันเตีย เมียนเจย	3/5/2556	66.5	5	-
31	Suvarnaphum SEZ / Suvarnaphum Investment Co., Ltd.	กันดาล	11/2/2557	200	-	-
32	Svay Rieng GIGA Resource SEZ	สวายเรียง	-	-	-	-
33	Chak Kampongsoam SEZ	พระสีหนุ	-	-	-	-
34	Koh Kong SEZ	เกาะกง	-	-	-	-
35	Poi Pet PPSEZ	บันเตีย เมียนเจย	-	-	-	-

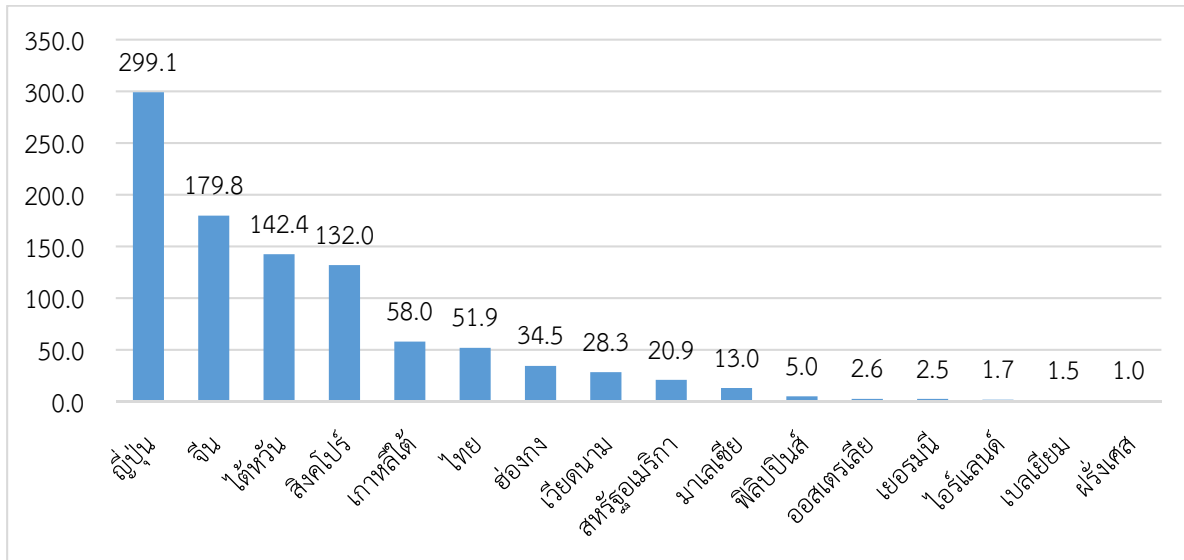
ที่มา: Cambodian Special Economic Zone Board (CSEZB)

4.2.5 การลงทุนของต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

กลุ่มประเทศอาเซียนเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา หากพิจารณาเงินลงทุน (capital investment) ของแต่ละประเทศที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ญี่ปุ่นเป็นผู้ลงทุนสูงสุดถึง 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาได้แก่ จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไทย ลงทุน 51.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเป็นผู้ลงทุนอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 16 ประเทศที่ลงทุนภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 การลงทุนของต่างชาติในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา จำแนกตามประเทศที่ลงทุน

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: Japan International Cooperation Agency (JICA) 2015

ทั้งนี้ รายงานการศึกษาจะเน้นศึกษาข้อมูลเชิงลึกของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่น่าสนใจและเป็นเป้าหมายในการลงทุน ได้แก่

(1) เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh SEZ)

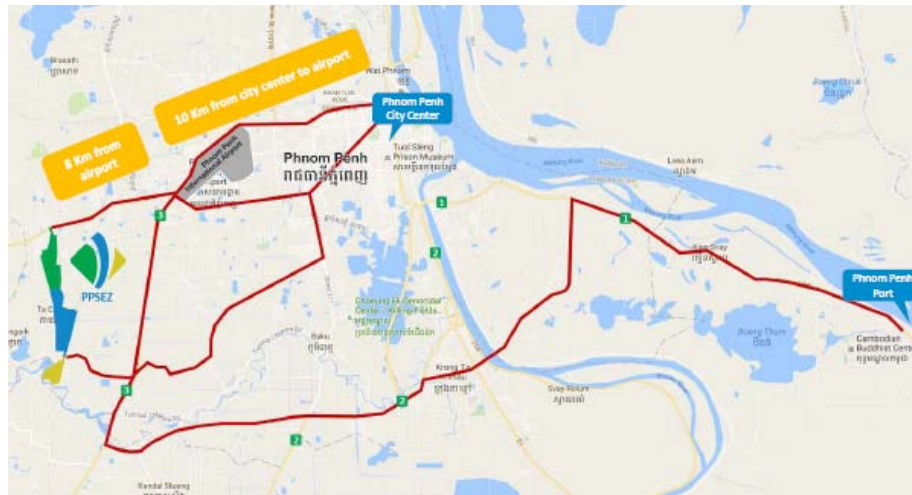
เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh SEZ) จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ จำกัด (มหาชน) (Phnom Penh SEZ Plc.) เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2549 ภายใต้ประกาศกฎหมาย Sub-Decree No.33 ของรัฐบาลกัมพูชา เขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้เป็นเขตเศรษฐกิจเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ โดยอยู่ห่างจากสนามบินนานาชาติพนมเปญ 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองพนมเปญ 10 กิโลเมตร และห่างจากท่าเรือพนมเปญ (PPAP) 19 กิโลเมตร

เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกในสองแห่งของกัมพูชา ที่มีจุดบริการเบ็ดเสร็จ (OSS) ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการด้านการลงทุนในกัมพูชา การขอใบอนุญาตนำเข้าและส่งออกสินค้า การดำเนินพิธีการด้านศุลกากร การขออนุมัติใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) และใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญมีผู้ถือหุ้น ได้แก่ Lok Chumteav Oknha Lim Hive Ho (ร้อยละ 56) บริษัท Zephyr Co., Ltd. (ร้อยละ 17.6) และบริษัท Finansia Syrus Securities Pcl. (ร้อยละ 11.4) บริษัทมีทุนจดทะเบียน 23 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเข้าตลาดหลักทรัพย์ของกัมพูชา (CSX) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 (IPO) จากผลประกอบการของบริษัทในปี 2559 บริษัทมีกำไรสุทธิทั้งหมด 1.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 65 และจะจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทเป็นมูลค่าทั้งหมด 1.17 ล้านดอลลาร์ หรือ

ประมาณ 289,000 ไร่หรือสหรัฐอเมริกา (1 ไร่เท่ากับ 20.17 ไร่)⁴⁴ ปัจจุบัน บริษัทขยายการลงทุนโดยการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งใหม่ขึ้นในเมืองปอยเปต (ดูหัวข้อ “เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต” เพิ่มเติม)

ภาพที่ 4.5 ที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

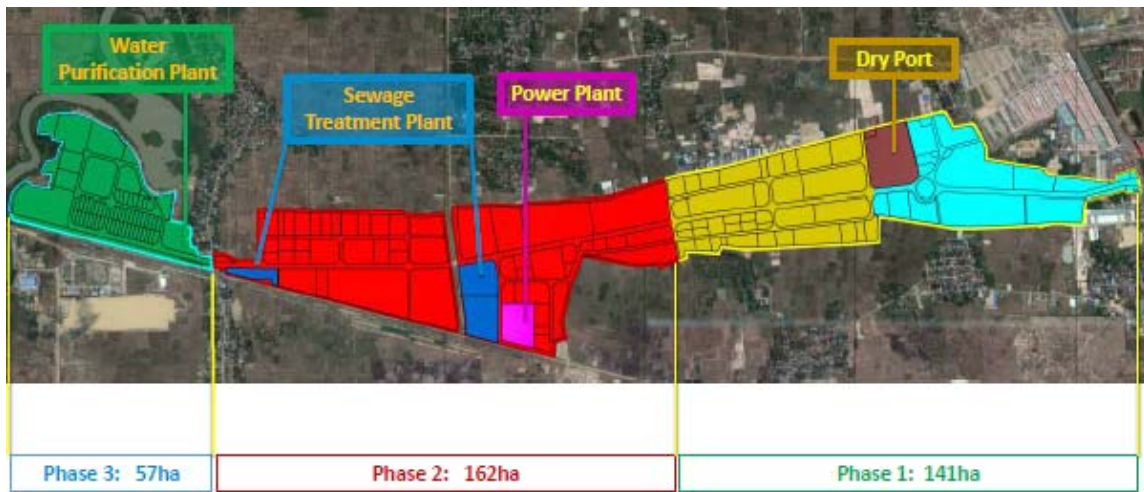

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม (industrial plot) ของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (ภาพที่ 4.6) ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 357 เฮกเตอร์โดยแบ่งการพัฒนาพื้นที่ออกเป็นระยะที่ 1-3 จำนวน 141 162 และ 57 เฮกเตอร์ตามลำดับ ปัจจุบัน เขตเศรษฐกิจพิเศษได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในระยะที่ 1 ทั้งหมดแล้วตั้งแต่ปี 2551 และกำลังดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้า และโรงงานบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี 2554 และระยะที่ 3 ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา

⁴⁴ Phnom Penh SEZ to distribute cash dividend. (2017, May 12). Retrieved May 12, 2017, from <http://www.phnompenhpost.com/business/phnom-penh-sez-distribute-cash-dividend>

ภาพที่ 4.6 แผนการพัฒนาที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

CURRENT CONDITION OF INFRASTRUCTURE

PHASE 1 (141ha): Infrastructure work was completed in April 2008. **PHASE 2 (162ha):** Started work from January 2011. **PHASE 3 (57 ha):** Started soil back filling work from May 2015. **Total Area= Estimated 357 Ha** 365days, 24 hours Operation.

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ได้แก่ โรงไฟฟ้าและท่าเรือบก เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญสร้างโรงไฟฟ้าเป็นของตัวเองภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยโรงไฟฟ้างดกแล้วเป็นของบริษัท Colben Energy (Cambodia) PPSEZ Ltd., ขณะที่ท่าเรือบก ดำเนินการโดยบริษัท Bok Seng PPSEZ Dry Port Ltd. ร่วมกับบริษัทของสิงคโปร์ โดยมีค่าใช้จ่ายของสาธารณูปโภคต่างๆ ตามตารางที่ 4.3 นอกจากนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษยังคิดค่าใช้จ่ายสำหรับการดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐานภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษเท่ากับ 0.06 เหรียญสหรัฐฯ/ตร.ม./เดือน และภาษีมูลค่าเพิ่มอีกร้อยละ 10 จากผู้เช่าพื้นที่ด้วย

ตารางที่ 4.3 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

ระบบสาธารณูปโภค	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย
ที่ดิน	- 357 เฮกเตอร์	70 เหรียญสหรัฐฯ/ตร.ม. (สัญญาเช่า 50 ปี)
ไฟฟ้า	- แหล่งไฟฟ้า: Colben Energy (Cambodia) PPSEZ Ltd., - ปริมาณไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้า: 11 เมกะวัตต์/ชั่วโมง - ปริมาณไฟฟ้าจากท้องถิ่น 20 เมกะวัตต์/ชั่วโมง	0.1868 เหรียญสหรัฐฯ/ กิโลวัตต์
น้ำประปา	-	0.30 เหรียญสหรัฐฯ/ลบ.ม.
ระบบบำบัดน้ำเสีย	- 4,500 ลูกบาศก์เมตร/วัน - ประกอบด้วยบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่น้ำสาธารณะ	0.26 เหรียญสหรัฐฯ/ลบ.ม.
ระบบกรองน้ำใส	- 14,900 ลูกบาศก์เมตร/วัน - ประกอบด้วยระบบกรองน้ำและท่อเก็บน้ำ	-

ที่มา: เขตเศรษฐกิจปอยเปต (Poipet PPSEZ) (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2560)

ตั้งแต่ปี 2551-2559 เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญมีเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด 507 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีจำนวนแรงงานที่ทำงานอยู่ในเขต 17,000 คนต่อวัน โดยคิดเป็นแรงงานเพศหญิงร้อยละ 80 และมีจำนวนนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ 82 ราย โดยเป็นบริษัทต่างชาติจาก 14 ประเทศ คิดเป็นบริษัทญี่ปุ่นร้อยละ 55

ปัจจุบัน มีบริษัทไทยที่มาลงทุนในเขตเศรษฐกิจจำนวน 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท เบทาโกร กัมพูชา ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน ส.ค. ปี 2558 บริษัท Thai President Food ของเครือสหพัฒน์ ซึ่งอยู่ระหว่างการสร้างโรงงาน และบริษัท SVI Public Company ซึ่งอยู่ระหว่างการสร้างโรงงานเช่นกัน ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ พบว่า บริษัท SVI กำลังจะเข้ามาสร้างโรงงานเพื่อผลิตกล้องวงจรปิด (CCTV) ที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในธุรกิจรักษาความปลอดภัย โดยธุรกิจวางแผนที่จะส่งออกสินค้าผ่านเครื่องบิน และทำการจัดจ้างแรงงานกัมพูชาที่ทำงานอยู่ที่โรงงานไทยในปัจจุบัน เพื่อมาทำงานในโรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้วประมาณ 800 คน

จากการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ตัวแทนของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ พบว่า ความท้าทายหลักของเขตเศรษฐกิจพิเศษในปัจจุบันคือ การลดต้นทุนการผลิตภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและค่าขนส่งสินค้า เขตเศรษฐกิจพิเศษฯ วางแผนที่จะลดต้นทุนค่าไฟฟ้างดลงมาเหลือ 0.16 เหรียญสหรัฐต่อกิโลวัตต์ โดยการสร้างสถานีผลิตไฟฟ้าในเขตเพื่อรองรับปริมาณการใช้ไฟในเขตเศรษฐกิจพิเศษเอง

สำหรับด้านการลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวก เขตฯ ได้เริ่มบริการขนส่งสินค้าสำหรับหลายบริษัท โดยขนส่งจากเขตเศรษฐกิจไปยังกรุงเทพฯ และญี่ปุ่น เพื่อบริการนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษและลดต้นทุนของนักลงทุนจากการจัดขนส่งเองเป็นรายบริษัท

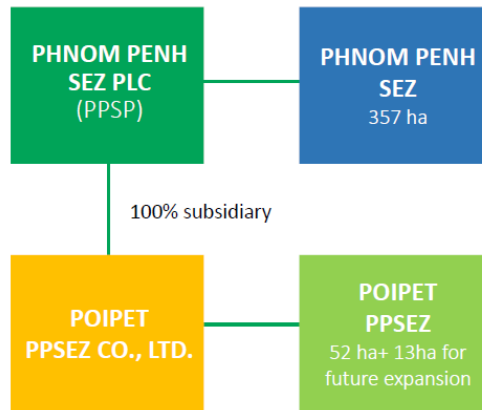
ล่าสุด บริษัทได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์ของกัมพูชา และตั้งเป้าหมายในการเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของเขตเศรษฐกิจฯ โดยเขตฯ และผู้ลงทุนต่างๆ ทำสัญญาร่วมกับองค์กรป้องกันการคอร์รัปชันในกัมพูชา (Anti-Corruption Unit: ACU) เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้นักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษฯ ยังให้ความสำคัญกับการจัดหาแรงงานท้องถิ่นจากทั่วประเทศ และการดูแลสวัสดิการของแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ โดยการสร้างโรงอาหารและที่พักอาศัยสำหรับแรงงานขึ้นในพื้นที่

(2) เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (Poipet PPSEZ)

เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (Poipet PPSEZ) จัดตั้งขึ้นภายใต้บริษัทเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตจำกัด (Poipet PPSEZ Co., Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ จำกัด (มหาชน) (Phnom Penh SEZ Plc.) ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 100 และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยมีโครงสร้าง บริษัท

ตามภาพที่ 4.7 เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2558 มีทุนจดทะเบียน 5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ภาพที่ 4.7 โครงสร้างบริษัทเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

เขตเศรษฐกิจดังกล่าวตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองปอยเปตประมาณ 5.6 กิโลเมตร บนถนนสายหลักหมายเลข 5 (หรือถนน Asian Highway หมายเลข 1) และห่างจากเมืองเสียมราฐ 155 กิโลเมตร ท่าเรือแหลมฉบัง 250 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร 310 กิโลเมตร และกรุงพนมเปญ 410 กิโลเมตร ที่ตั้งที่ติดกับชายแดนของประเทศไทยและกัมพูชา ดังกล่าว ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตมีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนในด้านที่ตั้งและภูมิศาสตร์

ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม (industrial plot) ของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (ภาพที่ 4.8) ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 68 หน่วย โดยแบ่งการพัฒนาพื้นที่ออกเป็นระยะที่ 1 และระยะที่ 2 จำนวน 40 และ 28 หน่วยตามลำดับ และจำแนกขนาดพื้นที่อุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- (1) ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ที่มีขนาดพื้นที่น้อยกว่า 5,000 ตร.ม. จำนวน 6 หน่วย (ระยะที่ 1) และ 2 หน่วย (ระยะที่ 2) รวม 8 หน่วย
- (2) ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ที่มีขนาดพื้นที่ระหว่าง 5,000-6,000 ตร.ม. จำนวน 32 หน่วย (ระยะที่ 1) และ 20 หน่วย (ระยะที่ 2) รวม 52 หน่วย
- (3) ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ที่มีขนาดพื้นที่มากกว่า 6,000 ตร.ม. จำนวน 2 หน่วย (ระยะที่ 1) และ 6 หน่วย (ระยะที่ 2) รวม 8 หน่วย

ภาพที่ 4.8 แผนผังเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

ตารางที่ 4.4 แผนการพัฒนาที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

สิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่ (ตร.ม.)	สัดส่วนการใช้พื้นที่ (ร้อยละ)
ระยะที่ 1		
ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ระยะที่ 1	213,975	40.1
พื้นที่ส่วนกลาง		
- ตึกอำนวยการ	3,416	0.6
- ที่พักอาศัย	2,918	0.5
พื้นที่เพื่อการพาณิชย์	11,558	2.2
ระบบสาธารณูปโภค		
- สถานีไฟฟ้า	1,809	0.3
- ถังเก็บน้ำ 1	2,822	0.5
- ถังเก็บน้ำ 2	1,094	0.2
- โรงงานบำบัดน้ำ	5,000	0.9
- โรงงานบำบัดน้ำเสีย	16,424	3.1
ถนน	22,154	4.1
Maintenance track	5,652	1.1
ทางเดิน	8,252	1.5
พื้นที่ระบายน้ำ (drain area)	15,683	2.9
พื้นที่ปลูกหญ้า (grass area)	16,537	3.1

สิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่ (ตร.ม.)	สัดส่วนการใช้พื้นที่ (ร้อยละ)
รวมระยะที่ 1	327,294	61.3
ระยะที่ 2		
ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ระยะที่ 2	158,902	29.8
ถนน	14,445	2.7
Maintenance track	1,809	0.3
ทางเดิน	2,148	0.4
พื้นที่ระบายน้ำ (drain area)	16,774	3.1
พื้นที่ปลูกหญ้า (grass area)	12,584	2.4
รวมระยะที่ 2	206,662	38.7
รวมระยะที่ 1 และ 2	533,955	100.0
ส่วนต่อขยาย		
พื้นที่เพื่อการพาณิชย์	7,844	6.0
ระบบสาธารณูปโภค: ถังเก็บน้ำ 1 และ 2	1,800	1.4
ถนน	3,642	2.8
Maintenance track	937	0.7
ทางเดิน	2,481	1.9
พื้นที่ระบายน้ำ (drain area)	2,142	1.6
พื้นที่ปลูกหญ้า (grass area)	865	0.7
พื้นที่เพื่อการพัฒนาในอนาคต	110,562	84.9
รวม (ส่วนต่อขยาย)	130,272	100.0

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2560)

บริษัทเริ่มลงทุนก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในปลายปี 2559 โดยคาดว่าจะมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 8.54 เหรียญสหรัฐฯ โดยมีแผนการใช้ที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (ตารางที่ 4.4) ระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ (ตารางที่ 4.5) ล่าสุด บริษัทไทย B Grimm Power ได้รับอนุมัติลงทุนและจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว

ตารางที่ 4.5 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต

ระบบสาธารณูปโภค	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย
ที่ดิน	52.95 เฮกเตอร์ (ประมาณ 529,500 ตร.ม.) และส่วนต่อขยาย 13 เฮกเตอร์ (ประมาณ 130,000 ตร.ม.)	ค่าเช่าที่ดิน (อายุ 50 ปี): 48 เหรียญสหรัฐฯ/ตร.ม.
ไฟฟ้า	- แหล่งไฟฟ้า: เชื่อมต่อกับสถานีไฟฟ้าย่อยใกล้กับเขต - ปริมาณไฟฟ้าสูงสุด: 15 เมกะวัตต์ (ระยะที่ 1 และ 2) - ระบบจำหน่ายไฟฟ้า: 22 กิกะวัตต์	ยังไม่ประกาศ
น้ำประปา	- แหล่งน้ำประปา: สถานีสูบน้ำของเมือง - หอถังน้ำ (water tower tank): 200 ลบ.ม. (ระยะที่ 1) และ 150 (ระยะที่ 2) ลบ.ม. - อ่างเก็บน้ำ (water reservoir): 3,000 ลบ.ม. (ระยะที่ 1 และ 2)	ยังไม่ประกาศ
ระบบบำบัดน้ำเสีย	1,600 ลูกบาศก์เมตร/วัน	ยังไม่ประกาศ

ระบบสาธารณูปโภค	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย
ระบบป้องกันน้ำท่วม	- ติดตั้งแหล่งเก็บกักน้ำและระบบท่อระบายน้ำ - flood retention basins - systems of earth dykes to exclude flood waters	ยังไม่ประกาศ

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2560)

(3) เขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก (Sanco Poi Pet Special Economic Zone)

เขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก (Sanco Poi Pet Special Economic Zone: Sanco PPSEZ) ก่อตั้งโดยบริษัท Sanco Cambo Investment Group จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนชาวกัมพูชาและนักลงทุนญี่ปุ่น บริษัทก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2556 ตามประกาศกฎหมาย “Sub-decree No.481 on Establishment of Sanco Cambo SEZ”

เขตเศรษฐกิจพิเศษครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 250 เฮกเตอร์ ซึ่งรวมพื้นที่สำหรับพัฒนา (land development) หรือสำหรับเช่าและสร้างโรงงาน 176 เฮกเตอร์ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในเขตเศรษฐกิจ โดยแผนพัฒนาของเขตเศรษฐกิจภายในระยะเวลา 5 ปี ระบุขนาดที่ดินสำหรับพัฒนาไว้รายปี ตั้งแต่ปี 2558-2562 ได้แก่ 21, 35, 36, 41 และ 46 เฮกเตอร์ ตามลำดับ

ภาพที่ 4.9 แผนผังเขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก

เขตเศรษฐกิจซานโกตั้งอยู่ห่างจากเมืองเสียมราฐ 155 กิโลเมตร (เดินทางโดยรถ 2 ชั่วโมง) ท่าเรือแหลมฉบัง 250 กิโลเมตร (2.5 ชั่วโมง) และกรุงเทพมหานคร 310 กิโลเมตร (3.5 ชั่วโมง) ที่ตั้งที่ติดกับชายแดนของประเทศไทยและกัมพูชาดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุน นอกจากนี้ปัจจัยเชิงที่ตั้งและภูมิศาสตร์ เขตเศรษฐกิจซานโกยังมีข้อได้เปรียบจากการลงทุนในเขตเศรษฐกิจ ดังนี้

- (1) พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 53 เมตร ซึ่งลดความเสี่ยงจากปัญหาน้ำท่วม
- (2) มีกำลังแรงงานสูงในพื้นที่ (มีประชากรอาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง มากกว่า 2.7 ล้านคน) และจัดหาให้โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- (3) รถบรรทุกสินค้าสามารถข้ามชายแดนไทยมายังเขตเศรษฐกิจได้โดยตรง⁴⁵ โดยข้ามพรมแดนได้ระหว่างเวลา 6.00 – 22.00 น. ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ
- (4) ค่าไฟฟ้าราคาต่ำ

จากการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกเกี่ยวกับประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก พบว่า ผู้ลงทุนสามารถขนส่งสินค้าได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องมีการขนถ่ายสินค้าที่บริเวณชายแดน โดยจะมีเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะมาตรวจสอบสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออกที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโดยตรง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันชานโกยังไม่มีท่าเรือบก (dry port) แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษฯ วางแผนที่จะสร้างโกดังสินค้า (bonded warehouse) เพื่ออำนวยความสะดวกเรื่องการขนส่งสินค้าให้นักลงทุน ต้นทุนการขนส่งสินค้าของเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6 ค่าขนส่งและค่าบริการพิธีการศุลกากรข้ามแดน

ประเภทของยานพาหนะ	ค่าใช้จ่าย (บาท/เที่ยว)	
	ค่าขนส่งและค่าบริการพิธีการศุลกากรระหว่างปอยเปต-กรุงเทพฯ (เที่ยวเดียว)	ค่าขนส่งและค่าบริการพิธีการศุลกากรระหว่างปอยเปต – ท่าเรือแหลมฉบัง (ไป-กลับ)
รถกระบะ 4 ล้อ	6,500	10,000
รถกระบะ 6 ล้อ	11,000	15,000
รถบรรทุกพ่วง 14 ล้อ	13,000	-
รถบรรทุกกึ่งพ่วง 22 ล้อ (Semi Trailer 20F)	-	32,000
รถบรรทุกกึ่งพ่วง 22 ล้อ (Semi Trailer 40F)	16,500	32,500

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

⁴⁵ รถบรรทุกจากฝั่งประเทศไทยสามารถข้ามฝั่งมาในกัมพูชาได้ไม่เกิน 20 กม.

ตารางที่ 4.7 ค่าบริการพิธีการศุลกากรข้ามแดนเข้าประเทศไทยจากกัมพูชา

ประเภทบริการพิธีการศุลกากร	ค่าใช้จ่าย (บาท/เที่ยว)
พิธีการศุลกากรขาเข้าและขาออก (สินค้าเสียภาษี 1-3) Import/Export Declaration (1-3 Tariffs items)	200 (per set)
พิธีการศุลกากรขาเข้าและขาออก Import/Export Clearance (First Truck)	3,000
พิธีการศุลกากรขาเข้าและขาออก Import /Export Clearance (Second Truck)	2,500
รถบรรทุกสินค้าผ่านแดน (Truck Cross Border)	1,000

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวยังมีปริมาณแรงงานมาก โดยมีจำนวนประชากรในพื้นที่ใกล้เคียงสูงถึง 2.7 ล้านคน มีบริการจัดหาด้านแรงงานให้แก่นักลงทุนในพื้นที่ โดยทำหน้าที่จัดหาและเป็นผู้จ้างแรงงานโดยตรง และจัดสรรแรงงานให้แก่ลงทุนอีกที่ โดยนักลงทุนสามารถเลือกที่ใช้บริการดังกล่าวหรือไม่ก็ได้ ตัวอย่างเช่น บริษัท SC Wado จ้างแรงงานร้อยละ 70 จากชานโก และหาแรงงานเองด้วยบางส่วน นอกจากนี้ ชานโกยังจัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะ (training) ให้แก่แรงงานก่อนทำงานจริงเป็นระยะเวลา 2 วันก่อนเริ่มงาน

ปัจจุบัน มีบริษัทเอกชนเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวแล้วทั้งหมด 6 บริษัท แต่จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกพบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกมีโรงงานที่ทำการผลิตแล้ว 3 โรงงาน ได้แก่ 1) โรงงาน NHK ผลิตเบาะหุ้มที่นั่งรถยนต์ 2) โรงงาน Sumitronics ผลิตสายไฟสำหรับเครื่องปรับอากาศและเครื่องทำความเย็น 3) โรงงาน SC Wado ผลิตฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ สำหรับ บริษัทไทยที่ลงทุนในเขตแล้วคือ บริษัท Somchai Steel (Thailand) หรือบริษัท Steel Hub Co., Ltd ในกัมพูชาทำการผลิตท่อเหล็ก

นอกจากนี้ บริษัท Toyota Tsusho ได้สร้าง Techno Park ขึ้นมาในเขตเศรษฐกิจ เพื่อเป็นโรงงานให้เช่าสำหรับธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ Electronic Manufacturing Services (EMS) รวมถึงริเริ่มการผลิตขึ้นเองก่อนในโรงงานเป็น pilot project

ตารางที่ 4.8 รายชื่อบริษัทที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วนการถือหุ้น
1	NHK Spring (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตเบาะรถยนต์ (seat cover, swing part)	NHK Spring (Thailand) (75%) Chai Wattana Tannery (25%) ⁴⁶
2	Steel Hub Co., Ltd.	ผลิตท่อเหล็กสำหรับก่อสร้าง (steel pipe)	-
3	Sc Wado Component (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตชิ้นส่วนฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (base plate)	Nidec Electronics (Thailand) (100%) ⁴⁷
4	Techno Park Poipet Pvt. Co., Ltd.	ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์	Toyota Tsusho (100%) ⁴⁸
5	Koiwa Bond (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตชุดหุ้มเบาะรถยนต์ (laminated car sheet cover)	-
6	Sumitronics Manufacturing (Cambodia) Co., Ltd.	ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Manufacturing Service: EMS)	Alpine Technology Manufacturing (Thailand) Co., Ltd. (51%) Sumitronics (Thailand) Co., Ltd. (49%) ⁴⁹

ที่มา: รวบรวมจากเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกและแหล่งอื่น

ปัจจุบัน เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกมีแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดประมาณ 1,300 คน โดยมากกว่าครึ่งเป็นแรงงานที่อาศัยอยู่ในเมืองปอยเปต และบางส่วนมาจากเมืองใกล้เคียงและอาศัยอยู่ที่เขต อีกทั้ง มีเจ้าหน้าที่ชาวญี่ปุ่นทำงานอยู่ 10 คน และเจ้าหน้าที่ชาวไทยอีก 10 คน ซึ่งมักพักอาศัยอยู่ที่ห้องเช่าบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาในปอยเปต เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกกำลังวางแผนที่จะสร้างบ้านพักอาศัยสำหรับนักธุรกิจหรือเจ้าหน้าที่ที่มาจากต่างประเทศขึ้นในเขตเศรษฐกิจด้วย

ตารางที่ 4.9 อัตราค่าจ้างต่อเดือนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

ประเภทของแรงงาน	ค่าจ้างต่อเดือน (เหรียญสหรัฐ)
แรงงานหนัก	153 - 160
แรงงานมีทักษะ	160 - 200
เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน	180 - 300
ช่างเทคนิค (Professional/Technical)	300 - 500
เจ้าหน้าที่บริหารระดับกลาง	500 - 700
เจ้าหน้าที่บริหารระดับสูง	1,500 - 2,000
ประเภทของสวัสดิการ	
ค่าอาหาร	0.50 เหรียญสหรัฐต่อวัน หรือ 12 เหรียญสหรัฐ ต่อเดือน
ค่าเดินทาง	5 เหรียญสหรัฐ ต่อเดือน
ค่าที่พักอาศัย	10 เหรียญสหรัฐ ต่อเดือน

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2560)

หมายเหตุ: สวัสดิการแรงงานสำหรับบริษัทที่ใช้บริการจัดหาแรงงานจากเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

⁴⁶ <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9580000029117>

⁴⁷ <https://globenewswire.com/news-release/2012/05/28/477851/257369/en/Nidec-Electronics-Thailand-Launches-New-Base-Plate-Manufacturing-Subsidiaries.html>

⁴⁸ http://www.toyota-tsusho.com/english/press/detail/150331_002861.html

⁴⁹ <http://www.sumitronics.co.jp/english/network/cambodia.html>

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ พบว่า ชานโกสำรองไฟจากทางการกัมพูชาโดยตรงหรือ Electricite Du Cambodge (EDC) โดยเขตฯ ทำข้อตกลงกับนักลงทุนในชานโกในการขายและจ่ายไฟฟ้าดังกล่าว ปัจจุบัน อัตราค่าไฟอยู่ที่ 0.16 เหรียญสหรัฐ/กิโลวัตต์ ซึ่งถือว่าต่ำมากเมื่อเทียบอัตราค่าไฟในพื้นที่อื่นในกัมพูชา นอกจากนี้ ยังวางแผนซื้อไฟฟ้ามาจากไทยหากมีการลงทุนเพิ่มขึ้นในอนาคต ขณะที่รับน้ำประปาจากเมืองปอยเปตและสร้างระบบบำบัดน้ำเป็นของตนเองภายในเขต

ตารางที่ 4.10 รายละเอียดและค่าใช้จ่ายระบบสาธารณูปโภคของเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก

สาธารณูปโภค	รายละเอียดและค่าใช้จ่าย
ที่ดิน	ขนาด 176 เฮกเตอร์
ไฟฟ้า	ปริมาณไฟฟ้าสูงสุด 30 เมกะวัตต์ 0.16 USD/ 1 กิโลวัตต์
น้ำประปา	ปริมาณน้ำใช้สูงสุด 4,000 ลบ.ม./วัน 0.5 USD/1 ลบ.ม.
ระบบบำบัดน้ำเสีย	ปริมาณน้ำบำบัดสูงสุด 4,000 ตัน/วัน
ค่าบำรุงรักษาสาธารณูปโภค	0.05 USD/ตร.ม./เดือน

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก พบว่า ผู้พัฒนาที่มีข้อกังวลต่อการประกอบธุรกิจในบริเวณปอยเปตซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ เช่น สภาพอากาศที่หากมีฝนตกหนักมากจะทำให้เกิดการจราจรติดขัดมากบริเวณด่านปอยเปต ความยุ่งยากด้านเอกสารเวลาเดินพิธีการศุลกากร และการขาดแคลนแรงงานมีทักษะในพื้นที่ ซึ่งส่วนมากจะอยู่ที่พนมเปญ พระตะบอง และบันเตียเมียนเจยมากกว่า ทั้งนี้ เห็นว่าการหาแรงงานมีทักษะปัจจุบันสามารถทำได้บนเว็บไซต์หางานออนไลน์

นอกจากนี้ ความท้าทายที่ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกกำลังเผชิญในปัจจุบัน ได้แก่ การแข่งขันกับเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (Poipet PPSEZ) ที่อยู่ระหว่างการพัฒนาและตั้งอยู่ไม่ห่างจากชานโก ซึ่งอาจก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อแย่งนักลงทุนกันในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม โดยเปรียบเทียบแล้วชานโกมีข้อได้เปรียบมากกว่า Poipet PPSEZ เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ด่านชายแดนมากกว่า รวมถึงมีจำนวนนักลงทุนในพื้นที่แล้วและมีนักลงทุนที่สนใจมาลงทุนมากขึ้นในอีก 2-3 ปีข้างหน้า

บทที่ 5 ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของกัมพูชา มูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มคิดเป็นประมาณร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด และแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีจำนวนมากกว่า 7 แสนคน ดังนั้น รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้เป็นอย่างมาก

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายซึ่งนักธุรกิจไทยมีโอกาสในการลงทุน เนื่องจากเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งใช้แรงงานเข้มข้นและกำลังสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป เพราะประเทศไทยเสียเปรียบสิทธิประโยชน์ทางการค้าเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศคู่แข่งสำคัญ ประกอบกับ ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานสูง เนื่องจาก ไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุ

นักลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มอาจพิจารณาใช้กัมพูชาเป็นฐานการผลิต โดยเลือกทำกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ เช่น ตัดเย็บ ในกัมพูชา เพื่อประโยชน์ด้านสิทธิพิเศษทางการค้าในการส่งออกและแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ขณะเดียวกัน ควรมุ่งยกระดับห่วงโซ่มูลค่าในการผลิตในประเทศ โดยเน้นกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น ออกแบบ ทำการตลาด และพัฒนาสู่การสร้างแบรนด์ เพื่อปรับตัวเข้าสู่การเป็นไทยแลนด์ 4.0

5.1 ภาพรวมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

กัมพูชาไม่มีอุตสาหกรรมต้นน้ำในประเทศ และมีอุตสาหกรรมกลางน้ำจำนวนน้อยมาก โดยคุณภาพของสินค้าไม่สูงนัก เป็นเพียงการผลิตเพื่อขายสำหรับตลาดในประเทศเท่านั้น ยังไม่สามารถผลิตสิ่งทอที่มีคุณภาพดีพอสำหรับการส่งออก ขณะที่ ในส่วนของอุตสาหกรรมปลายน้ำ กัมพูชามีโรงงานตัดเย็บจำนวนมากที่เป็นกลุ่มตัดเย็บและบรรจุหีบห่อ (cut-make-pack: CMP)

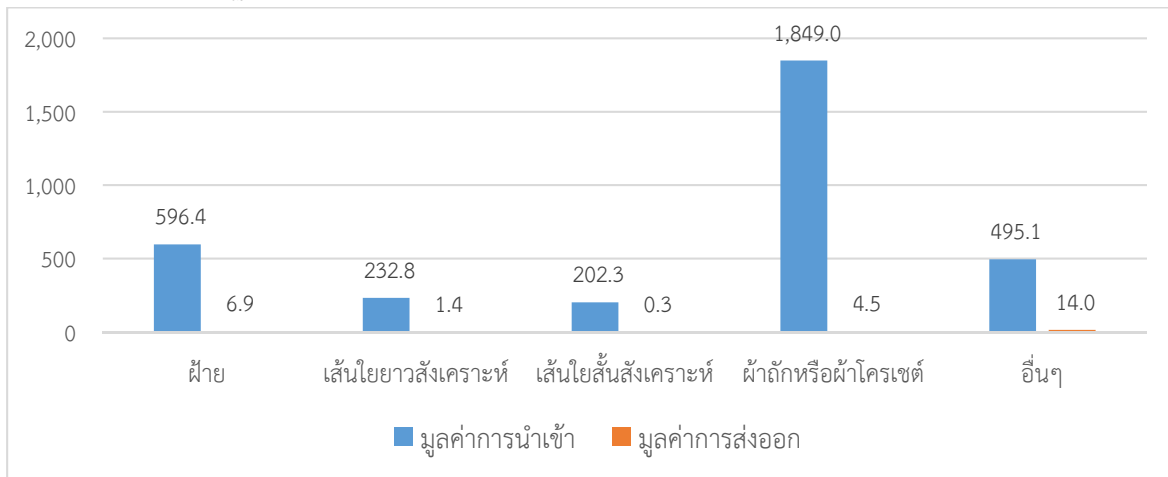
อุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำที่อ่อนแอ ทำให้อุตสาหกรรมปลายน้ำซึ่งเป็นการตัดเย็บแบบ CMP ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบหลักจากต่างประเทศ จึงทำให้มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในประเทศมีไม่มากนัก เนื่องจากมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในประเทศส่วนใหญ่เกิดจากค่าจ้างแรงงาน นอกจากนี้ ความท้าทายที่สำคัญของโรงงานตัดเย็บแบบ CMP ในกัมพูชาคือ ปัญหาการประท้วงจากแรงงานที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และปัญหาการขาดแคลนไฟฟ้าจนเป็นผลทำให้ต้นทุนการผลิตในกัมพูชาสูงขึ้น รวมถึง ค่าแรงในกัมพูชาที่ปรับตัวสูงขึ้น

(1) อุตสาหกรรมต้นน้ำ

วัตถุดิบสำคัญของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา คือ ผ้าถักหรือผ้าโครเชต์ ฝ้าย เส้นใยยาวสังเคราะห์ และเส้นใยสั้นสังเคราะห์ ซึ่งกัมพูชาต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นสำคัญ หากพิจารณามูลค่าการค้าจำแนกตามประเภทสิ่งทอพบว่า ในปี 2558 สินค้าที่มีการนำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ผ้าถักหรือผ้าโครเชต์ โดยมีมูลค่าการนำเข้าทั้งสิ้น 1,849 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ซึ่งเป็นการนำเข้าจากจีน (ร้อยละ 60) ฮองกง (ร้อยละ 16) และไต้หวัน (ร้อยละ 12) เป็นหลัก รองลงมาเป็นการนำเข้าฝ้าย ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้า 596.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยนำเข้ามาจากจีนเป็นสำคัญ (ร้อยละ 74) สำหรับการส่งออกสิ่งทอของกัมพูชา ถือได้ว่ามีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับปริมาณการนำเข้า (ภาพที่ 5.1)

ภาพที่ 5.1 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอกัมพูชาปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: คำนวณจาก ITC

(2) อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ

ในปี 2557 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชามีสถานประกอบการประมาณ 540 แห่ง⁵⁰ และมีการจ้างงานกว่า 500,000 ตำแหน่ง หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 3 ของประชากรทั้งประเทศ โดยมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยที่ 1,000 – 1,500 คนต่อโรงงาน⁵¹

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดในปี 2558 กล่าวคือ มูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชาเพิ่มขึ้นจาก 5,319.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2557 เป็น 5,916.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2558 หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกที่

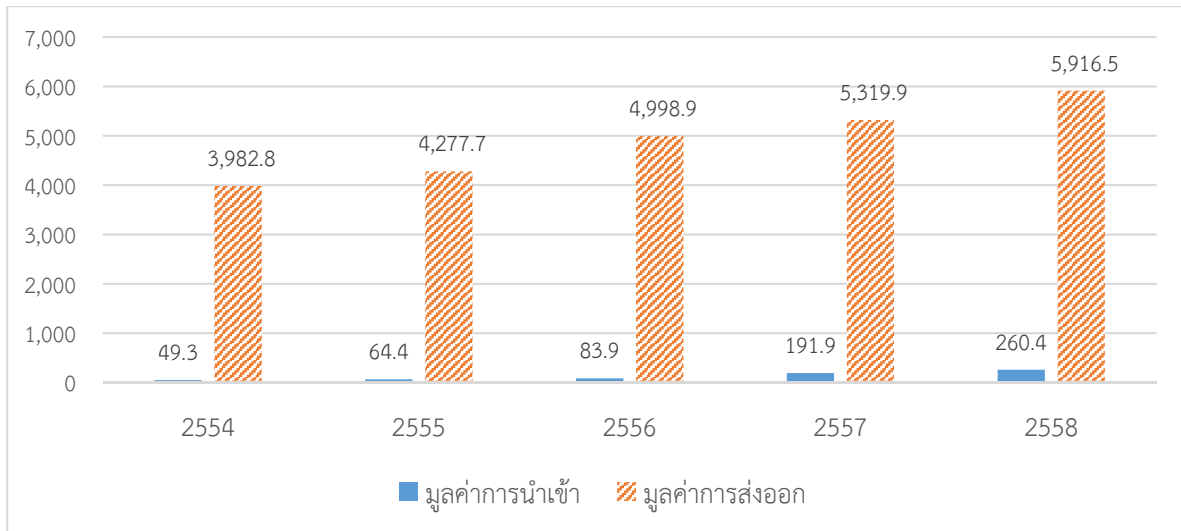
⁵⁰ Garment Manufacturers Association in Cambodia

⁵¹ Garment Manufacturers Association in Cambodia

ร้อยละ 11.2 โดยส่วนใหญ่เป็นการส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรป (ร้อยละ 41) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 34) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 5) (ภาพที่ 5.2)

ภาพที่ 5.2 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา ปี 2554-2558

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

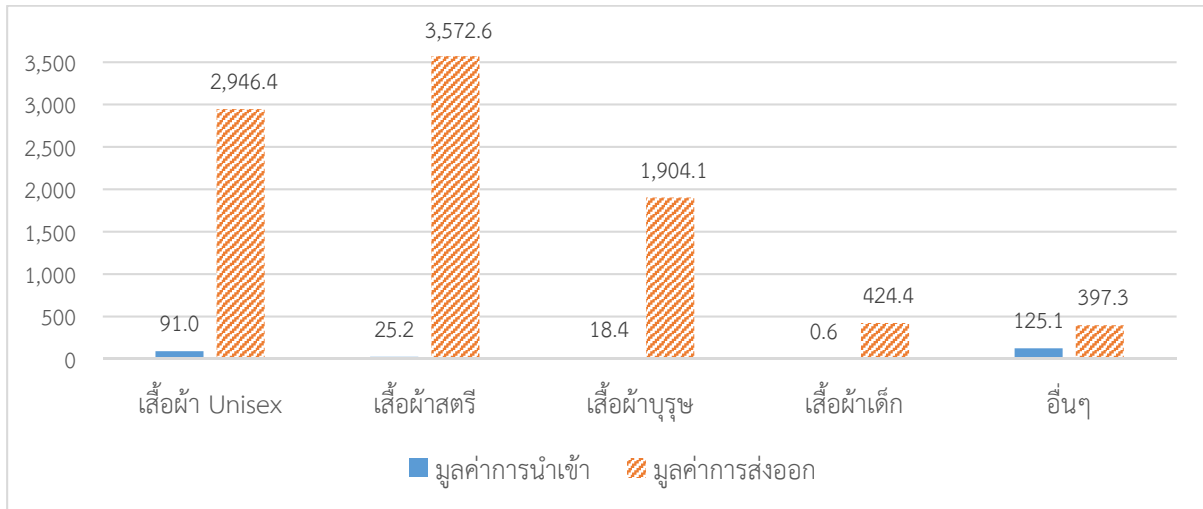

ที่มา: คำนวณจาก ITC

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา มีอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำจำนวนมาก รวมทั้งวัตถุดิบยังมีคุณภาพไม่สูง ทำให้รายได้หลักจากอุตสาหกรรมดังกล่าวของกัมพูชา เป็นรายได้ที่มาจากอุตสาหกรรมปลายน้ำ โดยเมื่อพิจารณามูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชาพบว่า ในปี 2558 กัมพูชาส่งออกเสื้อผ้าสตรีสูงเป็นลำดับแรก โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 3,572.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐส่วนใหญ่เป็นการส่งออกกางเกง เอี๊ยม และชุดนอน รองลงมาเป็นการส่งออกเสื้อผ้า Unisex ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกราว 2,946.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้าหลัก ได้แก่ เสื้อกันหนาวแขนยาว โดยเฉพาะแบบที่สวมทางศีรษะ เสื้อคลุมแขนยาว เป็นต้น (ภาพที่ 5.3)

ภาพที่ 5.3 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปกัมพูชา ปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: คำนวณจาก ITC

5.2 นโยบายและสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

5.2.1 นโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

กัมพูชาไม่ได้มีนโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นการเฉพาะ แต่นโยบายส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา ผ่านโครงการที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนที่ผ่านความเห็นชอบ (QIP) จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชาเป็นมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับหลายอุตสาหกรรม รวมถึงอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกจากโครงการดังกล่าวได้ เช่น การขอยกเว้นภาษีกำไร

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (CIB) การขออนุมัติโครงการ QIP ดังกล่าว มีระยะเวลาที่ใช้ในการอนุมัติโครงการ QIP สำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า โดยมีระยะเวลาเพียง 3 วัน – 1 สัปดาห์ จากระยะเวลาอนุมัติปกติคือ 28-31 วันทำการ สำหรับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ และ 15 วันทำการ สำหรับโครงการที่ขอยกเว้นภาษีนำเข้าหรือส่งออก

5.2.2 สิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้ากับประเทศคู่ค้าสำคัญ ดังนี้

(1) สหรัฐอเมริกา

กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี Generalized System of Preferences (GSP) จากสหรัฐอเมริกา ในฐานะประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) ดังนี้

(1.1) สิ่งทอ: อัตราภาษีสิทธิพิเศษเฉลี่ยสำหรับสินค้ากลุ่มสิ่งทอคือร้อยละ 7.70 ขณะที่อัตราภาษี Most Favored Nation (MFN) เฉลี่ยคือร้อยละ 7.88

- (1.2) เครื่องนุ่งห่ม: อัตราภาษีสิทธิพิเศษเฉลี่ยสำหรับสินค้ากลุ่มเครื่องนุ่งห่มคือร้อยละ 10.01 ขณะที่อัตราภาษี Most Favored Nation (MFN) เฉลี่ยคือร้อยละ 10.27
- (1.3) สินค้าท่องเที่ยว: ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าทั้งหมด สำหรับสินค้าประเภทกระเป๋าเดินทาง (travel bag) ได้แก่ กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าสะพาย กระเป๋าถือ หรือกระเป๋าสตางค์⁵²

นอกจากนี้ สมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) กำลังอยู่ระหว่างการเจรจากับสหรัฐอเมริกา เพื่อขอยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับ สินค้าประเภทรองเท้า (footwear) ด้วย⁵³

(2) สหภาพยุโรป

กัมพูชาจัดอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจึงได้รับสิทธิภายใต้ Everything-But-Arms Initiative (EBA) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิพิเศษทางภาษี Generalized System of Preferences (GSP) สำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) ทำให้ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าทั้งหมด ยกเว้นสินค้าทางด้านอาวุธ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ปี 2544 เป็นต้นมา

สำหรับสิทธิพิเศษที่กัมพูชาได้รับจากสหราชอาณาจักร (UK) หลังจากการออกจากการสมาชิกของสหภาพยุโรป (Brexit) สหราชอาณาจักรประกาศว่าจะยังคงรักษาสหสิทธิพิเศษทางภาษีกับประเทศ LDCs ในรูปแบบเดียวกันกับ EBA คือได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าทั้งหมด เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2560⁵⁴

(3) ญี่ปุ่น

กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้ากับญี่ปุ่นในฐานะที่อยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) นอกจากนี้ กัมพูชายังได้สิทธิพิเศษทางภาษีจากญี่ปุ่นภายใต้ความตกลงทางการค้าพหุภาคี คือ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership Agreement: AJCEP) โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (3.1) สิ่งทอ: อัตราภาษีสิทธิพิเศษเฉลี่ยสำหรับสินค้ากลุ่มสิ่งทอคือร้อยละ 0.00 ขณะที่อัตราภาษี MFN เฉลี่ยคือร้อยละ 5.88
- (3.2) เครื่องนุ่งห่ม: อัตราภาษีสิทธิพิเศษเฉลี่ยสำหรับสินค้ากลุ่มเครื่องนุ่งห่มคือร้อยละ 0.72 ขณะที่อัตราภาษี MFN เฉลี่ยคือร้อยละ 9.43

⁵² ได้รับการยกเว้นภาษีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2559 เป็นต้นมา จากการทบทวนพิจารณาต่ออายุสิทธิพิเศษ Generalized System of Preferences (GSP) ของสหรัฐฯ ในปี 2558/2559 (GSP 2015/2016 Annual Review)

⁵³ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.phnompenhpost.com/business/gmac-seeks-duty-free-status-shoe-exports>

⁵⁴ อ่านประกาศของรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ที่ <https://www.gov.uk/government/news/government-pledges-to-help-improve-access-to-uk-markets-for-worlds-poorest-countries-post-brexit>

5.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา มีกฎระเบียบหลักที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ที่ผู้ประกอบการควรให้ความสนใจ ได้แก่

- (1) กฎระเบียบด้านการจ้างงาน ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดด้านสัญญาการจ้างงาน การลางาน วันหยุดประจำปี และรายละเอียดอื่นๆ ที่สำคัญ ที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรศึกษาและพิจารณา เพื่อป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานที่อาจเกิดขึ้น เช่น การประท้วง (ดูหัวข้อ “กฎระเบียบด้านแรงงานและการจ้างงาน” เพิ่มเติม)
- (2) อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า ซึ่งกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมดังกล่าว รวมถึงสวัสดิการของแรงงาน ที่มีการปรับเปลี่ยนทุกปี ผู้ประกอบการจึงควรติดตามและศึกษาการปรับอัตราค่าจ้างดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ต้นทุนของการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะต้นทุนด้านแรงงาน

5.4 ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

โรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา (Garment Manufacturers Association in Cambodia: GMAC) มีทั้งหมด 586 โรงงาน⁵⁵ โดยมีโรงงานขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนแรงงานตั้งแต่ 3,000-6,000 คน) ทั้งหมด 24 โรงงาน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.1 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด ส่วนโรงงานขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนแรงงานตั้งแต่ 501-3,001 คน มีจำนวนทั้งหมด 252 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 43 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด โรงงานขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนแรงงานน้อยกว่า 500 คน มีทั้งหมด 291 โรงงาน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 49.7 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของโรงงานทั้งหมด

ตารางที่ 5.1 ขนาดของโรงงานและจำนวนแรงงานของบริษัทที่เป็นสมาชิก
สมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC)

จำนวนแรงงาน (คน)	จำนวนบริษัท	สัดส่วน (ร้อยละ)
ขนาดเล็ก น้อยกว่า 500	291	49.7
ขนาดกลาง 501-3,001	252	43.0
ขนาดใหญ่ 3,001-6,000	24	4.1
ขนาดใหญ่ โดยมากกว่า 6,000	3	0.5
ไม่ระบุ	16	2.7
รวม	586	100.0

ที่มา: GMAC Member Directory, Garment Manufacturing Association of Cambodia (GMAC)
เข้าถึงข้อมูลเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560

⁵⁵ ข้อมูลจาก Garment Manufacturing Association of Cambodia (GMAC) ณ วันที่ 26 กรกฎาคม 2560

ตารางที่ 5.2 ขนาดของโรงงานและจำนวนแรงงานของบริษัทที่เป็นสมาชิก
สมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) จำแนกตามจำนวนแรงงานโดยละเอียด

จำนวนแรงงาน (คน)	จำนวนบริษัท	สัดส่วน (ร้อยละ)
น้อยกว่า 100	61	10.4
101-500	230	39.2
501-1,000	123	21.0
1,001-1,500	70	11.9
1,501-2,000	27	4.6
2,001-2,500	16	2.7
2,501-3,000	16	2.7
3,001-3,500	5	0.9
3,501-4,000	4	0.7
4,001-4,500	7	1.2
4,501-5,000	3	0.5
5,001-5,500	4	0.7
5,501-6,000	1	0.2
มากกว่า 6,000	3	0.5
ไม่ระบุ	16	2.7
รวม	586	100.0

ที่มา: GMAC Member Directory, Garment Manufacturing Association of Cambodia (GMAC) (สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560)

นอกจากนี้ ยังมีโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก GMAC อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นโรงงานขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของโดยชาวกัมพูชา

ทั้งนี้ กัมพูชามีโรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนแรงงานมากกว่า 6,000 คน ทั้งหมด 3 โรงงาน ได้แก่ โรงงานของบริษัท Tak Fook (Cambodia) Garment Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทฮ่องกง (ถือหุ้นร้อยละ 100) มีจำนวนแรงงาน 6,967 คน โรงงานของบริษัท Makalot Garments (Cambodia) Co., Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทไต้หวัน (ถือหุ้นร้อยละ 100) มีจำนวนแรงงาน 6,173 คน และโรงงานของบริษัท T Y Fashion (Cambodia) Plc. ซึ่งเป็นบริษัทไต้หวัน (ถือหุ้นร้อยละ 100) มีจำนวนแรงงาน 6,162 คน

ตารางที่ 5.3 รายชื่อผู้ประกอบการ 20 อันดับแรกที่มีจำนวนแรงงานสูงสุด
ที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งในกัมพูชา (GMAC)

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	สินค้า	จำนวนแรงงาน	ที่ตั้ง	เจ้าของ
1	Tak Fook (Cambodia) Garment Ltd.	Children Knitted Playwear/ Sleepwear	6,967	ไม่ระบุ	ฮ่องกง (100%)
2	Makalot Garments (Cambodia) Co., Ltd.	Knit top, bottom, pajama set, lady fashion, active wear, jacket, and underwear	6,173	พนมเปญ	ไต้หวัน (100%)
3	T Y Fashion (Cambodia) Plc.	Underwear, Pants, Short, Knit shirt, Baby Garment	6,162	ไม่ระบุ	ไต้หวัน (100%)
4	Gladpeer Garments Factory (Cambodia) Ltd.	Man, Lady, Children Knitwear	5,717	พนมเปญ	ฮ่องกง (ไม่ระบุ)
5	Sabrina (Cambodia) Garment MFG Corp.	Performance apparel, sportswear, Yoga & Cycling wear	5,500	ไม่ระบุ	ไต้หวัน (100%)
6	Wing Star Shoes Co., Ltd.	Sport shoes	5,500	ไม่ระบุ	กัมพูชา (100%)
7	Hung Wah (Cambodia) Garment MFG. Ltd.	Woman, Man T-shirt, knitted Bottom, Sweater, Girl Jacket, Men Underpants.	5,403	พนมเปญ	ฮ่องกง (100%)
8	Grand Twins International (Cambodia) Plc.	Short, Pants, Jackets, Swimwear, T-Shirt	5,374	พนมเปญ	บริติชเวอร์จิน ไออร์แลนด์ (100%)
9	Crystal Martin (Cambodia) Limited	Lady T-Shirt, Joggers Briefs, Knicker, Nightdress, Bra, Jacket, Pant, Boxer	4,758	ไม่ระบุ	สหราชอาณาจักร (100%)
10	Can Sports Shoe Co., Ltd.	Sports Shoes (Footwear)	4,521	ไม่ระบุ	ไต้หวัน (100%)
11	Elite (Cambodia) Co., Ltd.	Jacket, Long Pants, T-Shirt, Shorts, and Pants	4,508	ไม่ระบุ	สิงคโปร์ (100%)
12	Moha Garments Co. Ltd	Pajama set, knit top, bottom, active wear, Jacket	4,500	พนมเปญ	ไต้หวัน (100%)
13	Complete Honour Footwear Industrial (Cambodia) Co., Ltd.	Leisure Shoes, Kid Shoes (Footwear)	4,363	พนมเปญ	ไต้หวัน (100%)
14	Shen Zhou (Cambodia) Co., Ltd.	Causal, sport wear, baby wear	4,322	พนมเปญ	จีน (100%)
15	Tripos International (Cambodia) Co., Ltd.	Women Shoes, Children Shoes (Footwear)	4,293	ไม่ระบุ	ไต้หวัน (100%)
16	Sangwoo (Cambodia) Co., Ltd.	Blouse, Shirt, Dress, Skirt, Trouser, Top, Romper	4,283	ไม่ระบุ	เกาหลีใต้ (100%)
17	Roo Hsing Garment Co., Ltd.	Casual Pants, Denim Jeans, Skirt, Short	4,200	พนมเปญ	ไต้หวัน (100%)
18	Simone ACC. Collection (Cambodia) Co., Ltd.	Handbag	4,200	พนมเปญ	เกาหลีใต้ (ไม่ระบุ)
19	Juhui Footwear Co., Ltd.	Woven and kids shoes	3,896	กัมปงจาม	ไต้หวัน (100%)

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	สินค้า	จำนวนแรงงาน	ที่ตั้ง	เจ้าของ
20	New Archid Garment Factory Limited	T-shirt, Polo shirt, pants, underwear, Dress,	3,716	ไม่ระบุ	ฮ่องกง (100%)

ที่มา: รวบรวมจากสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) (สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560)

5.5 การลงทุนของธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ธุรกิจไทยส่วนหนึ่งได้เข้าไปตั้งโรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มที่กัมพูชาเพื่อใช้เป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก เนื่องจาก กัมพูชามีค่าแรงต่ำ ได้สิทธิพิเศษทางการค้า (GSP) จากประเทศคู่ค้าสำคัญ เช่น สหภาพยุโรป และมีที่ตั้งติดกับประเทศไทยทำให้การขนส่งวัตถุดิบและสินค้านำเข้าระหว่างประเทศทำได้สะดวก

จากการรวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) พบว่า ผู้ประกอบการไทยที่ลงทุนในกัมพูชามีขนาดโรงงานที่แตกต่างกัน ตั้งแต่โรงงานขนาดใหญ่ที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป และโรงงานขนาดกลางที่มีแรงงานประมาณ 100-500 คน โดยจะเป็นการลงทุนที่มีคนไทยเป็นเจ้าของทั้งหมดหรือถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 100 และถือหุ้นข้างมากเป็นหลัก นอกจากนี้ โรงงานของผู้ประกอบการไทยดังกล่าว ส่วนมากจะตั้งอยู่ในหรือบริเวณกรุงพนมเปญ

บริษัทไทยที่มีขนาดโรงงานหรือจำนวนแรงงานสูงสุดในกัมพูชา ได้แก่ บริษัท เคเคเอ็น แอพพาวเรล (KKN Apparel Co., Ltd.) ของบริษัทโฮลดิ้ง Nice Group Holding โดยโรงงานของบริษัทในกัมพูชามีจำนวนแรงงานสูงถึง 3,381 คน และตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง (Koh Kong Special Economic Zone: KKSEZ) จังหวัดเกาะกง โรงงานของบริษัทเคเคเอ็น แอพพาวเรล เป็นโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อส่งออก โดยรับจ้างผลิตเครื่องนุ่งห่มประเภทกางเกงขาสั้น เสื้อยืด และชุดกีฬาสำหรับแบรนด์ต่างประเทศ เช่น Adidas

รองลงมาได้แก่ บริษัท Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd. ของกลุ่มบริษัทลิเบอร์ตี้ (Liberty Garment Company Limited) ซึ่งผลิตเครื่องนุ่งห่มประเภทชุดกีฬา และบริษัท Lim Line International (Cambodia) Garment Co., Ltd. เป็นต้น สำหรับการเดินทางไปสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์บริษัท T.K. Garment Sisophon Co., Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มทีเค (T.K. Group) ในนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย พบว่า ปัจจุบัน โรงงานของบริษัท มีจำนวนแรงงานมากกว่า 1,000 คนแล้วในปี 2560 (ดูหัวข้อ “กรณีศึกษาการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม” เพิ่มเติม)

ตารางที่ 5.4 ตัวอย่างผู้ประกอบการไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งในกัมพูชา (GMAC)

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	สินค้า	จำนวนแรงงาน	สถานที่ตั้ง	เจ้าของ
1	KKN Apparel Co., Ltd.	Shorts, T-shirts, Sportwear (Adidas)	3,381	เกาะกง	ไทย (100%)
2	Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd.	Sportwear	1,239	พนมเปญ	ไทย (100%)
3	Lim Line International (Cambodia) Garment Co., Ltd.	Girl, Infant Dress, Pant, Bodysuit, Cardigan	1,163	พนมเปญ	ไทย (100%)
4	T.K. Garment Sisophon Co., Ltd.	Casual Garment: top, pants, trousers, jeans, Jackets, etc.	582	บันเตียเมียนเจย	ไทย (98%), กัมพูชา (2%)
5	S.P. Brother (Sisophon) Co. Ltd.	Men Shirt	482	บันเตียเมียนเจย	ไทย (98%), กัมพูชา (2%)
6	Pilot Knit Sport Wear (Cambodia) Co., Ltd.	Sport wear	360	พนมเปญ	ไทย (100%)
7	U.D.S Garment Co., Ltd.	Girl, Infant Dress, Pants, Bodysuit, Cardigan	255	พนมเปญ	ไทย (100%)
8	Aerosoft Summit Footwear Co., Ltd.	General Footwear	150	พระตะบอง	ไทย (41%), กัมพูชา (59%)

ที่มา: รวบรวมจากสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งนวมของกัมพูชา (GMAC) (สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560)

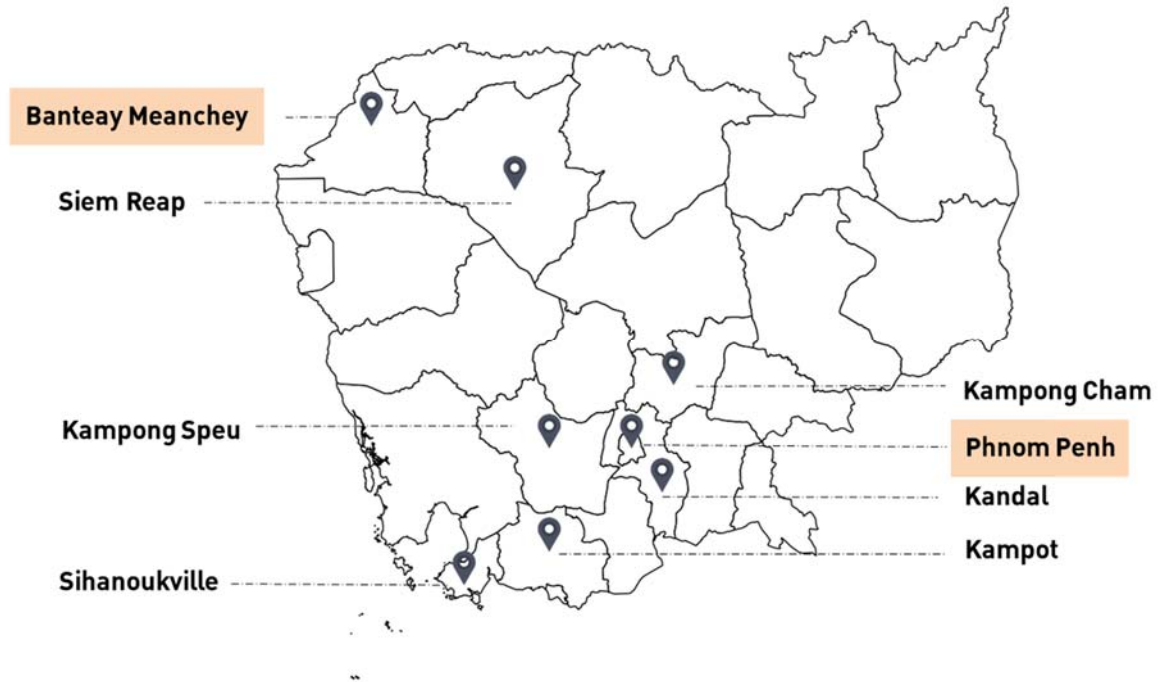
นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งนวม และรองเท้า ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก GMAC อีกจำนวนหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น บริษัท Dynasty Apparel (Cambodia) Co., Ltd. และบริษัท Baxter Brenton (Cambodia)

5.6 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งนวม

จากการรวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งนวมของกัมพูชาที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งนวมของกัมพูชา (GMAC) พบว่า สถานที่ตั้งของโรงงานของบริษัทที่เป็นสมาชิกของสมาคม กระจุกตัวอยู่ในกรุงพนมเปญ โดยมีบริษัทจำนวน 346 บริษัทหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.0 จากทั้งหมด 586 บริษัท นอกเหนือจากกรุงพนมเปญ จังหวัดอื่นๆ ที่มีโรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งนวมตั้งอยู่ ได้แก่ กำปงจาม กำปงสปีอ และกันดาล ซึ่งตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงพนมเปญ กัมปอต และสีหนุวิลล์ ทางตอนใต้ของประเทศไม่ไกลจากท่าเรือสีหนุวิลล์ เสียมราฐ พระตะบอง และบันเตียเมียนเจย ซึ่งอยู่ใกล้กับชายแดนไทย เป็นต้น ทั้งนี้ มีบริษัทอีกจำนวนมากที่ไม่มีระบุที่ตั้งของโรงงานไว้ในรายชื่อสมาชิกของสมาคมดังกล่าว โดยมีบริษัทที่ไม่ระบุสูงถึง 217 บริษัท

การศึกษาค้นคว้าเชิงลึกของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งนวม ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาและเดินทางไปสำรวจข้อมูล ได้แก่ กรุงพนมเปญ และบันเตียเมียนเจย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการไทย ดังนี้

ภาพที่ 5.4 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา : คณะผู้วิจัย

(1) กรุงพนมเปญ

กรุงพนมเปญเป็นพื้นที่การลงทุนสำคัญสำหรับหลายอุตสาหกรรมในกัมพูชา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่ง และด้านแรงงาน รวมถึงเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานที่สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน จึงทำให้มีการกระจุกตัวของการลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน กรุงพนมเปญและพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาและมีความพร้อมมากกว่าพื้นที่อื่น และมีเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (PPSEZ) ตั้งอยู่ ทำให้การลงทุนตั้งโรงงานในบริเวณดังกล่าว มีระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้าและน้ำประปาที่เพียงพอและเหมาะสม อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานจะมีค่าใช้จ่ายที่สูง ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตของการลงทุนในพื้นที่ดังกล่าวสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ จากสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ พบว่า กรุงพนมเปญมีอัตราค่าไฟสูงที่สุดในประเทศคือ 0.18 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลวัตต์ โดยอัตราดังกล่าวมีการปรับลดลงในระยะเวลาที่ผ่านมา

ด้านโลจิสติกส์ การขนส่งสินค้าภายในประเทศและออกนอกประเทศในกรุงพนมเปญมีความสะดวกมากกว่าพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของประเทศที่เชื่อมต่อกับช่องทางการขนส่งสินค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ ได้แก่ ท่าเรือพนมเปญ ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ เป็นช่องทางการขนส่งสินค้าสำคัญไปยังโฮจิมินห์ทางเวียดนามตอนใต้ และท่าเรือสีหนุวิลล์เป็นท่าเรือส่งออกสินค้าสำคัญไปยังประเทศต่างๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป จีน และญี่ปุ่น เป็นต้น โดยจะต้องใช้รถบรรทุกขนส่งสินค้าระหว่างกรุงพนมเปญและท่าเรือ ซึ่งมีถนนรองรับและมีระยะทางไม่ไกลนัก รวมถึง สามารถนำเข้าวัตถุดิบ เช่น

สิ่งทอและผ้าฝ้าย เพื่อผลิตในประเทศ การขนส่งสินค้าตามช่องทางดังกล่าว เหมาะสมกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่มีปริมาณการขนส่งสินค้ามากและใช้ต้นทุนต่ำ

อย่างไรก็ตาม พื้นที่ที่มีความพร้อมด้านโลจิสติกส์นี้มีค่าเช่าที่ดินสูง ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จากสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ พบว่า ค่าเช่าพื้นที่เพื่อการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญสูงถึง 70 เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร โดยค่าเช่าดังกล่าวมีการปรับตัวสูงขึ้นในระยะที่ผ่านมา

ด้านแรงงาน แม้ว่าจะมีโรงงานในอุตสาหกรรมการผลิตตั้งอยู่จำนวนมากในกรุงพนมเปญและบริเวณใกล้เคียง แต่บริษัทก็สามารถจัดหาแรงงานเพื่อเข้ามาทำงานในโรงงาน จากจังหวัดอื่นๆได้จากการจัดหาแรงงานให้ผู้ลงทุนของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ อีกทั้ง โรงงานอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในพื้นที่ ยังสามารถใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรมแรงงานจากสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ และเพิ่งย้ายเข้ามาตั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว เมื่อต้นปี 2560 ด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้อัตราค่าแรงขั้นต่ำสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าของกัมพูชา จะมีอัตราเดียวกันทั่วประเทศ แต่อัตราค่าจ้างที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น รวมถึงแรงงานในพื้นที่ดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนงานสูง เนื่องจากการเติบโตของเมืองและความหลากหลายของอาชีพในพื้นที่ ทั้งนี้ จากสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ พบว่า บริษัท SVI Public Company ซึ่งเป็นบริษัทไทยที่ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับกล้องวงจรปิด กำลังจะตั้งโรงงานแห่งใหม่ขึ้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว โดยวางแผนที่จะนำแรงงานชาวกัมพูชาที่ทำงานอยู่ที่โรงงานในประเทศไทย มาทำงานที่โรงงานแห่งใหม่ในกัมพูชา เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดจากการจัดหาแรงงานในพื้นที่⁵⁶

(2) บันเตียเมียนเจย

จังหวัดบันเตียเมียนเจย ตั้งอยู่ติดกับจังหวัดเสียมราฐทางตะวันออก และจังหวัดพระตะบองทางตอนใต้ และชายแดนไทยทางตะวันตกที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วของไทย บันเตียเมียนเจยมีเมืองสำคัญที่เหมาะสมแก่การลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตสำหรับผู้ประกอบการไทย ได้แก่ เมืองศรีโสภณ และเมืองปอยเปต โดยมีปัจจัยทางด้านที่ตั้งและแรงงานเป็นสำคัญ

ที่ตั้งของจังหวัดบันเตียเมียนเจยที่ติดกับชายแดนไทยและมีจุดผ่านแดนและด่านขนส่งสินค้าที่เปิด 12 ชั่วโมง เป็นพื้นที่ตั้งโรงงานที่มีความเหมาะสมแก่นักลงทุนไทยที่ต้องการตั้งโรงงานการผลิตเพื่อส่งออก โดยส่งกลับมาที่ประเทศไทยเพื่อกระจายสินค้าจากไปยังต่างประเทศ โดยมีช่องทางสำคัญส่งออกสินค้าสำคัญ ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นท่าเรือหลักที่สำคัญและมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการขนส่งสินค้าทางเรือของประเทศไทย รวมถึง สามารถนำเข้าวัตถุดิบ เช่น สิ่งทอและผ้าฝ้าย จาก

⁵⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2560

ประเทศไทยเพื่อมาผลิตที่โรงงานในกัมพูชา ที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนไทย ทำให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการลดลง

นอกจากนี้ ข้อดีอีกประการหนึ่งของการตั้งโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวคือ ความสะดวกในการเดินทางไปควบคุมโรงงานและการผลิตของผู้จัดการหรือพนักงานชาวไทย ที่มีระยะทางระหว่างกรุงเทพฯ และปอยเปต ประมาณ 288 กิโลเมตร หรือประมาณ 4-5 ชั่วโมง เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตและเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย พบว่า ความท้าทายสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวคือการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาจำนวนมาก แม้ว่าค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคจะมีราคาต่ำ ยกตัวอย่างเช่น ค่าเช่าที่พื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปตอยู่ที่ 48 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตารางเมตร และอัตราค่าไฟในเขตเศรษฐกิจพิเศษชานโกอยู่ที่ 0.16 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลวัตต์ ซึ่งต่ำกว่ากรุงพนมเปญ

ด้านแรงงานนอกจากจะมีกำลังแรงงานในพื้นที่มากแล้ว ยังสามารถจัดหาแรงงานจากพื้นที่ใกล้เคียง เช่น จังหวัดพระตองซึ่งมีประชากรจำนวนมากประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ประชากรกลุ่มดังกล่าวสามารถจัดหามาเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นหรือทักษะต่ำได้ โดยจากการสัมภาษณ์เขตเศรษฐกิจพิเศษชานโก พบว่า นักลงทุนสามารถจัดหาแรงงานจำนวนมากได้ในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจาก แรงงานมีแนวโน้มที่จะหางานทำในโรงงาน เพราะต้องการค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่ปรับตัวสูงขึ้น รวมถึงต้องการทำงานใกล้กับบ้านหรือเมืองที่อาศัยอยู่ เพื่อที่กลับไปหาครอบครัวและทำการเกษตรตามช่วงฤดูกาล อย่างไรก็ตามจังหวัดบันเตียเมียนเจยตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้สามารถหาแรงงานที่มีทักษะ หรือพนักงานในระดับบริหารจัดการได้ยาก

5.7 รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

จากการรวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชาที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (GMAC) พบว่า ผู้ประกอบการต่างชาติในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชาจำนวนมาก ลงทุนในรูปแบบกิจการของต่างชาติที่มีชาวต่างชาติเป็นเจ้าของและส่วนมากถือหุ้นทั้งหมดหรือร้อยละ 100 ขณะที่บางส่วนร่วมทุนกับชาวกัมพูชาและถือหุ้นข้างมากหรือมากกว่าร้อยละ 51 ซึ่งถือว่ายังเป็นกิจการของต่างชาติอยู่

หากพิจารณารายชื่อผู้ประกอบการ 20 อันดับแรกที่มีจำนวนแรงงานสูงสุดที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา (GMAC) ซึ่งเป็นนักลงทุนต่างชาติขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา พบว่า รูปแบบการลงทุนที่การลงทุนจากต่างชาติขนาดใหญ่ที่นิยม คือการลงทุนที่ต่างชาติเป็นเจ้าของหรือถือ

หุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 (wholly-owned company) ขณะที่ ผู้ประกอบการไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งในกัมพูชา (GMAC) ส่วนมากลงทุนในรูปแบบดังกล่าวเช่นเดียวกัน

5.8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา

5.8.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาส

กัมพูชามีความเหมาะสมกับการเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยผู้ประกอบการไทยสามารถใช้กัมพูชาเป็นฐานการผลิตในอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยมีปัจจัยสำคัญที่สร้างโอกาสทางการลงทุนให้ผู้ประกอบการ ดังนี้

- (1) การได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี จากการลงทุนในโครงการที่ได้รับผ่านความเห็นชอบจากรัฐบาลหรือโครงการ QIP
- (2) การได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรจากประเทศส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าหลักของกัมพูชา
- (3) จำนวนประชากรมากและอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำของกัมพูชา ทำให้เหมาะสมที่จะใช้เป็นฐานการผลิตของผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นอย่างอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
- (4) ที่ตั้งที่ติดกับไทย ทำให้กัมพูชาเหมาะที่จะเป็นฐานการผลิตของผู้ประกอบการไทยที่ต้องการย้ายฐานการผลิตและส่งสินค้ากลับมาไทย เนื่องจากมีระยะทางการขนส่งไม่มากนัก

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยยังสามารถใช้โอกาสในการใช้กัมพูชาเป็นฐานการตลาด เนื่องจากชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อและนิยมสินค้าไทยในกัมพูชา กำลังขยายตัว และยังเป็นตลาดที่มีคู่แข่งน้อย ทำให้กัมพูชาเหมาะสมที่จะเป็นตลาดสำหรับสินค้าแฟชั่นระดับปานกลางในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะสินค้าที่มีราคาไม่สูงมากนัก

5.8.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยง

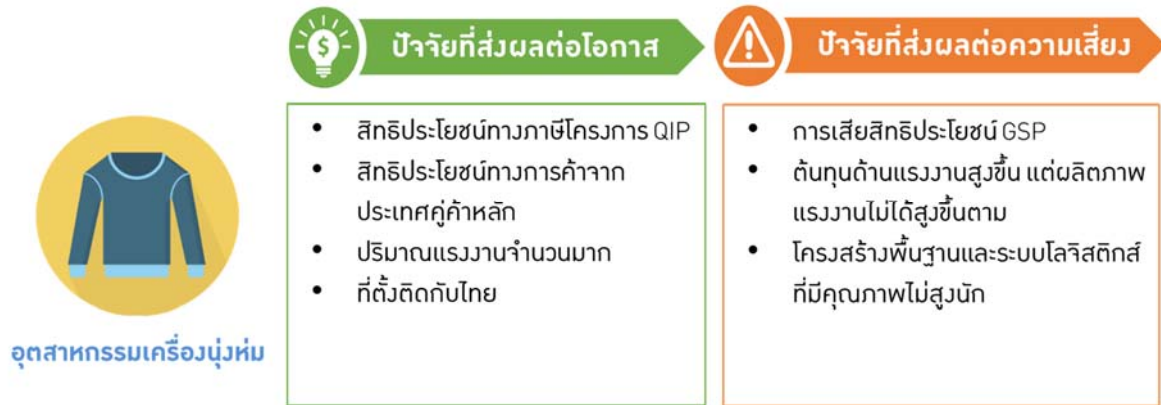
แม้ว่าการลงทุนในกัมพูชาจะมีโอกาสที่สำคัญหลายประการที่เกิดปัจจัยข้างต้น สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ต้องการลงทุน แต่การลงทุนในกัมพูชามีความเสี่ยงสำคัญที่ควรระวัง ดังนี้

ประการแรก ต้นทุนด้านแรงงานที่สูงขึ้นจากการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าของกัมพูชา ในขณะที่ผลิตภาพของแรงงานกัมพูชาไม่ได้สูงขึ้นตามไปด้วย รวมถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน เช่น ปัญหาการประท้วงของแรงงาน และอัตราการเปลี่ยนงาน (turnover rate) ที่สูงในกัมพูชา

ประการที่สอง แนวโน้มที่จะเสียสิทธิประโยชน์ทางภาษีกับประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการใช้กัมพูชาเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก

ประการสุดท้าย โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่ยังด้อยการพัฒนา โดยเฉพาะการขาดแคลนไฟฟ้า อัตราค่าไฟฟ้าและค่าขนส่งสินค้าที่สูง

ภาพที่ 5.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา

ที่มา: คณะผู้วิจัย

5.8.3 ปัจจัยสำคัญอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมในการตั้งโรงงานเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีปริมาณแรงงานในพื้นที่เพียงพอต่อความต้องการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ที่ผ่านมา การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะอำนวยความสะดวกในการจัดหาแรงงานให้แก่ผู้ลงทุนในพื้นที่ ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่ได้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษมักเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมที่อยู่ห่างจากโรงงานอื่นๆ เพื่อให้ไม่เกิดการแย่งแรงงานกัน ตัวอย่างเช่น โรงงานของบริษัทที่เคการ์เม้นท์ในศรีโสภณ สามารถใช้ประโยชน์จากปริมาณแรงงานในพื้นที่รวมถึงที่ตั้งที่ไม่ห่างจากชายแดนไทยมากนัก สำหรับบริษัทวีทีการ์เม้นท์ตั้งโรงงานที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโอเนียงที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในเมืองปอยเปต ทำให้ได้ประโยชน์จากที่ตั้งที่ติดชายแดนไทยมากกว่า แต่พบความเสี่ยงที่เกิดจากแรงงานที่นิยมข้ามแดนไปทำงานในไทย เป็นต้น ทั้งนี้ โรงงานทั้งสองแห่งได้รับประโยชน์จากความสะดวกในการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ตลอดจนสามารถเดินทางไปควบคุมโรงงานได้ง่ายด้วย

นอกจากนี้ ยังมีบริษัทไทยหลายแห่งที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่ห่างจากชายแดนอื่นๆ ด้วย เช่น โรงงานของบริษัทเคเอ็นเอ็น แอพพารเอล ในจังหวัดเกาะกง และโรงงานของบริษัทไดนาสตี แอพพารเอล ในกรุงพนมเปญ

ปัจจุบัน ผู้ประกอบไทยรายใหม่ที่กำลังเข้าไปลงทุนในกัมพูชาที่น่าจับตามองคือ บริษัท ฮงเส็งการทอ ซึ่งก่อนหน้านี้ได้เข้าไปลงทุนตั้งโรงงานในเวียดนามตอนใต้ และมีแผนที่จะขยายการลงทุนเข้ามาในกัมพูชา โดย

จากการสัมภาษณ์พบว่าบริษัทมีแนวโน้มที่จะเข้ามาตั้งโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมของบริษัททีเคการ์เมนท์

5.9 กรณีศึกษาการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

สำหรับกรณีศึกษาการลงทุนของไทยในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เลือกศึกษาการลงทุนของบริษัททีเคกรุ๊ป (TK Group) ในกัมพูชา ซึ่งประกอบธุรกิจ 2 ธุรกิจหลักในประเทศกัมพูชา ได้แก่ ธุรกิจอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และธุรกิจท่องเที่ยว สำหรับธุรกิจเครื่องนุ่งห่ม เกิดจากการขยายฐานการผลิตมาจากประเทศไทย T.K. Garment Sisophon ซึ่งตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม Sisophon Industrial Park (Sisophon) ในจังหวัดบันเตียเมียนเจย สำหรับธุรกิจท่องเที่ยวของบริษัทจะอยู่ที่เมืองเสียมราฐ ประกอบด้วยธุรกิจทัวร์ท่องเที่ยว Angkor T.K. Travel & Tour ธุรกิจโรงแรม Tara Angkor Hotel และธุรกิจร้านอาหารอีกสามร้านในเสียมราฐ กรณีศึกษานี้จะเน้นการศึกษาแนวทางการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของบริษัทในกัมพูชา

กล่องข้อความที่ 5.1 กรณีศึกษา: บริษัท ที.เค. การ์เมนท์ ศรีโสภณ

บริษัททีเคการ์เมนท์ มีโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าของบริษัททั้งหมด 3 แห่ง ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ดาก (อำเภอแม่สอด) และศรีโสภณในกัมพูชา โดยบริษัทฯ วางแผนให้แต่ละโรงงานมีประเภทงานการผลิตที่แตกต่างกัน โดยเน้นการผลิตตามความชำนาญของแรงงาน กล่าวคือ สำหรับโรงงานที่กรุงเทพฯ มีขนาดการผลิตเล็กลง จากเดิมมีแรงงานประมาณ 1,000 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 800 คน รูปแบบการผลิตเน้นการใช้เครื่องจักรและแรงงานฝีมือมากขึ้น เช่น เสื้อผ้าสตรีที่มีรายละเอียดในการตัดเย็บ และเสื้อผ้าที่มีลายลูกไม้ ส่วนโรงงานที่อำเภอแม่สอด จังหวัดดาก มีขนาดการผลิตเล็กลงเช่นกัน โดยจำนวนแรงงานลดลงจาก 4,000 คนเหลือเพียง 2,000 คน รูปแบบการผลิตเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพแรงงานและใช้เครื่องจักรมากขึ้น จึงเป็นเสื้อผ้าที่มีความซับซ้อน เช่น เสื้อสูท (casual suit) เสื้อลายพราง เสื้อแจ็คเก็ตที่มีการเย็บซิป และเสื้อเชิ้ตที่มีรายละเอียด เป็นต้น ขณะที่ โรงงานที่กัมพูชา เน้นการผลิตสินค้าที่มีปริมาณมาก ปัจจุบันมีแรงงานทั้งหมด 1,200 คน

บริษัทฯ ตัดสินใจเข้ามาลงทุนในกัมพูชา เนื่องจาก ปัญหาค่าแรงที่เพิ่มสูงขึ้นในประเทศไทย และปัญหาการหาแรงงานได้ยากในประเทศไทย ขณะที่บริษัทฯ มีคำสั่งซื้อจากลูกค้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกัมพูชาเหมาะสมเป็นฐานการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจาก ที่ตั้งอยู่ใกล้ประเทศไทย และนโยบายเปิดกว้างสำหรับการลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะ การลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนจากสภาเพื่อการพัฒนาประเทศกัมพูชา (Council for the Development of Cambodia: CDC)

สาเหตุที่ลงทุนในจังหวัดบันเตียเมียนเจย เนื่องจาก พื้นที่อยู่ติดกับชายแดนไทย-กัมพูชา ประกอบกับ การได้รับการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดบันเตียเมียนเจย จึงทำให้ธุรกิจเข้ามาตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่เมืองศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย นอกจากนี้ ในพื้นที่ดังกล่าวมีปริมาณแรงงานอยู่จำนวนมาก และยังไม่มียกการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเข้ามาลงทุน จึงไม่ต้องมีปัญหาการแย่งแรงงาน

รูปแบบการลงทุนของบริษัทฯ คือ การร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นในกัมพูชา เพื่อลดข้อจำกัดในการห้ามถือครองที่ดินของนักลงทุนต่างชาติในกัมพูชา ซึ่งการร่วมทุนดังกล่าวทำให้บริษัทสามารถซื้อที่ดินเพื่อตั้งโรงงานและนิคมอุตสาหกรรมของตัวเองในกัมพูชาได้

ความท้าทายสำคัญของธุรกิจการผลิตเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา คือ ค่าแรงขั้นต่ำที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายในระยะเวลา 4 ปี ค่าจ้างขั้นต่ำของกัมพูชาปรับขึ้นทุกปี โดยเพิ่มจาก 100 เหรียญสหรัฐต่อเดือนในปี 2556 เป็น 153 เหรียญสหรัฐต่อเดือนในปี 2560 ทั้งนี้ หากรวมค่าสวัสดิการและค่าล่วงเวลา จะทำให้มีต้นทุนค่าแรงประมาณ 200-250 เหรียญสหรัฐต่อเดือน นอกจากนี้ **ประสิทธิภาพแรงงานกัมพูชายังไม่สูงมากนัก** บริษัทฯ จึงใช้ประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงงานเครื่องนุ่งห่มที่ยาวนาน ทั้งในกรุงเทพฯ และแมงสอต เพื่อมาบริหารจัดการแรงงานกัมพูชาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ บริษัทมีนโยบายแบ่งแรงงานกัมพูชาออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงงานทั่วไป ซึ่งจะทำงานผลิตและตัดเย็บทั่วไปในโรงงาน และแรงงานผู้ช่วย ซึ่งจะได้รับการศึกษาที่โรงงานในไทย และกลับมาเป็นผู้ช่วยหัวหน้าคนไทยในโรงงานที่กัมพูชา เพื่อดูแลในด้านต่างๆ เช่น การควบคุมคุณภาพการผลิต และการดูแลแรงงาน นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังมีนโยบายให้แรงงานผู้ช่วยร่วมรับประทานอาหารกลางวันกับพนักงานและผู้บริหารชาวไทยที่โรงงานในกัมพูชา เพื่อพบปะพูดคุยกันและช่วยเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารชาวไทยและแรงงานท้องถิ่นมากขึ้น เป็นผลให้การปรับเปลี่ยนนโยบายหรือการดำเนินงานในโรงงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ธุรกิจไทยที่สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในกัมพูชา ควรติดตามกฎระเบียบของรัฐอย่างใกล้ชิด เนื่องจาก การปรับเปลี่ยนเกิดขึ้นเร็ว และบางครั้งกะทันหัน การสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา (Garment Manufacturing Association of Cambodia: GMAC) จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยทำให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของรัฐได้อย่างสม่ำเสมอและทันที่

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Sittchoke Jaturajaroenkun, Vice President ณ บริษัททีเคการ์เมนท์ ศรีโสภณ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2560

บทที่ 6 ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายสำหรับการลงทุนของนักลงทุนไทย เนื่องจาก การบริโภคในประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรุงพนมเปญ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากการเติบโตของชนชั้นกลาง และการเข้ามาของชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานหรือลงทุนในกัมพูชา ที่ผ่านมา กัมพูชาได้พัฒนาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและธุรกิจบริการที่สามารถรองรับชาวต่างชาติและชาวต่างชาติได้แล้วจำนวนหนึ่ง เช่น โรงแรมระดับห้าดาว และอาคารสำนักงานสมัยใหม่ เป็นต้น

สำหรับโอกาสทางธุรกิจของนักลงทุนไทยนั้น ตลาดระดับบนที่เน้นคุณภาพสูงยังมีโอกาสทางธุรกิจอีกมาก โดยเฉพาะ ในเมืองใหญ่ เช่น กรุงพนมเปญ และเมืองเสียมราฐ เพื่อรองรับความต้องการของชาวต่างชาติที่มีฐานะดี และชาวต่างชาติที่เดินทางมาทำงานในกัมพูชา รวมถึง โอกาสสำหรับธุรกิจบริการที่มีราคาสมเหตุสมผลเพื่อรองรับตลาดระดับปานกลางและกลุ่มชนชั้นกลางที่กำลังเติบโตในประเทศ โดยธุรกิจบริการดังกล่าว ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะธุรกิจหลักในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างธุรกิจโรงแรมหรือทัวร์ท่องเที่ยว แต่หมายรวมถึงธุรกิจบริการอื่นๆ เช่น ธุรกิจสถานรักษาพยาบาล ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจบริการทางการเงิน ธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ เป็นต้น

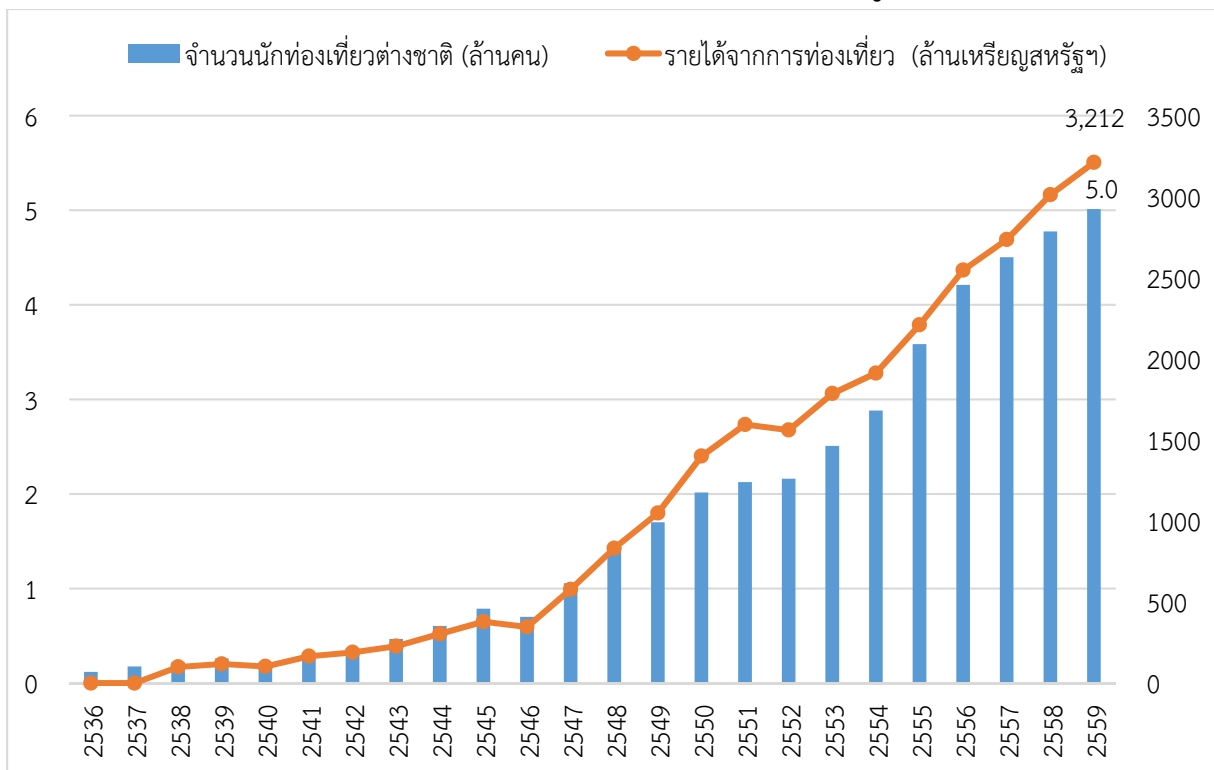
ปัจจุบัน มีนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนในภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วจำนวนมาก ตัวอย่างธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการ ได้แก่

- (1) ธุรกิจโรงแรม เช่น โรงแรม Tara Angkor Hotel ของกลุ่มศรีโสภณ โรงแรม Sofitel Angkor Phokeethra Golf and Spa Resort ของกลุ่มไทยนครพัฒนา และ Billabong Hotel
- (2) ธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ ธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟในกรุงพนมเปญมีแนวโน้มที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง เช่น ร้านกาแฟ บราวน์ของนักธุรกิจท้องถิ่น ที่มีจำนวนสาขามากถึง 14 สาขาในกัมพูชา โดย 13 สาขาอยู่ในกรุงพนมเปญ และ 1 สาขาอยู่ในเมืองเสียมราฐ ตัวอย่างธุรกิจเช่น ร้านอาหารและร้านกาแฟของไทยในกัมพูชา เช่น เอสแอนด์พี แบล็คแคนยอน และคาเฟ่ อเมซอนของเครือ ปตท. โดยในกรณีของคาเฟ่ อเมซอน ร้านกาแฟในกรุงพนมเปญเป็นร้านที่มียอดขายสูงสุด มากกว่าทุกสาขาในประเทศไทย
- (3) ธุรกิจโรงพยาบาล ตัวอย่างธุรกิจโรงพยาบาล ได้แก่ เครือโรงพยาบาล Royal ของบริษัทกรุงเทพดุสิตเวชการ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลไทยโรงพยาบาลแรกที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชา
- (4) ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ตัวอย่างธุรกิจรับเหมาก่อสร้างและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เช่น เครือสยามซีเมนต์ และซีบอร์ด โฮลดิ้ง

6.1 ภาพรวมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้จัดเก็บสถิติการท่องเที่ยวกัมพูชา ซึ่งแสดงข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากสถิติการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2536 ถึงปัจจุบัน ที่แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ระยะเวลาเดินทางในประเทศ อัตราการเข้าพักโรงแรม และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยมากกว่า 5 ล้านคนในปี 2559 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 2 แสนกว่าคนภายในระยะเวลา 20 ปี โดยในปี 2559 ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับกัมพูชาสูงถึง 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ตารางที่ 6.1)

ภาพที่ 6.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากการท่องเที่ยวในกัมพูชาระหว่างปี 2536 – 2559

ที่มา: Tourism Statistics Report February 2017, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism

ตารางที่ 6.1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ระยะเวลาท่องเที่ยว อัตราการเข้าพักโรงแรม และรายได้จากการท่องเที่ยวในกัมพูชาระหว่างปี 2536 - 2559

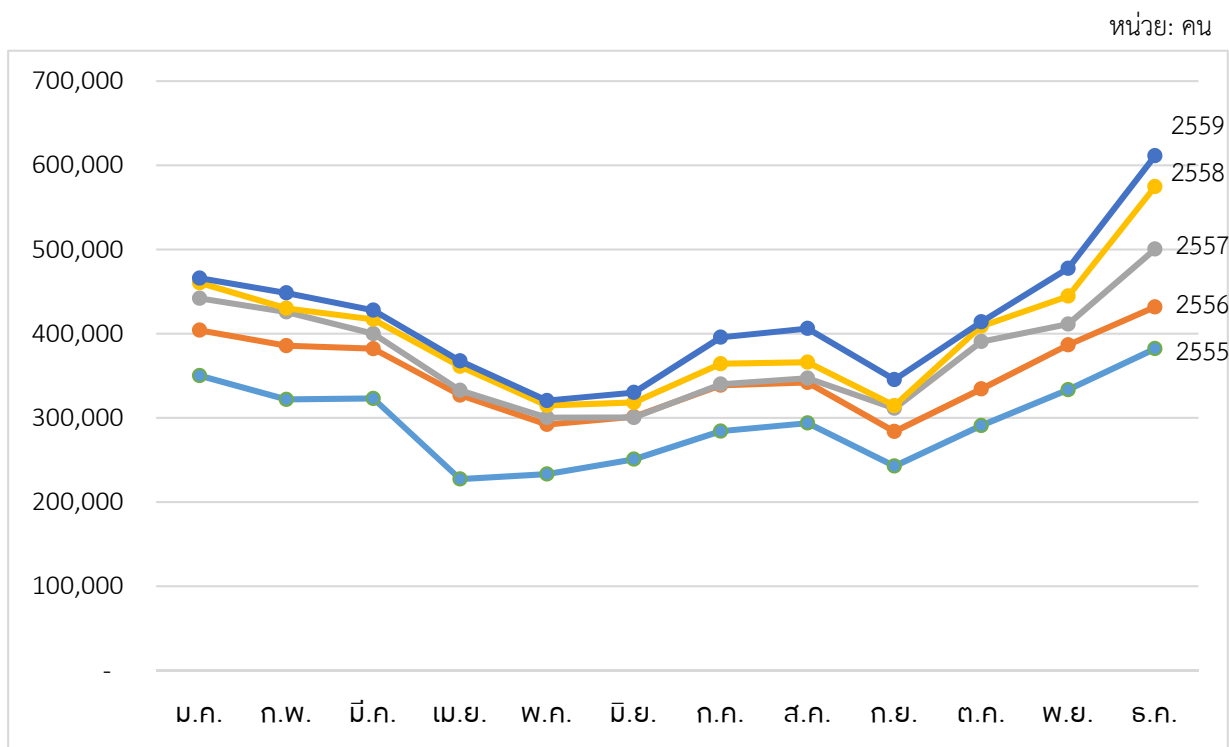
ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ระยะเวลาท่องเที่ยว (วัน)	อัตราการเข้าพักโรงแรม (ร้อยละ)	รายได้ (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
2536	118,183	N/A	ไม่ระบุ	N/A
2537	176,617	N/A	ไม่ระบุ	N/A
2538	219,680	8.0	37.0	100
2539	260,489	7.5	40.0	118
2540	218,843	6.4	30.0	103
2541	286,524	5.2	40.0	166
2542	367,743	5.5	44.0	190
2543	466,365	5.5	45.0	228
2544	604,919	5.5	48.0	304
2545	786,524	5.8	50.0	379
2546	701,014	5.5	50.0	347
2547	1,055,202	6.3	52.0	578
2548	1,421,615	6.3	52.0	832
2549	1,700,041	6.5	54.8	1,049
2550	2,015,128	6.5	54.8	1,400
2551	2,125,465	6.7	62.7	1,595
2552	2,161,577	6.5	63.6	1,561
2553	2,508,289	6.5	65.7	1,786
2554	2,881,862	6.5	66.2	1,912
2555	3,584,307	6.3	68.5	2,210
2556	4,210,165	6.8	69.5	2,547
2557	4,502,775	6.5	67.6	2,736
2558	4,775,231	6.8	70.2	3,012
2559	5,011,715	6.3	68.9	3,212

ที่มา: Tourism Statistics Report February 2017, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism

หมายเหตุ: รายได้ หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว (tourism receipt)

หากพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังกัมพูชาในรายเดือน ระหว่างปี 2555 -2559 พบว่า ช่วงเวลาที่มีคนเดินทางสูงสุด คือช่วงไตรมาสที่ 4 หรือระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ซึ่งสูงสุดในเดือนธันวาคมของทุกปี โดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางทั้งหมดตลอดปี (ภาพที่ 6.2)

ภาพที่ 6.2 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชารายเดือน ระหว่างปี 2555 – 2560

ที่มา: Tourism Statistics Report February 2017, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism

ผู้ที่เดินทางมายังกัมพูชามีเป้าหมายการเดินทางหลักคือการท่องเที่ยว (ตารางที่ 6.2) โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ของผู้ที่เดินทางมายังกัมพูชาทั้งหมดในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2550-2559) อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ที่เดินทางมาเพื่อประกอบธุรกิจและเดินทางเพื่อจุดประสงค์อื่นๆ ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา

ตารางที่ 6.2 เปรียบเทียบจำนวนชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชา
จำแนกตามจุดประสงค์ของการเดินทาง ระหว่างปี 2550-2559 (คน)

ปี	ท่องเที่ยว	ธุรกิจ	อื่นๆ	รวม
2550	1,689,976	145,774	36,817	1,872,567
2551	1,808,303	158,776	34,355	2,001,434
2552	1,991,900	132,780	36,897	2,161,577
2553	2,330,578	140,947	36,764	2,508,289
2554	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
2555	3,287,092	167,715	129,500	3,584,307
2556	3,991,899	185,584	32,682	4,210,165
2557	4,255,231	205,667	41,877	4,502,775
2558	4,299,373	299,607	176,251	4,775,231
2559	4,414,633	342,218	254,861	5,011,712

ที่มา: Tourism Statistics Report February 2017, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism

นอกจากนี้ ชาวแคมพูชาเองมีแนวโน้มจะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นด้วย หากพิจารณานักท่องเที่ยวชาวแคมพูชาที่เดินทางออกนอกประเทศ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวแคมพูชาเพิ่มขึ้นจาก 3 แสนกว่าคนในปี 2552 มาเป็น 1.4 ล้านคนในปี 2559 หรือเกือบ 5 เท่าภายในระยะเวลา 8 ปี (ตารางที่ 6.3)

ตารางที่ 6.3 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวแคมพูชาและชาวต่างชาติที่เดินทางออกจากประเทศแคมพูชา ระหว่างปี 2552-2559 (คน)

ปี	ชาวแคมพูชา	ชาวต่างชาติ	รวม
2552	339,698	1,951,827	2,291,525
2553	504,990	2,354,422	2,859,412
2554	709,616	2,847,309	3,556,925
2555	792,398	3,504,584	4,296,982
2556	871,646	4,173,597	5,045,243
2557	955,909	4,211,424	5,167,333
2558	1,194,018	4,225,619	5,419,637
2559	1,434,030	4,473,314	5,907,344
รวม	8,583,964	31,473,022	40,056,986

ที่มา: Tourism Statistics Reports, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

หากพิจารณาตามสนามบินนานาชาติของแคมพูชาทั้งหมด 3 แห่ง (ตารางที่ 6.4) พบว่า สนามบินที่มีนักท่องเที่ยวเข้าสูงสุด ได้แก่ สนามบินนานาชาติเสียมราฐ (Siem Reap International Airport) รองลงมาคือสนามบินนานาชาติพนมเปญ (Phnom Penh International Airport) สำหรับสนามบินนานาชาติสีหนุ (Sihanouk International Airport) ซึ่งเพิ่งเปิดให้บริการเป็นสนามบินนานาชาติเมื่อปี 2559 ที่ผ่านมามีผู้เดินทางเข้าประเทศที่สนามบินดังกล่าวจำนวนน้อย นอกจากนี้ ผู้ที่เดินทางมายังแคมพูชาทางถนนและทางเรือยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องใน 10 ปีที่ผ่านมาด้วย โดยในปี 2559 มีจำนวนประมาณ 2.3 ล้านคน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนผู้ที่เดินทางมาทางเครื่องบินเพียงประมาณ 4 แสนคนเท่านั้น

ตารางที่ 6.4 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศแคมพูชา จำแนกตามประเภทการเดินทาง ระหว่างปี 2550-2559 (คน)

ปี	ทางเครื่องบิน				ทางถนน/ทางเรือ			รวมทั้งสิ้น
	PNH	REP	KOS	รวม	ทางถนน	ทางเรือ	รวม	
2550	535,262	761,251	-	1,296,513	532,366	43,688	718,615	2,015,128
2551	570,903	668,504	-	1,239,407	690,138	71,889	886,058	2,125,465
2552	527,745	583,984	-	1,111,729	855,697	78,309	1,049,848	2,161,577
2553	591,628	712,672	-	1,304,300	1,016,584	78,015	1,203,989	2,508,289
2554	645,235	835,172	-	1,480,407	1,320,311	81,144	1,401,455	2,881,862
2555	716,584	1,005,499	-	1,722,083	1,785,726	76,498	1,862,224	3,584,307

ปี	ทางเครื่องบิน				ทางถนน/ทางเรือ			รวมทั้งสิ้น
	PNH	REP	KOS	รวม	ทางถนน	ทางเรือ	รวม	
2556	836,377	1,181,281	-	2,017,658	2,117,454	75,053	2,192,507	4,210,165
2557	917,800	1,355,693	-	2,273,493	2,132,332	96,950	2,229,282	4,502,775
2558	1,061,034	1,414,967	-	2,476,001	2,151,138	148,092	2,299,230	4,775,231
2559	1,164,240	1,507,039	33,088	2,704,367	2,153,932	153,413	2,307,345	5,011,712

ที่มา: Tourism Statistic Report February 2017, Statistics and Tourism Information Department, Ministry of Tourism (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

หมายเหตุ: PNH หมายถึง สนามบินนานาชาติพนมเปญ (Phnom Penh International Airport)

REP หมายถึง สนามบินนานาชาติเสียมราฐ (Siem Reap International Airport)

KOS หมายถึง สนามบินนานาชาติสีหนุวิลล์ (Sihanoukville International Airport)

6.2 นโยบายและสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

6.2.1 นโยบายที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ในปี 2555 กระทรวงการท่องเที่ยวของกัมพูชาได้ออกแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวของรัฐบาลกัมพูชา ปี 2555-2563 หรือ Tourism Development Strategic Plan 2012-2020 ที่วางกรอบการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกัมพูชา ภายใต้แนวคิดการพัฒนายั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) แผนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกัมพูชา โดยวางแผนการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวของประเทศในอนาคตที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งหมายรวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ตลอดจนการบรรเทาปัญหาความยากจน ที่สำคัญ แผนพัฒนาดังกล่าวได้ระบุปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และวางกรอบแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกัมพูชา อีกทั้งยังตั้งเป้าหมายในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังกัมพูชาให้สูงถึง 7 ล้านคน และสร้างรายได้ให้กับประเทศถึง 5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2563

แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของกัมพูชาที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- (1) การขาดความสะอาด ความปลอดภัย และคุณภาพของบริการการท่องเที่ยว เนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลในเชิงคุณภาพและปริมาณ
- (2) การศึกษาและวิเคราะห์ตลาดท่องเที่ยวเชิงลึกที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 80 เดินทางมากัมพูชาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น การศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวและพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
- (3) การขาดการเชื่อมต่อการเดินทางกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน (flight connectivity) ซึ่งในปัจจุบัน กัมพูชายังไม่มีเที่ยวบินที่จากประเทศอินโดนีเซีย บรูไนฯ เมียนมา และฟิลิปปินส์

และเที่ยวบินที่สม่าเสมอจากญี่ปุ่น เนื่องจากกัมพูชาสนามบินนานาชาติมีจำนวนและการรองรับผู้โดยสารที่จำกัด ปัจจุบัน กัมพูชามีสนามบินนานาชาติเพียง 3 แห่ง ทำให้นักท่องเที่ยวประสบปัญหาในการเดินทางมายังกัมพูชา เช่น นักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางผ่านเวียดนาม ไทย และสิงคโปร์ ต้องซื้อตั๋วเครื่องบินราคาสูงหรือต้องจองตั๋วเครื่องบินล่วงหน้าเป็นเวลานานเพื่อให้ได้เที่ยวบินที่ต้องการ

- (4) การบริหารจัดการพื้นที่และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงและหนาแน่น

นอกจากนี้ แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ยังได้กำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสำหรับประเทศ ที่จะทำให้อากาศการท่องเที่ยวสามารถบรรลุเป้าหมายข้างต้น โดยมีตัวอย่างแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

- (1) การพัฒนามาตรฐาน ความสะอาด และคุณภาพของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (tourism product) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาประเทศกัมพูชามากกว่าหนึ่งครั้ง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ ในกัมพูชา ตัวอย่างเช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบไฟฟ้า และการขยายสนามบินนานาชาติในกรุงพนมเปญ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น เสียมราฐ และนครวัด รวมถึงเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว กับพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อกระจายและลดความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล (coastal zone) โดยเฉพาะจังหวัดที่ติดชายฝั่งทะเลทางตอนใต้ของประเทศ ได้แก่ แกบ กัมปอต สีหนุวิลล์ และเกาะกง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงชุมชน (community-based ecotourism) ทางตอนกลางและตอนบนของประเทศ เป็นต้น
- (2) การศึกษาและทำความเข้าใจตลาดการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น การขาดแคลนการเชื่อมต่อในการเดินทางระหว่างประเทศเป้าหมาย จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ราคาหรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในกัมพูชา โดยทั่วไปถือว่าแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคได้ แต่การซื้อบริการทัวร์ท่องเที่ยวในภูมิภาค จะมีค่าใช้จ่ายที่สูง เนื่องจากราคาตั๋วเครื่องบินสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูกาลท่องเที่ยว นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายที่สูงเกิดจากการมีปริมาณสินค้าและบริการรองรับไม่เพียงพอ ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวที่ซื้อบริการหรือทัวร์ในลักษณะดังกล่าวมีจำนวนน้อย เป็นต้น
- (3) การพัฒนาบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว (tourism professionals) จากการศึกษาพบว่า บุคลากรที่ประกอบวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว 1 คน จะสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ 10 คน ฉะนั้น หากตั้งเป้าที่จะรองรับนักท่องเที่ยวทั้งหมด 7 ล้านคนภายในปี 2563 จะต้องพัฒนาบุคลากรให้มือน้อย 5 แสนคน นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาปัจจัยอื่นๆ เพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว เช่น จำนวนห้องพัก และมัคคุเทศน์ท้องถิ่น เป็นต้น โดยการพัฒนาบุคลากรในสาขาดังกล่าวจะยึดมาตรฐานร่วมสำหรับวิชาชีพที่ทำงานได้ในประเทศ สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Mutual Recognition Arrangement (MRA) ผ่านไกลของ National Tourism Professional Institute ซึ่งรับผิดชอบด้านการพัฒนาทักษะและ

National Committee for Tourism Development ซึ่งรับผิดชอบด้านการวางงบประมาณ และให้เงินสนับสนุน

6.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 กฎระเบียบด้านการทำเอกสารการเดินทางเพื่อพำนักในกัมพูชา

เอกสารการเดินทางเพื่อพำนักในกัมพูชาหรือวีซ่าของประเทศกัมพูชา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทสำคัญ ได้แก่ วีซ่าท่องเที่ยว (T) และวีซ่าธุรกิจ (E) กรณีผู้ที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชาโดยขอวีซ่าเข้าประเทศเพียงครั้งเดียว (single visa) สามารถสมัครวีซ่าและชำระค่าธรรมเนียมวีซ่าได้ทั้งหมด 2 ช่องทาง ดังนี้

- (1) การทำวีซ่าที่สถานบันนานาชาติในประเทศกัมพูชา และจุดผ่านแดนระหว่างกัมพูชาและเวียดนาม ไทย และสปป.ลาว (ตารางที่ 6.5)
- (2) การทำวีซ่าออนไลน์ (E-visa) ผ่านระบบออนไลน์ของรัฐบาลกัมพูชา ได้ผ่านเว็บไซต์ของรัฐบาลกัมพูชา⁵⁷ โดยจะต้องสมัครวีซ่าและชำระค่าธรรมเนียมผ่านระบบออนไลน์ หลังจากได้รับจดหมายยืนยันการสมัครวีซ่าแล้ว จะได้รับการประทับตราวีซ่าเมื่อเข้าประเทศกัมพูชา (ตารางที่ 6.6)

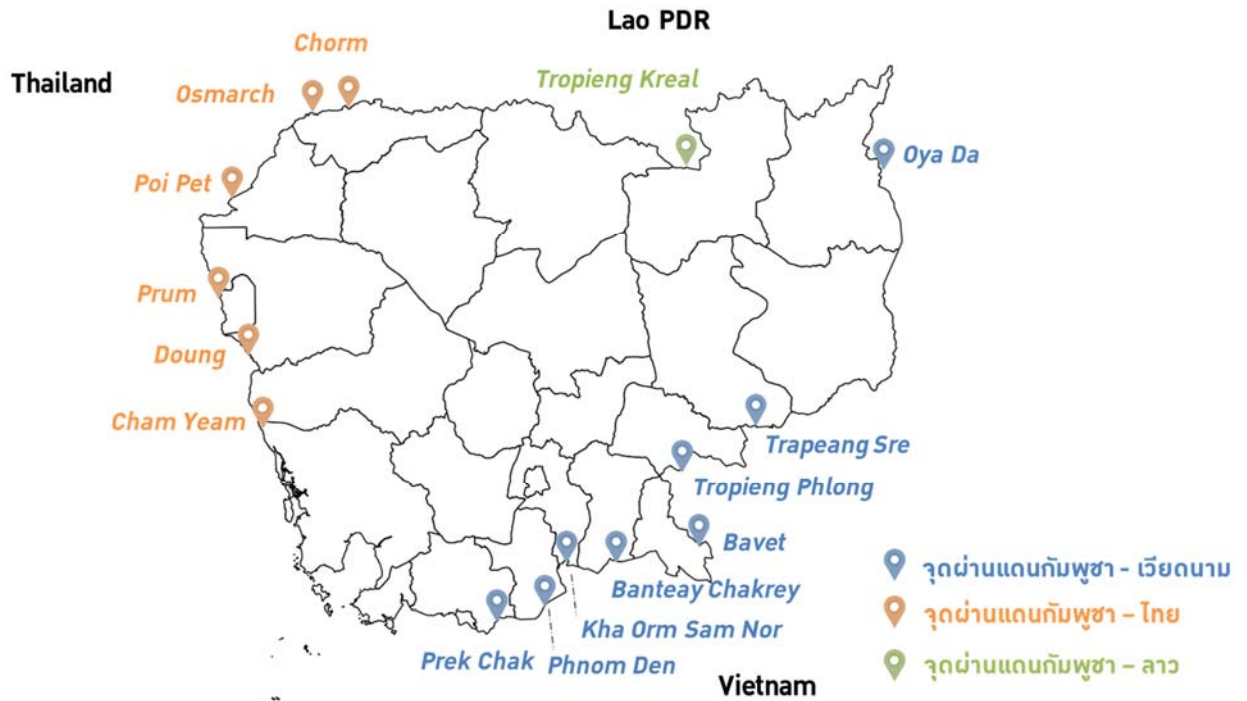
กรณีผู้ที่ต้องการอยู่ในประเทศนานกว่า 2 เดือน หรือต้องการเข้าออกนอกประเทศโดยวีซ่าไม่หมดอายุ (multiple visa) สามารถขอและชำระค่าธรรมเนียมวีซ่าได้ทั้งหมด 2 ช่องทาง ดังนี้

- (1) การทำวีซ่าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่สถานบันนานาชาติพนมเปญ
- (2) การทำวีซ่าที่สถานทูตและสถานกงสุลของกัมพูชาในต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม บุคคลสัญชาติอัฟกานิสถาน อัลจีเรีย ซาอุดีอาระเบีย บังคลาเทศ อิหร่าน อิรัก ปากีสถาน ศรีลังกา ชูदान และไนจีเรีย จะต้องสมัครขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลประเทศกัมพูชาในประเทศนั้นๆ ก่อนเดินทางมายังประเทศกัมพูชา

⁵⁷ <https://www.evisa.gov.kh>

ภาพที่ 6.3 จุดผ่านแดนระหว่างกัมพูชาและประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 6.5 จุดผ่านแดนที่ขอวีซ่าได้ ณ จุดผ่านแดน

ประเภทด่าน	สนามบิน/จุดผ่านแดน
ท่าอากาศยานนานาชาติ	<ol style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยานนานาชาติพนมเปญ ท่าอากาศยานนานาชาติเสียมราฐ ท่าอากาศยานนานาชาติสีหนุวิลล์
จุดผ่านแดนกัมพูชา - เวียดนาม	<ol style="list-style-type: none"> Bavet International Check Point (Svay Rieng Province) Kha Orm Sam Nor International Check Point (Kandal Province) Koh Rohka International Check Point (Prey Veng Province) Banteay Chakrey International Check Point (Preyveng Province) Tropeang Sre International Check Point (Kratie Province) Prek Chak International Check Point (Kampot Province) Phnom Den International Check Point (Takeo Province) Oyadav International Check Point (Rattankiri Province) Tropieng Phlong International Check Point (Kampong Cham Province)
จุดผ่านแดนกัมพูชา - ไทย	<ol style="list-style-type: none"> Cham Yeam International Check Point (Koh Kong Province) Poi Pet International Check Point (Banteay Meanchey Province) Osmach International Check Point (Odor Meanchey Province) Sihanoukville International Check Point (Sihanoukville Province)

ประเภทด่าน	สนามบิน/จุดผ่านแดน
	5. Choam Sanguam International Check Point (Banteay Meanchey Province) 6. Prum International Check Point (Pailin Province) 7. Doung International Check Point (Battambang Province) 8. Preah Vihear International Check Point (Preah Vihear Province)
จุดผ่านแดนกัมพูชา – ลาว	1. Dong Krolar International Check Point (Steung Treng Province) 2. Tropieng Kreal International Check Point (Stung Treng Province) 3. Dong Krolar International Check Point (Steung Treng Province)

ที่มา: Ministry of Tourism (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 6.6 จุดผ่านแดนที่สามารถเดินทางได้โดยใช้ E-Visa

จุดผ่านแดน	ชายแดน	ขาเข้า	ขาออก
ท่าอากาศยานนานาชาติพนมเปญ	-	✓	✓
ท่าอากาศยานนานาชาติเสียมราฐ	-	✓	✓
ท่าอากาศยานนานาชาติสีหนุวิลล์	-	✗	✓
Sihanouville	-	✗	✓
Cham Yeam (Koh Kong)	ไทย	✓	✓
Chorm (Oddar Meanchey)	ไทย	✗	✓
Daung (Kamrieng Battambang)	ไทย	✗	✓
Poi Pet (Banteay Meanchey)	ไทย	✓	✓
Prom (Pailin)	ไทย	✗	✓
O Smach (Oddar Meanchey)	ไทย	✗	✓
Bavet (Svay Rieng)	เวียดนาม	✓	✓
Kaoam Samnor (Kandal Mekong)	เวียดนาม	✗	✓
Phnom Den (Takeo)	เวียดนาม	✗	✓
Trapaing Sre (Kratie)	เวียดนาม	✗	✓
Dong Kralo (Stung Treng)	สปป.ลาว	✗	✓

ที่มา: https://www.evisa.gov.kh/information/port_entry/3 (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 6.7 ค่าธรรมเนียมการสมัครวีซ่าและอายุวีซ่า

ประเภทของวีซ่า	ค่าธรรมเนียม	อายุวีซ่า	ต่ออายุวีซ่า
วีซ่าท่องเที่ยว (T)	30 เหรียญสหรัฐ*	30 วัน (single entry)	30 วัน (single entry)
วีซ่าธุรกิจ (E)	35 เหรียญสหรัฐ*	30 วัน (single entry)	30 วัน (single entry) 3 เดือน (single entry) 6 เดือน (multiple entry) 1 ปี (multiple entry)
E-Visa - ปกติ (ภายใน 3 วัน) - เร่งด่วน (ภายใน 48 ชม.) - เร่งด่วนมาก (ภายใน 24 วัน)	25-40 เหรียญสหรัฐ* 79 เหรียญสหรัฐ* 99 เหรียญสหรัฐ*	30 วัน (single entry)	

ที่มา: Ministry of Tourism (สืบค้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2560)

ตารางที่ 6.8 ประเทศที่ได้รับยกเว้นการสมัครวีซ่าของประเทศกัมพูชา

ลำดับ	ประเทศ	ประเภทของหนังสือเดินทาง			อายุวีซ่า (วัน)		
		PD	PS	PN	PD	PS	PN
ประเทศในภูมิภาคอาเซียน							
1	บรูไน	PD	PS	x	14	14	14
2	อินโดนีเซีย	PD	PS	PN	14	14	30
3	สปป.ลาว	PD	PS	PN	30	30	30
4	มาเลเซีย	PD	PS	PN	30	30	30
5	เมียนมา	PD	PS	x	30	30	14
6	ฟิลิปปินส์	PD	PS	PN	30	30	21
7	สิงคโปร์	PD	PS	PN	30	30	30
8	ไทย	PD	PS	PN	30	30	14
9	เวียดนาม	PD	PS	PN	30	30	30
ประเทศอื่นๆ							
11	บัลแกเรีย	PD	PS	x	90	90	x
12	คิวบา	PD	PS	x	*	x	x
13	จีน	PD	PS	x	30	30	x
14	ฮังการี	PD	PS	x	90	90	x
15	อินเดีย	PD	PS	x	60	60	x
16	เกาหลีใต้	PD	PS	x	60	60	x
17	เปรู	PD	PS	x	30	30	x
18	รัสเซีย	PD	PS	x	*	x	x
19	สโลวาเกีย	PD	PS	PN	*	x	x
20	อิหร่าน	PD	PS	x	30	30	x

ที่มา: Ministry of Tourism ข้อมูลเมื่อวันที่ 13 ต.ค. 2559

หมายเหตุ: Passport Diplomatic (PD) หมายถึง หนังสือเดินทางทางการทูต, Passport Service (PS), Passport Normal (PN)

* During Mission

6.4 ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

จากรายชื่อธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกกับสมาคมโรงแรมในกัมพูชา (Cambodia Hotel Association: CHA) มีทั้งหมด 121 ธุรกิจ⁵⁸ โดยมีธุรกิจโรงแรมที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดเสียมราฐประมาณ 40 แห่ง พนมเปญ 35 แห่ง สีหนุวิลล์ 18 แห่ง และจังหวัดอื่นๆ ในกัมพูชา ได้แก่ ปอยเปต รัตนคีรี และมณฑลคีรี นอกจากนี้ ยังมีสมาชิกที่ประกอบธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกประมาณ 23 บริษัท เช่น ธุรกิจทัวร์ท่องเที่ยว ธุรกิจเช่ารถ และธุรกิจรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

ธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ในกรุงพนมเปญ มีทั้งธุรกิจโรงแรมที่เซนโรงแรมต่างชาติ และธุรกิจโรงแรมที่ไม่ใช่เซน ตัวอย่างธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ในกรุงพนมเปญ เช่น Himawari Hotel&Apartment Hotel Cambodiana, InterContinental Phnom Penh, NagaWorld Phnom Penh, Raffles Hotel Le Royal และ Sunway Hotel เป็นต้น

ธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ในกรุงพนมเปญ มีทั้งธุรกิจโรงแรมที่เซนโรงแรมต่างชาติ และธุรกิจโรงแรมที่ไม่ใช่เซนเช่นกัน ตัวอย่างธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ในเสียมราฐ เช่น Anantara Angkor Resort & Spa, Raffles Grand Hotel d'Angkor และ Sofitel Angkor Phokeethra Golf & Spa Resort เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีธุรกิจโรงแรมอีกจำนวนมากซึ่งไม่เป็นสมาชิกของสมาคม ซึ่งอาจเป็นโรงแรมขนาดกลางและเล็กที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของโดยชาวกัมพูชา

ตารางที่ 6.9 รายชื่อผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกของสมาคมธุรกิจโรงแรมของกัมพูชา

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง	ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง
1	Asia Insurance	กัมพูชา	62	Grand Diamond City Hotel & Casino	ปอยเปต
2	Auskhmer	กัมพูชา	63	Terres Rouges Collection	รัตนคีรี
3	B2B Cambodia	กัมพูชา	64	Amansara Hotel	เสียมราฐ
4	Beyond Interiors	กัมพูชา	65	Anantara Angkor Resort & Spa	เสียมราฐ
5	botanik essence	กัมพูชา	66	Angkor Holiday Hotel	เสียมราฐ
6	Cambodia Airports	กัมพูชา	67	Angkor Miracle Resort & Spa	เสียมราฐ
7	Cambodian SingMeng Telemedia Co., Ltd.	กัมพูชา	68	Angkor Palace Resort & Spa	เสียมราฐ
8	Camcona Trading (Cambodia) Co., Ltd	กัมพูชา	69	Angkor Sayana Hotel & Spa	เสียมราฐ
9	Campu Lonpac Insurance Plc	กัมพูชา	70	Belmond La Residence d'Angkor	เสียมราฐ
10	Car4you Co., Ltd.	กัมพูชา	71	Borei Angkor Resort & Spa	เสียมราฐ
11	Carlson Rezidor Hotel Group	กัมพูชา	72	Courtyard by Marriott Siem Reap Resort	เสียมราฐ

⁵⁸ ข้อมูลจาก Cambodia Hotel Association (CHA) ณ วันที่ 26 กรกฎาคม 2560

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง	ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง
12	Cellcard	กัมพูชา	73	Ecole d'Hôtellerie et de Tourisme Paul Dubrule	เสียมราฐ
13	Cellier D'Asie	กัมพูชา	74	FCC Hotel & Restaurants	เสียมราฐ
14	DFDL	กัมพูชา	75	Heritage Suites Hotel	เสียมราฐ
15	DFS	กัมพูชา	76	Landing Gold Villa	เสียมราฐ
16	DKSH (Cambodia) Ltd.	กัมพูชา	77	Le Meridien Angkor	เสียมราฐ
17	E Security Services Co. Ltd.	กัมพูชา	78	Lemongrass & Ginger Hotel	เสียมราฐ
18	EPENH CO. LTD.	กัมพูชา	79	Maison 557	เสียมราฐ
19	G. Gear Co. Ltd.	กัมพูชา	80	Memoire d'Angkor	เสียมราฐ
20	LIVCOMO OVERSEAS IMPORT EXPORT	กัมพูชา	81	Navutu Dream Resort & Spa	เสียมราฐ
21	Putih Khmer Import Co., Ltd.	กัมพูชา	82	Nita By Vo	เสียมราฐ
22	Smart Axiata Company	กัมพูชา	83	Park Hyatt	เสียมราฐ
23	Travel Click	กัมพูชา	84	Phum Baitang Zannier	เสียมราฐ
24	Knai Bang Chatt Resort	แกป	85	Raffles Grand Hotel d'Angkor	เสียมราฐ
25	Mayura Hill Resort	มณฑลคีรี	86	Rambutan Hotel & Resort	เสียมราฐ
26	Swisscontact/Swiss Foundatin for Technical Cooperation	-	87	Resort La Villa Loti	เสียมราฐ
27	Almond Hotel	พนมเปญ	88	River Village Manor	เสียมราฐ
28	Amanjaya Phnom Penh	พนมเปญ	89	Rosy Guesthouse	เสียมราฐ
29	Amber House	พนมเปญ	90	Sakmut Boutique Hotel	เสียมราฐ
30	Anik Boutique Hotel	พนมเปญ	91	Sala Bai Hotel School	เสียมราฐ
31	Arunreas Hotel	พนมเปญ	92	Sala Lodges	เสียมราฐ
32	Cambodia Country Club	พนมเปญ	93	Sarai Resort & Spa	เสียมราฐ
33	Dara Airport City Hotel & Spa	พนมเปญ	94	Shinta Mani Hotel	เสียมราฐ
34	Double Leaf Boutique Hotel	พนมเปญ	95	Sofitel Angkor Phokeethra Golf & Spa Resort	เสียมราฐ
35	Frangipani Villa Hotels	พนมเปญ	96	Sokha Angkor Resort	เสียมราฐ
36	G Mekong Hotel	พนมเปญ	97	Tara Angkor Hotel	เสียมราฐ
37	Garden City Hotel	พนมเปญ	98	Templation Hotel	เสียมราฐ
38	Green Palace Hotel	พนมเปญ	99	The Aviary Hotel	เสียมราฐ
39	Himawari Hotel & Apartment	พนมเปญ	100	The Rose Apple Boutique Bed & Breakfast	เสียมราฐ
40	Hotel Cambodiana	พนมเปญ	101	Victoria Angkor Resort & Spa	เสียมราฐ
41	Intercontinental Phnom Penh	พนมเปญ	102	Villa b. Angkor Maison d'Hôtes	เสียมราฐ
42	Mito Hotel	พนมเปญ	103	Viroth's Hotel	เสียมราฐ
43	Monsoon Boutique Hotel	พนมเปญ	104	Akaryn Retreat Koh Krabey	สีหนุวิลล์
44	NagaWorld Phnom Penh	พนมเปญ	105	Alila Hotels & Resorts	สีหนุวิลล์
45	PALACE GATE	พนมเปญ	106	Backpacker Heaven	สีหนุวิลล์
46	PSE Institute of Hospitality & Tourism	พนมเปญ	107	Chochi Garden	สีหนุวิลล์
47	Raffles Hotel Le Royal	พนมเปญ	108	Don Bosco Hotel School	สีหนุวิลล์

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง	ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ที่ตั้ง
48	RichLy Boutique Hotel & Hostel	พนมเปญ	109	Grand Sihanoukville Hotel	สีหนุวิลล์
49	Rosewood Phnom Penh	พนมเปญ	110	Holiday Villa Nataya	สีหนุวิลล์
50	Royal Inn	พนมเปญ	111	Laluna Sihanoukville	สีหนุวิลล์
51	Royal Mekong Boutique Hotel	พนมเปญ	112	Moon Julie Hotel	สีหนุวิลล์
52	Skyline Boutique Hotel	พนมเปญ	113	Naia Otres Beach Resort	สีหนุวิลล์
53	Sofitel Phnom Penh Phokeethra	พนมเปญ	114	Sahaa Beach Resort	สีหนุวิลล์
54	Sokha Phnom Penh Hotel	พนมเปญ	115	Secret Garden	สีหนุวิลล์
55	Starts Hotel (Cambodia) Corporation	พนมเปญ	116	Sihanoukville Plaza Hotel	สีหนุวิลล์
56	Sun and Moon Urban Hotel	พนมเปญ	117	Sihanoukville Tourism Association	สีหนุวิลล์
57	Sunway Hotel	พนมเปญ	118	Sokha Beach Resort	สีหนุวิลล์
58	Tea House Hotel	พนมเปญ	119	Sol Beach Resort	สีหนุวิลล์
59	The Pavilion Hotel - intimate urban oasis - phnom penh	พนมเปญ	120	Song Saa Private Island	สีหนุวิลล์
60	The Plantation Urban Resort & Spa	พนมเปญ	121	Tamu Restaurant & Hotel	สีหนุวิลล์
61	Vann Sophy Hotel	พนมเปญ			

ที่มา: Cambodia Hotel Association (CHA) (สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560)

6.5 การลงทุนของไทยในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา

การเติบโตของชนชั้นกลาง และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงของกัมพูชา ทำให้นักลงทุนไทยจำนวนหนึ่งได้เข้าไปทำธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านอาหาร โรงแรม โรงพยาบาล และคลินิกเสริมความงาม ดังแสดงในตารางที่ 6.10

ตารางที่ 6.10 ตัวอย่างรายชื่อนักลงทุนไทยที่ลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	ชื่อบริษัทในประเทศ	ประเภทธุรกิจ
1	วุฒิสกัคดี คลินิก	Wuttisak Clinic Cambodia	บริการ
2	บริษัท เอเมด อินเตอร์เนชันแนล กรุ๊ป จำกัด Amed International Group Co., Ltd	AMED Clinic Cambodia	บริการ
3	มคลินทร์คลินิก	Makalin Clinic Cambodia	บริการ
4	Aura Thai Spa	Aura Spa Cambodia	บริการ
5	บริษัท เบทเตอร์เวย์ (ประเทศไทย) จำกัด	Mistine Cambodia Co., Ltd.	บริการ
6	Da Houg Heng Enterprise Ltd.	Da Houg Heng Enterprise Ltd.	บริการ
7	First Travel	First Travel Cambodia	บริการ/ท่องเที่ยว
8	บริษัท อินทรา แม็โขง จำกัด Intra Mekong	Intra Co., Ltd.	บริการ/ท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	ชื่อบริษัทในประเทศ	ประเภทธุรกิจ
9	Inside Angkor Service (เสียมราฐ)		บริการ/ท่องเที่ยว
10	Asia in Asia (เสียมราฐ)		บริการ/ท่องเที่ยว
11	Indochina Explorer (Thailand) Co., Ltd.	Indochina Explorer (Cambodia)	บริการ/ท่องเที่ยว
12	Khmer Surin Restaurant	Khmer Surin Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร
13	Tom Yum Kung Restaurant	Tom Yum Kung Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร
14	บริษัท แบล็คแคนยอน (ประเทศไทย) จำกัด	Black Canyon Coffee	บริการ/ร้านอาหาร
15	Topaz Restaurant	Topaz Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร
16	Hua Nam Restaurant	Hua Nam Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร
17	Inthanon Thai Food Restuarant	Inthanon Thai Food Restuarant	บริการ/ร้านอาหาร
18	Chiang Mai Riverside	Chiang Mai Riverside	บริการ/ร้านอาหาร
19	ร้านอาหาร River House	The Riverhouse Bistro	บริการ/ร้านอาหาร
20	โรงพยาบาลบางปะกอก 9 อินเตอร์เนชั่นแนล		บริการ/โรงพยาบาล
21	จินดาโพลีคลินิก	Chenda Polyclinic	บริการ/โรงพยาบาล
22	บริษัท Regency จำกัด	Regency Company Limited	บริการ/โรงแรม
23	Juliana Hotel	Juliana Hotel	บริการ/โรงแรม
24	บริษัท เอสเอ็ม พรอพเพอร์ตี้ พลัส จำกัด	SMPP Riverside	บริการ/โรงแรม
25	บริษัท นพวงศ์ก่อสร้าง จำกัด Noppawong Construction Co., Ltd.		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
26	บริษัท พรีเมียร์ คอนสตรัคชั่น แมชชีนเนอรี จำกัด Premier Construction Machinery Co., Ltd.	Premier Construction	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
27	บริษัท แอ็ค คอนซัลแทนส์ จำกัด Act Consultants Co., Ltd.		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
28	บริษัท เอ็มอีพีเอส คอนสตรัคชั่น จำกัด MEPS Construction Co., Ltd.		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
29	KG Engineering Co.,Ltd. บริษัท เค.จี. วิศวกรรม จำกัด		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
30	บริษัท เดอะซีบอร์ด โฮลดิ้ง จำกัด The Seaboard Holding Co.,Ltd	The Seaboard Cambodian Development Construction	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
31	Major engineering & construction Co., Ltd.		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง
32	บริษัท เว็น โฮลดิ้ง จำกัด WEN Holding Co.,Ltd.		อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง

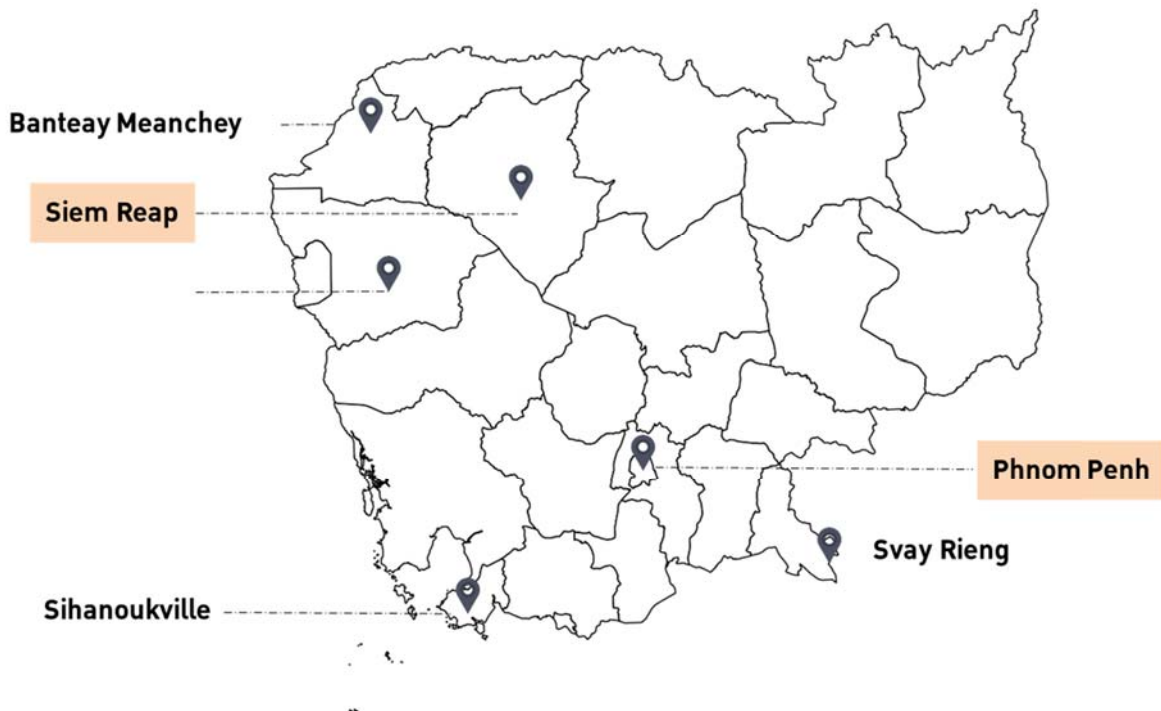
ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและแหล่งอื่น (สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2560)

6.6 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในกัมพูชามีจำนวนมาก กระจุกตัวอยู่เมืองสำคัญสองแห่ง ได้แก่ กรุงพนมเปญและเสียมราฐ ซึ่งเป็นเมืองหลวงและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกัมพูชา จากการรวบรวมสถิติของจำนวนโรงแรมในกัมพูชา ของกระทรวงการท่องเที่ยว พบว่า ในปี 2552 กัมพูชามีจำนวนโรงแรมทั้งหมด 451 แห่ง โดยมีจำนวนสูงสุดในกรุงพนมเปญ และจังหวัดเสียมราฐ ทั้งหมด 159 และ 118 แห่งตามลำดับ และในจังหวัดอื่นๆ ในประเทศอีก 174 แห่ง ได้แก่ สีหนุวิลล์ (44 แห่ง) พระตะบอง (24 แห่ง) บันเตียเมียนเจย (13 แห่ง) และสวายเรียง (12 แห่ง) เป็นต้น ทั้งนี้ จากการเข้าถึงข้อมูลโรงแรมผ่านเว็บไซต์ TripAdvisor ระบุว่า ปัจจุบัน กัมพูชามีจำนวนโรงแรมบนฐานข้อมูลของเว็บไซต์แล้วทั้งหมด 825 แห่ง โดยแบ่งเป็นกรุงพนมเปญ 267 แห่ง เสียมราฐ 354 แห่ง และเมืองอื่นๆ⁵⁹

การศึกษาค้นคว้าเชิงลึกของธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาและเดินทางไปสำรวจข้อมูล ได้แก่ กรุงพนมเปญ และเสียมราฐ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการไทย ดังนี้

ภาพที่ 6.4 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

ที่มา: คณะผู้วิจัย

⁵⁹ เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2560

(1) กรุงเทพมหานคร

นอกเหนือจากการเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางทางราชการแล้ว กรุงเทพมหานครยังเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและการค้า และเป็นเมืองที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดของภูมิภาค ซึ่งเชื่อมต่อกับเมืองสำคัญต่างๆ ภายในประเทศ รวมถึงมีช่องทางการเดินทางที่หลากหลาย ทั้งทางถนน แม่น้ำ และเครื่องบิน โดยเฉพาะการมีท่าอากาศยานนานาชาติพญาไทซึ่งเป็นท่าอากาศยานหลักของประเทศ จึงส่งผลให้กรุงเทพมหานครมีจำนวนนักเดินทางชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานครที่สูงถึงหนึ่งล้านคนต่อปี ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความต้องการของตลาด ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และความพร้อมของแรงงานที่มีทักษะ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน นอกเหนือจากความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตแล้ว กรุงเทพมหานครยังมีระบบโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ ทำให้การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารและอินเทอร์เน็ตเป็นไปได้รวดเร็ว ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจบริการสามารถสร้างและรักษากลุ่มลูกค้าผ่านการโฆษณาและช่องทางอื่นๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ระบบคมนาคมขนส่งภายในกรุงเทพมหานคร ยังขาดระบบการขนส่งสาธารณะที่หลากหลายและมีคุณภาพ เช่น รถโดยสารประจำทาง รถไฟฟ้า และรถรับส่งสาธารณะอื่นๆ ทำให้การเดินทางภายในกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างจำกัด นอกจากนี้กรุงเทพมหานคร มีค่าเช่าที่ดินที่สูงมาก ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการประกอบธุรกิจที่สูงแก่ธุรกิจบริการขนาดเล็กและขนาดกลาง

กรุงเทพมหานครมีแรงงานที่มีทักษะกระจุกตัวมาก เนื่องจากมีโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่สำคัญตั้งอยู่ในเมืองหลวงดังกล่าว และมีหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงธุรกิจของภูมิภาคและธุรกิจของต่างชาติในพื้นที่ที่ต้องการบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูง และแรงงานที่มีทักษะ ทำให้การจัดการหาแรงงานที่มีทักษะในกรุงเทพมหานครไม่เพียงพอมากนัก อย่างไรก็ตาม ธุรกิจต่างชาติที่ลงทุนในกรุงเทพมหานครจำนวนมาก เห็นว่าแรงงานทักษะยังมีไม่มากพอต่อความต้องการของธุรกิจต่างชาติ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาคมนักธุรกิจต่างชาติในภูมิภาค (IBCC) พบว่า แรงงานที่มีทักษะที่ขาดแคลนในภูมิภาค ได้แก่ วิศวกร และช่างเทคนิค รวมถึงบุคลากรในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ (STEM) ที่จำเป็นสำหรับธุรกิจในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ธุรกิจร้านกาแฟ Café Amazon ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ธุรกิจไม่ประสบปัญหาในการจัดหาแรงงานมาทำงานบริการในร้านกาแฟ แต่ธุรกิจมักประสบปัญหาอัตราการเปลี่ยนงานที่สูง และการแย่งบุคลากรที่มีทักษะและประสบการณ์ เช่น บาร์ิสต้า เป็นต้น

(2) เชียงราย

เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของภูมิภาค ได้แก่ นครวัดและนครธม ซึ่งมีการกระจุกตัวของการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและธุรกิจร้านอาหาร ที่ผ่านมาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติและสร้างรายได้ให้แก่ภาคการท่องเที่ยวจำนวนมาก แผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภูมิภาค ได้เน้นความสำคัญของการรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการขยายแหล่งท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใกล้เคียงที่มีศักยภาพ เช่น

ทะเลสาบตอนเลสาบ เพื่อลดความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นครวัดและนครธม รวมถึงเป็นการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัด

นอกเหนือจากปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และธรรมชาติดังกล่าวแล้ว เสียมราฐยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัจจัยด้านที่ตั้ง ที่อยู่ไม่ห่างจากชายแดนประเทศไทยนัก โดยมีระยะทางระหว่างจังหวัดเสียมราฐและชายแดนไทยที่เมืองปอยเปตประมาณ 150 กิโลเมตร หรือใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่งเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสำคัญสำหรับการลงทุนในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการอื่นๆ เช่น ร้านอาหารในเสียมราฐ ได้แก่ อัตราการเข้าพักที่ต่ำในช่วงโลว์ซีซั่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะในระดับบริหาร แรงงานที่มีทักษะด้านการบริการ และการมีคู่แข่งในพื้นที่จำนวนมาก โดยจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทยในพื้นที่ พบว่า ธุรกิจโรงแรมจะต้องมีแผนรองรับการบริหารจัดการโรงแรมในช่วงไฮซีซั่นให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ ขณะเดียวกันก็ต้องลดการประกอบการในช่วงโลว์ซีซั่นเพื่อลดต้นทุนการประกอบการของธุรกิจ นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีโอกาสที่จะขยายธุรกิจโรงแรมในเสียมราฐ แต่ปัจจัยสำคัญสำหรับการขยายธุรกิจคือบุคลากรที่มีทักษะในระดับบริหารซึ่งยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่ และคุณภาพของการบริการซึ่งอาจยังมีแรงงานที่มีทักษะด้านบริการไม่เพียงพอ นอกจากนี้ เสียมราฐ เป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของธุรกิจโรงแรมจำนวนมาก ทำให้ธุรกิจมีการแข่งขันสูงตามไปด้วย

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสนในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่ตั้งอยู่ในเสียมราฐและ/หรือเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างนครวัดและนครธมได้ ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจบริการทัวร์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยและกัมพูชา โดยจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทยในพื้นที่ พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติคือการเดินทางระหว่างประเทศไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม โดยประเทศไทย มักเป็นจุดเดินทางเข้า-ออกที่ได้รับความนิยม เนื่องจากมีต้นทุนค่าเดินทางต่ำและมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าที่อื่นๆ เป็นต้น

6.7 รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

กัมพูชาเปิดให้กิจการของชาวต่างชาติสามารถลงทุนในธุรกิจบริการและธุรกิจค้าปลีกได้โดยไม่จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท หรือมีกิจการที่ห้ามต่างชาติลงทุนโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนจำนวนมาก ผู้ประกอบการไทยสามารถเลือกที่จะลงทุนประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ ดังนี้

การลงทุนเองทั้งหมด เป็นรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ ที่ไม่ต้องการซื้อที่ดินเพื่อลงทุนในกัมพูชา โดยผู้ประกอบการสามารถเลือกลงทุนเป็นกิจการของต่างชาติ โดยถือหุ้นเองทั้งหมดร้อยละ 100 ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจโรงพยาบาลรยัลของเครือกรุงเทพดุสิตเวชการ ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ เช่น บริษัทเอสซีจี เป็นต้น

สำหรับการร่วมทุน เป็นรูปแบบการร่วมทุนที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจที่ต้องการหาผู้ร่วมลงทุนเพื่อซื้อที่ดินในการลงทุนในกัมพูชา เช่น ธุรกิจโรงแรม และ/หรือเพื่อประโยชน์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเช่น การเจาะตลาดและกระจายสินค้า สำหรับธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดย่อม

นอกจากนี้ รูปแบบการลงทุนที่ได้รับความนิยมสำหรับธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ ได้แก่ การลงทุนแบบแฟรนไชส์ ซึ่งเป็นเพิ่มอีกช่องทางการลงทุนสำหรับธุรกิจเช่นร้านอาหารและร้านกาแฟที่มีสาขาในประเทศไทยและต้องการขยายสาขาไปยังต่างประเทศ ธุรกิจที่สนใจจะลงทุนประกอบธุรกิจในกัมพูชา สามารถขายแฟรนไชส์ให้กับตัวแทนแฟรนไชส์ในประเทศ (เรียกว่า franchisee หรือ dealership ในกัมพูชา) และ/หรือลงทุนเองโดยตรง ตัวอย่างเช่น ธุรกิจร้านอาหารกาแฟเพื่อเมซอน ที่ทั้งลงทุนเองโดยตรงและขายแฟรนไชส์ให้แก่ผู้ลงทุนรายย่อยหลายรายในประเทศ ธุรกิจร้านอาหารแบล็กแคนยอน และร้านอาหารเอสแอนด์พี ที่เลือกลงทุนเองโดยตรง และร้านอาหารฟูจิที่ขายแฟรนไชส์ให้แก่ธุรกิจกัมพูชา เป็นต้น

6.8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

6.8.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาส

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักเป็นอันดับต้นๆ ของกัมพูชา ที่ขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ผู้ประกอบการมีโอกาสในการเข้าไปประกอบธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยควรพิจารณาปัจจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

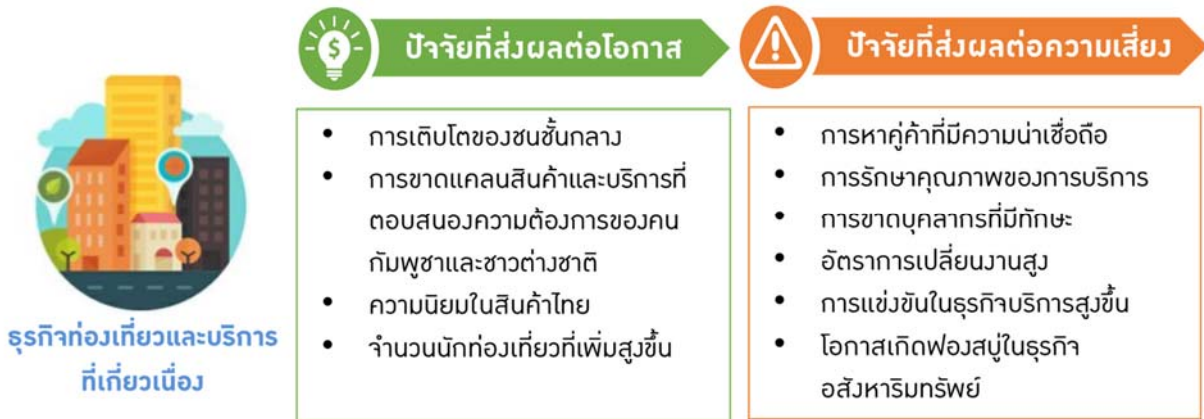
- (1) การเติบโตของชนชั้นกลางในกัมพูชา ทำให้กัมพูชามีกลุ่มผู้บริโภคที่ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ เหมาะสมสำหรับธุรกิจที่ต้องการเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคที่เติบโตและต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและบริการที่เหมาะสม โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยที่นิยมสินค้าและบริการที่ทันสมัย ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ ธุรกิจแฟรนไชส์
- (2) การขาดแคลนสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีฐานะ ผู้บริโภคกลุ่มดังกล่าวมีความต้องการสินค้าและบริการที่หลากหลายและมีคุณภาพ แต่ปัจจุบันธุรกิจบริการในกัมพูชา ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคดังกล่าวได้เพียงพอ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตัวอย่างเช่น การให้บริการทางการแพทย์
- (3) ความนิยมในสินค้าไทยของชาวกัมพูชา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากสื่อไทย เช่น ละครโทรทัศน์ โฆษณา เป็นต้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวกัมพูชารู้จักสินค้าไทยและนิยมสินค้าของไทยที่มีราคาไม่สูงมากนัก ยกตัวอย่างเช่น สินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงสินค้าและบริการที่ปรากฏในสื่อไทย เช่น การสร้างบ้านและที่พักอาศัยแบบไทย ซึ่งเป็นโอกาสทางธุรกิจของนักลงทุนไทยที่ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค หรือธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น
- (4) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นของกัมพูชา ทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังกัมพูชาหรือชาวกัมพูชาที่ท่องเที่ยวภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความต้องการสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร และบริการทัวร์ท่องเที่ยว

6.8.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยง

แม้ว่าโอกาสในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชามีอยู่มากและหลากหลาย การลงทุนในธุรกิจดังกล่าวจะต้องพิจารณาความเสี่ยงสำคัญที่ควรระวัง ดังนี้

- (1) การหาคู่ค้าที่มีความน่าเชื่อถือ แม้ว่านักลงทุนในธุรกิจบริการสามารถเข้ามาลงทุนในกัมพูชาโดยสามารถจัดตั้งบริษัทและถือหุ้นส่วนทั้งหมด แต่ผู้ประกอบการจำนวนมากเลือกที่จะร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นในกัมพูชา เพื่อได้รับประโยชน์จากการซื้อที่ดินหรือการกระจายสินค้าจากการร่วมทุน ดังนั้น การหาคู่ค้าและผู้ร่วมทุนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุนในตลาดในกัมพูชา ยกตัวอย่างเช่น การหาตัวแทนกระจายหรือจำหน่ายสินค้า
- (2) การรักษาคุณภาพของการบริการ เป็นปัจจัยสำคัญในการลงทุนระยะยาว โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจบริการซึ่งเน้นการรักษาคุณภาพของการบริการเป็นหลัก รวมถึงการรักษามาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสะอาดและความปลอดภัย ผู้ประกอบการที่จะลงทุนในธุรกิจบริการควรคำนึงถึงการสร้างและรักษามาตรฐานดังกล่าว
- (3) การขาดบุคลากรที่มีทักษะ เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพของการบริการ เนื่องจากธุรกิจบริการมีทรัพยากรสำคัญคือบุคลากร พนักงานจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่ดี เช่น ทักษะด้านภาษา การรักษามาตรฐานด้านความสะอาดและความปลอดภัย เป็นต้น ผู้ประกอบการที่จะลงทุนในธุรกิจดังกล่าวควรคำนึงถึงการจัดหาที่มีทักษะในกัมพูชา
- (4) อัตราการเปลี่ยนงาน (turnover rate) ที่ค่อนข้างสูง แม้ว่ากัมพูชามีปริมาณแรงงานจำนวนมาก แต่แรงงานมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนงานค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขาดบุคลากรและการรักษาคุณภาพของสินค้าและบริการเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การจับตาดูบุคลากรแล้ว ผู้ประกอบการที่จะลงทุนในธุรกิจดังกล่าวควรคำนึงถึงการรักษาบุคลากรที่มีทักษะด้วย
- (5) การแข่งขันในธุรกิจบริการสูงขึ้นในกัมพูชา ซึ่งเกิดจากโอกาสในการเข้าไปลงทุนในธุรกิจบริการของกัมพูชาที่ไม่ปิดกั้นนักลงทุนต่างชาติ รวมถึงที่ผ่านมา กัมพูชาเป็นตลาดที่มีนักลงทุนท้องถิ่นแข่งขันน้อย ทำให้ผู้ประกอบการต่างชาติเข้าไปลงทุนทำตลาดได้ แต่ในปัจจุบัน มีธุรกิจที่เข้าไปลงทุนแล้วจำนวนมาก เช่น ธุรกิจร้านเซ่นร้านกาแฟ
- (6) โอกาสของเกิดการฟ้อง訴ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นความเสี่ยงสำคัญของนักลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับออกแบบตกแต่งภายใน ปัจจุบัน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของกัมพูชาเติบโตมาก โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มีอาคารสำนักงาน อาคารที่พักอาศัย คอนโดมิเนียม และโรงแรมที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างจำนวนมาก การลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จำนวนมากดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดฟ้อง訴ในธุรกิจ รวมถึงอาจก่อให้เกิดสินค้าและบริการที่ล้นตลาด หากไม่มีความต้องการที่แท้จริงเพียงพอ

ภาพที่ 6.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในกัมพูชา

ที่มา: คณะผู้วิจัย

6.9 กรณีศึกษาธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

การลงทุนของไทยในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องในกัมพูชา มีธุรกิจที่น่าสนใจลงทุนอยู่แล้วจำนวนมาก ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะเน้นการศึกษาแนวทางการลงทุนของธุรกิจโรงพยาบาลของเครือกรุงเทพดุสิตเวชการ (BDMS) สำหรับกรณีศึกษาที่ 6.1 และการศึกษาแนวทางการลงทุนของธุรกิจร้านกาแฟ อเมซอน (Café Amazon) ของบริษัท ปตท. จำกัด มหาชน สำหรับกรณีศึกษาที่ 6.2 ทั้งสองกรณีศึกษาดังกล่าว มีโอกาสและความท้าทายในการลงทุนทั้งที่แตกต่างกัน ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคกัมพูชา รวมถึง มีแนวทางหรือกลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจในภาคบริการที่ควรศึกษา

กล่องข้อความที่ 6.1 กรณีศึกษา: โรงพยาบาล Royal Phnom Penh Hospital ในเครือกรุงเทพดุสิตเวชการ

การลงทุนของเครือกรุงเทพดุสิตเวชการ (BDMS) ในกัมพูชา เป็นการลงทุนผ่านบริษัท Phnom Penh Medical Services และบริหารโรงพยาบาลในเครือรอยัล (Royal) ในประเทศกัมพูชา ได้แก่ โรงพยาบาลรอยัลอังกอร์ (Royal Angkor Hospital) ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด 21 เตียง และเริ่มเปิดให้บริการในปี 2550 ณ เมืองเสียมเรียบ โรงพยาบาลรอยัลรัตนนะ (Royal Rattanak Hospital) ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง และเริ่มเปิดให้บริการในปี 2550 ณ กรุงพนมเปญ ต่อมาปิดการดำเนินการในปี 2557 เนื่องจากบริษัทเปิดให้บริการโรงพยาบาลแห่งใหม่คือ โรงพยาบาลรอยัลพนมเปญ (Royal Phnom Penh Hospital) (2557) ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด 100 เตียง และมีความพร้อมในด้านบุคลากรและเทคโนโลยีมากที่สุด นอกจากนี้ ยังเป็นโรงพยาบาลในเครือกรุงเทพดุสิตเวชการแห่งแรกในต่างประเทศที่เป็นการลงทุนอย่างครบวงจร

คนกัมพูชาจะเลือกรักษาพยาบาลแตกต่างกันตามฐานะ โดยคนกัมพูชาที่มีฐานะดี มักเลือกเดินทางไปต่างประเทศและใช้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพในสิงคโปร์และไทย โดยเฉพาะโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ขณะที่บางส่วนรักษาที่โรงพยาบาลของต่างชาติในกัมพูชา สำหรับคนกัมพูชาที่มีรายได้น้อย มักใช้บริการคลินิกท้องถิ่นซึ่งสะดวกและมีราคาต่ำกว่า

ปัจจุบันธุรกิจโรงพยาบาลและบริการทางการแพทย์ในกัมพูชามีอยู่อย่างจำกัด ประกอบด้วยโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่เป็นการลงทุนของต่างประเทศและมีราคาสูง และโรงพยาบาลหรือคลินิกขนาดกลางและเล็กที่มีการให้บริการทางการแพทย์ที่จำกัดกว่า

โอกาสในการประกอบธุรกิจโรงพยาบาลในกัมพูชาที่สำคัญคือ

ประการแรก การตอบสนองต่อความต้องการบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพของคนกัมพูชาที่มีฐานะและชาวต่างชาติที่มาทำงานในกัมพูชา ซึ่งในปัจจุบัน กัมพูชายังขาดแคลนสถานพยาบาลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ประการที่สอง โอกาสที่เกิดจากการเปิดกว้างให้กับการลงทุนจากต่างชาติในธุรกิจโรงพยาบาล โดยชาวต่างชาติสามารถประกอบอาชีพแพทย์ในกัมพูชาได้ โดยขึ้นทะเบียนแพทย์และทำงานในกัมพูชาด้วยใบประกอบอาชีพแพทย์ของต่างประเทศ

ประการที่สาม ธุรกิจโรงพยาบาลของไทยมีภาพลักษณ์ที่ดี เนื่องจากความนิยมของคนกัมพูชาในการเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อรักษาพยาบาลกับแพทย์ไทย

ประการสุดท้าย กัมพูชามีการใช้สกุลเงินเหรียญสหรัฐ อย่างแพร่หลาย ทำให้ไม่มีปัญหาตลาดมืด และสามารถนำเงินเข้าออกได้โดยเสรี

โรงพยาบาลมีกลยุทธ์สำคัญในการดำเนินธุรกิจ 4 ประการ ในการแข่งขันทั้งกับโรงพยาบาลในกัมพูชาและในไทยคือ

1. Emergency: ความสามารถในการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน และมีแพทย์ประจำแผนกที่มีความสำคัญต่อการรักษาผู้ป่วยฉุกเฉินตลอดเวลา รวมถึงความพร้อมของรถพยาบาลฉุกเฉิน
2. Specialties: แพทย์เฉพาะทางในสาขาหลักสำคัญ เช่น อายุรแพทย์ กุมารแพทย์ สูติแพทย์ และศัลยกรรม (ทั้งด้านสมอง กระดูก และหัวใจ) ซึ่งต้องอยู่ประจำการตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และ 30 วันต่อเดือน เพื่อสามารถให้บริการทางแพทย์ที่ครบถ้วน ครอบคลุมการรักษาโรค และบริการทางการแพทย์ที่สำคัญได้ทันเวลา
3. Technology: เครื่องมือแพทย์ที่มีคุณภาพและครบถ้วนสำหรับการให้บริการ
4. Relationship: ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแพทย์และโรงพยาบาลในไทย เพื่อที่แพทย์จะต้องสามารถตรวจรักษาเบื้องต้น และสามารถส่งคนไข้ไปรักษาที่โรงพยาบาลในไทยได้ หากเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคที่ใช้ความชำนาญเป็นพิเศษ

ปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน คือการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยการเวียนแพทย์จากประเทศไทยให้มาทำงานที่โรงพยาบาลในกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน โรงพยาบาลมีแพทย์ทั้งหมด 86 คน โดยแบ่งเป็นแพทย์ไทย 60 คน แพทย์กัมพูชา 20 คน และแพทย์ต่างชาติ 6 คน ซึ่ง โรงพยาบาลจะต้องสร้างแรงจูงใจให้แพทย์ไทยมาทำงานในกัมพูชา ยกตัวอย่างเช่น แพทย์ที่ทำงานในกัมพูชาจะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าเงินเดือนจากการทำงานในไทย เพื่อทดแทนต้นทุนค่าเสียโอกาสที่แพทย์และพยาบาลจะได้จากการตรวจผู้ป่วยภายใน (IPD) และภายนอก (OPD) ที่โรงพยาบาลในไทยเป็นประจำ โดยค่าตอบแทนจะประกอบด้วย doctor's fee + performance + minimum guarantee สำหรับ minimum guarantee จากรพ. จะสูงกว่าไทยประมาณร้อยละ 50-70 รวมถึงค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในต่างประเทศ เช่น ค่าอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ แพทย์ที่มาทำงานในกัมพูชามีวันหยุดมากกว่าการทำงานในไทย จากการทำงานเต็มเวลา 22 วันต่อเดือน (รวมเสาร์-อาทิตย์) จะมีวันหยุดติดต่อกัน 8 วันต่อเดือน และมีวันหยุดยาวอีก 15 วัน ทุก 3 เดือน

ความท้าทายที่สำคัญในการทำธุรกิจโรงพยาบาลในกัมพูชาคือ

ประการแรก การสร้างความเชื่อมั่นในการรักษาและให้บริการทางการแพทย์แก่กลุ่มผู้ป่วยและลูกค้าในกัมพูชา เนื่องจาก คนไข้ในกัมพูชายังคิดว่าโรงพยาบาลในกรุงเทพฯสามารถรักษาได้ดีกว่า โรงพยาบาลรอยัลพนมเปญจึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากว่า แพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาล จะต้องสามารถรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพไม่ต่างจากการ

รักษาของโรงพยาบาลกรุงเทพฯ ในไทย กล่าวคือ มีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถรักษาและดึงดูดผู้ป่วยในกัมพูชาได้

ประการที่สอง ต้นทุนการก่อสร้างโรงพยาบาลที่กัมพูชาสูงกว่าไทยประมาณร้อยละ 30 เนื่องจาก วัสดุก่อสร้างต้องนำเข้าจากไทย

ประการสุดท้าย การเสาะหาแพทย์และพยาบาลเข้ามาทำงาน

ปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาในการขยายการลงทุนในธุรกิจโรงพยาบาลในต่างประเทศขึ้นอยู่กับ ความรู้ในธุรกิจ (know how) และตลาดที่เปิดกว้าง โดย BDMS เป็นเครือโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่มีทั้งความพร้อมด้านเงินทุนและบุคลากรทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ธุรกิจยังมี know-how ในการประกอบธุรกิจโรงพยาบาลในต่างประเทศที่จำกัด ซึ่งในระยะยาว ธุรกิจต้องตอบโจทย์ความต้องการของคนกัมพูชาให้ได้ นอกจากนี้ กัมพูชาเป็นตลาดแรกที่ BDMS เลือกลงทุน เนื่องจากเห็นถึงโอกาสและช่องทางที่ดีที่สุด หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ยกตัวอย่างเช่น เมียนมามีนโยบายกีดกันการทำงานของแพทย์ต่างชาติ โดยแพทย์ต่างชาติที่ทำงานในเมียนมาจะต้องทำและต่อใบอนุญาตการประกอบอาชีพทุก 3 เดือน และเสียค่าใช้จ่ายสูงถึง 6 พันเหรียญสหรัฐฯ ต่อการต่อใบอนุญาต 1 ครั้ง หรืออินโดนีเซียมีตลาดที่จำกัด เนื่องจากชาวอินโดนีเซียนิยมเดินทางไปรับบริการทางแพทย์ในมาเลเซียและสิงคโปร์มากกว่า เป็นต้น

โดยสรุป การทำธุรกิจโรงพยาบาลในกัมพูชายังมีโอกาสเติบโตและเป็นตลาดที่น่าสนใจในการลงทุน แต่การลงทุนของธุรกิจโรงพยาบาลในต่างประเทศ ต้องใช้งบประมาณในการลงทุนสูงและใช้ระยะเวลาในการคืนทุนนาน

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Somarch Wongkhomthong, M.D., Chief Executive Officer - Group 4 Watson Aphiwatanakoon, M.D., Deputy Director และ Orona Phirom, Business Development ณ Royal Phnom Penh Hospital เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560

กล่องข้อความที่ 6.2 กรณีศึกษา: ร้านกาแฟ Café Amazon และสถานีบริการน้ำมันของ บริษัท ปตท. จำกัด ประเทศกัมพูชา

บริษัท ปตท. จำกัด มหาชน ได้ลงทุนในกัมพูชาผ่านบริษัท PTCL กัมพูชา ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของปตท. โดยบริษัท ดำเนินธุรกิจใน 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) ธุรกิจการตลาดพาณิชย์ (commercial marketing) ซึ่งเป็นการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ น้ำมันให้กับลูกค้าที่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรม บริษัทสายการบิน และเรือขนส่ง และ (2) ธุรกิจค้าปลีก (retail marketing) ประกอบด้วยธุรกิจจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำมัน (oil retail) ผ่านสถานีบริการน้ำมัน ปตท. และตลาดขายส่งน้ำมันให้กับผู้ค้า น้ำมันเชื้อเพลิง และธุรกิจค้าปลีกอื่นๆ (non-oil retail) ได้แก่ ร้านจiffyมาร์ท (Jiffy Mart) และร้านคาเฟ่เมซอน (Café Amazon)

หากพิจารณาผลประกอบการของ PTCL พบว่า ธุรกิจการตลาดพาณิชย์ยังคงเป็นธุรกิจที่มีผลตอบแทนสูงสุดในกัมพูชา โดยคิดเป็นร้อยละ 77 ของผลประกอบการทั้งหมด แต่มีแนวโน้มเติบโตช้าลง ขณะที่ธุรกิจค้าปลีก มีสัดส่วนร้อยละ 23 แต่เติบโตเร็วกว่า ธุรกิจค้าปลีกจึงเป็นการลงทุนระยะยาว และเป็นธุรกิจที่ PTCL ให้ความสำคัญมากขึ้น

ปัจจุบัน PTCL มีร้านคาเฟ่เมซอนทั้งหมด 42 ร้าน และสถานีบริการน้ำมัน 32 แห่งในกัมพูชา โดยตั้งเป้าที่จะขยายจำนวนร้านกาแฟเป็น 70 ร้าน และสถานีบริการน้ำมัน PTT Life Station เพิ่มอีก 8-10 แห่งภายในปลายปี 2560 นี้

ที่ผ่านมา สถานีบริการน้ำมันในกัมพูชามีขนาดเล็กและล้าสมัย โดยเน้นเฉพาะการขายน้ำมัน จึงทำให้ปตท. สามารถนำรูปแบบธุรกิจของไทยมาเจาะตลาด และนำเสนอสถานีบริการน้ำมันที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ (convenient station) หรือ PTT Life Station ซึ่งมีความทันสมัย และเน้นให้บริการกลุ่มลูกค้าระดับบนในกัมพูชา ภายในระยะเวลา 4 ปี ปตท. สามารถพัฒนารูปแบบการให้บริการของสถานีบริการน้ำมันปตท. ที่ลงทุนเองโดยตรง ให้มีรูปแบบ Life Station โดยมีพื้นที่สีเขียว ต้นไม้ และพื้นที่ในการตั้งร้านค้า แล้วจึงนำเอาร้านคาเฟ่เมซอนเข้ามาอยู่ในสถานีในปี 2556 การเริ่มต้นธุรกิจดังกล่าว ทำให้ปตท. สามารถสร้างแบรนด์ “คาเฟ่เมซอน” ในตลาดของกัมพูชาได้ในพื้นที่ของสถานีบริการน้ำมันของปตท.

การเติบโตของสถานีบริการน้ำมันของปตท. และร้านคาเฟ่เมซอน เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของตลาดผู้บริโภคในกัมพูชาที่มีการแข่งขันสูง แม้ว่าธุรกิจสถานีบริการน้ำมัน และร้านกาแฟจะมีคู่แข่งทางธุรกิจหลายรายในกัมพูชา แต่ปตท. ก็สามารถสร้างแบรนด์ที่มีความแตกต่างและเป็นผู้นำในการพัฒนารูปแบบสถานีบริการน้ำมันแบบทันสมัย ขณะเดียวกัน ร้านคาเฟ่เมซอนมีจุดขายที่โดดเด่นคือ รสชาติที่ถูกปากคนกัมพูชา ที่นิยมเครื่องดื่มเย็น และมีราคาไม่สูงมาก (ประมาณ 40-50 บาทต่อแก้ว) โดยสาขาที่ขายดีที่สุดในกัมพูชา สามารถทำยอดขายได้สูงถึง 800-1,500 แก้วต่อวัน

รูปแบบการลงทุนของ PTTCL ในการดำเนินธุรกิจสถานีน้ำมันและร้านคาเฟ่เมซอน แบ่งออกเป็นการลงทุนโดยตรง (ร้อยละ 30) และการขายแฟรนไชส์ (หรือ การขาย dealership) (ร้อยละ 70) ให้แก่ผู้ลงทุนรายย่อยหลายราย เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรง และการขายแฟรนไชส์ ให้ประโยชน์แก่ธุรกิจในรูปแบบที่ต่างกัน กล่าวคือ การลงทุนโดยตรงทำให้ธุรกิจสามารถศึกษาตลาดได้อย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีการปรับปรุง (renovation) สถานีบริการน้ำมันให้เป็น PTT Life Station โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาสถานีที่ลงทุนโดยตรงเองก่อน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สถานีบริการน้ำมันของรายย่อยพัฒนาตามมากขึ้น ขณะที่ การลงทุนแบบแฟรนไชส์ทำให้ธุรกิจสามารถขยายสาขาได้อย่างรวดเร็ว เช่น กรณีร้านคาเฟ่เมซอน

ความท้าทายในการทำธุรกิจร้านกาแฟที่สำคัญ คือ อัตราการเปลี่ยนงาน (turnover rate) สูง ซึ่งเกิดจากการแย่งตัวบาริสต้า หรือพนักงานระหว่างธุรกิจร้านกาแฟ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างสาขา ร้านกาแฟคาเฟ่เมซอนด้วยกันเองหรือร้านกาแฟรายอื่นๆ รวมถึงยังมีแรงงานบางส่วนที่เข้ามาทำงานร้านกาแฟ เพื่อเรียนรู้ และเพิ่มทักษะในการทำกาแฟและการบริหารร้านกาแฟ

ทั้งนี้ ธุรกิจสามารถหาแรงงานในร้านกาแฟได้ไม่ยาก เนื่องจากแรงงานรุ่นใหม่จำนวนมากนิยมจะทำงานในร้านกาแฟที่สบาย และทันสมัย มากกว่าการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม แม้จะได้ค่าจ้างประมาณ 110 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน ซึ่งต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานในโรงงาน (153 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน)

ส่วนความท้าทายที่สำคัญของธุรกิจสถานีบริการน้ำมันในกัมพูชาคือ ราคาน้ำมันที่ผันผวน และการควบคุมราคาน้ำมันโดยรัฐบาล รวมถึงธุรกิจด้านน้ำมันในกัมพูชามีผู้เล่นรายใหญ่อยู่ไม่กี่ราย และเป็นธุรกิจที่มีผู้มีอิทธิพลในประเทศร่วมตลาดอยู่ด้วย โดยเฉพาะสถานีบริการน้ำมัน Tela ของ Tela Petroleum ทำให้ปตท. ต้องพยายามรักษากำไรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่โดดเด่นจนเกินไป (low profile) ประกอบกับการทำ CSR เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของบริษัท

หมายเหตุ:

ค่าแฟรนไชส์ของร้าน Café Amazon ในกัมพูชา อยู่ที่ 16,000 เหรียญสหรัฐฯ

ตัวอย่างค่าใช้จ่ายในการตั้งร้าน Café Amazon ในประเทศไทย

 เงินลงทุนก่อสร้างร้าน อุปกรณ์ภายในร้าน และค่าสิทธิ		
รายละเอียด	ประเภท	
	ในอาคาร (Shop)	นอกอาคาร (Stand Alone)
รูปแบบ	40 ตร.ม. ขึ้นไป	100 – 200 ตร.ม. (รวมสวนหย่อม)
ค่าก่อสร้าง, งานตกแต่ง, งานระบบ	1,200,000 – 2,500,000 บาท	1,500,000 – 3,000,000 บาท
ค่าออกแบบ	80,000 – 120,000 บาท	
อุปกรณ์ภายในร้าน	779,000 บาท	
ค่าประกันแบรนด์	100,000 บาท	
ค่าดำเนินการก่อนเปิดร้าน**	80,000 บาท	
ค่า Franchise Fee	150,000 บาท	
รวม (ไม่รวม VAT)***	2,389,000 - 3,729,000 บาท	2,689,000 – 4,229,000 บาท
ค่า Royalty Fee + ค่า Marketing Fee	3% + 3% ของยอดขายรายเดือน	
ค่าเช่าเครื่อง Point of Sale (POS)	24,000 บาท/ปี	
อายุสัญญา	6 ปี (Renovate ร้านทุก 3 ปี)	

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Chatchay Sangaroon, Retail Marketing Division Manager และ Chutima Thiengkam, Deputy Managing Director (Financial and Planning) ณ สำนักงาน PTCL ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2560

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 โอกาสของธุรกิจไทยในกัมพูชา

เศรษฐกิจกัมพูชาที่มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงประมาณร้อยละ 7 ติดต่อกันในหลายปีที่ผ่านมา ทำให้ตลาดภายในประเทศของกัมพูชาเติบโตมากขึ้นเช่นเดียวกัน แม้ชาวกัมพูชาโดยทั่วไปจะมีรายได้ต่ำ แต่ชาว กัมพูชาและชาวต่างชาติในกรุงพนมเปญมีกำลังซื้อสูง นอกจากนี้ กัมพูชายังมีสัดส่วนประชากรอายุน้อยที่ กำลังเติบโต และมีกลุ่มชนชั้นกลางที่กำลังเติบโต แต่กัมพูชายังมีความสามารถในการผลิตสินค้าที่ตอบสนองต่อ ความต้องการในประเทศอย่างจำกัด ทั้งในเรื่องปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนต่างชาติที่จะ เข้ามาลงทุนในธุรกิจสาขาต่างๆ เพื่อรองรับตลาดภายในประเทศ

ตารางที่ 7.1 สรุปโอกาสในการลงทุน ความเสี่ยง และข้อกังวลต่อการประกอบธุรกิจในกัมพูชา

โอกาสในการลงทุน (investment opportunities)	ข้อกังวลต่อการประกอบธุรกิจ (business concerns)
(1) การเปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างชาติ	(1) ปัญหาคอร์รัปชัน และกระบวนการที่ล่าช้าของภาครัฐ
(2) การเข้าถึงตลาดส่งออกสำคัญ	(2) การเสียสิทธิประโยชน์ GSP
(3) ปริมาณแรงงานจำนวนมาก	(3) อัตราค่าจ้างขั้นต่ำและการขาดแคลนแรงงานมีทักษะ
(4) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง	(4) การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
(5) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง	(5) ต้นทุนค่าไฟฟ้าและค่าขนส่งสูง

ที่มา: คณะผู้วิจัย

(1) การเปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างชาติ

โอกาสทางธุรกิจในประเทศกัมพูชานั้นมีอยู่ค่อนข้างมากและหลากหลาย เนื่องจากรัฐบาลกัมพูชามี นโยบายที่เอื้อต่อการเข้ามาต่อการลงทุนโดยต่างชาติทั้งในอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ โอกาสการ ลงทุนประการแรก เกิดจากกฎหมายของกัมพูชาเปิดให้ธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุนในกัมพูชาได้เหมือนธุรกิจ ท้องถิ่น ยกเว้นในกิจการที่มีความมั่นคงต่อรัฐ และอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในกัมพูชาได้ นอกจากนี้ กัมพูชาไม่มีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา และการโอนเงินไปต่างประเทศ ซึ่งเปิดโอกาสให้ธุรกิจสามารถ โอนกำไรกลับประเทศในสกุลต่างประเทศได้อย่างเสรี

นอกจากนี้ นักลงทุนยังได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากการให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุน (investment incentives) แก่นักลงทุนต่างชาติ ผ่านโครงการลงทุนที่ผ่านความเห็นชอบ (Qualified Investment Project: QIP) ของรัฐบาล โดยโครงการ QIP สามารถเลือกที่จะได้รับการยกเว้นภาษีกำไร (profit tax exemption หรือ tax holiday) ได้สูงสุดถึง 9 ปี หรือการคิดค่าเสื่อมราคาพิเศษ นอกจากนี้ ยัง สามารถสมัครขอสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมได้อีก 2 ประเภท ได้แก่ การยกเว้นภาษีนำเข้า สำหรับการผลิตเพื่อ

จำหน่ายตลาดในประเทศ (domestically-oriented) และเพื่อส่งออก (export-oriented) และสิทธิประโยชน์สำหรับโครงการลงทุนภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น ได้รับการยกเว้นมูลค่าเพิ่ม (SEZs VAT exemption) และได้รับการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการทางศุลกากร (special customs procedures) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาคอร์รัปชันและกระบวนการที่ล่าช้าของภาครัฐ ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการประกอบธุรกิจในกัมพูชามากขึ้นว่าเป็นแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้นเป็นปกติในการประกอบธุรกิจในประเทศ แม้ว่า การคอร์รัปชันจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามกฎหมายป้องกันการคอร์รัปชัน (Anti-Corruption Laws) ของกัมพูชา แต่ในทางปฏิบัติ ธุรกิจมักพบปัญหาดังกล่าวบ่อยครั้งในการชำระภาษีกับกรมสรรพากร การดำเนินการด้านเอกสารกับกรมศุลกากร และกระบวนการขออนุมัติการลงทุนที่ล่าช้าจากสำนักงานส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา เป็นต้น

ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชามีความพยายามลดการคอร์รัปชัน ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง Anti-Corruption Unit (ACU) เพื่อป้องกันการเกิดคอร์รัปชันในการประกอบธุรกิจในกัมพูชา ด้วยการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างองค์กรและธุรกิจ รวมถึงความพยายามในการปฏิรูปภาครัฐ สร้างระบบการทำงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มความสะดวกในการประกอบธุรกิจ เพิ่มความโปร่งใส และลดการคอร์รัปชันในประเทศได้ เช่น การพัฒนาระบบลงทะเบียนธุรกิจออนไลน์ของกระทรวงพาณิชย์ และระบบการชำระภาษีของกรมสรรพากร

(2) การเข้าถึงตลาดส่งออกสำคัญ

โอกาสจากการเข้าถึงตลาดส่งออกที่สำคัญ จากการได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า (generalized system of preferences: GSP) จากสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ในฐานะสมาชิกของอาเซียนที่ได้เริ่มเปิดเสรีการค้าและการเจรจาเพื่อยกเลิกหรือลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าที่ค้าขายกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้กัมพูชาได้รับการลดอัตราภาษีของสินค้าที่อยู่ในรายการลดอัตราภาษีเหลือร้อยละ 0 เกือบทุกรายการ

อย่างไรก็ตาม กัมพูชากำลังเผชิญความเสี่ยงจากการเสียสิทธิประโยชน์ GSP ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงตลาดคู่ค้าขนาดใหญ่ของกัมพูชาอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ในอนาคต หากกัมพูชาเข้าสู่การเป็นประเทศระดับรายได้ปานกลางภายในปี 2563 ซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาอุตสาหกรรม (Industrial Development Policy: IDP) ของกัมพูชา

(3) ปริมาณแรงงานจำนวนมาก

โอกาสจากกำลังแรงงานจำนวนมากภายในประเทศและมีประชากรในวัยกลางคนสูง มีกำลังแรงงานอายุน้อยโดยเฉพาะแรงงานที่ใช้ทักษะต่ำสำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (labor intensive) เช่น อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งปริมาณแรงงานจำนวนมากดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุน นอกจากนี้ ค่าจ้างแรงงานที่ต่ำของกัมพูชาเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดการลงทุนจาก

ต่างชาติในกัมพูชา เนื่องจากกัมพูชามีอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียนโดยเปรียบเทียบ โดยเฉพาะค่าจ้างงานแรงงานที่มีทักษะต่ำ ซึ่งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกัมพูชามีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ที่สำคัญ กัมพูชามีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานมีทักษะ (skilled-labor shortage) ที่จำเป็นต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมในอนาคต การขาดแคลนแรงงานในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึงต้นทุนด้านแรงงานที่สูงขึ้นดังกล่าว เป็นความท้าทายของที่จะส่งผลกระทบต่อการลงทุนและประกอบธุรกิจในกัมพูชาในปัจจุบัน

(4) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง

โอกาสจากบรรยากาศการลงทุนที่ดีและเป็นมิตรกับการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดจากรัฐบาลบริหารประเทศติดต่อกันยาวนานและระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้สกุลเงินเหรียญสหรัฐอย่างกว้างขวาง (dollarized economy) โดยระบบสถาบันการเงินของกัมพูชายังคงมีส่วนในการทำธุรกรรมทางการเงินที่ใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐสูงถึงร้อยละ 82-84 ของธุรกรรมทางการเงินทั้งหมดในประเทศ ทำให้กัมพูชามีค่าเงินที่มีเสถียรภาพและนักลงทุนต่างชาติไม่ประสบปัญหาเรื่องค่าเงินจากการนำเข้าและส่งออกสินค้ามากนัก

อย่างไรก็ตาม กัมพูชากำลังมีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในวันที่ 4 มิถุนายน 2560 และระดับประเทศในเดือนกรกฎาคม 2561 นี้ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลต่อบรรยากาศการลงทุนในกัมพูชาไม่มากนักน้อย จากการเลือกตั้งครั้งล่าสุดพรรคประชาชนหรือพรรค CPP (Cambodia People's Party) ไม่สามารถครองเสียงข้างมากได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้นในประเทศ ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญใหม่ที่มีผลต่อการเมืองและการเลือกตั้งในครั้งนี้ คือการเกิดขึ้นของคนกัมพูชารุ่นใหม่ซึ่งมีอายุน้อยกว่า 30 ปี ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70 ของประชากรในประเทศในปัจจุบัน ที่อาจเปลี่ยนคะแนนเสียงของแต่ละพรรคได้ รวมถึง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางการเมืองมากขึ้น โดยพรรคการเมืองสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้ง รวมถึงประชาชนใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะพรรคที่ต้องการหาเสียงในกลุ่มคนรุ่นใหม่ดังกล่าว

(5) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

โอกาสจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างเส้นทางเชื่อมต่อเมืองสำคัญต่างๆ ภายในประเทศ และกับประเทศเพื่อนบ้าน และการสร้างท่าเรือน้ำลึกแห่งแรก ได้แก่ ท่าเรือสีหนุวิลล์ ซึ่งจะเป็นทางออกทะเลที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะจีนและญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นเพิ่มช่องทางการขนส่งสินค้าทางเรือจากกัมพูชาไปยังสิงคโปร์ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ซึ่งที่ผ่านมาการขนส่งสินค้าทางเรือไปยังต่างประเทศของกัมพูชามีส่วนมากอยู่ที่ท่าเรือพนมเปญในกรุงพนมเปญ และท่าเรือแหลมฉบังในไทยเท่านั้น นอกจากนี้ กัมพูชามีท่าอากาศยานนานาชาติเพิ่มขึ้น โดยล่าสุดท่าอากาศยานสีหนุวิลล์เป็นท่าอากาศยาน

นานาชาติแห่งที่สามของกัมพูชาที่เปิดบริการแล้ว รวมถึงการดำเนินการก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่ในจังหวัดเกาะกง

อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนไฟฟ้าและอัตราค่าไฟฟ้าที่สูงเป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการประกอบธุรกิจในกัมพูชามาโดยตลอด โดยเฉพาะต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งอัตราค่าไฟของกัมพูชานั้นสูงกว่าของประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทยและเวียดนาม ทำให้กัมพูชาต้องนำเข้าไฟฟ้าปริมาณมากจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชากำลังดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้า 18 โครงการร่วมกับนักลงทุนชาวจีนและมาเลเซีย โดยเป็นโรงไฟฟ้าพลังน้ำและถ่านหิน ตลอดจนพัฒนาระบบส่งไฟ เพื่อที่จะเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าและจะทำให้ค่าไฟฟ้าของกัมพูชามีแนวโน้มค่อยๆ ลดต่ำลง มีการคาดการณ์ว่ากัมพูชามีปริมาณไฟฟ้าสำรองใช้มากขึ้นและมีแนวโน้มจะลดการนำเข้าไฟฟ้าจากประเทศไทยและเวียดนามภายหลังจากที่โครงการพลังงานน้ำดังกล่าวแล้วเสร็จภายในปี 2561

7.1.1 ธุรกิจไทยที่มีโอกาสหรือลู่ทางการลงทุนในกัมพูชา

นอกเหนือจากรายชื่อนักลงทุนไทยที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชา ทั้งบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ในปี 2559-2560 มีธุรกิจไทยที่กำลังจะเข้ามาลงทุนและขยายกิจการในกัมพูชา ดังนี้

กล่องข้อความที่ 7.1 ตัวอย่างธุรกิจไทยที่กำลังจะลงทุนหรือขยายการลงทุนในกัมพูชา

- บริษัท ปูนอินทรี (Siam City Cement) ร่วมทุนกับบริษัทชิปมง ตั้งบริษัท Chip Mong Insee Cement
- บริษัท ฤทธา (Chipmong Ritta) ร่วมทุนกับบริษัทชิปมง รับผิดชอบก่อสร้างโรงแรม Hyatt Regency Phnom Penh
- บริษัท Siam Global House Pcl. ร่วมทุนกับนักลงทุนกัมพูชา จัดตั้งบริษัท Global House Cambodia Co., Ltd. (ถือหุ้นร้อยละ 55) โดย GBC ประกอบธุรกิจร้านค้าปลีก และจำหน่ายสินค้าวัสดุก่อสร้างและสินค้าเกี่ยวกับบ้านในกัมพูชา ในลักษณะเดียวกับร้าน Global House ในประเทศไทย และจะเปิดสาขาแรกในจังหวัดเกาะกง
- บริษัท Siam Makro (ถือหุ้นร้อยละ 70) ร่วมทุนกับ LYP Group (ถือหุ้นร้อยละ 30) จัดตั้งบริษัท Makro ROH Co., Ltd. โดย ห้างแมคโคร (Makro) ขนาดกลางในลักษณะ cash-and-carry เกิดจากการจัดตั้งกำลังจะเปิดในบริเวณห้าง AEON Mall แห่งที่ 2 ใน Pong Peay City Project ซึ่งเป็นย่านที่กำลังจะได้รับการพัฒนาเป็นเมืองใหม่ในพนมเปญ
- บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) กำลังจะมาเปิดธุรกิจ HomePro ในห้าง AEON 2 เช่นเดียวกัน
- ธุรกิจร้านอาหารที่เปิดกิจการแล้ว ได้แก่ ร้าน Fuji (รูปแบบแฟรนไชส์) ร้าน Black Canyon (ลงทุนโดยตรง) และร้าน S&P (ลงทุนโดยตรง)
- ธุรกิจโรงภาพยนตร์ Major Cineplex Cambodia (ร่วมทุนโดยถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ 70) ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และคาดว่าอัตราการซื้อตั๋วสูงกว่าที่ไทย โดยในปีแรกที่เปิดการ (ปี 2557) มียอดขายตั๋วสูงถึง 850,000 ใบ แม้ค่าตั๋วจะราคาสูงประมาณ 3 เหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาดและยังไม่มีธุรกิจเจ้าอื่นแข่งขัน ปัจจุบัน SF Cinema City มีแนวโน้มจะมาลงทุนเช่นกัน
- บริษัท Food Passion ขายแฟรนไชส์ร้านบาบีคิวพลาซ่า (Bar-B-Q Plaza) ให้แก่ตัวแทนจำหน่าย (dealer) ในกัมพูชา (เจ้าเดียวกับผู้นำเข้า Pizza Hut, Dairy Queen และ Krispy Kreme มาเปิดในกัมพูชา และนำเข้ารถยนต์ Ford)

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรมส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ และสมาคมนักธุรกิจไทยในกัมพูชา

นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างธุรกิจไทยที่สนใจเข้ามากระจายสินค้าในกัมพูชา⁶⁰ ได้แก่ ธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องสำอางค์ ยางพารา อุปกรณ์ทางการเกษตร โดยส่วนมากเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในไทย และธุรกิจร้านอาหารที่ต้องการร่วมทุนเปิดแฟรนไชส์ในกัมพูชา เช่น ร้านอาหารซูชิ เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่น่าลงทุนในกัมพูชา สำหรับนักลงทุนไทยมีธุรกิจที่น่าลงทุน ดังนี้

กล่องข้อความที่ 7.2 ตัวอย่างธุรกิจที่ไทยมีโอกาสหรือลู่ทางการลงทุนในกัมพูชา

- **ธุรกิจร้านอาหารไทย** เนื่องจากอาหารไทยเป็นที่นิยมในกัมพูชา มีภาพลักษณ์ที่ดี และมีกลุ่มลูกค้าอยู่แล้ว แต่มีอุปสรรคในการลงทุนบางประการ เช่น อัตราการเปลี่ยนงานและค่าเช่าที่ดินที่สูง
- **ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค** มีกลุ่มลูกค้าคือผู้บริโภคที่มีฐานะในกัมพูชา ถ้าใช้กลยุทธ์ ตัวอย่างธุรกิจและสินค้า ได้แก่ เครื่องสำอางค์ เสื้อผ้า และบริการจัดงานต่างๆ (event organizer) เช่น งานแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีสินค้าในตลาดอยู่บ้างแล้วแต่อาจยังไม่เพียงพอกับความต้องการที่สูงขึ้น
- **ธุรกิจโรงพยาบาลหรือศูนย์รักษาพยาบาลระดับกลาง** เห็นว่ายังมีช่องว่างในธุรกิจรักษาพยาบาลในกัมพูชาระหว่างโรงพยาบาลระดับบนและระดับล่าง ซึ่งสามารถรองรับกลุ่มคนรายได้ระดับปานกลางของกัมพูชาที่ต้องการบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพในราคาที่ไม่สูงนักได้
- **ธุรกิจ Solution Providers** เป็นธุรกิจที่กำลังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกัมพูชาในปัจจุบัน ตัวอย่างธุรกิจเช่น การวางระบบซอฟต์แวร์สำหรับธุรกิจ
- **อุตสาหกรรมการผลิตที่เชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตระหว่างไทยและกัมพูชา** โดยบริษัทไทยสามารถย้ายฐานการผลิตบางส่วนมายังกัมพูชาเพื่อลดต้นทุนการผลิต และนำมาประกอบ (assembly) ในไทย เป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย Thailand-Plus-One เช่น การผลิตสายไฟ
- **อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม** มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มสำหรับการผลิตเพื่อส่งกลับไทย ได้แก่ ปอยเปต และสำหรับการผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศ ได้แก่ เกาะกง
- **อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์** ตัวอย่างธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจผลิตอะไหล่รถยนต์ และศูนย์บริการและซ่อมรถยนต์ (อู่รถ) ที่เน้นการบริการระดับพรีเมียม เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มีฐานะในกัมพูชาที่ใช้รถยนต์ราคาแพง ต้องการใช้บริการอู่ซ่อมรถที่ดี แต่ยังคงขาดแคลนในกัมพูชา โดยมีตัวอย่างบริษัทไทยที่เข้ามาลงทุนในธุรกิจดังกล่าวแล้ว เช่น B-Quick (ตั้งอยู่ในห้าง AEON)
- **อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปสัตว์น้ำ** เช่น ปลากระป๋อง
- **ธุรกิจบริหารจัดการโรงแรมและบริการอื่นๆ** เช่น สปา
- **ธุรกิจการขนส่งสินค้าเย็น (cold chain)** ยังไม่มีธุรกิจเจ้าที่มีคุณภาพมากพอ การขนส่งสินค้าในกัมพูชามีประสิทธิภาพต่ำ และต้นทุนสูง จึงเห็นว่าเป็นที่ธุรกิจที่น่าลงทุน เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าประเภทอาหารระหว่างไทยและกัมพูชาในอนาคต ในขณะที่ถ้านำเข้าจากโฮจิมินห์ในเวียดนามจะมีต้นทุนต่ำกว่า ทั้งนี้ ต้นทุนค่าขนส่งภายในประเทศในกัมพูชาสูงกว่าทั้งไทยและเวียดนาม
- **ธุรกิจ E-Commerce** ในกัมพูชา ธุรกิจไทยควรจับกลุ่มตลาดคนรุ่นใหม่อายุประมาณ 20 ปี ที่นิยมสินค้าไทย โดยทำการค้าขายผ่านอินเทอร์เน็ตและชำระเงินออนไลน์

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรมส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ สมภาคมนักธุรกิจไทยในกัมพูชา และธนาคารกรุงเทพ

⁶⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ธนาคารกรุงเทพ สาขากัมพูชา

7.1.2 กรณีศึกษาของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในกัมพูชา

สยามซีเมนต์กรุ๊ป (เอสซีจี) เริ่มจากการศึกษาและเจาะตลาดกัมพูชา โดยเริ่มจากส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ หรือคอนกรีตผสมเสร็จ (ready-mix concrete) มายังกัมพูชาในปี 2538 แล้วจึงเริ่มออกไปลงทุนหรือตั้งโรงงานในต่างประเทศ โดยตั้งโรงงานซีเมนต์ขึ้นที่จังหวัดกัมปอตในปี 2550 ต่อมา เอสซีจีตั้งโรงงานแห่งที่สองในพื้นที่เดียวกัน (2558) ซึ่งรวมกันแล้วมีกำลังการผลิตปูนสูงถึง 2 ล้านตันต่อปี รวมถึง ขยายธุรกิจต่างๆ ได้แก่ SCG Logistics และ SCG Trading

กล่องข้อความที่ 7.2 กรณีศึกษา: เครื่องปูนซีเมนต์ไทย Siam Cement Group (SCG) ในกัมพูชา

กัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศยุทธศาสตร์ในการลงทุนอุตสาหกรรมหนักในต่างประเทศของเครื่องปูนซีเมนต์ไทย (Siam Cement Group) หรือเอสซีจี (SCG) โดยรูปแบบการประกอบธุรกิจในต่างประเทศ เริ่มจากการศึกษาและส่งออกสินค้าไปยังตลาดกัมพูชา โดยส่งออกปูนซีเมนต์ หรือคอนกรีตผสมเสร็จในปี 2538 ต่อมา เมื่อปริมาณส่งออกสินค้ามีมากเพียงพอแล้ว จึงเริ่มออกไปตั้งโรงงานในต่างประเทศ โดยตั้งโรงงานปูนซีเมนต์แห่งแรกที่จังหวัดกัมปอตในปี 2550 และโรงงานปูนซีเมนต์แห่งที่สองในพื้นที่เดียวกันในปี 2558 (กำลังการผลิตรวมกันทั้งหมด 2 ล้านตันต่อปี) นอกจากธุรกิจปูนซีเมนต์แล้ว เอสซีจียังขยายธุรกิจไปในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาวัสดุก่อสร้าง สาขาโลจิสติกส์ และสาขาค้าปลีก ซึ่งเริ่มจากการจำหน่ายสินค้าของเอสซีจีเป็นหลัก ต่อมาจึงขยายสู่สินค้านอกเครือ (เช่น เครื่องจักรและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เช่น สินค้าของคูโบต้า ปู่ย สำหรับการเกษตร)

ความได้เปรียบของเอสซีจีเกิดจากการเป็นผู้ลงทุนรายแรก (first mover advantage) ในธุรกิจวัสดุก่อสร้างในกัมพูชา และโอกาสของเอสซีจีเกิดจากการเติบโตของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ในกัมพูชา โดยความต้องการวัสดุก่อสร้างในตลาดกัมพูชาของเอสซีจีมากกว่าครึ่งมาจากธุรกิจก่อสร้างอาคารเพื่อการพาณิชย์ (ร้อยละ 30-40) และที่พักอาศัย (ร้อยละ 60) และที่เหลือเป็นการขายให้กับโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและนิคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้ แม้ว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จะเติบโตมากจนมีแนวโน้มจะเกินความต้องการในตลาด แต่โอกาสการเกิดฟองสบู่อสังหาริมทรัพย์ในกัมพูชานั้นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากสถาบันทางการเงินในกัมพูชามีความเกี่ยวข้องกับตลาดอสังหาริมทรัพย์ของประเทศน้อย และเงินลงทุนส่วนใหญ่มาจากประเทศจีน

การสร้างทักษะแรงงานและการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารธุรกิจของเอสซีจี กล่าวคือ กัมพูชาประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะสาขาวิศวกรรมและช่างกล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น เอสซีจีจึงแก้ปัญหาโดย การจัดทำให้มีการฝึกฝนทักษะระหว่างทำงาน (on-the-job training) ให้แก่ลูกจ้างในระดับปวช. และปวส. ในโรงงานปูนซีเมนต์ ซึ่งทำให้แรงงานมีทักษะของเอสซีจี เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรม และมีความเสี่ยงที่จะโดนบริษัทต่างชาติดึงตัวไป เอสซีจีจึงสนับสนุนให้พนักงานชาวกัมพูชาได้รับการเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือนและเงินโบนัส การให้สวัสดิการ เป็นต้น รวมถึง การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดึงดูดให้พนักงานมีส่วนร่วมกับองค์กร ทั้งนี้ ปัจจุบัน ค่าจ้างพนักงานของเอสซีจีอยู่ที่ประมาณ 180 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน และค่าสวัสดิการ อีกประมาณร้อยละ 20 ของเงินเดือน ด้วยวิธีการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบและทั่วถึงดังกล่าว ทำให้บริษัทไม่ประสบปัญหาเรื่องแรงงานและสภาพแรงงานในกัมพูชา

ในการดำเนินธุรกิจในกลุ่มพหุชา ธุรกิจอาจประสบปัญหาคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจต่างชาติสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาคอร์รัปชันได้ โดยการจัดระบบในการเก็บข้อมูลและเอกสารให้ครบถ้วน เพื่อป้องกันการตกหล่นที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเกิดการตรวจเอกสาร และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ที่มา: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Varut Techasupatkul, Strategic Marketing Manager, Kampot Cement, Bowornsit Kusolwong, Human Resource Country Manager, Kampot Cement, Suthep Kanmano, Credit & Finance Manager, Kampot Cement และ Soonthornpol Veerapravati, Regional Manager – Indochina, SCG Trading (Cambodia) ณ สำนักงาน CPAC ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2560

7.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงทุนในกลุ่มพหุชา

แม้ว่ากัมพูชาจะมีโครงสร้างเชิงสถาบันทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างชาติ และมีโอกาสทางการค้าและการลงทุนอยู่มากในประเทศ นักลงทุนที่สนใจเข้าไปลงทุนในกลุ่มพหุชาควรต้องทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในกลุ่มพหุชาให้ละเอียด โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจเป้าหมาย และสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนที่แตกต่างกันไปในแต่ละธุรกิจหรืออุตสาหกรรม โดยควรมีแนวทางในการลงทุนดังต่อไปนี้

(1) การศึกษากฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุน และการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน เพื่อให้ธุรกิจทราบถึงโอกาสและข้อจำกัดในการลงทุนในกิจการดังกล่าวในกลุ่มพหุชา รู้จุดแข็งและจุดอ่อนของธุรกิจ รวมถึงวิเคราะห์หาช่องทางในการลงทุนที่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาจเริ่มจากการส่งออกสินค้าไปยังกัมพูชา ผ่านตัวแทนกระจายสินค้าในประเทศ แล้วจึงพิจารณาเข้าไปลงทุนตั้งสำนักงานตัวแทน เพื่อทำการกระจายสินค้าด้วยตนเอง หรือหากธุรกิจเป็นอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ อาจพิจารณาเข้าไปลงทุนโดยตรงในกลุ่มพหุชา ซึ่งธุรกิจควรต้องศึกษาโอกาสจากสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนที่มีอยู่อย่างกว้างขวางในกลุ่มพหุชา เป็นต้น นอกจากนี้ ธุรกิจควรทำการสำรวจตลาดภายในประเทศ นอกเหนือจากจะทำให้ธุรกิจรู้จักผู้บริโภคกัมพูชาติขึ้นแล้ว ยังทำให้ธุรกิจรู้ระดับการแข่งขันในธุรกิจเป้าหมายได้ โดยหากธุรกิจทราบผู้เล่นรายใหญ่และรายย่อยในประเทศ ก็จะทำให้ธุรกิจสามารถวางตำแหน่งธุรกิจของตนเองในตลาดที่มีระดับการแข่งขันสูงต่ำตามแต่ละกิจการที่ลงทุน

(2) การศึกษารูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม เพื่อลดข้อจำกัดในการลงทุนของต่างชาติ และดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับกิจการของธุรกิจได้ ยกตัวอย่างเช่น การห้ามถือครองที่ดินในกลุ่มพหุชาโดยชาวต่างชาติ ในทางปฏิบัตินักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกที่จะร่วมทุนกับบริษัทกัมพูชาเพื่อการซื้อหรือถือครองที่ดิน โดยการร่วมทุน (joint venture) กับนักลงทุนท้องถิ่น ซึ่งบริษัทต่างชาติจะต้องถือหุ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่า โดยถือหุ้นได้สูงสุดร้อยละ 49 ในการร่วมทุน เพื่อให้บริษัทหรือธุรกิจร่วมลงทุนดังกล่าวมีสัญชาติกัมพูชาและสามารถถือครองที่ดินได้ตามกฎหมาย

(3) การเลือกพื้นที่การลงทุนที่เหมาะสม สำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตที่จะต้องมีการสร้างโรงงานการผลิตที่ต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่มีความพร้อม ควรเลือกพื้นที่ลงทุนที่มีความพร้อมในด้านไฟฟ้า ปริมาณน้ำสำรอง การบำบัดน้ำ และถนนที่ขนส่งสินค้าสะดวก เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น หรือหากเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ควรเลือกพื้นที่ตั้งโรงงานที่มีปริมาณแรงงานเพียงพอต่อความต้องการ เป็นต้น นอกจากนี้ ธุรกิจควรคำนึงค่าเช่าที่ดินที่มีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ ในกรุงพนมเปญ สำหรับธุรกิจที่ต้องการเช่าที่ดินประกอบธุรกิจ เป็นต้น

(4) การจัดหาแรงงานและบริหารทรัพยากรบุคคล นอกเหนือจากโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นจากปริมาณแรงงานจำนวนมากในกัมพูชา และความเสี่ยงที่เกิดจากการปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำสูงขึ้นและการขาดแคลนแรงงานมีทักษะแล้ว ธุรกิจควรต้องคำนึงถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและมีสัญญาจ้างงานที่เป็นธรรม เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดการประท้วงของแรงงาน นอกจากนี้ การลงทุนในภาคบริการในกัมพูชา ควรคำนึงถึงข้อจำกัดของการหาแรงงานที่มีทักษะหรือการหาลูกจ้างในระดับผู้จัดการ ที่สามารถทำงานแทนผู้จัดการคนไทยได้ รวมถึงอัตราการเปลี่ยนงานที่สูง ที่อาจส่งผลให้ธุรกิจต้องหาเอเจนต์ในการจัดหาลูกจ้างด้วย

(5) การป้องกันและหลีกเลี่ยงการเกิดการคอร์รัปชันซึ่งมีอยู่อย่างแพร่หลายในการดำเนินธุรกิจในกัมพูชา ทั้งนี้ ธุรกิจสามารถหลีกเลี่ยงหรือลดโอกาสในการเกิดปัญหาดังกล่าวได้ ยกตัวอย่างเช่น การเก็บข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการชำระภาษี การจ้างงาน และการจดทะเบียนธุรกิจอย่างเป็นระบบและย้อนหลังหลายปี เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการตรวจสอบเอกสารของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง รวมถึงการวางแผนการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อขออนุมัติหรือรับรองโครงการหรือเอกสารต่างๆ ที่อาจมีความล่าช้า เป็นต้น ทั้งนี้ ธุรกิจบางธุรกิจอาจสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวจากการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่มีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสามารถเลือกที่จะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงดังกล่าวได้โดยการวางแผนรับมือและการเรียนรู้จากประสบการณ์ของธุรกิจอื่นในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

Cambodian Federation of Employers and Business Associations. (2012). Investing and Doing Business in Cambodia: Essential Guide for Investors 2012. Cambodia. Retrieved from <https://www.camfeba.com/Publications/Investing.pdf>

Cambodian Federation of Employers and Business Associations. (2016). Minimum Wage Determination for Workers in Textile, Garment and Footwear Industry for year 2017. Cambodia. Retrieved from <http://www.eurocham-cambodia.org/post/323/Prakas-No.-414-Minimum-Wage-for-Workers-in-Textile-Garment-and-Footwear-Industry-for-year-2017>

Electricity Authority of Cambodia. (2016). The Annual Report on Power Sector of the Kingdom of Cambodia 2016 Edition. Cambodia. Retrieved from <http://eac.gov.kh/wp-content/uploads/2016/10/Annual-Report-2015-English.pdf>

European Chamber of Commerce in Cambodia. (2017). Business Guide: Getting Started in Cambodia 2017. Cambodia.

European Patent Office. (2007). Cambodian Law on Customs. Cambodia. Retrieved from <http://www.asean.org/uploads/archive/20534-cambodia.pdf>

Global Energy Network Institute. (2016). Cambodia's Power System in Horizon 2016. California, USA. Retrieved from http://www.geni.org/globalenergy/library/national_energy_grid/Cambodia/cambodiannationalelectricitygrid.shtml

Ishida, M. (Ed.). (2013). Border Economies in the Greater Mekong Sub-region. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9781137302915>

Japan External Trade Organization. (2016). 2016 JETRO Survey on Business Conditions of Japanese Companies in Asia and Oceania. Retrieved from https://www.jetro.go.jp/ext_images/en/reports/survey/pdf/rp_firms_asia_oceania2016.pdf

- KPMG. (2017). Technical Update: Tax and Corporate Services. Retrieved from <https://home.kpmg.com/kh/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/technical-update.html>
- Manager Online. (2015, March 12). ชัยวัฒนา แทนเนอริ่ กรุ๊ป ร่วมทุน NHK SPRING ลงทุนโรงงานผลิตเบาะรถยนต์ในกัมพูชา. Retrieved August 21, 2017, from <http://manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9580000029117>
- Ministry of Cambodia of the Kingdom of Cambodia. (2017). Tourism Statistics Report. Cambodia. Retrieved from http://www.tourismcambodia.org/mot/index.php?view=statistic_report
- Ministry of Economy and Finance. (2017). GDT Filing of Tax Declaration and Payment of Patent Tax for 2017. Cambodia. Retrieved from [http://eurocham-cambodia.org//images/pages/20170131_GDT_Filing%20of%20Tax%20Declaration%20and%20Payment%20of%20Patent%20Tax%20for%202017_Unofficial%20Translation\(1\).pdf](http://eurocham-cambodia.org//images/pages/20170131_GDT_Filing%20of%20Tax%20Declaration%20and%20Payment%20of%20Patent%20Tax%20for%202017_Unofficial%20Translation(1).pdf)
- Ministry of Labor and Vocational Training. (2015). The Guideline On The Procedure to Apply for and Extend Foreign Work Permit and Foreign Employment Card. Cambodia. Retrieved from <http://www.eurocham-cambodia.org/uploads/d3e9b-workpermit-guideline-camfeba.pdf>
- Ministry of Land Management, Urban Planning and Construction. (2001). Land Law. Cambodia. Retrieved from <http://www.metheavy.com/File/Media/Land%20Law%202001.pdf>
- National Assembly of the Kingdom of Cambodia. (1997). Labour Law. Cambodia. Retrieved from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_150856.pdf
- National Assembly of the Kingdom of Cambodia. (2005). Law on Commercial Enterprises. Cambodia. Retrieved from <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/kh/kh011en.pdf>
- National Assembly of the Kingdom of Cambodia. (2006). Law on Investment of Kingdom of Cambodia 1997. Cambodia. Retrieved from <http://cb2.mofcom.gov.cn/aarticle/lawsofhostcountry/investmenthost/200612/20061203917953.html>

National Assembly of the Kingdom of Cambodia. (2017). Law on Financial Management. Cambodia.

National Bank of Cambodia. (2016a). Circular on Implementation of Prakas on Minimum Required Capital of Banking and Financial Institutions. Cambodia. Retrieved from https://www.nbc.org.kh/download_files/legislation/prakas_eng/circular-prakas-min-capital-bank-financial-institutions-en.pdf

National Bank of Cambodia. (2016b). Prakas on Interest Rate Ceiling on Loan. Cambodia. Retrieved from https://www.nbc.org.kh/download_files/legislation/prakas_eng/Prakas-on-Interest-Rate-Cap-Eng.pdf

National Bank of Cambodia. (2016c). Prakas on Provision of Credit in National Currency of Banking and Financial Institutions. Cambodia. Retrieved from https://www.nbc.org.kh/download_files/legislation/prakas_eng/Prakas-on-providing-KHR-credit-eng.pdf

National Bank of Cambodia. (2017a). Economic and Monetary Statistics. Cambodia. Retrieved from https://www.nbc.org.kh/download_files/publication/eco_mon_sta_eng/Review-281-Mar-17-Eng.pdf

National Bank of Cambodia. (2017b). Exchange Rate (KHR / Other). Cambodia. Retrieved from https://www.nbc.org.kh/english/economic_research/exchange_rate.php

Overview on Transport Infrastructure Sectors in the Kingdom of Cambodia. (2016) (5th ed.). Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group. Retrieved from <https://opendevelopmentcambodia.net/dataset/?id=overview-of-the-transport-infrastructure-sector-in-the-kingdom-of-cambodia>

The Council for the Development of Cambodia. (2003). Law On Taxation. Cambodia. Retrieved from http://www.cambodiainvestment.gov.kh/content/uploads/2012/02/Law-on-Taxation-of-2004_0401.pdf

The King Acting Chief of State. Law on the Organization and Conduct of the National Bank of Cambodia, NS/RKM/1206/036 § (1996).

The Phnom Penh Post. (2017). Procedure for the establishment of the Special Economic Zone, SEZ Sub-Decree Phnom Penh SEZ to distribute cash dividend. Retrieved from <http://www.phnompenhpost.com/business/phnom-penh-sez-distribute-cash-dividend>

The Royal Government of Cambodia. (2005). Sub-Decree No.111 on the Implementation of the Law on the Amendment to the Law on Investment. Cambodia. Retrieved from http://www.cambodiainvestment.gov.kh/wp-content/uploads/2011/10/Sub-Decree-111-on-Implementation-LOI_050927.pdf

Toyota Tsusho Corporation. (2015). Toyota Tsusho to Establish First Japanese Techno-Park in Poipet, Cambodia Supporting Japanese manufacturing at key point along Southern Economic Corridor. Retrieved from http://www.toyota-tsusho.com/english/press/detail/150331_002861.html

United Nations. (2017). World Population Prospects The 2017 Revision: Key Findings and Advance Tables. New York, USA. Retrieved from https://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/Files/WPP2017_KeyFindings.pdf

WageIndicator Foundation. (2016). Minimum Wages in Cambodia with effect from 01-01-2017 to 31-12-2017. Cambodia. Retrieved from <https://wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/cambodia-1>

William Derbyshire. (2015). Cambodia – In Depth Study on Electricity Cost and Supplies. Economic Consulting Associates. Retrieved from <http://www.seac-cambodia.org/wp-content/uploads/2016/06/Cambodia-in-depth-study-on-electricity-cost-and-supplies-Final-Report.pdf>

ภาคผนวกที่ 1

รายชื่อและที่อยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลงทุนในประเทศกัมพูชา

หน่วยงานภาครัฐของกัมพูชา

1. สำนักงานส่งเสริมการลงทุนและเขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศกัมพูชา

Council for the Development of Cambodia (CDC), Cambodian Investment Board (CIB), and Cambodian Special Economic Zones Board (CSEZB)

ที่อยู่: Government Palace, Sisowath Quay, Wat Phnom, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 17 937 788

โทรสาร: (855) 23 428 954

อีเมล: info@cambodiainvestment.gov.kh

เว็บไซต์: <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/>

2. สำนักงานจดทะเบียนธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

Business Registration Department, Ministry of Commerce

ที่อยู่: Lot 19-16, Russian Federation Boulevard, Phum Teuk Thla, Sangkat Teuk Thla, Khan Sen Sok

โทรศัพท์: (855) 855 23 866 317

โทรสาร: (855) 855 23 866 317

อีเมล:

เว็บไซต์: www.moc.gov.kh

หน่วยงานภาคเอกชนของกัมพูชา

3. สภาหอการค้าประเทศกัมพูชา

Cambodia Chamber of Commerce (CCC)

ที่อยู่: Building No 7D, Russian Blvd., (St.110) Sangkat Tek Laok, Khan Toul Kork, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 23 880 795

โทรสาร: (855) 23 881 757

อีเมล:

4. สมาคมธุรกิจและนายจ้างประเทศกัมพูชา
Cambodian Federation of Employers and Business Associations (CAMFEBA)
ที่อยู่: No.3, St. 528, Sangkat Boeung Kak 1, Khan Toul Kork, Phnom Penh
โทรศัพท์: (855) 23 230 023 / 23 230 022
โทรสาร:
อีเมล:
เว็บไซต์: www.camfeba.com
5. สภาหอการค้าต่างประเทศของกัมพูชา
International Business Chamber of Cambodia (IBC)
ที่อยู่: No. 24, Street 462, Phnom Penh (Sciaroni & Associates Address)
โทรศัพท์: (855) 23 210 225
โทรสาร: (855) 90 802 274
อีเมล: ce@ibccambodia.com, ed@ibccambodia.com
เว็บไซต์: <http://ibccambodia.com/>
6. สมาคมผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา
Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC)
ที่อยู่: Phnom Penh SEZ, National Road No.4, Khan Posenchey, Phnom Penh
โทรศัพท์: (855) 23 883 435
โทรสาร: -
อีเมล: info@gmac-cambodia.org
เว็บไซต์: <https://gmac-cambodia.org/>
7. เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญและเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต
Phnom Penh Special Economic Zone Public Company (Phnom Penh SEZ)
Poipet Special Economic Zone Company Ltd. (Poipet PPSEZ)
ที่อยู่: National Road No.4, Khan Posenchey, Phnom Penh
โทรศัพท์: +855 (0)23 729 798
โทรสาร: +855 (0)23 729 799
อีเมล: sales@ppsez.com
เว็บไซต์: <http://www.ppsez.com/>

8. เขตเศรษฐกิจพิเศษซานโก

Sanco Cambo Investment Group Company Ltd. (Sanco Poipet SEZ)

ที่อยู่: Phum Psar Kandal, Sangkat Psar Kandal, Poi Pet City, Banteay Meanchey

โทรศัพท์: (855) 54 555 5173

โทรสาร: -

อีเมล: invest@sancosez.com

เว็บไซต์: www.sancosez.com

หน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ

9. หน่วยงานส่งเสริมความร่วมมือประเทศญี่ปุ่น สำนักงานกัมพูชา – โต๊ะทำงานที่ CDC

Japan International Cooperation Agency (JICA) – Japan Desk at CDC

ที่อยู่: P.O. Box 613, 6-8th Floor, Building #61-64 Preah Norodom Blvd

โทรศัพท์: (855) 23 211 673-4

โทรสาร: (855) 23 211 675

อีเมล:

เว็บไซต์:

10. หน่วยงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ประเทศญี่ปุ่น สำนักงานกัมพูชา

Japan External Trade Organization (JETRO) Cambodia Office

ที่อยู่: 2F Phnom Penh Tower, #445 Monivong Blvd (St. 93/232) Sangkat Boeung

Pralit, Khan 7 Makara, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 23966253

โทรสาร: (855) 23966220

อีเมล: -

เว็บไซต์: www.jetrp.go.jp

หน่วยงานภาครัฐของไทย

11. สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

Department of International Trade Promotion Cambodia Office)

และ AEC Business Support Center

ที่อยู่: Office of Commercial Affairs, Royal Thai Embassy, No. 196 Preah Norodom

Boulevard, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmon, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 23 726 304

โทรศัพท์: (855) 23 726 305

อีเมล: thaicomph@gmail.com

เว็บไซต์: www.ditp.go.th, www.thaitrade.com

12. สมาคมนักธุรกิจไทยในกัมพูชา

Thai Business Council of Cambodia (TBCC)

ที่อยู่: 196, M.V. Preah Norodom Boulevard, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkar Mon, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 1695 8065

โทรสาร: -

อีเมล: admin@tbcccambodia.org, secretary@tbcccambodia.org

เว็บไซต์: <http://www.tbcccambodia.org/>

หน่วยงานเอกชนของไทย

13. ธนาคารกรุงเทพ สาขา กัมพูชา

Bangkok Bank (Cambodia branch)

ที่อยู่: 344 (1st & 2nd floor) Mao Tse Toung Blvd., Sangkat Toul Svay Prey I, Khan Chamkarmon, Phnom Penh

โทรศัพท์: (855) 23 224 404-9

โทรสาร: (855) 23 224 429

อีเมล: bblcambodia@bangkokbank.com

เว็บไซต์: -

รายชื่อบริษัทไทยในตลาดหลักทรัพย์ที่เข้าไปลงทุน จำแนกตามประเภทธุรกิจและรูปแบบการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
1	บริษัท อีออน ธนสินทรัพย์ (ไทย แลนด์) จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	เงินทุนและหลักทรัพย์	1	บริษัทย่อย	บริษัท อีออน ไมโครไฟแนนซ์ (กัมพูชา) จำกัด	เงินทุนและหลักทรัพย์
2	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	2	บริษัทย่อย	N Health Cambodia Co., Ltd.	การแพทย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	3	บริษัทย่อย	Angkor Pisith Co., Ltd.	การแพทย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	4	บริษัทย่อย	Royal Rattanak Medical Services Co., Ltd.	การแพทย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	5	บริษัทย่อย	Phnom Penh Medical Services Co., Ltd.	การแพทย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	6	บริษัทย่อย	B.D.M.S. International Medical Services Co., Ltd.	การแพทย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	7	บริษัทร่วม (ร้อยละ 49)	S.R.Property Investment Co., Ltd.	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์
	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	8	บริษัทร่วม (ร้อยละ 49)	Siem Reap Land Investment Co., Ltd.	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
	บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน)	บริการ	การแพทย์	9	บริษัทร่วม (ร้อยละ 49)	Phnom Penh First Property Co., Ltd.	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์
3	บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	ประกันภัยและประกันชีวิต	10	บริษัทร่วม	บริษัท เอเชียอินชัวร์นส์ (ประเทศกัมพูชา) จำกัด (มหาชน)	ประกันภัย
4	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	11	บริษัทร่วม	C.P. Cambodia Company Limited	ธุรกิจการเกษตร
5	บริษัทหลักทรัพย์ ฟินันเซีย ไซรัส จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	เงินทุนและหลักทรัพย์	12	บริษัทร่วม	SBI Royal Securities Plc.	เงินทุนและหลักทรัพย์
6	บริษัท กรู๊ปปลีส จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	เงินทุนและหลักทรัพย์	13	บริษัทย่อย	GL Finance Plc.	เงินทุนและหลักทรัพย์
7	บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	14	บริษัทย่อย	บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (กัมพูชา) จำกัด	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
8	บริษัท ไอ.ซี.ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุปโภคบริโภค	แฟชั่น	15	บริษัทร่วม	Canchana International	พาณิชย์
9	บริษัท อินเตอร์ ฟาร์อีสท์ วิศวกร จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและสาธารณูปโภค	16	บริษัทย่อย	ไอเพค (แคมโบเดีย) จำกัด	พลังงานและสาธารณูปโภค
10	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	17	บริษัทย่อย	บริษัท แคมโบเดียน ดีทีวีเน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น)	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
11	บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	18	บริษัทย่อย	Koh Kong Plantitation Co., Ltd.	อาหารและเครื่องดื่ม

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
	บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	19	บริษัทย่อย	Koh Kong Sugar Industry Co., Ltd.	อาหารและเครื่องดื่ม
12	บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์	20	บริษัทย่อย	เมเจอร์ แพลตินัม ซินีเพล็กซ์ (แคมโบเดีย)	สื่อและสิ่งพิมพ์
13	บริษัท เมก้า ไลฟ์ไซแอนซ์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	21	บริษัทย่อย	บริษัท เมก้า ไลฟ์ไซแอนซ์ ฟิทไว จำกัด	พาณิชย์
14	บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	22	บริษัทย่อย	Select Service Partner (Cambodia) Limited	โรงแรม/ร้านอาหาร
	บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	23	บริษัทย่อย	Sothea PTE Limited	โรงแรม/ร้านอาหาร
15	บริษัทเนวาร์ตันพัฒนาการ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง	บริการรับเหมาก่อสร้าง	24	บริษัทย่อย	NWR (Cambodia) Co., Ltd.	บริการรับเหมา ก่อสร้าง
16	บริษัท ประกิต โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	สื่อและสิ่งพิมพ์	25	บริษัทย่อย	PRAKIT/FCB (CAMBODIA) LIMITED	สื่อและสิ่งพิมพ์
17	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค	26	บริษัทย่อย	PTT (Cambodia) Limited (PTTCL)	พลังงานและ สาธารณูปโภค
18	บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและ สาธารณูปโภค	27	บริษัทร่วม	บริษัท เคเค เพาเวอร์ จำกัด	พลังงานและ สาธารณูปโภค
19	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	28	บริษัทร่วม	บจก. แคมโบเดีย สามารถ	เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	29	บริษัทย่อย	บจก. กัมปอต เพาเวอร์ แพลนท์	พลังงานและสาธารณูปโภค
	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	30	บริษัทย่อย	บจก. แคมโบเดีย แอร์ ทราฟฟิค เซอร์วิส	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	31	บริษัทย่อย	บจก. วันทูนัน แคมโบเดีย	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
20	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	ธนาคาร	32	บริษัทย่อย	ธนาคารกัมพูชาพาณิชย์ จำกัด	ธนาคาร
21	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	33	บริษัทย่อย	CPAC Concrete Products (Cambodia) Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	34	บริษัทย่อย	Kampot Cement Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	35	บริษัทย่อย	SCG Concrete Roof (Cambodia) Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	36	บริษัทย่อย	SCG Trading (Cambodia) Co., Ltd.	พาณิชย์
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	37	บริษัทย่อย	CPAC Cambodia Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	38	บริษัทร่วม	Kampot Land Co., Ltd.	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	39	บริษัทร่วม	Nawacam Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	40	บริษัทย่อย	SCG Logistics Management (Cambodia) Co., Ltd.	ขนส่งและโลจิสติกส์
	บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	41	บริษัทย่อย	แซมร์ ซีเมนต์ อินดัสตรี คัมปะนี ลิมิเต็ด	วัสดุก่อสร้าง
22	บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	42	บริษัทย่อย	บริษัท เอส แอนด์ พี อินเตอร์เนชั่นแนล ฟู้ดส์ (กัมพูชา) จำกัด	อาหารและเครื่องดื่ม
23	บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	43	บริษัทร่วม	President Foods (Cambodia) Co., Ltd.	อาหารและเครื่องดื่ม
	บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	44	บริษัทร่วม	Canchana International	พาณิชย์
24	บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	45	บริษัทร่วม	Canchana International	พาณิชย์
25	บริษัท ทิโปแอสฟัลท์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	วัสดุก่อสร้าง	46	บริษัทย่อย	Tipco Asphalt (Cambodia) Co., Ltd.	วัสดุก่อสร้าง
26	บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	อาหารและเครื่องดื่ม	47	บริษัทร่วม	President Foods (Cambodia) Co., Ltd.	อาหารและเครื่องดื่ม
27	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	48	บริษัทย่อย	แคมโบเดียน ดีทีวี เน็ตเวิร์ค จำกัด (ซีดีเอ็น)	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
28	บริษัท ฐิติกร จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	เงินทุนและหลักทรัพย์	49	บริษัทย่อย	Suosdey Finance Plc.	เงินทุนและหลักทรัพย์
29	บริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	50	บริษัทร่วม	Nawacam Co., Ltd.	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์
30	บริษัท เจดับเบิลยูดี อินโฟโลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	51	บริษัทร่วม	บริษัท เจวีเค-นากา มูฟเวอร์ส จำกัด	
31	บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและสาธารณูปโภค	52	Drilling Project	G9/43 Project	พลังงานและสาธารณูปโภค
32	บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและสาธารณูปโภค	53	บริษัทย่อย	KK Power Company Limited	Electricity generation
33	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	54	Representative Office	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	ขนส่งและโลจิสติกส์
34	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	55	Representative Office	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)	ขนส่งและโลจิสติกส์
35	บริษัท แม็คกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	56	Store	MC Shop	พาณิชย์
36	บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	57	Representative Office	บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)	พาณิชย์
37	บริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน)	เทคโนโลยี	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	58			
38	บริษัท อินเตอร์ ฟาร์อีสท์ เอ็นเนอร์ยี คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	ทรัพยากร	พลังงานและสาธารณูปโภค	59	บริษัทย่อย	IFEC (Cambodia) Company Limited	พลังงานและสาธารณูปโภค

ลำดับ	ชื่อบริษัท	กลุ่มอุตสาหกรรม	หมวดธุรกิจ	ลำดับ	รูปแบบการลงทุน	ชื่อบริษัทย่อย/ร่วม	หมวดธุรกิจที่ไปลงทุน
39	บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	บริการ	ขนส่งและโลจิสติกส์	60	Representative Office	บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ขนส่งและโลจิสติกส์
40	บริษัท บิวตี้ คอมมูนิตี้ จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	61	Stores	บิวตี้	พาณิชย์
41	บริษัท คาร์มาร์ท จำกัด (มหาชน)	บริการ	พาณิชย์	62	Stores		พาณิชย์
42	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	ธนาคาร	63	ลงทุน (ร้อยละ 100)	Bangkok Bank PLC	ธนาคาร
43	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	ธนาคาร	64	ลงทุน (ร้อยละ 100)	Kasikornbank	ธนาคาร
44	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	ธนาคาร	65	ลงทุน (ร้อยละ 100)	Krung Thai Bank	ธนาคาร
45	บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลอปเมนต์ จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	บริการรับเหมาก่อสร้าง	66	บริษัทย่อย	บริษัท เกาะงพาวเวอร์ไลท์ จำกัด	
46	บริษัท สามชัย สตีล อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)	สินค้าอุตสาหกรรม	เหล็ก	67	บริษัทย่อย	Steel Hub Limited	เพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่อเหล็ก

ที่มา: รวบรวมจากฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ข้อมูล ปี 2558)

รายชื่อบริษัทไทยนอกตลาดหลักทรัพย์ที่เข้าไปลงทุน จำแนกตามประเภทธุรกิจและรูปแบบการลงทุน

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
1	บริษัทเอเชียประกันภัย 1950 จำกัด (มหาชน)	การเงิน	Asia Insurance (Cambodia) PLC.	ธุรกิจประกันภัย ในเครือของบริษัท กรุงเทพมหานครประกันภัย	ร่วมลงทุนกับกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังของกัมพูชา (ถือหุ้นร้อยละ 51) และบริษัทเอกชน (ถือหุ้นร้อยละ 49) ได้แก่ PT Asuransi Asia Insurance บมจ.กรุงเทพประกันชีวิต และ บมจ.กรุงเทพประกันภัย
2	บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) Betagro Public Company Limited	เกษตรและเกษตรแปรรูป	Betagro (Cambodia) Company Limited	ฟาร์มสุกร โรงงานอาหารสัตว์ นำเข้าและจำหน่ายอาหารแปรรูปจากเนื้อสัตว์	เจ้าของ 100%
3	บริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด Asia Golden Rice Co., Ltd	เกษตรและเกษตรแปรรูป	บริษัท Crystal Investment จำกัด Crystal Rice (Kampuchea) Co., Ltd.	นิคมอุตสาหกรรม โรงสีข้าว	เจ้าของ 100% นิคมอุตสาหกรรมร่วมลงทุนกับนักธุรกิจกัมพูชา ธุรกิจโรงสีข้าว
4	บริษัท นครหลวงค้าข้าว จำกัด STC GROUP	เกษตรและเกษตรแปรรูป		โรงสี	เจ้าของ 100%
5	บริษัท อโกรเทคไทย จำกัด Agrotech Thai Co.,Ltd.	เกษตรและเกษตรแปรรูป		โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจกัมพูชา
6	บริษัท เพาเวอ ยูนิตี จำกัด Power Unity., Co. Ltd	เกษตรและเกษตรแปรรูป	Power Unity (Investment) Cambodia Co., Ltd	โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจกัมพูชา
7	บริษัท สหฟาร์ม จำกัด	เกษตรและเกษตรแปรรูป		จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไก่	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
8	กลุ่มบริษัท เค.เอส. กรุป (K.S. GROUP)	ชิ้นส่วนยานยนต์	N.C.X. Co., Ltd	โรงงานประกอบรถจักรยานยนต์และจำหน่ายรถจักรยานยนต์	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจกัมพูชา
9	วุฒิ-ศักดิ์ คลินิก (Wuttisak Clinic)	บริการ	Wuttisak Clinic Cambodia	สถานเสริมความงาม	Franchise
10	บริษัท เอเมด อินเตอร์เนชั่นแนล กรุป จำกัด Amed International Group Co., Ltd	บริการ	AMED Clinic Cambodia	สถานเสริมความงาม	เจ้าของ 100%
11	มคินทร์คลินิก	บริการ	Makalin Clinic Cambodia	สถานเสริมความงาม	Franchise
12	Aura Thai Spa	บริการ	Aura Spa Cambodia	บริการนวดและสปา	เจ้าของ 100%
13	บริษัท เบทเตอร์เวย์ (ประเทศไทย) จำกัด	บริการ	Mistine Cambodia Co., Ltd.	ขายตรงเครื่องสำอางค์	เจ้าของ 100%
14	Da Houg Heng Enterprise Ltd.	บริการ	Da Houg Heng Enterprise Ltd.	Trading สินค้าไทย (ตัวแทนจำหน่ายและค้าส่ง) จัดจำหน่ายสินค้ายี่ห้อ มามา, Cellox, Spy, PTT Lubricants, Est, พีชโซ่ เป็นต้น	เจ้าของ 100%
15	First Travel	บริการ/ท่องเที่ยว	First Travel Cambodia	ทัวร์และตั๋วเครื่องบิน	เจ้าของ 100%
16	บริษัท อินทรา แมงโขง จำกัด Intra Mekong Co. Ltd.	บริการ/ท่องเที่ยว	Intra Co., Ltd.	ธุรกิจโลจิสติกส์	เจ้าของ 100%
17	Inside Angkor Service (เสียมราฐ)	บริการ/ท่องเที่ยว		ทัวร์	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
18	Asia in Asia (เสียมราฐ)	บริการ/ท่องเที่ยว		ทัวร์	เจ้าของ 100%
19	Indochina Explorer (Thailand) Co., Ltd.	บริการ/ท่องเที่ยว	Indochina Explorer (Cambodia) Co., Ltd.	ทัวร์	เจ้าของ 100%
20	Khmer Surin Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร	Khmer Surin Restaurant	ร้านอาหารไทย- uxeแมร์	เจ้าของ 100%
21	Tom Yum Kung Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร	Tom Yum Kung Restaurant	ร้านอาหารไทย	เจ้าของ 100%
22	บริษัท แบล็คแคน ยอน (ประเทศ ไทย) จำกัด Black Canyon (Thailand) Company	บริการ/ร้านอาหาร	Black Canyon Coffee	ร้านอาหารและกาแฟ	เจ้าของ 100%
23	Topaz Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร	Topaz Restaurant	ร้านอาหารฝรั่งเศส	ร่วมลงทุนกับบริษัท กัมพูชา Thalias Co., Ltd.
24	Hua Nam Restaurant	บริการ/ร้านอาหาร	Hua Nam Restaurant	ร้านอาหารจีน	เจ้าของ 100%
25	Inthanon Thai Food Restuarant	บริการ/ร้านอาหาร	Inthanon Thai Food Restuarant	ร้านอาหารไทย	เจ้าของ 100%
26	Chiang Mai Riverside	บริการ/ร้านอาหาร	Chiang Mai Riverside	ร้านอาหารไทย	เจ้าของ 100%
27	ร้านอาหาร River House	บริการ/ร้านอาหาร	The Riverhouse Bistro	ร้านอาหารไทย	เจ้าของ 100%
28	โรงพยาบาลบาง ปะกอก 9 อินเตอร์เนชั่นแนล Bangpakok 9 International Hospital	บริการ/โรงพยาบาล		สถานเสริมความงาม	เจ้าของ 100%
29	จินดาโพลีคลินิก	บริการ/โรงพยาบาล	Chenda Polyclinic	สถานเสริมความงาม	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
30	บริษัท Regency จำกัด	บริการ/โรงแรม	Regency Company Limited	โรงแรม InterContinental Phnom Penh	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา จีน ฝรั่งเศส
31	Juliana Hotel	บริการ/โรงแรม	Juliana Hotel	โรงแรม Juliana Hotel Cambodia	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
32	บริษัท เอสเอ็ม พรอพเพอร์ตี้ จำกัด	บริการ/โรงแรม	SMPP Riverside	โรงแรม 4 ดาว 180 ห้อง	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
33	บริษัท ดับบลิวพี เอ็นเนอร์ยี จำกัด World Gas (Thailand)	พลังงาน		โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	เจ้าของ 100%
34	Unique Gas & Petrochemicals Public Company Limited	พลังงาน		โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	เจ้าของ 100%
35	บริษัท ซูเปอร์ เซ็นทรัลแก๊ส จำกัด Super Central Gas Co.,LTD.	พลังงาน		โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	เจ้าของ 100%
36	บริษัท กนกเฟอร์นิเจอร์ แอนด์ เดคโคเรชั่น จำกัด Kanok Furniture & Decoration Co., Ltd.	สินค้าอุตสาหกรรม	Kanok Furniture & Decoration Co., Ltd.	โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์	เจ้าของ 100%
37	บริษัท ทีโอเอเพ้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด TOA Paint (Thailand) Co., Ltd	สินค้าอุตสาหกรรม	TOA Paint (Cambodia) Co.,Ltd	โรงงานผลิตสี	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
38	บริษัท โมเดิร์น พลาสติก แอนด์ แพ็คเก็จจิ้ง (ประเทศไทย)	สินค้าอุตสาหกรรม	Modern Plastic & Packaging (Cambodia) Co., Ltd.	โรงงานผลิตภัณฑ์ พลาสติก	เจ้าของ 100%
39	Stallion Steel	สินค้าอุตสาหกรรม		โรงงานทำท่อสแตน เลส	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
40	บริษัท ซี.ซี.เอส. กรุ๊ป C.C.S. Group	สินค้าอุตสาหกรรม	C.C.S Sereynokor	โรงงานบรรจุภัณฑ์ พลาสติก (Plastic thermoforming production house)	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
41	Heng Asia	สินค้าอุตสาหกรรม	Heng Asia Home Product	ซีพพลายเออร์วัสดุ ก่อสร้าง เครื่อง สุขภัณฑ์	เจ้าของ 100%
42	บริษัท พีรพัฒน์ เคมีอุตสาหกรรม จำกัด (บริษัท พีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน))	สินค้าอุตสาหกรรม	กรีน ซีพพลายส์เออร์ ซ้อป (Distributor)	ธุรกิจเคมีภัณฑ์ ธุรกิจน้ำยาความ สะอาด เน้นตลาด โรงแรม	เจ้าของ 100%
43	บริษัท ธนภัทร ลัค กี้ อลูมิเนียม แอนด์ กลาส จำกัด Thanapat Lucky Aluminium And Glass Co., Ltd.	สินค้าอุตสาหกรรม		จำหน่ายอลูมิเนียม และกระจก	เจ้าของ 100%
44	American Standard Sanitaryware (Thailand) Public Company Limited	สินค้าอุปโภคบริโภค		จำหน่ายเครื่อง สุขภัณฑ์	เจ้าของ 100%
45	Spring Mattress	สินค้าอุปโภคบริโภค		จำหน่ายที่นอน	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
46	Big A	สินค้าอุปโภคบริโภค		จำหน่ายสินค้า Paragon Cambodia Town Center	เจ้าของ 100%
47	Moderncass International Cosmetics Co., Ltd	สินค้าอุปโภคบริโภค	DCash Cosmetics Trading Co., Ltd.	จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ดูแลผิว	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
48	บริษัท ไฮ-เทค แอปพาวเรล จำกัด Hi-Tech Apparel Co.,Ltd.	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Hi-Tech Apparel Cambodia Co., Ltd.		
49	บริษัท เอส.พี.บรา เดอร์ จำกัด S. P. Brother Company Limited	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	S.P. Brother (Sisophon) Co. Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ในนิคมอุตสาหกรรมศรี โสภณ (ศรีโสภณ)	
50	บริษัท ที.เค. การ์ เมนท์ จำกัด T. K. Garment Company Limited	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	TK Garment Stock Lot Co. Ltd, Sisophon Industrial Park (SIP) อังกอร์ทีเค ทราเวล & ทัวร์	นิคมอุตสาหกรรม ศรี โสภณ บริษัททัวร์ Angkor TK โรงแรม Tara Angkor ภัตตาคารโตนเลจตุ มุข โตนเลแม่โขง โตนเลสาป (เสียมราฐ) ร้านอาหาร Tonle Bassac (พนมเปญ) ร้านอาหาร โออิชิ เท ป็นยาภิ (พนมเปญ)	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ กัมพูชา
51	Sirikorn Dress Shop	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม		รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า	
52	ไนซ์ กรุป โฮลดิ้ง จำกัด	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	บริษัท เคเคเอ็น แอป พาวเรล จำกัด KKN Apparel Co.,Ltd	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า และรองเท้ากีฬา	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
	Nice Group Holding Corp				
53	บริษัท ลิมีไลน์ แอปพาเรล จำกัด Lim Line Apparel Co.,Ltd.	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Lim Line International (Cambodia) Garment Co., Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (เสื้อผ้าเด็ก)	เจ้าของ 100%
54	บริษัท ไดนาสตี แอปพาเรล จำกัด Dynasty Apparel Co., Ltd.	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Dynasty Apparel (Cambodia) Company Limited	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (เสื้อผ้ากีฬา)	เจ้าของ 100%
55	บริษัท ที.ยู.ดับบลิว.เท็กซ์ไทล์ จำกัด T.U.W. Textile Co.,Ltd	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	T.U.W. Textile (Cambodia) Co.,Ltd	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (เสื้อผ้าชั้นใน ผ้าสำเร็จรูป)	เจ้าของ 100%
56	บริษัท ลิเบอร์ตี้ การ์เมนท์ จำกัด Liberty Garment Company Limited (Trax Intertrade Co., Ltd.)	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Trax Apparel (Cambodia) Co., Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (เสื้อผ้ากีฬา)	เจ้าของ 100%
57		สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	UDS Garment Co., Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า	เจ้าของ 100%
58	Pilotknit Sportwear Co., Ltd.	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Pilotknit Sport Wear (Cambodia) Company Limited	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า	เจ้าของ 100%
59	บริษัท ไทยแฟชั่น พลาสติก อุตสาหกรรม จำกัด Thai Fashions Plastic	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	TK Chen Fu Co., Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (Wal-Mart's supplier)	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
	Industrial Co., Ltd.				
60	Scandinavian Textile & Apparel Co.,LTD	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Scandinavian Textile (Cambodia) Co., Ltd.	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า	เจ้าของ 100%
61	Baxter Brenton Apparel (Thailand) Co., LTD	สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่ม	Baxter Brenton (Cambodia) Clothing Manufacturing Co.Ltd	โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า (polo/ t-shirt/pants/ underwear/swimwear-ear-knit)	เจ้าของ 100%
62	Bloch International	สินค้าอุปโภคบริโภค รองเท้า	DSL2 Enterprises Ltd.	โรงงานรองเท้า	เจ้าของ 100%
63	Cambo Shoes	สินค้าอุปโภคบริโภค รองเท้า		โรงงานรองเท้า	เจ้าของ 100%
64		สินค้าอุปโภคบริโภค รองเท้า	Dance Supply (Cambodia) Limited	โรงงานรองเท้า	เจ้าของ 100%
65	Summit Footwear Co.,Ltd.	สินค้าอุปโภคบริโภค รองเท้า	Aerosoft Summit Footwear Co., Ltd.	โรงงานรองเท้า	เจ้าของ 100%
66	บริษัท เคซีเอส ประเทศไทย จำกัด KCS THAILAND Co.,Ltd	สื่อโทรคมนาคม	KCS Cambodia Co.,Ltd	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 กัมพูชา และวิทยุ	เจ้าของ 100%
67	Thaicom Public Company Limited	สื่อโทรคมนาคม	Cambodian DTV Network Limited (CDN) (Subsidiary)	จำหน่ายจานดาวเทียมและให้บริการ TV Digital Sale of direct television equipment	เจ้าของ 100%
68	Acumen Co., Ltd. (subsidiary of Jasmine	สื่อโทรคมนาคม	Acumen Cambodia Co.,Ltd	ให้เช่าจานดาวเทียม สื่อสาร Telecommunicatio	เจ้าของ 100%

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
	International Plc. (JAS))			n Equipment & Services	
69	Settle Communication	สื่อโทรคมนาคม		จำหน่ายจานดาวเทียม	
70	บริษัท นพวงศ์ ก่อสร้าง จำกัด Noppawong Construction Co., Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
71	บริษัท พรีเมียร์ คอนสตรัคชั่น แมชชีนเนอรี จำกัด Premier Construction Machinery Co., Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	Premier Construction	รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
72	บริษัท แอ็ค คอนซัลแต้นส์ จำกัด Act Consultants Co., Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
73	บริษัท เอ็มอีพีเอส คอนสตรัคชั่น จำกัด MEPS Construction Co., Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
74	บริษัท เค.จี. วิศวกรรม จำกัด KG Engineering Co.,Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
75	บริษัท เดอะซีบอร์ด โฮลดิ้ง จำกัด The Seaboard Holding Co.,Ltd	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	The Seaboard Cambodian Development Construction Co., Ltd.	รับเหมาก่อสร้าง	ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจกัมพูชา

ลำดับ	ชื่อบริษัทไทย	กลุ่มอุตสาหกรรม	ชื่อบริษัทในประเทศ	กิจการ	รูปแบบการลงทุน
76	Major engineering & construction Co., Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
77	บริษัท เวิน โฮลดิ้ง จำกัด WEN Holding Co.,Ltd.	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง		รับเหมาก่อสร้าง	เจ้าของ 100%
78	บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด Thai Nakorn Patana Co., Ltd.		Royal Angkor Co., Ltd C (Cambodia) Development Co., Ltd. T.N.P Healthcare (Cambodia) Company Limited	Sofitel Phokeethra Royal Angkor Golf & Spa Resort Royal Angkor Resort โรงงานผลิตน้ำดื่มยี่ห้อ Lyon นำเข้าและจำหน่ายยารักษาโรคยี่ห้อ ทิฟพี ซาร่า และน้ำเกลือของโรงงานไทยนครพัฒนา สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 กัมพูชา (TV5 Cambodia)	เจ้าของ 100% ร่วมทุนกับบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด

ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและแหล่งอื่น

ภาคผนวกที่ 3 รายการสินค้าและมูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของกัมพูชา
ปี 2558 จำแนกตามประเภทสินค้า

ตารางที่ 1 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้า Unisex ของกัมพูชา ปี 2558

หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
611030	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบ นิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	234,894
611020	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบ นิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	5,805
610910	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิล และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบ โครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	74	885,471
610990	ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิล และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ถักแบบนิตหรือแบบ โครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	21	294,428
611212	ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใย สังเคราะห์	0	893
611012	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบ นิตหรือแบบโครเชต์	0	0
610120	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคป โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของบุรุษหรือเด็กชาย ถัก แบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6103 ทำด้วยฝ้าย	0	5,805
611011	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกันถักแบบนิต หรือโครเชต์ ทำด้วยขนแกะ	2	13
610130	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคป โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของบุรุษหรือเด็กชาย ถัก แบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6103 ทำด้วยเส้นใย ประดิษฐ์	0	250
611090	เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและ เสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบ นิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	138	504,436
611211	ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	2	15146
	รวม	237	1,947,141

ที่มา: ITC

ตารางที่ 2 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเด็กของกัมพูชา ปี 2558

หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
611110	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
611120	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	35114
611130	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	891
611190	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัตถุอื่น ๆ	97	155985
620910	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620920	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ทำด้วยฝ้าย	130	6515
620930	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	9	55332
620990	เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ทำด้วยวัตถุอื่น ๆ	0	2327
	รวม	236	256164

ตารางที่ 3 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสตรีของกัมพูชา ปี 2558

หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
610210	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคบ โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6104 ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
610220	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคบ โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6104 ทำด้วยฝ้าย	0	6037
610230	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคบ โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6104 ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	605
610290	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคบ โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม และเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ นอกจากของตามประเภท 6104 ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	1	8520
610411	สูท ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
610412	สูท ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	0
610413	สูท ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	62
610419	สูท ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	5	8609
610422	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	9649
610423	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	46
610429	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	310	44360
610431	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	217
610432	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	9367
610433	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	
610439	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	15	167610
610441	เสื้อกระโปรงชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
610442	เสื้อกระโปรงชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	2	8747
610443	เสื้อกระโปรงชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	733
610444	เสื้อกระโปรงชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยเทียม	0	0
610449	เสื้อกระโปรงชุด ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	62	188406
610451	กระโปรงและกระโปรงกางเกง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
610452	กระโปรงและกระโปรงกางเกง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	7	2068
610453	กระโปรงและกระโปรงกางเกง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	206
610459	กระโปรงและกระโปรงกางเกง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	7	74500

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
610461	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	1
610462	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	6	47368
610463	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	1	26081
610469	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และกางเกงขาสั้น ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	8	975912
610610	เสื้อเบลลาส์ เซ็ต และเซ็ตเบลลาส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	37417
610620	เสื้อเบลลาส์ เซ็ต และเซ็ตเบลลาส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	1356
610690	เสื้อเบลลาส์ เซ็ต และเซ็ตเบลลาส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	136	108617
610811	ชุดชั้นในชนิดสลีปและกระโปรงชั้นใน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	921
610819	ชุดชั้นในชนิดสลีปและกระโปรงชั้นใน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	20	15031
610821	กางเกงชั้นในชนิดบรีฟและกางเกงชั้นใน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	27423
610822	กางเกงชั้นในชนิดบรีฟและกางเกงชั้นใน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	3297
610829	กางเกงชั้นในชนิดบรีฟและกางเกงชั้นใน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	0	71827
610831	ชุดนอนยาวและเสื้อกางเกงชุดนอนเข้าชุดกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	27	39345
610832	ชุดนอนยาวและเสื้อกางเกงชุดนอนเข้าชุดกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	3720
610839	ชุดนอนยาวและเสื้อกางเกงชุดนอนเข้าชุดกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	0	169931
610891	เสื้อคลุมชนิดเนกลิเช่ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	0	3057
610892	เสื้อคลุมชนิดเนกลิเช่ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	2053
610899	เสื้อคลุมชนิดเนกลิเช่ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ของสตรีหรือเด็กหญิง ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	11	4762
611241	ชุดว่ายน้ำ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	3	113
611249	ชุดว่ายน้ำ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	20	47260

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
611520	ถุงเท้าสำหรับสตรีชนิดยาวถึงต้นขาหรือยาวถึงเข่า ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ที่วัดขนาดด้ายเดี่ยว แต่ละเส้นได้น้อยกว่า 67 เดซิเทกซ์	0	0
611530	ถุงน่องกางเกง เสื้อกางเกงยืดแบบเนื้อ ถุงน่อง ถุงเท้าชนิดต่างๆ รวมถึงถุงน่อง สำหรับช่วยรักษาเส้นเลือดขอด และรองเท้าที่ไม่มีพื้นเสริม ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	59	4554
620211	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	83
620212	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย	0	840
620213	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	0
620219	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	1	3519
620291	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620292	อาโนรัก เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย	0	0
620293	อาโนรัก เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	620
620299	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	0	1
620411	สูท ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	40
620412	สูท ทำด้วยฝ้าย	0	0
620413	สูท ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	0
620419	สูท ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	3	59
620421	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620422	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยฝ้าย	0	59
620423	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	615
620429	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	1	88
620431	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620432	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยฝ้าย	0	268
620433	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	0
620439	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	12	2020
620441	เสื้อกระโปรงชุด ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	24
620442	เสื้อกระโปรงชุด ทำด้วยฝ้าย	1332	375
620443	เสื้อกระโปรงชุด ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	0
620444	เสื้อกระโปรงชุด ทำด้วยเส้นใยเทียม	0	0
620449	เสื้อกระโปรงชุด ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	227	1169
620451	กระโปรง และกระโปรงกางเกง ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620452	กระโปรง และกระโปรงกางเกง ทำด้วยฝ้าย	11	2686
620453	กระโปรง และกระโปรงกางเกง ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	0
620459	กระโปรง และกระโปรงกางเกง ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ	30	1156

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
620461	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	1	0
620462	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยฝ้าย	30	39908
620463	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	691
620469	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสวมส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	151	10299
620610	เสื้อเบลล่าส์ เชิ้ต และเชิ้ตเบลล่าส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ทำด้วยไหมหรือเศษไหม	0	0
620620	เสื้อเบลล่าส์ เชิ้ต และเชิ้ตเบลล่าส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
620630	เสื้อเบลล่าส์ เชิ้ต และเชิ้ตเบลล่าส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ทำด้วยฝ้าย	8	3360
620640	เสื้อเบลล่าส์ เชิ้ต และเชิ้ตเบลล่าส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	1	52
620690	เสื้อเบลล่าส์ เชิ้ต และเชิ้ตเบลล่าส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	58	10717
620811	ชุดชั้นในชนิดสลีป กระโปรงชั้นใน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	0
620819	ชุดชั้นในชนิดสลีป กระโปรงชั้นใน ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	8	263
620821	ชุดนอนยาว และพิกามา ทำด้วยฝ้าย	0	974
620822	ชุดนอนยาว และพิกามา ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	0
620829	ชุดนอนยาว และพิกามา ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	3	748
620891	เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลและชนิดอื่นๆ กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ กางเกงชั้นใน เสื้อคลุมชนิดเนกลีเซย์ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัว และของที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย	3	0
620892	เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลและชนิดอื่นๆ กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ กางเกงชั้นใน เสื้อคลุมชนิดเนกลีเซย์ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัว และของที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	0
620899	เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลและชนิดอื่นๆ กางเกงชั้นในชนิดบรีฟ กางเกงชั้นใน เสื้อคลุมชนิดเนกลีเซย์ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัว และของที่คล้ายกัน ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	714	0
621050	เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าตามประเภทที่ 56.02 56.03 59.03 59.06 หรือ 59.07	857	1523
621112	ชุดว่ายน้ำ	1	115
621141	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์	0	0
621142	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยฝ้าย	14	234
621143	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	9	40175
621149	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยวัตถุทออื่นๆ	1	467
621210	เครื่องยกทรง จะถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์หรือไม่ก็ตาม	279	36783
	Total	4455	2279719

ที่มา: ITC

ตารางที่ 4 มูลค่าการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าบุรุษของกัมพูชา ปี 2558

หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
610310	สูท ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัตถุดิบอื่น ๆ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ	11	46
610311	สูท ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม, ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ	0	0
610312	สูท ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม, ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ	0	0
610319	สูท ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัตถุดิบอื่น ๆ โดยไม่นับรวมชุดวอร์ม, ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ หรือเส้นใยสังเคราะห์	0	0
610321	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวมชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ	0	0
610322	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวมชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ	1	7328
610323	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวมชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ	0	936
610329	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัตถุดิบอื่น ๆ โดยไม่นับรวมชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ ที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	86	66106
610331	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวมแจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน	1	1405
610332	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวมแจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน	3	11147
610333	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวมแจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน	0	101
610339	แจ็กเก็ตและเสื้อเบลเซอร์ ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยวัตถุดิบอื่น ๆ โดยไม่นับรวมแจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	16	246870
610341	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม ชุดว่ายน้ำ และกางเกงชั้นใน	0	293
610342	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม ชุดว่ายน้ำ และกางเกงชั้นใน	13	39697

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
610343	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ถักแบบนิต หรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม ชุดว่ายน้ำ และกางเกงชั้นใน	0	3071
610349	กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ถักแบบนิต หรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ชุดว่ายน้ำ และกางเกงชั้นใน ที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	19	652901
610510	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น	18	26761
610520	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น	4	16
610590	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต ทีเชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ที่ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยประดิษฐ์	51	113532
610711	กางเกงชั้นใน และกางเกงชั้นในชนิดบรีฟ ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยฝ้าย	1	16876
610712	กางเกงชั้นใน และกางเกงชั้นในชนิดบรีฟ ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	1	290
610719	กางเกงชั้นใน และกางเกงชั้นในชนิดบรีฟ ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยประดิษฐ์	5	61579
610721	ไนท์เชิ้ต และพิกามา ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวมเสื้อชั้นใน และเสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด	0	13257
610722	ไนท์เชิ้ต และพิกามา ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม เสื้อชั้นใน และเสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด	0	597
610729	ไนท์เชิ้ต และพิกามา ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม เสื้อชั้นใน และเสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด ที่ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยประดิษฐ์	11	68405
610791	เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยฝ้าย	2	301
610792	เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	0	0
610799	เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ทำด้วยฝ้าย	1	2042
611231	ชุดว่ายน้ำ ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	0	0

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
611239	ชุดว่ายน้ำ ของบุรุษหรือเด็กชาย ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ทำด้วย เส้นใยสังเคราะห์	0	22292
620111	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620112	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	1602
620113	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620119	เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันฝน คาร์โค้ต เคป โคล้กและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต และทำด้วยฝ้ายหรือเส้นใยประดิษฐ์	25	6011
620191	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เบลเซอร์ และกางเกงขายาว ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620192	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เบลเซอร์ และกางเกงขายาว ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	12
620193	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เบลเซอร์ และกางเกงขายาว ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	1	299
620199	อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เบลเซอร์ และกางเกงขายาว ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต และที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	1	29
620311	สูท ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	4	10960
620312	สูท ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	2922
620319	สูท ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต และที่ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ หรือเส้นใยสังเคราะห์	2	722
620321	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม ชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620322	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม ชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	69

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
620323	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม ชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	16	5
620329	เครื่องแต่งตัวเป็นชุด ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ชุดสกีทั้งชุด และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต และที่ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	0	411
620331	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกันที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	12	1493
620332	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกันที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	924
620333	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกันที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	1639
620339	แจ็กเก็ต และเสื้อเบลเซอร์ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต และทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	42	8034
620341	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๋ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวม กางเกงชั้นใน และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	554
620342	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๋ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม กางเกงชั้นใน และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	362	35618
620343	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๋ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ โดยไม่นับรวม กางเกงชั้นใน และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	5038
620349	กางเกงขายาว ชุดหมีที่มีเอี๋ยมและสายโยง กางเกงขาสามส่วน และ กางเกงขาสั้น ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม กางเกงชั้นใน และชุดว่ายน้ำ ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ ฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	73	12557
620510	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620520	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	86	20538
620530	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต	0	0
620590	เชิ้ตของบุรุษหรือเด็กชาย ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวมไนท์เชิ้ต เสื้อชั้นในชนิดซิงเกลด และเสื้อชั้นในอย่างอื่น ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเซต ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	268	11336

HS Code	Product Label	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการส่งออก
620711	กางเกงขั้วในและกางเกงขั้วในชนิดบริฟ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบ นิตหรือแบบโครเชต์	25	513
620719	กางเกงขั้วในและกางเกงขั้วในชนิดบริฟ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ และทำด้วยฝ้าย	6	239
620721	ไนท์เซ็ท และพิจามา ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน เสื้อขั้วในชนิดซิง เกลด และกางเกงขั้วใน	19	63
620722	ไนท์เซ็ท และพิจามา ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน เสื้อ ขั้วในชนิดซิงเกลด และกางเกงขั้วใน	0	133
620729	ไนท์เซ็ท และพิจามา ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน เสื้อขั้วใน ชนิดซิงเกลด และกางเกงขั้วใน ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยสังเคราะห์	1	263
620791	เสื้อขั้วในชนิดซิงเกลดและชนิดอื่นๆ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของ ที่คล้ายกัน ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน กางเกงขั้วใน ไนท์เซ็ท และพิ จามา ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	0	131
620792	เสื้อขั้วในชนิดซิงเกลดและชนิดอื่นๆ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของ ที่คล้ายกัน ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน กางเกงขั้วใน ไนท์เซ็ท และพิจามา ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	0	0
620799	เสื้อขั้วในชนิดซิงเกลดและชนิดอื่นๆ เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวและของ ที่คล้ายกัน ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม เสื้อขั้วใน กางเกงขั้วใน ไนท์ เซ็ท และพิจามา ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ทำด้วยฝ้าย	9	4415
621040	เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าตามประเภทที่ 56.02 56.03 59.03 59.06 หรือ 59.07	2150	801
621111	ชุดว่ายน้ำ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	0	5626
621132	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยฝ้าย โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิตหรือแบบ โครเชต์	1	9
621133	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์	0	924
621139	ชุดวอร์ม และเสื้อผ้าอื่นๆ ทำด้วยวัสดุทออื่นๆ โดยไม่นับรวม ที่ถักแบบนิต หรือแบบโครเชต์ และทำด้วยฝ้าย หรือเส้นใยประดิษฐ์	5	1297
	รวม	3352	1491036

ที่มา: ITC

